

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. II kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. II kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. II kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 7. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hcaeventyr02val-shoot-idm140429417485168.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. II kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Forbemærkning til bind II.

Bindet er udgavens mest omfattende både i sidetal og åremål, og man har vel også lov at betragte dets indhold som kulminationen af H. C. Andersens skaben. Det falder i tre dele:

1° *Nye Eventyr* udkom i to rækker, 3+2 hæfter med årstallene 1844-48, eller 22 eventyr, hvoraf kun *Stoppenaalen* og *Den lille Pige med Svovlstikkerne* havde været trykt før. Det første af hæfterne udkom i 2. og 3. oplag, og ganske som *Eventyr, fortalte for Børn* indgik hele samlingen i det illustrerede værk EP-50, dets optryk EP-54, derefter i SS 19/20-55 og kronologisk i EHP 1-62 og EHP 2-63. Som i bind I betegnes disse værker **B**, **B 2**, **C**, **D**. Ved sætningen af **B** blev NE1 benyttet i sidste oplag. **B 2** følger **B**, **C** følger stort set **B 2**, mens **D** snart bruger, snart negligerer nydannelser i **C**; om disse foreløbige iagttagelser jf. I s. 13 f.

2° *Eventyr*, EP-50, indeholder foruden EB og NE også en revideret form af *Lykkens Kalosker* (øjensynlig sat efter originaltrykket med rettelser og nyt manuskript) samt tre eventyr fra 1840'erne, trykt udenfor NE. De meddeles her s. 169-212 og indgår i senere udgaver på linie med resten af EP. Dette bind indeholder altså ingen ny eventyr.

3° *Historier* er titlen på de næste småbøger, først to hæfter 1852-53, der indeholder 12 stykker, hvoraf 4 havde været trykt i forvejen. Sammen med 12 andre, hvoraf hele 9 tidligere trykte, samledes de i HP-55 og umiddelbart derefter i SS 18-55 for senere at komme i EHP 2-63. H 1-52 og H 2-53 må være forlæg for de to samtidigt fremstillede udgaver HP-55 og SS 18-55, af hvilke førstnævnte er forlæg for EHP 2-63. Vanskeligere at udrede er texthistorien for de eventyr, der første gang kom i bogform 1855. Hvor ejendommeligt forholdet kan være, viser dette binds to sidste småstykker, hvor noteapparatet har måttet udbygges med en hel paralleltext. Disse eksempler kaster vistnok lys over andre, og flere omstændigheder taler for at betragte HP-55 som en ikke altfor værdifuld text. SS 18-55 er bedre, men benyttes som nævnt ikke i EHP 2-63.

Da det måtte forekomme ønskeligt bindet igennem at lade SS og EHP bevare signaturene **C** og **D**, vil der intet **B** findes i de 8 tilfælde hvor EP-50 eller HP-55 er første tryk i bogform og altså fra sin sædvanlige **B**-plads må rykke op til **A**.

Manuskriptbestanden er langt fyldigere end for første binds vedkommende. Manuskripterne benyttes som dér, men udgiverens bedømmelse af dem er forrykket noget. Mange rettelser i et manuskript og mange afvigelser mellem dette og førstetrykket berettiger ikke til at underkende det som trykmanuskript, dersom ydre omstændigheder, eller identitet med trykket i en mængde uvæsentlige detaljer, taler for at det har været i sætterens hånd. I et tilfælde som *Historien om en Moder* peger alle detaljer i retning af, at vi her har den sidste skrivning, og den berømte ændring af slutningen (der falder udenfor vort apparat) er altså *ikke* sket på konceptstadiet. *Sneedronningen* vides at have foreligget i en koncept og et trykmanuskript (se H. Topsøe-Jensens udgave, Nordlunde 1959) - og det bevarede ms. kan dog umuligt være den første version; digterens uhyre travlhed må forklare de mange ændringer både i det foreliggende ms. og i korrekturen. En teknisk anvisning, se n. t. 58,23, kan næppe heller høre en koncept til. Og således belært mener udgiveren at burde tilbagekalde sin hårdnakkede note til I s. 99,7, og at erklære ms. til *Den lille Havfrue* for trykforlæg.

Foruden tegn- og trykfejlskorrektioner (med note, men uden stjerne) er der i dette bind foretaget godt 40 stjernemærkede rettelser i teksten. 24 falder på NE, hvoraf især NE 4-47 er dårligt sætterarbejde, 3 uinteressante på EP-50, 14 på *Historier*. Flg. vidner har foreligget:

- manuskript samt 2. og flg. tryk mod **A**: 54, 6832, 86, 1319, 13728, 206, 208, 253, 308; hertil 34, 112, 178, 23618, hvortil ms. mangler eller er uklart.

- manuskript og 3. og/eller senere tryk mod **A**: 84, 135, 241, 252 **D**; 147 **CD**; 158 **B 2**; 245 **C**, ikke **D**. Gruppen repræsenterer den sunde fornufts sejr, blot lidt langsommere end i foregående gruppe.

- manuskript og originaltryk mod **A-D** 123, mod **A-C** 2367.

- andre kombinationer: 681, 297, 303.

- **C** mod alle andre: 6333 cf. 6334.

Mens mange af disse rettelser nogenlunde giver sig selv, er subjektiviteten større, hvor man trods al konservatisme indfører manuskriptlæsemåder mod alle tryks fælles vidnesbyrd. Mange oplysende, ofte fristende manuskriptsteder er forblevet i noterne, men et dusin gange er de ført op i teksten, et par gange fordi denne beror på den første sætters læsefejl, s. 60 ved at udskyde et ord i **A**, oftest dog ved at indsætte ord, som udg. må opfatte som glemt i første tryk. Stederne er: 51, 60, 74, 108, 130, 13111, 13725, 148, 240, 256, 28229, 28237, 318.

Rene konjekture beløb sig i bd. I til een, mod hvis berettigelse der endda siden er rejst kompetent tvivl. I dette bind findes to: s. 64, hvortil en kuriøs note, og 126, som allerede er rettet i SS 2.

To samlere har bevist den private bibliofilis værdi for forskningen: Jeg takker fru Rigmor Høeg, der har givet mig adgang til den spændende koncept til *Klokken*, og landsretssagfører Mogens Müllertz, der har sendt oplysninger om enkelthæfterne af EP-50 (se s. 170). Desuden takker jeg overarkivar dr. Erik Kroman, der bragte mig fotokopier af manuskripterne til *Stoppenaalen*, *Klokken* og *Den onde Fyrste* i Hamburgs stadsarkiv, hvor han har opdaget dem i forbindelse med de Zeise-papirer, der fremlægges i *Anderseniana* 1964.

København i februar 1964.

Erik Dal.

10

Forkortelser i variantapparatet

Faste forkortelser for udgaver består af en stærkt forkortet titel plus to tal, det første angivende hæftets eller bindets løbenummer blandt andre hæfter med samme titelforkortelse, det andet bestående af årstallets to sidste cifre; oplagsbetegnelse anføres ikke direkte.

NE 1-44, NE 2-44, NE 3-45, NE 4-47, NE 5-48 H.C.Andersen: Nye Eventyr. 3+2 hæfter, optrykt nedenfor.

NE 1-442, NE 1-47 samme. 2. og 3. oplag at 1. hæfte.

EP-50 H. C. Andersen's Eventyr. Kbh. 18[49]-50. Delvis optrykt s. 161 ff.

EP-54 samme. 2. Oplag. Kbh. 1854.

H 1-52, H 2-53 H.C.Andersen: Historier, [1]-2. Samling. Kbh. 1852-53. Optrykt s. 215 ff.

HP 55 H. C. Andersen's Historier. Kbh. 1855. Delvis optrykt s. 275 ff.

SS 18-55 Samlede Skrifter af H. C. Andersen. Attende Bind. Kbh. 1855.

SS 19-55, SS 20-55 samme. Nittende Bind. Tyvende Bind. Kbh. 1855.

Eventyrenes rækkefølge i *EP* og *SS 19/20* er identisk, men helt afvigende fra den kronologiske orden, der genindføres i flg. udgave:

EHP 1-62 H. C. Andersens Eventyr og Historier. Med Illustrationer efter Originaltegninger af V. Pedersen. Første Bind. Kbh. 1862.

EHP 2-63 samme. Andet bind. Kbh. 1863.

SS 2 fællesbetegnelse for eventyrbindene 13-14-15 i H. C. Andersens Samlede Skrifter. Anden Udgave. Kbh. 1879-80.

Bibl. Birger Frank Nielsen: H. C. Andersen Bibliografi. Digterens danske Værker 1822-75. Kbh. 1942. Der citeres løbenummer.

Brix H. C. Andersens Eventyr. Ny, kritisk Udgave med Kommentar ved Hans Brix og Anker Jensen. 1.-5. Bind. Kbh. 1919. Jf. I s. 16.

Collin Den Collinske Manuskriptsamling. Findes på Kgl. Bibl. ligesom andre citerede ms.-samlinger, hvis ikke andet bemærkes.

Variable forkortelser, trykt med halvfedt i apparatet og forklaret ved hvert eventyrs begyndelse.

m, k, Manuskript. Foreligger kun eet ms., betegnes det **m**; koncept og renskrift kan betegnes **k** og **r** etc. Se **r**, iøvrigt Lauritz Nielsen: Katalog over danske og norske Digteres Originalmanuskripter i Det kongelige etc. Bibliotek Kbh. 1943.

O Originaltryk før første tryk i bogform.

A Første tryk i bogform, nærv. udgaves faste textgrundlag.

B, C, Successive optryk i nye udgaver. I bind II er **B** = EP 50 eller HP 55, **C** = SS 19/20, **D** = EHP 1/2.

R2
etc. Oplag af ovennævnte udgaver.

11

Nye Eventyr. Første Bind. 1844-45.

12

Efter udsendelsen af de tre første NE-hæfter, vistnok indhæftet i præliminærarket til NE 3-45 (således ihvertfald i et til H. Zeise dediceret exemplar, Laage-Petersens samling nr. 872), publiceredes flg. titelark: [I] Nye Eventyr af H. C. Andersen. Første Bind. Kjøbenhavn. Paa Universitetsboghandler C. A. Reitzels Forlag. Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri. 1845. [II] blank. [III] Indhold til de tre samlinger med trykfejl 3 for 1 udfor Grantræet og med tilføjelsen: Alle disse Eventyr ere egen Opfindelse. [IV] blank.

Bogomslaget af NE 3-45 oplyser: De tidligere af samme Forfatter udkomne Eventyr ere: Første Bind [etc., alle titler fra EB]. Særskilt trykte findes følgende Eventyr: Lykkens Kalosker. (Tre Digtninger.) Den onde Fyrste. (Salonen.) Hyldemoer (Gæa.).

Omslagene til NE, i det omfang de er udgiveren bekendt, gentager titelbladenes ordlyd med ændret sats og forskellige rammer; dog udelades de to eventyrtitler på NE 2-45.

13

Nye Eventyr. Første Bind. Første Samling. 1844.

14

NE 1-44 (Bibl. 428) udkom 11.11.1843 og indeholder: [I] Nye Eventyr. [II] blank. [III] Nye Eventyr af H. C. Andersen. Kjøbenhavn. Paa Universitetsboghandler C. A. Reitzels Forlag. Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri. 1844. [IV] blank. [V] dedikation, se nedenfor. [VI] blank. [VII] Indhold. [VIII] blank. 1-47 text, her som overalt i NE med deltitel for hvert eventyr. 48 blank.

NE 1-442 udkom 27.12.1843. Det angiver på titelbladet Andet Oplag og årstal 1844. Bagomslaget annoncerer bøger af Andersen på Reitzels forlag.

NE 1-47 angiver på titelbladet Første Bind. Første Samling. Tredie Oplag og årstal 1847. Bagomslag som NE 1-442, à jourført.

Digteren
Carl Bagger
bringer jeg disse Blade, som en ringe Tak for de friske
Tanker og varme Følelser, hans rige, poetiske Digtninger
have skjenket mig.

Engelen.

»Hver Gang et godt Barn dør, kommer der en Guds Engel ned til Jorden, tager det døde Barn paa sine Arme, breder de store hvide Vinger ud, flyver hen over alle de Steder, Barnet har holdt af, og plukker en heel Haandfuld Blomster, som de bringe op til Gud for der at blomstre endnu smukkere end paa Jorden. Den gode Gud trykker alle Blomsterne til sit Hjerte, men den Blomst, som er ham kjærest, giver han et Kys, og da faaer den Stemme og kan synge med i den store Lyksalighed!«

See, alt dette fortalte en Guds Engel, idet den bar et dødt Barn bort til Himlen, og Barnet hørte ligesom i Drømme; og de foer hen over de Steder i Hjemmet, hvor den Lille havde leget, og de kom gennem Haver med deilige Blomster.

»Hvilke skulle vi nu tage med og plante i Himmelen?« spurgte Engelen.

Og der stod et slankt, velsignet Rosentræ, men en ond Haand havde knækket Stammen, saa at alle Grenene, fulde af store, halvudsprungne Knopper, hang visne ned rundtrenom.

»Det stakkels Træ!« sagde Barnet, »tag det, at det kan komme til at blomstre deroppe hos Gud!«

Og Engelen tog det, men kyssede Barnet derfor, og den Lille aabnede halvt sine Øine. De plukkede af de rige Pragtblomster, men toge ogsaa den foragtede Morgenfrue og den vilde Stedmoderblomst.

»Nu have vi Blomster!« sagde Barnet, og Engelen nikkede,
* * * * * 16

men de fløi endnu ikke op mod Gud. Det var Nat, det var ganske stille, de bleve i den store By, de svævede om i en af de snevreste Gader, hvor der laae hele Bunker Halm, Aske og Skrimmelskrammel, det havde været Flyttedag! der laae Stykker af Talerkener, Gipsstumper, Klude og gamle Hattepulle, Alt hvad der ikke saae godt ud.

Og Engelen pegede i al den Forstyrrelse ned paa nogle Skaar af en Urtepotte, og paa en Klump Jord, der var faldet ud af denne og holdtes sammen ved Rødderne af en stor, vissen Markblomst, der slet ikke duede og derfor var kastet ud paa Gaden.

»Den tage vi med!« sagde Engelen, »jeg skal fortælle Dig, medens vi flyve!«

Og saa fløi de, og Engelen fortalte:

»Dernede i den snevre Gade, i den lave Kjælder, boede en fattig, syg Dreng; fra ganske lille af havde han altid været sengeliggende; naar han var allermeest rask, kunde han paa Krykker gaee den lille Stue et Par Gange op og ned, det var det hele. Nogle Dage om Sommeren faldt Solstraalerne en halv Times Tid ind i Kjælder-Forstuen, og naar da den lille Dreng sad der og lod den varme Sol skinne paa sig, og saae det røde Blod gennem sine fine Fingre, som han holdt op for Ansigtet, saa hed det: »ja i Dag har han været ude!« - Han kjendte Skoven i dens deilige Foraars-Grønne kun derved, at Naboens Søn bragte ham den første Bøgegreen, og den holdt han over sit Hoved, og drømte sig da at være under Bøgene, hvor Solen skinnede, og Fuglene sang. En Foraarsdag bragte Naboens Dreng ham ogsaa Markblomster, og mellem disse var, tilfældigviis, en med Rod ved, og derfor blev den plantet i en Urtepotte og stillet hen i Vinduet tæt ved Sengen. Og Blomsten var plantet med en lykkelig Haand, den voxede, skjød nye Skud og bar hvert Aar sine Blomster; den blev den syge Drengs deiligste Urtegaard, hans lille Skat paa denne Jord; han vandede og passede den, og sørgede for, at den fik hver Solstraale, lige til den sidste, der gled ned over det lave Vindue; og Blomsten selv voxede ind i hans Drømme, thi for ham blomstrede den, udsprede sin Duft og glædede Øiet; mod den vendte han sig i Døden, da vor Herre kaldte ham. - Et Aar har han nu været hos Gud, et Aar har Blomsten staaet forglemt i Vinduet og er visnet, og derfor ved Flytningen kastet ud i Feieskarpet paa Gaden. Og

*
- 17

det er den Blomst, den fattige, visne Blomst vi have taget med i Bouquetten, thi den Blomst har glædet

mere, end den rigeste Blomst i en Dronnings Have!«

»Men hvorfra veed Du alt dette!« spurgte Barnet, som Engelen bar op mod Himlen.

»Jeg veed det!« sagde Engelen. »Jeg var jo selv den syge, lille Dreng, der gik paa Krykker! min Blomst kjender jeg nok!«

Og Barnet aabnede ganske sine Øine og saae ind i Engelens deilige, glade Ansigt, og i samme Øieblik vare de i Guds Himmel, hvor der var Glæde og Lyksalighed. Og Gud trykkede det døde Barn til sit Hjerter, og da fik det Vinger, som den anden Engel og fløj Haand i Haand med ham; og Gud trykkede alle Blomsterne til sit Hjerter, men den fattige, visne Markblomst kyssede han og den fik Stemme og sang med alle Englene, der svævede om Gud, nogle ganske nær, andre uden om disse, i store Kredse, altid længer bort, i det Uendelige, men alle lige lykkelige. Og alle sang de, smaa og store, det gode, velsignede Barn, og den fattige Markblomst, der havde ligget vissen, henkastet i Feieskarnet, mellem Flyttedags-Skramleriet, i den snevre, mørke Gade.

*

18

Nattergalen.

I China veed Du jo nok er Keiseren en Chineser, og Alle de han har om sig ere Chinesere. Det er nu mange Aar siden, men just derfor er det værd at høre Historien, før man glemmer den! Keiserens Slot var det prægtigste i Verden, ganske og aldeles af fiint Porcelain, saa kostbart, men saa skjørt, saa vanskeligt at røre ved, at man maatte ordentlig tage sig iagt. I Haven saae man de forunderligste Blomster, og ved de allerprægtigste var der bundet Sølvklokker, der klingede, for at man ikke skulde gaae forbi uden at bemærke Blomsten. Ja, Alting var saa udspeculeret i Keiserens Have, og den strakte sig saa langt, at Gartneren selv ikke vidste Enden paa den; blev man ved at gaae, kom man i den deiligste Skov med høie Træer og dybe Søer. Skoven gik lige ned til Havet, der var blaat og dybt; store Skibe kunde seile lige ind under Grenene, og i disse boede der en Nattergal, der sang saa velsignet, at selv den fattige Fisker, der havde saa meget andet at passe, laae stille og lyttede, naar han om Natten var ude at trække Fiskegarnet op og da hørte Nattergalen. »Herre Gud, hvor det er kjønt!« sagde han, men saa maatte han passe sine Ting og glemte Fuglen; dog næste Nat naar den igjen sang, og Fiskeren kom derud, sagde han det samme: »Herre Gud! hvor det dog er kjønt!«

Fra alle Verdens Lande kom der Reisende til Keiserens Stad, og de beundrede den, Slottet og Haven, men naar de fik Nattergalen at høre, sagde de Allesammen: »Den er dog det bedste!«

Og de Reisende fortalte derom, naar de kom hjem, og de Lærde skreve mange Bøger om Byen, Slottet og Haven, men
* * * * *
----- 19

Nattergalen glemte de ikke, den blev sat allerøverst; og de, som kunde digte, skrev de deiligste Digte, allesammen om Nattergalen i Skoven ved den dybe Sø.

De Bøger kom Verden rundt, og nogle kom da ogsaa engang til Keiseren. Han sad i sin Guldstol, læste og læste, hvert Øieblik nikkede han med Hovedet, thi det fornøiede ham at høre de prægtige Beskrivelser over Byen, Slottet og Haven. »Men Nattergalen er dog det allerbedste!« stod der skrevet.

»Hvad for Noget!« sagde Keiseren, »Nattergalen! den kjender jeg jo slet ikke! er her saadan en Fugl i mit Keiserdømme, ovenikjøbet i min Have! det har jeg aldrig hørt! saadant noget skal man læse sig til!«

Og saa kaldte han paa sin *Cavaleer*, der var saa fornem, at naar nogen, der var ringere end han, vovede at tale til ham, eller spørge om noget, saa svarede han ikke andet, end »P!« og det har ikke noget at betyde.

»Her skal jo være en høist mærkværdig Fugl, som kaldes Nattergal!« sagde Keiseren, »man siger at den er det allerbedste i mit store Rige! hvorfor har man aldrig sagt mig noget om den!«

»Jeg har aldrig før hørt den nævne!« sagde Cavaleren, »den er aldrig blevet præsenteret ved Hoffet!« -

»Jeg vil at den skal komme her i Aften og synge for mig!« sagde Keiseren. »Der veed hele Verden hvad jeg har, og jeg veed det ikke!«

»Jeg har aldrig før hørt den nævne!« sagde Cavaleren, »jeg skal søge den, jeg skal finde den!« -

Men hvor var den at finde; Cavaleren løb op og ned af alle Trapper, gennem Sale og Gange, ingen af alle dem, han traf paa, havde hørt tale om Nattergalen, og Cavaleren løb igjen til Keiseren og sagde, at det vist maatte være en Fabel af dem, der skrev Bøger. »Deres keiserlige Majestæt skal ikke troe hvad der skrives! det er Opfindelser og noget, som kaldes den sorte Kunst!«

»Men den Bog, hvori jeg har læst det,« sagde Keiseren, »er sendt mig fra den stormægtige Keiser af Japan, og saa kan det ikke være Usandhed. Jeg vil høre Nattergalen! den skal være her i Aften! den har min høieste Naade! og kommer den ikke, da skal hele Hoffet dunkes paa Maven, naar det har spiiist Aftensmad.«

»Tsing-pe!« sagde Cavaleren, og løb igjen op og ned af alle

*
- 20

Trapper, gennem alle Sale og Gange; og det halve Hof løb med, for de vilde ikke gjerne dunkes paa Maven. Der var en Spørgen efter den mærkelige Nattergal, som hele Verden kjendte, men Ingen ved Hoffet.

Endelig traf de en lille, fattig Pige i Kjøkkenet, hun sagde: »O Gud, Nattergalen! den kjender jeg godt! ja, hvor den kan synge! hver Aften har jeg Lov til at bringe lidt af Levningerne fra Bordet hjem til min stakkels syge Moder, hun boer nede ved Stranden, og naar jeg saa gaaer tilbage, er træt og hviler i Skoven, saa hører jeg Nattergalen synge! jeg faaer Vandet i Øinene derved, det er ligesom om min Moder kyssede mig!«

»Lille Kokkepige!« sagde Cavaleren, »jeg skal skaffe hende fast Ansættelse i Kjøkkenet og Lov til at see Keiseren spise, dersom hun kan føre os til Nattergalen, for den er tilsagt til i Aften!« -

Og saa droge de Allesammen ud i Skoven, hvor Nattergalen pleiede at synge; det halve Hof var med. Som de allerbedst gik, begyndte en Ko at brøle.

»O!« sagde Hofjunkerne, »nu har vi den! det er dog en mærkelig Kraft i et saadant lille Dyr! jeg har ganske bestemt hørt den før!«

»Nei, det er Køerne, som brøle!« sagde den lille Kokkepige, »vi ere endnu langt fra Stedet!«

Frøerne qvækkede nu i Kjæret.

»Deilig!« sagde den chinesiske Slotsprovst, »nu hører jeg hende, det er ligesom smaa Kirkeklokker!«

»Nei, det er Frøerne!« sagde den lille Kokkepige. »Men nu tænker jeg snart vi hører den!«

Saa begyndte Nattergalen at synge.

»Den er det,« sagde den lille Pige, »hør! hør! og der sidder den!« og saa pegede hun paa en lille, graa Fugl oppe i Grenene.

»Er det muligt!« sagde Cavaleren, »saaledes havde jeg nu aldrig tænkt mig den! hvor den seer simpel ud! den har vist mistet Couleur over at see saa mange fornemme Mennesker hos sig!«

»Lille Nattergal!« raabte den lille Kokkepige ganske høit, »vor naadige Keiser vil saa gjerne, at De skal synge for ham!«

»Med største Fornøielse!« sagde Nattergalen og sang, saa at det var en Lyst.

*
- 21

»Det er ligesom Glasklokker!« sagde Cavaleren, »og see den lille Strube, hvor den bruger sig! det er mærkværdigt vi aldrig har hørt den før! den vil gjøre en stor succès ved Hoffet!«

»Skal jeg synge endnu engang for Keiseren?« spurgte Nattergalen, der troede at Keiseren var med.

»Min fortræffelige lille Nattergal!« sagde Cavaleren, »jeg har den store Glæde at skulle tilsige Dem til en Hoffest i Aften, hvor De vil fortrylle hans høie keiserlige Naade med Deres charmante Sang!«

»Den tager sig bedst ud i det Grønne!« sagde Nattergalen, men den fulgte dog gjerne med, da den hørte, at Keiseren ønskede det.

Paa Slottet var der ordentligt pudset op! Vægge og Gulv, der var af Porcelain, skinnede ved mange tusinde Guldlamper! de deiligste Blomster, som ret kunde klinge, vare stillede op i Gangene; der var en Løben og en Trækvind, men saa klang just alle Klokkerne, man kunde ikke høre Ørelyd.

Midt inde i den store Sal, hvor Keiseren sad, var der stillet en Guldpind, og paa den skulde Nattergalen sidde; hele Hoffet var der, og den lille Kokkepige havde faaet Lov til at staae bag ved Døren, da hun nu havde Titel af virkelig Kokkepige. Alle vare de i deres største Pynt, og alle saae de paa den lille graae Fugl, som Keiseren nikkede til.

Og Nattergalen sang saa deiligt, at Keiseren fik Taarer i Øinene, Taarerne trillede ham ned over Kinderne, og da sang Nattergalen endnu smukkere, det gik ret til Hjertet; og Keiseren var saa glad, og han sagde, at Nattergalen skulde have hans Guldtøffel at bære om Halsen. Men Nattergalen takkede, den havde allerede faaet Belønning nok.

»Jeg har seet Taarer i Øinene paa Keiseren, det er mig den rigeste Skat! en Keisers Taarer har en forunderlig Magt! Gud veed, jeg er nok belønnet!« og saa sang den igjen med sin søde, velsignede Stemme.

»Det er det elskeligste Koketteri jeg kjender!« sagde Damerne rundtom, og saa toge de Vand i Munden for at klukke, naar nogen talte til dem: de troede da ogsaa at være Nattergaler; ja Laqvaierne og Kammerpigerne lode mælde, at ogsaa de vare tilfredse, og det vil sige meget, thi de ere de allervanskeligste at gjøre tilpas. Jo, Nattergalen gjorde rigtignok Lykke!

Den skulde nu blive ved Hoffet, have sit eget Buur, samt

* 22

Frihed til at spadserere ud to Gange om Dagen og een Gang om Natten. Den fik tolv Tjenere med, alle havde de et Silkebaand om Benet paa den og holdt godt fast. Der var slet ingen Fornøielse ved den Tour.

Hele Byen talte om den mærkværdige Fugl, og mødte to hinanden, saa sagde den Ene ikke andet end: »Nat-!« og den Anden sagde »gal!« og saa sukkede de og forstode hinanden, ja elleve Spekhøkerbørn bleve opkaldte efter den, men ikke een af dem havde en Tone i Livet. -

En Dag kom en stor Pakke til Keiseren, udenpaa stod - skrevet: *Nattergal*.

»Der har vi nu en ny Bog om vor berømte Fugl!« sagde Keiseren; men det var ingen Bog, det var et lille Kunststykke der laae i en Æske, en kunstig Nattergal, der skulde ligne den levende, men var overalt besat med Diamanter, Rubiner og Saphirer; saasnaart man trak Kunstfuglen op, kunde den synge et af de Stykker, den virkelige sang, og saa gik Halen op og ned og glindsede af Sølv og Guld. Om Halsen hang et lille Baand, og paa det stod skrevet: »*Keiseren af Japans Nattergal er fattig imod Keiserens af China.*«

»Det er deiligt!« sagde de allesammen, og den, som havde bragt den kunstige Fugl, fik strax Titel af Over-keiserlig-nattergale-bringer.

»Nu maae de synge sammen! hvor det vil blive en Duet!«

Og saa maatte de synge sammen, men det vilde ikke rigtig gaae, thi den virkelige Nattergal sang paa sin Maneer, og Kunstfuglen gik paa Valser; »den har ingen Skyld,« sagde *Spillermesteren*, »den er særdeles taktfast og ganske af min Skole!« Saa skulde Kunstfuglen synge alene. - Den gjorde ligesaa megen Lykke som den virkelige, og saa var den jo ogsaa saa meget mere nydelig at see paa: den glimrede som Armbaand og Brystnaale.

Tre og tredive Gange sang den eet og det samme Stykke, og den var dog ikke træt; Folk havde gjerne hørt den forfra igjen, men Keiseren meente, at nu skulde ogsaa den levende Nattergal synge lidt - - men hvor var den? Ingen havde bemærket, at den var fløiet ud af det aabne Vindue, bort til sine grønne Skove.

»Men hvad er dog det for noget!« sagde Keiseren; og alle Hoffolkene skjændte og meente, at Nattergalen var et høist

* 23

utaknemmeligt Dyr. »Den bedste Fugl have vi dog!« sagde de, og saa maatte igjen Kunstfuglen synge, og det var den fire og tredivte Gang de fik det samme Stykke, men de kunde det ikke heelt endnu, for det var saa svært, og *Spillermesteren* roste saa overordentlig Fuglen, ja forsikkrede, at den var bedre end den virkelige Nattergal, ikke blot hvad Klæderne angik og de mange deilige Diamanter, men ogsaa indvortes.

»Thi seer De, mine Herskaber, Keiseren fremfor Alle! hos den virkelige Nattergal kan man aldrig beregne, hvad der vil komme, men hos Kunstfuglen er Alt bestemt! saaledes bliver det og ikke anderledes! man kan gjøre rede for det, man kan sprætte den op og vise den menneskelige Tænkning, hvorledes Valserne ligge, hvorledes de gaae, og hvordan det ene følger af det andet -!«

»Det er ganske mine Tanker!« sagde de Allesammen, og *Spillermesteren* fik Lov til, næste Søndag, at holde Fuglen frem for Folket; de skulde ogsaa høre den synge, sagde Keiseren; og de hørte den, og de bleve saa fornøiede, som om de havde drukket sig lystige i Theevand, for det er nu saa ganske chinesisisk, og Alle

sagde da »o!« og stak i Veiret den Finger, man kalder »Slikpot,« og saa nikkede de, men de fattige Fiskere, som havde hørt den virkelige Nattergal, sagde: »det klinger smukt nok, det ligner ogsaa, men der mangler noget, jeg veed ikke hvad!«

Den virkelige Nattergal var forviist fra Land og Rige.

Kunstfuglen havde sin Plads paa en Silkepude tæt ved Keiserens Seng; alle de Presenter, den havde faaet, Guld og Ædelstene, laae rundt omkring den, og i Titel var den steget til »Høikeiserlig Natbord-Sanger,« i Rang Nummer eet til venstre Side, for Keiseren regnede den Side for at være mest fornem, paa hvilken Hjertet sad, og Hjertet sidder til Venstre ogsaa hos en Keiser. Og Spillemesteren skrev fem og tyve Bind om Kunstfuglen, det var saa lærd og saa langt, og med de allersværeste chinesiske Ord, saa alle Folk sagde, at de havde læst og forstaaet det, for ellers havde de jo været dumme og vare da blevne dunkede paa Maven.

Saaledes gik der et heelt Aar; Keiseren, Hoffet og alle de andre Chinesere kunde udenad hvert lille Kluk i Kunstfuglens Sang, men just derfor syntes de nu allerbedst om den; de

*
- 24

kunde selv synge med, og det gjorde de. Gadedrengene sang »zizizi! klukklukkluk!« og Keiseren sang det -! jo det var bestemt deilig!

Men en Aften, som Kunstfuglen bedst sang, og Keiseren laae i Sengen og hørte paa den, sagde det »svup!« inden i Fuglen; der sprang noget: »surrurr!« alle Hjulene løb rundt, og saa stod Musiken.

Keiseren sprang strax ud af Sengen og lod sin Livlæge kalde, men hvad kunde han hjælpe! saa lod de Uhrmageren hente, og efter megen Tale og megen Seenefter, fik han Fuglen nogenlunde istand, men han sagde, at der maatte spares meget paa den, thi den var saa forslidt i Tapperne og det var ikke muligt at sætte nye, saaledes at det gik sikkert med Musikken. Det var en stor Bedrøvelse! kun een Gang om Aaret turde man lade Kunstfuglen synge, og det var strængt nok endda; men saa holdt Spillemesteren en lille Tale med de svære Ord og sagde, at det var ligesaa godt, som før, og saa var det ligesaa godt som før.

Nu vare fem Aar gaaet, og hele Landet fik en rigtig stor Sorg, thi de holdt i Grunden Allesammen af deres Keiser; nu var han syg og kunde ikke leve, sagde man, en ny Keiser var allerede valgt, og Folk stode ude paa Gaden og spurgte Cavaleren hvorledes det var med deres Keiser.

»P!« sagde han og rystede med Hovedet.

Kold og bleg laae Keiseren i sin store, prægtige Seng, hele Hoffet troede ham død, og enhver af dem løb hen for at hilse paa den nye Keiser; Kammertjenerne løbe ud for at snakke om det, og Slotspigerne havde stort Caffeselskab. Rundtom i alle Sale og Gange var lagt Klæde, for at man ikke skulde høre Nogen gaae, og derfor var der saa stille, saa stille. Men Keiseren var endnu ikke død; stiv og bleg laae han i den prægtige Seng med de lange Fløielsgardiner og de tunge Guldqvaste; høit oppe stod et Vindue aabent, og Maanen skinnede ind paa Keiseren og Kunstfuglen.

Den stakkels Keiser kunde næsten ikke trække Veiret, det var ligesom om der sad noget paa hans Bryst; han slog Øinene op, og da saa han, at det var Døden, der sad paa hans Bryst og havde taget hans Guldkrone paa, og holdt i den ene Haand Keiserens Guldsabel, i den anden hans prægtige Fane; og rundtom i Folderne af de store Fløiels Senggardiner stak der

*
- 25

forunderlige Hoveder frem, nogle ganske fæle, andre saa velsignede milde: det var alle Keiserens onde og gode Gjerninger, der saa paa ham, nu da Døden sad paa hans Hjerte:

»Husker Du det?« hviskede den ene efter den anden. »Husker Du det!« og saa fortalte de ham saa meget, saa at Sveden sprang ham ud af Panden.

»Det har jeg aldrig vidst!« sagde Keiseren; »Musik, Musik, den store chinesiske Tromme!« raabte han, »at jeg dog ikke skal høre alt det, de sige!«

Og de bleve ved, og Døden nikkede ligesom en Chineser ved alt, hvad der blev sagt.

»Musik, Musik!« skreg Keiseren. »Du lille velsignede Guldflug! syng dog, syng! jeg har givet Dig Guld og Kostbarheder, jeg har selv hængt Dig min Guldtøffel om Halsen, syng dog, syng!«

Men Fuglen stod stille, der var Ingen til at trække den op, og ellers sang den ikke; men Døden blev ved at see paa Keiseren med sine store, tomme Øienhuler, og der var saa stille, saa skrækkeligt stille.

Da lød i det samme, tæt ved Vinduet, den deiligste Sang: det var den lille, levende Nattergal, der sad paa Grenen udenfor; den havde hørt om sin Keisers Nød, og var derfor kommet at synge ham Trøst og Haab; og alt som den sang, bleve Skikkelserne mere og mere blege, Blodet kom raskere og raskere i Gang i

Keiserens svage Lemmer, og Døden selv lyttede og sagde: »bliv ved lille Nattergal! bliv ved!«

»Ja vil Du give mig den prægtige Guldsabel! ja vil Du give mig den rige Fane! vil Du give mig Keiserens Krone!«

Og Døden gav hvert Klenodie for en Sang, og Nattergalen blev ved endnu at synge, og den sang om den stille Kirkegaard, hvor de hvide Roser groe, hvor Hyldetræet dufter, og hvor det friske Græs vandes af de Efterlevendes Taarer; da fik Døden Længsel efter sin Have og svævede, som en kold, hvid Taage, ud af Vinduet.

»Tak, Tak!« sagde Keiseren, »Du himmelske lille Fugl, jeg kjender Dig nok! Dig har jeg jaget fra mit Land og Rige! og dog har Du sjunget de onde Syner fra min Seng, faaet Døden fra mit Hjerte! Hvorledes skal jeg lønne Dig?«

»Du har lønnet mig!« sagde Nattergalen, »jeg har faaet Taarer af Dine Øine første Gang jeg sang, det glemmer jeg
*
- 26

Dig aldrig! det er de Juveler, der gjør et Sanger-Hjerte godt -! men sov nu og bliv frisk og stærk! jeg skal synge for Dig!«

Og den sang - og Keiseren faldt i en sød Søvn, saa mild og velgjørende var Søvn.

Solen skinnede ind af Vinduerne til ham, da han vaagnede styrket og sund; ingen af hans Tjenere vare endnu komne tilbage, thi de troede, han var død, men Nattergalen sad endnu og sang.

»Altid maa Du blive hos mig!« sagde Keiseren, »Du skal kun synge, naar Du selv vil, og Kunstfuglen slaaer jeg i tusinde Stykker.«

»Gjør ikke det!« sagde Nattergalen, »den har jo gjort det Gode, den kunde! behold den som altid! jeg kan ikke bygge og boe paa Slottet, men lad mig komme, naar jeg selv har Lyst, da vil jeg om Aftenen sidde paa Grenen der ved Vinduet og synge for Dig, at Du kan blive glad og tankefuld tillige! jeg skal synge om de Lykkelige, og om dem, som lide! jeg skal synge om Ondt og Godt, der rundtom Dig holdes skjult! den lille Sangfugl flyver vidt omkring til den fattige Fisker, til Bondemandens Tag, til hver, der er langt fra Dig og Dit Hof! jeg elsker Dit Hjerte meer end Din Krone, og dog har Kronen en Duft af noget Helligt om sig! - jeg kommer, jeg synger for Dig! - men eet maa Du love mig!« -

- »Alt!« sagde Keiseren, og stod der i sin keiserlige Dragt, som han selv havde iført sig og holdt Sabelen, der var tung af Guld, op mod sit Hjerte.

»Eet beder jeg Dig om! fortæl Ingen, at Du har en lille Fugl, der siger Dig Alt, saa vil det gaae endnu bedre!«

Og da fløi Nattergalen bort.

Tjenerne kom ind for at see til deres døde Keiser; - - jo der stode de, og Keiseren sagde: »god Morgen!«

*
27

Kjærestefolkene.

Toppen og *Bolden* laae i Skuffe sammen mellem andet Legetøi, og saa sagde *Toppen* til *Bolden*: »Skulle vi ikke være Kjærestefolk, siden vi dog ligge i Skuffe sammen«; men *Bolden*, der var syet af Saffian, og bildte sig ligesaa meget ind, som en fiin Frøken, vilde ikke svare paa saadant noget.

Næste Dag kom den lille Dreng, der eiede Legetøiet, han malede *Toppen* over med Rødt og Gult, og slog et Messing-Søm midt i den; det saae just prægtigt ud, naar *Toppen* svingede rundt.

»See paa mig!« sagde den til *Bolden*. »Hvad siger De nu? skulde vi saa ikke være Kjærestefolk, vi passe saa godt sammen, De springer og jeg dandser! Lykkeligere end vi to kunde Ingen blive!«

»Saa, troer De det!« sagde *Bolden*, »De veed nok ikke, at min Fader og Moder have været Saffians-Tøfler, og at jeg har en Prop i Livet!«

»Ja, men jeg er af Mahognitræ!« sagde *Toppen*, »og Byfogden har selv dreiet mig, han har sin egen Dreierbænk, og det var ham en stor Fornøjelse!«

»Ja, kan jeg stole paa det!« sagde *Bolden*.

»Gid jeg aldrig faae Pidsk om jeg lyver!« svarede *Toppen*.

»De taler meget godt for dem!« sagde *Bolden*, »men jeg kan dog ikke, jeg er saa godt som halv forlovet med en Svale! hver Gang jeg gaaer til Veirs, stikker den Hovedet ud af Reden og siger: »vil De?« og nu har jeg indvortes sagt ja, og det er saa

----- 28

godt som en halv Forlovelse! men jeg lover Dem, jeg skal aldrig glemme Dem!«

»Ja, det skal stort hjælpe!« sagde *Toppen*, og saa talte de ikke til hinanden.

Næste Dag blev *Bolden* taget frem; *Toppen* saae, hvor den foer høit op i Luften, ligesom en Fugl, man kunde tilsidst slet ikke øine den; hver Gang kom den tilbage igjen, men gjorde altid et høit Spring, naar den rørte Jorden; og det kom enten af Længsel, eller fordi den havde en Prop i Livet. Den niende Gang blev *Bolden* borte og kom ikke mere igjen; og Drengen søgte og søgte, men borte var den.

»Jeg veed nok, hvor den er!« sukkede *Toppen*, »den er i Svalereden og er gift med Svalen!«

Jo mere *Toppen* tænkte derpaa, desmere indtaget blev han i *Bolden*; just fordi han ikke kunde faae hende, derfor tog Kjærligheden til; at hun havde taget en Anden, det var det aparte ved det; og *Toppen* dandsede rundt og snurrede, men altid tænkte den paa *Bolden*, der i Tankerne blev kjønnere og kjønnere. Saaledes gik mange Aar - - og saa var det en gammel Kjærlighed.

Og *Toppen* var ikke ung mere - -! men saa blev den en Dag heel og holden forgyldt; aldrig havde den seet saa deilig ud; den var nu en Guldtop og sprang, saa det snurrede efter. Jo, det var noget! men med et sprang den for høit og, - borte var den!

Man søgte og søgte, selv nede i Kjælderen, den var dog ikke at finde.

- - Hvor var den?

Den var sprunget i Skarnfjerdings, hvor der laae alle Slags, Kaalstokke, Feieskarn og Gruus, der var faldet ned fra Tagrenden.

»Nu ligger jeg rigtignok godt! her kan snart Forgyldningen gaae af mig! og hvad det er for nogle Prakkere jeg er kommet imellem!« og saa skjævede den til en lang Kaalstok, der var pillet altfor nær, og til en underlig rund Ting, der saae ud som et gammelt Æble; - men det var intet Æble, det var en gammel *Bold*, der i mange Aar havde ligget oppe i Tagrenden, og som Vandet havde sivet igjennem.

»Gud skee Lov, der dog kommer een af Ens Lige, som man

* 29

kan tale med!« sagde *Bolden* og betragtede den forgyldte Top. »Jeg er egentlig af Saffian, syet af Jomfru-Hænder, og har en Prop i Livet, men det skulde Ingen see paa mig! jeg var lige ved at holde Bryllup med en Svale, men saa faldt jeg i Tagrenden, og der har jeg ligget i fem Aar og sivet! Det er en lang Tid, kan De troe, for en Jomfru!«

Men *Toppen* sagde ikke noget, han tænkte paa sin gamle Kjæreste, og jo mere han hørte, desto klarere blev det ham, at det var hende.

Da kom Tjenestepigen og vilde vende Fjerdings: »heisa, der er Guldtoppen!« sagde hun.

Og *Toppen* kom igjen i Stuen til stor Agt og Ære, men *Bolden* hørte man intet om, og *Toppen* snakkede aldrig meer om sin gamle Kjærlighed; den gaaer over, naar Kjæresten har ligget fem Aar i en Vandrende og sivet, ja man kjender hende aldrig igjen, naar man møder hende i Skarnfjerdings.

Den grimme Ælling.

Der var saa deiligt ude paa Landet; det var Sommer, Kornet stod guult, Havren grøn, Høet var reist i Stakke nede i de grønne Enge, og der gik Storcken paa sine lange, røde Been og snakkede ægyptisk, for det Sprog havde han lært af sin Moder. Rundtom Ager og Eng var der store Skove, og midt i Skovene dybe Søer; jo, der var rigtignok deiligt derude paa Landet! Midt i Solskinnet laae der en gammel Herregaard med dybe Canaler rundt om, og fra Muren og ned til Vandet voxte store Skræppeblade, der vare saa høie, at smaa Børn kunde staae opreiste under de største; der var ligesaa vildsomt derinde, som i den tykkeste Skov, og her laae en And paa sin Rede; hun skulde ruge sine smaae Ællinger ud, men nu var hun næsten kjed af det, fordi det varede saa længe, og hun sjældnen fik Visit; de andre Ænder holdt mere af at svømme om i Canalerne, end at løbe op og sidde under et Skræppeblad for at snaddre med hende.

Endelig knagede det ene Æg efter det andet: »pip! pip!« sagde det, alle Æggeblommerne vare blevne levende og stak Hovedet ud.

»Rap! rap!« sagde hun, og saa rappede de sig alt hvad de kunde, og saae til alle Sider under de grønne Blade, og Moderen lod dem see saa meget de vilde, for det Grønne er godt for Øinene.

»Hvor dog Verden er stor!« sagde alle Ungerne; thi de havde nu rigtignok ganske anderledes Plads, end da de laae inde i Ægget.

* * * * * 31

»Troer I, det er hele Verden!« sagde Moderen, »den strækker sig langt paa den anden Side Haven, lige ind i Præstens Mark! men der har jeg aldrig været! - I ere her dog vel Allesammen!« - og saa reiste hun sig op, »nei, jeg har ikke alle! det største Æg ligger der endnu; hvor længe skal det vare! nu er jeg snart kjed af det!« og saa lagde hun sig igjen.

»Naa hvordan gaaer det?« sagde en gammel And, som kom for at gjøre Visit.

»Det varer saa længe med det ene Æg!« sagde Anden, som laae; »der vil ikke gaae Hul paa det! men nu skal Du see de andre! de ere de deiligste Ællinger jeg har seet! de ligne Allesammen deres Fader, det Skarn han kommer ikke og besøger mig.«

»Lad mig see det Æg, der ikke vil revne!« sagde den gamle. »Du kan troe, at det er et Kalkun-Æg! saaledes er jeg ogsaa blevet narret engang, og jeg havde min Sorg og Nød med de Unger, for de ere bange for Vandet, skal jeg sige Dig! jeg kunde ikke faae dem ud! jeg rappede og snappede, men det hjalp ikke! - Lad mig see Ægget! jo, det er et Kalkun-Æg! lad Du det ligge og lær de andre Børn at svømme!«

»Jeg vil dog ligge paa det lidt endnu!« sagde Anden; »har jeg nu ligget saalænge, saa kan jeg ligge Dyrehavstiden med!«

»Vær saa god!« sagde den gamle And, og saa gik hun.

Endelig revnede det store Æg. »Pip! pip!« sagde Ungen og væltede ud; han var saa stor og styg. Anden saae paa ham: »Det er da en forfærdelig stor Ælling den!« sagde hun; »ingen af de andre see saadanne ud! det skulde dog vel aldrig være en Kalkun-Kylling! naa, det skal vi snart komme efter! i Vandet skal han, om jeg saa selv maa sparke ham ud!«

Næste Dag var det et velsignet, deiligt Veir; Solen skinnede paa alle de grønne Skræpper. Ællingemoderen med hele sin Familie kom frem nede ved Canalen: pladsk! sprang hun i Vandet: »rap! rap!« sagde hun og den ene Ælling plumpede ud efter den anden; Vandet slog dem over Hovedet, men de kom strax op igjen og fløde saa deiligt; Benene gik af sig selv, og alle vare de ude, selv den stygge, graae Unge svømmede med.

»Nei, det er ingen Kalkun!« sagde hun; »see hvor deiligt den bruger Benene, hvor rank den holder sig! det er min egen Unge! igunden er den dog ganske kjøn, naar man rigtig seer paa den! rap! rap! - kom nu med mig, saa skal jeg føre Jer ind i Verden,

*
- 32

og præsentere Jer i Andegaarden, men hold Jer altid nær ved mig, at ingen træder paa Jer, og tag Jer iagt for Kattene!«

Og saa kom de ind i Andegaarden. Der var en skrækkelig Støi derinde, thi der var to Familier, som sloges

om et Aalehoved, og saa fik dog Katten det.

»See, saaledes gaaer det til i Verden!« sagde Ællingemoderen, og slikkede sig om Snabelen, for hun vilde ogsaa have Aalehovedet. »Brug nu Benene!« sagde hun, »see, at I kunne rappe Jer, og nei med Halsen for den gamle And derhenne! hun er den fornemste af dem Alle her! hun er af spansk Blod, derfor er hun svær, og see I, hun har en rød Klud om Benet! det er noget overordentligt deiligt, og den største Udmærkelse nogen And kan faae, det betyder saameget, at man ikke vil af med hende, og at hun skal kjendes af Dyr og af Mennesker! - Rap Jer! - ikke ind til Beens! en velopdragen Ælling sætter Benene vidt fra hinanden, ligesom Fader og Moder! see saa! nei nu med Halsen og siig: rap!«

Og det gjorde de; men de andre Ænder rundt om saae paa dem og sagde ganske høit: »see saa! nu skal vi have det Slæng til! ligesom vi ikke vare nok alligevel! og fy, hvor den ene Ælling seer ud! ham ville vi ikke taale!« - og strax fløi der en And hen og bed den i Nakken.

»Lad ham være!« sagde Moderen, »han gjør jo Ingen noget!«

»Ja, men han er for stor og for aparte!« sagde Anden, som bed, »og saa skal han nøfles!«

»Det er kjønne Børn, Moder har!« sagde den gamle And med Kluden om Benet, »Allesammen kjønne, paa den ene nær, den er ikke lykkedes! jeg vilde ønske, hun kunde gjøre den om igjen!«

»Det gaaer ikke, Deres Naade!« sagde Ællingemoderen, »han er ikke kjøn, men han er et inderligt godt Gemyt, og svømmer saa deiligt, som nogen af de andre, ja, jeg tør sige lidt til! jeg tænker han voxer sig kjøn, eller han med Tiden bliver noget mindre! han har ligget for længe i Ægget, og derfor har han ikke faaet den rette Skikkelse!« og saa pillede hun ham i Nakken og glattede paa Personen. »Han er desuden en Andrik,« sagde hun, »og saa gjør det ikke saa meget! jeg troer han faaer gode Kræfter, han staaer sig nok igjennem!«

»De andre Ællinger ere nydelige!« sagde den Gamle, »lad nu, som I var hjemme, og finder I et Aalehoved, saa kan I bringe mig det!« -

*
- 33

Og saa vare de, som hjemme.

Men den stakkels Ælling, som sidst var kommen ud af Ægget, og saae saa fæl ud, blev bidt, puffet og gjort Nar af, og det baade af Ænderne og Hønsene. »Han er for stor!« sagde de Allesammen, og den kalkunske Hane, der var født med Sporer og troede derfor, at han var en Keiser, pustede sig op som et Fartøj for fulde Seil, gik lige ind paa ham og saa pludrede den og blev ganske rød i Hovedet. Den stakkels Ælling vidste hverken, hvor den turde staae eller gaae, den var saa bedrøvet, fordi den saae saa styg ud og var til Spot for hele Andegaarden.

Saaledes gik det den første Dag, og siden blev det værre og værre. Den stakkels Ælling blev jaget af dem Allesammen, selv hans Sødskende var saa onde imod ham, og de sagde altid: »bare Katten vilde tage Dig, dit fæle Spektakel!« og Moderen sagde: »gid Du bare var langt borte!« og Ænderne beed ham, og Hønsene huggede ham, og Pigen, som skulde give Dyrene Æde, sparkede til ham med Foden.

Da løb og fløi han henover Hegnet; de smaa Fugle i Buskene foer forskrækket i Veiret, »det er fordi jeg er saa styg,« tænkte Ællingen og lukkede Øinene, men løb alligevel afsted; saa kom den ud i den store Mose, hvor Vildænderne boede. Her laae den hele Natten, den var saa træt og sorigfuld.

Om Morgenen fløi Vildænderne op, og de saae paa den nye Kamerat, »hvad er Du for een?« spurgte de, og Ællingen dreiede sig til alle Sider, og hilsede saa godt den kunde.

»Du er inderlig styg!« sagde Vildænderne, »men det kan da være os det samme, naar Du ikke gifter Dig ind i vor Familie!« - Den Stakkel! han tænkte rigtignok ikke paa at gifte sig, turde han bare have Lov at ligge i Sivene og drikke lidt Mosevand.

Der laae han i hele to Dage, saa kom der to Vildgjæs eller rettere Vildgasser, for de vare to Hanner; det var ikke mange Tider siden de vare komne ud af Ægget, og derfor vare de saa raske paa det.

»Hør Kammerat!« sagde de, »Du er saa styg at jeg kan godt lide Dig! vil Du drive med og være Trækfugl! tæt herved i en anden Mose er der nogle søde velsignede Vildgjæs, allesammen Frøkener, der kunne sige: rap! Du er istand til at gjøre din Lykke, saa styg er Du!« - -

»Pif! paf!« lød i det samme ovenover, og begge Vildgasserne faldt døde ned i Sivene, og Vandet blev blodrødt; pif! paf! lød

*
- 34

det igjen, og hele Skarer af Vildgjæs fløi op af Sivene, og saa knaldede det igjen. Der var stor Jagt,

Jægerne laae rundtom Mosen, ja nogle sad oppe i Trægrenene, der strakte sig langt ud over Sivene; den blaae Røg gik ligesom Skyer ind imellem de mørke Træer og hang langt hen over Vandet; i Mudderet kom Jagthundene, klask klask; Siv og Rør svaiede til alle Sider; det var en Forskrækkelse for den stakkels Ælling, den dreiede Hovedet om for at faae det under Vingen, og lige i det samme stod tæt ved den en frygtelig stor Hund, Tungen hang ham langt ud af Halsen, og Øinene skinnede grueligt fælt; han satte sit Gab lige ned imod Ællingen, viste de skarpe Tænder - - og pladsk! pladsk! gik han igjen uden at tage den.

»O Gud skee Lov!« sukkede Ællingen, »jeg er saa styg, at selv Hunden ikke gider bide mig!«

Og saa laae den ganske stille, mens Haglene susede i Sivene, og det knaldede Skud paa Skud.

Først langt ud paa Dagen blev der stille, men den stakkels Unge turde endnu ikke reise sig, den ventede flere Timer endnu, før den saae sig om, og saa skyndte den sig afsted fra Mosen, alt hvad den kunde; den løb over Mark og over Eng, det var en Blæst, saa at den havde haardt ved at komme afsted.

Mod Aften naaede den et fattigt lille Bondehuus; det var saa elendigt, at det ikke selv vidste til hvad Side det vilde falde, og saa blev det staaende. Blæsten susede saaledes om Ællingen, at han maatte sætte sig paa Halen for at holde imod; og det blev værre og værre; da mærkede han, at Døren var gaaet af det ene Hængsel, og hang saa skjævt, at han igjennem Sprækken kunde smutte ind i Stuen, og det gjorde han.

Her boede en gammel Kone med sin Kat og sin Høne, og Katten, som hun kaldte *Sønneke*, kunde skyde Ryg og spinde, han gnistrede saagar, men saa maatte man stryge ham mod Haarene; Hønen havde ganske smaae lave Been, og derfor kaldtes den »*Kykkelilavbeen*!« den lagde *godt Æg, og Konen holdt af den, som af sit eget Barn.

Om Morgenen mærkede man strax den fremmede Ælling, og Katten begyndte at spinde og Hønen at klukke.

»Hvad for noget!« sagde Konen, og saae rundtomkring, men hun saae ikke godt, og saa troede hun, at Ællingen var en feed And, der havde forvildet sig. »Det var jo en rar Fangst!« sagde hun, »nu kan jeg faae Ande-Æg, er den bare ikke en Andrik! det maa vi prøve!«

* - 35

Og saa blev Ællingen antaget paa Prøve i tre Uger, men der kom ingen Æg. Og Katten var Herre i Huset og Hønen var Madamme, og alletider sagde de: »vi og Verden!« for de troede, at de vare Halvparten, og det den allerbedste Deel. Ællingen syntes, at man kunde ogsaa have en anden Mening, men det taalte Hønen ikke.

»Kan Du lægge Æg?« spurgte hun.

»Nei!«

»Ja, vil Du saa holde din Mund!«

Og Katten sagde: »Kan Du skyde Ryg, spinde og gnistre?«

»Nei!«

»Ja saa skal Du ikke have Mening, naar fornuftige Folk tale!«

Og Ællingen sad i Krogen og var i daarligt Humeur; da kom den til at tænke paa den friske Luft og Solskinnet; den fik saadan en forunderlig Lyst til at flyde paa Vandet, tilsidst kunde den ikke lade være, den maatte sige det til Hønen.

»Hvad gaer der af Dig?« spurgte hun. »Du har ingen Ting at bestille, derfor komme de Nykker over dig! Læg Æg eller spind, saa gaee de over.«

»Men det er saa deiligt at flyde paa Vandet!« sagde Ællingen, »saa deiligt at faae det over Hovedet og dukke ned paa Bunden!«

»Ja det er en stor Fornøielse!« sagde Hønen, »Du er nok bleven gal! Spørg Katten ad, han er den klogeste, jeg kjender, om han holder af at flyde paa Vandet, eller dykke ned! jeg vil ikke tale om mig. - Spørg selv vort Herskab, den gamle Kone, klogere end hende er der Ingen i Verden! troer Du, hun har Lyst til at flyde og faae Vand over Hovedet!«

»I forstaae mig ikke!« sagde Ællingen.

»Ja, forstaae vi Dig ikke, hvem skulde saa forstaae Dig! Du vil dog vel aldrig være klogere end Katten og Konen, for ikke at nævne mig! Skab Dig ikke. Barn! og tak Du din Skaber for alt det Gode, man har gjort for

dig! Er Du ikke kommet i en varm Stue og har en Omgang, Du kan lære noget af! men Du er et Vrøvl, og det er ikke morsomt at omgaaes Dig! mig kan Du troe! jeg mener Dig det godt, jeg siger Dig Ubehageligheder, og derpaa skal man kjende sine sande Venner! see nu bare til, at Du lægger Æg og lærer at spinde eller gnistre!«

*
- 36

»Jeg troer, jeg vil gaae ua i den vide Verden!« sagde Ællingen.

»Ja, gjør Du det!« sagde Hønen.

Og saa gik Ællingen; den flød paa Vandet, den dykkede ned, men af alle Dyr var den overseet for sin Grimhed.

Nu faldt Efteraaret paa, Bladene i Skoven bleve gule og brune, Blæsten tog fat i dem, saa de dandsede omkring, og oppe i Luften saae der koldt ud; Skyerne hang tunge med Hagl og Sneeflokke, og paa Gjærdet stod Ravnene og skreg »av! av!« af bare Kulde; ja man kunde ordenlig fryse, naar man tænkte derpaa; den stakkels Ælling havde det rigtignok ikke godt.

En Aften, Solen gik saa velsignet ned, kom der en heel Flok deilige store Fugle ud af Buskene, Ællingen havde aldrig seet nogen saa smukke, de vare ganske skinnende hvide, med lange, smidige Halse; det var Svaner, de udstødte en ganske forunderlig Lyd, bredte deres prægtige, lange Vinger ud og fløi bort fra de kolde Egne til varmere Lande, til aabne Søer! de stege saa høit, saa høit, og den lille grimme Ælling blev saa forunderlig tilmode, den dreiede sig rundt i Vandet ligesom et Hjul, rakte Halsen høit op i Luften efter dem, udstødte et Skrig saa høit og forunderligt, at den selv blev bange derved. O, den kunde ikke glemme de deilige Fugle, de lykkelige Fugle, og saasnart den ikke længer øinede dem, dukkede den lige ned til Bunden, og da den kom op igjen, var den ligesom ude af sig selv. Den vidste ikke, hvad Fuglene hed, ikke hvor de fløi hen, men dog holdt den af dem, som den aldrig havde holdt af nogen; den misundte dem slet ikke, hvor kunde det falde den ind at ønske sig en saadan Deilighed, den vilde være glad, naar bare dog Ænderne vilde have taalt den imellem sig! - det stakkels grimme Dyr!

Og Vinteren blev saa kold, saa kold; Ællingen maatte svømme om i Vandet for at holde det fra at fryse reent til; men hver Nat blev Hullet, hvori den svømmede, smallere og smallere; det frøs, saa det knagede i lisskorpen; Ællingen maatte altid bruge Benene, at Vandet ikke skulde lukkes; tilsidst blev den mat, laa ganske stille og frøs saa fast i Isen.

Tidlig om Morgenen kom en Bondemand, han saae den, gik ud og slog med sin Træsko Isen i Stykker og bar den saa hjem til sin Kone. Der blev den livet op.

Børnene vilde lege med den, men Ællingen troede, at de vilde gjøre den Fortræd, og foer, i Forskrækkelse, lige op i

*
- 37

Melke-fadet, saa at Melken skvulpede ud i Stuen; Konen skreg og slog Hænderne i Veiret, og da fløi den i Truget, hvor Smørret var, og saa ned i Meeltønden og op igjen; naa, hvor den kom til at see ud! og Konen skreg og slog efter den med Ildklemmen, og Børnene løbe hinanden overende for at fange Ællingen, og de løe, og de skrege! - godt var det, at Døren stod aaben, ud foer den imellem Buskene i den nysfaldne Sne - der laae den, ligesom i Dvale.

Men det vilde blive altfor bedrøveligt at fortælle al den Nød og Elendighed, den maatte prøve i den haarde Vinter - - den laae i Mosen mellem Rørene, da Solen igjen begyndte at skinne varmt; Lærkerne sang - det var deiligt Foraar.

Da løftede den paa eengang sine Vinger, de bruste stærkere end før og bare den kraftigt afsted; og før den ret vidste det, var den i en stor Have, hvor Æbletræerne stode i Blomster, hvor Sirenerne duftede og hang paa de lange, grønne Grene lige ned imod de bugtede Canaler! O her var saa deiligt, saa foraarsfriskt! og lige foran, ud af Tykningen, kom tre deilige, hvide Svaner; de bruste med Fjerene og fløde saa let paa Vandet. Ællingen kjendte de prægtige Dyr og blev betagen af en forunderlig Sørgmodighed.

»Jeg vil flyve hen til dem, de kongelige Fugle! og de vil hugge mig ihjel, fordi jeg, der er saa styg, tør nærme mig dem! men det er det samme! bedre at dræbes af dem, end at nappes af Ænderne, hugges af Hønsene, sparkes af Pigen, der passer Hønsegaarden, og lide ondt om Vinteren!« og den fløi ud i Vandet og svømmede hen imod de prægtige Svaner, disse saae den og skjøde med brusende Fjere henimod den. »Dræber mig kun!« sagde det stakkels Dyr, og bøiede sit Hoved ned mod Vandfladen og ventede Døden, - men hvad saae den i det klare Vand! den saae under sig sit eget Billed, men den var ikke længere en kluntet, sortgraa Fugl, styg og fæl, den var selv en Svane.

Det gjør ikke noget at være født i Andegaarden, naar man kun har ligget i et Svaneæg!

Den følte sig ordenlig glad over al den Nød og Gjenvordighed, den havde prøvet; nu skønnede den just paa sin Lykke, paa al den Deilighed, der hilsede den. - Og de store Svaner svømmede rundt omkring den og strøge den med Næbet.

*
- 38

I Haven kom der nogle smaa Børn, de kastede Brød og Korn ud i Vandet, og den mindste raabte:

»Der er en ny!« og de andre Børn jublede med: »ja der er kommet en ny!« og de klappede i Hænderne og dandsede rundt; løbe efter Fader og Moder, og der blev kastet Brød og Kage i Vandet, og Alle sagde de: »Den nye er den smukkeste! saa ung og saa deilig!« og de gamle Svaner neiede for den.

Da følte den sig ganske undseelig og stak Hovedet om bag Vingerne, den vidste ikke selv hvad! den var altfor lykkelig, men slet ikke stolt, thi et godt Hjerte bliver aldrig stolt! den tænkte paa, hvor den havde været forfulgt og forhaanet, og hørte nu Alle sige, at den var den deiligste af alle deilige Fugle; og Sirenerne bøiede sig med Grenene lige ned i Vandet til den, og Solen skinnede saa varmt og saa godt, da bruste dens Fjedre, den slanke Hals hævede sig, og af Hjertet jublede den: »saa megen Lykke drømte jeg ikke om, da jeg var den grimme Ælling!«

*

39

Nye Eventyr. Første Bind. Anden Samling. 1845.

40

NE 2-45 (*Bibl. 454*) udkom 21.12.1844 og indeholder: [I] Nye Eventyr af H. C. Andersen. Anden Samling: Grantræet. - Sneedronningen. osv. som NE 1-44, blot med årstal 1845. [II] blank. [III] dedikation, se nedenfor. [IV] blank. 1-68 text.

Digteren

Hr. Professor, Ridder &c.

Frederik Høegh-Guldberg,

den første, som i ældre Dage kastede lidt Solskin ind i mit eget

Livseventyr, bringer jeg disse Blade.

41

Grantræet.

Ude i Skoven stod der saadant et nydeligt Grantræ; det havde en god Plads, Sol kunde det faae, Luft var der nok af, og rundtom voxte mange større Kammerater, baade Gran og Fyr; men det lille Grantræ var saa ilter med at voxte; det tænkte ikke paa den varme Sol og den friske Luft, det brød sig ikke om Bønder-børnene der gik og smaasnakkede, naar de vare ude at samle Jordbær eller Hindbær; tidt kom de med en heel Krukke fuld eller havde Jordbær trukket paa Straa, saa satte de sig ved det lille Træ og sagde: »nei! hvor det er nydeligt lille!« Det vilde Træet slet ikke høre.

Aaret efter var det en lang Stilk større, og Aaret efter igjen var det endnu een meget længer; thi paa et Grantræ kan man altid, efter de mange Led, det har, see hvor mange Aar det har voxet.

»O, var jeg dog saadant et stort Træ, som de Andre!« sukkede det lille Træ, »saa kunde jeg brede mine Grene saa langt omkring og med Toppen see ud i den vide Verden! Fuglene vilde da bygge Rede imellem mine Grene, og naar det blæste kunde jeg nikke saa fornemt, ligesom de Andre der!«

Det havde slet ingen Fornøielse af Solskinnet, af Fuglene eller de røde Skyer, som Morgen og Aften seilede hen over det.

Var det nu Vinter, og Sneen rundt omkring laae gnistrende hvid, saa kom tidt en Hare springende, og satte lige over det

----- 42

lille Træ, - o, det var saa ærgerligt! - Men to Vintre gik, og ved den tredie var Træet saa stort, at Haren maatte gaae uden om det. O, vox, vox, blive stor og gammel, det var dog det eneste deilige i denne Verden, tænkte Træet.

I Efteraaret kom altid Brændehuggerne og fældede nogle af de største Træer, det skete hvert Aar, og det unge Grantræ, som nu var ganske godt voxent, skjælvede derved, thi de store, prægtige Træer faldt med en Knagen og Bragen til Jorden; Grenene bleve hugne fra, de saae ganske nøgne, lange og smalle ud; de vare næsten ikke til at kjende, men saa bleve de lagte paa Vogne, og Heste trak dem afsted ud af Skoven.

Hvor skulde de hen? Hvad forestod dem?

I Foraaret, da Svalen og Storken kom, spurgte Træet dem: »Veed I ikke, hvor de førtes hen? Har I ikke mødt dem?«

Svalerne vidste ikke noget, men Storken saae betænkelig ud, nikkede med Hovedet og sagde: »Jo, jeg troer det! jeg mødte mange nye Skibe da jeg fløi fra Ægypten; paa Skibene vare prægtige Mastetræer, jeg tør sige, at det var dem, de lugtede af Gran; jeg kan hilse mange Gange, de kneise, de kneise!«

»O, var jeg dog ogsaa stor nok til at flyve hen over Havet! Hvorledes er det egentligt dette Hav, og hvad ligner det?«

»Ja det er saa vidtløftigt at forklare!« sagde Storken, og saa gik den.

»Glæd Dig ved din Ungdom!« sagde Solstraalerne; »glæd Dig ved din friske Væxt, ved det unge Liv, som er i Dig!«

Og Vinden kyssede Træet, og Duggen græd Taarer over det, men det forstod Grantræet ikke.

Naar det var ved Juletid, da bleve ganske unge Træer fældede, Træer som tidt ikke engang vare saa store eller i Alder med dette Grantræ, der hverken havde Bast eller Bo, men altid vilde afsted; disse unge Træer, og de vare just de allersmukkeste, beholdt altid alle deres Grene, de bleve lagte paa Vogne og Heste trak dem afsted ud af Skoven.

»Hvorhen skulle de?« spurgte Grantræet. »De ere ikke større end jeg, der var endogsaa eet, der var meget mindre; hvorfor beholde de alle deres Grene? Hvor kjøre de hen?«

»Det vide vi! det vide vi!« qvidrede Graaspurvene. »Vi have nede i Byen kiget ind ad Buderne! vi vide, hvor de kjøre hen! O, de komme til den største Glands og Herlighed, der kan tænkes! Vi have kiget ind af Vinduerne og seet at de blive

* 43

plantede midt i den varme Stue og pyntede med de deiligste Ting, baade forgyldte Æbler, Honningkager, Legetøi og mange hundrede Lys!«

»Og saa -?« spurgte Grantræet og bævede i alle Grene. »Og saa? Hvad skeer saa?«

»Ja, mere have vi ikke seet! Det var mageløst!«

»Mon jeg er blevet til for at gaae denne straalende Vei?« jublede Træet. »Det er endnu bedre, end at gaae over Havet! Hvor jeg lider af Længsel! Var det dog Juul! nu er jeg høi og udstrakt, som de andre, der førtes afsted sidste Aar! - O, var jeg alt paa Vognen! var jeg dog i den varme Stue med al den Pragt og Herlighed! og da -? Ja, da kommer noget endnu Bedre, endnu Skjønnere, hvorfor skulle de ellers saaledes pynte mig! der maa komme noget endnu større, endnu herligere -! men hvad? O, jeg lider! jeg længes! jeg veed ikke selv, hvorledes det er med mig!«

»Glæd Dig ved mig!« sagde Luften og Sollyset; »glæd Dig ved din friske Ungdom ude i det Frie!«

Men det glædede sig slet ikke; det voxte og voxte, Vinter og Sommer stod det grønt; mørkegrønt stod det; Folk, som saae det, sagde: »det er et deiligt Træ!« og ved Juletid blev det fældet først af alle. Øxen hug dybt igjennem Marven, Træet faldt med et Suk hen ad Jorden, det følte en Smerte, en Afmagt, det kunde slet ikke tænke paa nogen Lykke, det var bedrøvet ved at skilles fra Hjemmet, fra den Plet, hvor det var skudt frem; det vidste jo, at det aldrig mere saae de kjære gamle Kammerater, de smaae Buske og Blomster rundtom, ja maaskee ikke engang Fuglene. Afreisen var slet ikke noget behageligt.

Træet kom først til sig selv, da det i Gaarden, afpakket med de andre Træer, hørte en Mand sige: »Det der er prægtigt! vi bruge ikke uden det!«

Nu kom to Tjenere i fuld Stads og bar Grantræet ind i en stor, deilig Sal. Rundtom paa Væggene hang Portrætter, og ved den store Flisekakkellovn stode store chinesiske Vaser med Løver paa Laaget; der var Gyngestole, Silkesophaer, store Borde fulde af Billedbøger, og med Legetøi for hundred Gange hundred Rigsdaler - idetmindste sagde Børnene det. Og Grantræet blev reist op i en stor Fjerdings, fyldt med Sand, men Ingen kunde see, at det var en Fjerdings, thi der blev hængt grønt Tøi rundt om, og den stod paa et stort broget Teppe. O, hvor Træet bævede! Hvad vilde der dog skee? Baade Tjenere og

*
- 44

Frøkener gik og pyntede det. Paa een Green hang de smaa Næt, udklippede af kouleurt Papir; hvert Næt var fyldt med Sukkergodt; forgyldte Æbler og Valdnødder hang, som om de vare voxede fast, og over hundrede røde, blaae og hvide Smaalys bleve stukne fast i Grenene. Dukker, der saae livagtig ud som Mennesker, - Træet havde aldrig seet saadanne før - svævede i det Grønne, og allerøverst oppe i Toppen blev sat en stor Stjerne af Flitter-Guld; det var prægtigt, ganske mageløst prægtigt.

»laften,« sagde de Allesammen, »iaften skal det straale!«

»O!« tænkte Træet, »var det dog Aften! var bare Lysene snart tændte! og hvad mon da skeer? Mon der komme Træer fra Skoven og see paa mig? Mon Graaspurvne flyve ved Ruden? Mon jeg her voxer fast og skal staae pyntet Vinter og Sommer?«

Jo, det vidste god Besked; men det havde ordentligt Barkepine af bare Længsel, og Barkepine er ligesaa slem for et Træ, som Hovedpine for os Andre.

Nu bleve Lysene tændte. Hvilken Glands, hvilken Pragt, Træet bævede i alle Grene derved, saa at eet af Lysene stak Ild i det Grønne; det sved ordentligt.

»Gud bevare os!« skreg Frøknerne og slukkede i en Hast.

Nu turde Træet ikke engang bæve. O, det var en Gru! Det var saa bange for at tabe noget af al sin Stads; det var ganske forstumt i al den Glands, - - og nu gik begge Fløiddøre op, og en Mængde Børn styrtede ind, som om de vilde vælte hele Træet; de ældre Folk kom besindige bag efter; de Smaa stode ganske tause, - men kun et Øieblik, saa jubede de igjen saa at det rungede efter; de dandsede rundt om Træet, og den ene Present efter den anden blev plukket af.

»Hvad er det, de gjør?« tænkte Træet. »Hvad skal der skee?« Og Lysene brændte lige ned til Grenene, og eftersom de brændte ned, slukkede man dem, og saa fik Børnene Lov til at plyndre Træet. O, de styrtede ind paa det, saa at det knagede i alle Grene; havde det ikke ved Snippen og Guldstjernen været bundet fast til Loftet, saa var det styrtet om.

Børnene dandsede rundt med deres prægtige Legetøi, Ingen saae paa Træet uden den gamle Barnepige, der gik og tittede ind imellem Grenene, men det var bare for at see, om der ikke var glemt endnu en Pigen eller et Æble.

*
- 45

»En Historie! en Historie!« raabte Børnene og trak en lille tyk Mand hen imod Træet, og han satte sig lige under det, »for saa ere vi i det Grønne,« sagde han, »og Træet kan have besynderligt godt af at høre med! men jeg fortæller kun een Historie. Vil I høre den om *Ivede-Avede* eller den om *Klumpe-Dumpey som faldt ned af Trapperne og kom dog i Høisædet og fik Prindsessen!*«

»*Ivede-Avede!*« skreg Nogle, »*Klumpe-Dumpe!*« skreg Andre; der var en Raaben og Skrigen, kun Grantræet taug ganske stille og tænkte: »Skal jeg slet ikke med, slet ikke gjøre Noget!« Det havde jo været med, havde gjort hvad det skulde gjøre.

Og Manden fortalte om »*Klumpe-Dumpe der faldt ned af Trapperne og kom dog i Høisædet og fik Prindsessen.*« Og Børnene klappede i Hænderne og raabte: »fortæl! fortæl!« de vilde ogsaa have »*Ivede-Avede*«, men de fik kun den om »*Klumpe-Dumpe.*« Grantræet stod ganske stille og tankefuld, aldrig havde

Fuglene ude i Skoven fortalt Sligt. »*Klumpe-Dumpe* faldt ned af Trapperne og fik dog Prindsessen! Ja, ja, saaledes gaaer det til i Verden!« tænkte Grantræet og troede at det var virkeligt, fordi det var saadan en net Mand, som fortalte. »Ja, ja! hvem kan vide! maaskee falder jeg ogsaa ned af Trapperne og faaer en Prindsesse!« Og det glædede sig til næste Dag at blive klædt paa med Lys og Legetøj, Guld og Frugter.

»Imorgen vil jeg ikke ryste!« tænkte det. »Jeg vil ret fornøje mig i al min Herlighed. Imorgen skal jeg igjen høre Historien om »*Klumpe-Dumpe*« og maaskee den med om »*Ivede-Avede*«.« Og Træet stod stille og tankefuld den hele Nat.

Om Morgenen kom Karl og Pige ind.

»Nu begynder Stadsen igjen!« tænkte Træet, men de slæbte det ud af Stuen, op ad Trappen, ind paa Loftet, og her, i en mørk Krog, hvor ingen Dag skinnede, stillede de det hen. »Hvad skal det betyde!« tænkte Træet. »Hvad mon jeg her skal bestille? Hvad mon jeg her skal faae at høre?« Og det hældede sig op til Muren og stod og tænkte og tænkte. - - Og god Tid havde det, thi der gik Dage og Nætter; Ingen kom herop, og da der endelig kom Nogen, saa var det for at stille nogle store Kasser hen i Krogen; Træet stod ganske skjult, man skulde troe, at det var reent glemt.

»Nu er det Vinter derude!« tænkte Træet. »Jorden er haard og dækket med Snee, Menneskene kunne ikke plante mig;

* - 46

derfor skal jeg nok her staae i Læ til Foraaret! hvor det er velbetænkt! hvor dog Menneskene ere gode! - Var her kun ikke saa mørkt og saa skrækkeligt eensomt! - Ikke engang en lille Hare! - Det var dog saa artigt der ude i Skoven, naar Sneen laae, og Haren sprang forbi; ja, selv da den sprang hen over mig, men det holdt jeg ikke af den Gang. Her oppe er dog skrækkeligt eensomt!«

»Pi, pi!« sagde en lille Muus i det samme og smuttede frem; og saa kom der nok en lille. De snusede til Grantræet og smuttede mellem Grenene paa det.

»Det er en gruelig Kulde!« sagde de smaa Muus. »Ellers er her velsignet at være! Ikkesandt, du gamle Grantræ?«

»Jeg er slet ikke gammel!« sagde Grantræet, »der ere mange, der ere meget ældre end jeg!«

»Hvor kommer Du fra?« spurgte Musene, »og hvad veed du?« De vare nu saa grueligt nysgjerrige. »Fortæl os dog om det deiligste Sted paa Jorden! Har Du været der? Har Du været i Spisekammeret, hvor der ligger Oste paa Hylderne og hænger Skinker under Loftet, hvor man dandser paa Tællelys, og gaaer mager ind og kommer feed ud!«

»Det kjender jeg ikke!« sagde Træet, »men Skoven kjender jeg, hvor Solen skinner, og hvor Fuglene synge!« og saa fortalte det Alt fra sin Ungdom, og de smaa Muus havde aldrig før hørt saadant noget, og de hørte saadan efter og sagde: »nei, hvor Du har seet meget! hvor Du har været lykkelig!«

»Jeg!« sagde Grantræet og tænkte over, hvad det selv fortalte; »ja, det var, i Grunden, ganske morsomme Tider!« - men saa fortalte det om Juleaften, da det var pyntet med Kager og Lys.

»O!« sagde de smaa Muus, »hvor Du har været lykkelig, du gamle Grantræ!«

»Jeg er slet ikke gammel!« sagde Træet, »det er jo i denne Vinter, jeg er kommet fra Skoven! jeg er i min allerbedste Alder, jeg er bare sat i Væxten!«

»Hvor Du fortæller deiligt!« sagde de smaa Muus, og næste Nat kom de med fire andre Smaa-Muus, der skulde høre Træet fortælle, og jo mere det fortalte, desto tydeligere huskede det selv Alt og syntes: »det var dog ganske morsomme Tider! men de kan komme, de kan komme! *Klumpe-Dumpe* faldt ned af

* - 47

Trapperne og fik dog Prindsessen, maaskee jeg kan ogsaa faae en Prindsesse,« og saa tænkte Grantræet paa saadant et lille nydeligt Birketræ, der voxte ude i Skoven, det var for Grantræet en virkelig deilig Prindsesse.

»Hvem er *Klumpe-Dumpe*?« spurgte de smaa Muus. Og saa fortalte Grantræet hele Eventyret, det kunde huske hvert evige Ord; og de smaa Muus vare færdige ved at springe op i Toppen paa Træet af bare Fornøielse. Næste Nat kom der mange flere Muus, og om Søndagen endogsaa to Rotter; men de sagde, at Historien var ikke morsom, og det bedrøvede de smaa Muus, thi nu syntes de ogsaa mindre om den.

»Kan De kun den ene Historie?« spurgte Rotterne.

»Kun den ene!« svarede Træet, »den hørte jeg min lykkeligste Aften, men den Gang tænkte jeg ikke

paa, hvor lykkelig jeg var!«

»Det er en overmaade daarlig Historie! kan De ingen med Flesk og Tællelys? Ingen Spisekammer-Historier?«

»Nei!« sagde Træet.

»Ja, saa skal De have Tak!« svarede Rotterne og gik ind til deres.

De smaa Muus bleve tilsidst ogsaa borte, og da sukkede Træet: »Det var dog ganske rart, da de sad omkring mig de vævre Smaa-Muus og hørte, hvad jeg fortalte! Nu er ogsaa det forbi! - men jeg skal huske at fornøie mig, naar jeg nu tages frem igjen!«

Men naar skete det? - Jo! det var en Morgenstund, da kom der Folk og rumsterede paa Loftet; Kasserne bleve flyttede, Træet blev trukket frem; de kastede det rigtignok lidt haardt mod Gulvet, men strax slæbte en Karl det hen imod Trappen, hvor Dagen skinnede.

»Nu begynder Livet igjen!« tænkte Træet; det følte den friske Luft, den første Solstraale, - og nu var det ude i Gaarden. Alt gik saa gesvindt, Træet glemte reent at see paa sig selv, der var saa meget at see rundtom. Gaarden stødte op til en Have, og Alt blomstrede derinde; Roserne hang saa friske og duftende ud over det lille Rækværk, Lindetræerne blomstrede, og Svalerne fløi om og sagde »qvirre-virre-vit, min Mand er kommet!« men det var ikke Grantræet, de meente.

»Nu skal jeg leve!« jublede det og bredte sine Grene vidt ud;

*
- 48

ak, de vare alle visne og gule; det var i Krogen mellem Ukrud og Nælder, at det laae. Guldpapirs-Stjernen sad endnu oppe i Toppen og glimrede i det klare Solskin.

I Gaarden selv legede et Par af de lystige Børn, der ved Juletid havde dandset om Træet og været saa glade ved det. Een af de Mindste foer hen og rev Guldstjernen af.

»See, hvad der sidder endnu paa det ækle, gamle Juletræ!« sagde han og trampede paa Grenene, saa de knagede under hans Støvler.

Og Træet saae paa al den Blomster-Pragt og Friskhed i Haven, det saae paa sig selv, og det ønskede, at det var blevet i sin mørke Krog paa Loftet; det tænkte paa sin friske Ungdom i Skoven, paa den lystige Juleaften og paa de smaa Muus, der saa glade havde hørt paa Historien om *Klumpe-Dumpe*.

»Forbi! forbi!« sagde det stakkels Træ. »Havde jeg dog glædet mig, da jeg kunde! forbi! forbi!«

Og Tjenestekarlen kom og hug Træet i smaa Stykker, et heelt Bundt laae der; deiligt blussede det op under den store Bryggerkjædel; og det sukkede saa dybt, hvert Suk var som et lille Skud; derfor løbe Børnene, som legede, ind og satte sig foran Ilden, saae ind i den og raabte: »pif! paf!« men ved hvert Knald, der var et dybt Suk, tænkte Træet paa en Sommerdag i Skoven, en Vinternat derude, naar Stjernerne skinnede; det tænkte paa Juleaften og *Klumpe-Dumpe*, det eneste Eventyr, det havde hørt og vidste at fortælle -, og saa var Træet brændt ud.

Drengene legede i Gaarden, og den Mindste havde paa Brystet Guldstjernen, som Træet havde baaret sin lykkeligste Aften; nu var den forbi, og Træet var forbi og Historien med; forbi, forbi, og det blive alle Historier!

*

-
49

Sneedronningen. Et Eventyr i syv Historier.

Første Historie, der handler om *Speilet* og *Stumperne*.

See saa! nu begynde vi. Naar vi ere ved Enden af Historien, veed vi mere, end vi nu vide, for det var en ond Trold! det var een af de allerværste, det var »Dævelen«! Een Dag var han i et rigtigt godt Humeur, thi han havde gjort et Speil, der havde den Egenskab, at alt Godt og Smukt, som speilede sig deri, svandt der sammen til næsten Ingenting, men hvad der ikke duede og tog sig ilde ud, det traadte ret frem og blev endnu værre. De deiligste Landskaber saae ud deri som kogt Spinat, og de bedste Mennesker bleve ækle eller stode paa Hovedet uden Mave, Ansigterne bleve saa fordreiede, at de vare ikke til at kjende, og havde man en Fregne, saa kunde man være saa vis paa, at den løb ud over Næse og Mund. Det var udmærket morsomt, sagde »Dævelen.« Gik der nu en god from Tanke gennem et Menneske, da kom der et Griin i Speilet, saa Trolddævelen maatte lee af sin kunstige Opfindelse. Alle de som gik i Trold-Skole, for han holdt Trold-Skole, de fortalte rundt om, at der var skeet et Mirakel; nu kunde man først see, meente de, hvorledes Verden og Menneskene rigtigt saae ud. De løb omkring med Speilet, og tilsidst var der ikke et Land eller et Menneske, uden at det havde været fordreiet deri. Nu vilde de

* * * * *
--- 50

ogsaa flyve op mod Himlen selv for at gjøre Nar af Englene og »vor Herre«. Jo høiere de fløi med Speilet, des stærkere grinede det, de kunde neppe holde fast paa det; høiere og høiere fløi de, nærmere Gud og Englene; da zittrede Speilet saa frygteligt i sit Griin, at det foer dem ud af Hænderne og styrtede ned mod Jorden, hvor det gik i hundrede Millioner, Billioner og endnu flere Stykker, og da just gjorde det megen større Ulykke end før; thi nogle Stykker vare knap saa store som et Sandkorn, og disse fløi rundt om i den vide Verden, og hvor de kom Folk i Øinene, der bleve de siddende, og da saae de Mennesker Alting forkeert, eller havde kun Øine for hvad der var galt ved en Ting, thi hvert lille Speilgran havde beholdt samme Kræfter, som det hele Speil havde; nogle Mennesker fik endogsaa en lille Speilstump ind i Hjertet, og saa var det ganske grueligt, det Hjerte blev ligesom en Klump lis. Nogle Speilstykker vare saa store, at de bleve brugte til Rudeglas, men gennem den Rude var det ikke værd at see sine Venner; andre Stykker kom i Brillen, og saa gik det daarligt, naar Folk toge de Brillen paa for ret at see og være retfærdige; den Onde loe, saa hans Mave revnede, og det kildede ham saa deiligt. Men ude fløi endnu smaa Glasstumper om i Luften. Nu skulle vi høre!

Anden Historie. En lille Dreng og en lille Pige.

Inde i den store By, hvor der ere saa mange Huse og Mennesker, saa at der ikke bliver Plads nok til, at alle Folk kunne faae en lille Have, og hvor derfor de fleste maa lade sig nøie med Blomster i Urtepotter, der var dog to fattige Børn som havde en Have noget større end en Urtepotte. De vare ikke Broder og Søster, men de holdt ligesaa meget af hinanden, som om de vare det. Forældrene boede lige op til hinanden; de boede paa to Tagkammere; der, hvor Taget fra det ene Nabohuus stødte op til det andet og Vandrenden gik langs med Tagskjæggene, der vendte fra hvert Huus et lille Vindue ud; man behøvede kun at skræve over Renden, saa kunde man komme fra det ene Vindue til det andet.

Forældrene havde udenfor hver en stor Trækasse, og i den voxte Kjøkkenurter, som de brugte, og et lille Rosentræ; der var eet i hver Kasse, det voxte saa velsignet. Nu fandt Forældrene

*
- 51

paa at stille Kasserne saaledes tvers over Renden, at de næsten naaede fra det ene Vindue til det andet og saae ganske livagtig ud som to Blomster-Volde. Ærterankerne hang ned over Kasserne, og Rosentræerne skjøde lange Grene, snoede sig om Vinduerne, bøiede sig mod hinanden: det var næsten som en Æreport af Grønt og af Blomster. Da Kasserne vare meget høie, og Børnene vidste, at de ikke maatte krybe op, saa fik de tidt Lov hver at stige ud til hinanden, sidde paa deres smaa Skamler under Roserne, og der legede de nu saa prægtigt.

Om Vinteren var jo den Fornøielse forbi. Vinduerne vare tidt ganske tilfrosne, men saa varmede de Kobberskillingen paa Kakkelovnen, lagde den hede Skilling paa den frosne Rude, og saa blev der et deiligt Kighul, saa rundt, saa rundt; bag ved tittede et velsignet mildt Øie, eet fra hvert Vindue; det var den lille

Dreng og den lille Pige. Han hed *Kay* og hun hed *Gerda*. Om Sommeren kunde de i eet Spring komme til hinanden, om Vinteren maatte de først de mange Trapper ned og de mange Trapper op; ude fygede Sneen.

»Det er de hvide Bier, som sværme,« sagde den gamle Bedstemoder.

»Har de ogsaa en Bidronning?« spurgte den lille Dreng, for han vidste, at imellem de virkelige Bier er der saadan een.

»Det har de!« sagde Bedstemoderen. »Hun flyver der, hvor de sværme tættest! hun er størst af dem alle, og aldrig bliver hun stille paa Jorden, hun flyver op igjen i den sorte Sky. Mangen Vinternat flyver hun gjennem Byens Gader og kiger ind af Vinduerne, og da fryse de saa underligt, ligesom med Blomster.«

»Ja, det har jeg seet!« sagde begge Børnene og saa vidste de, at det var sandt.

»Kan Sneedronningen komme herind?« spurgte den lille Pige.

»Lad hende kun komme,« sagde Drengen, »saa sætter jeg hende paa den varme Kakkelovn, og saa smelter hun.«

Men Bedstemoderen glattede hans Haar og fortalte andre Historier.

Om Aftenen da den lille *Kay* var hjemme og halv afklædt, krøb han op paa *Stolen ved Vinduet og tittede ud af det lille Hul; et Par Sneeflokker faldt derude, og een af disse, den allerstørste, blev liggende paa Kanten af den ene Blomster-Kasse;

* 52

Sneeflokken voxte meer og meer, den blev tilsidst til et heelt Fruentimmer, klædt i de fineste, hvide Flor, der vare som sammensatte af Millioner stjerneagtige Fnug. Hun var saa smuk og fiin, men af liss, den blændende, blinkende liss, dog var hun levende; Øinene stirrede som to klare Stjerner, men der var ingen Bo eller Hvile i dem. Hun nikkede til Vinduet og vinkede med Haanden. Den lille Dreng blev forskrækket og sprang ned af Stolen, da var det, som der udenfor fløi en stor Fugl forbi Vinduet.

Næste Dag blev det klar Frost, - og saa kom Foraaret, Solen skinnede, det Grønne pippede frem, Svalerne byggede Rede, Vinduerne kom op, og de smaa Børn sad igjen i deres lille Have høit oppe i Tagrenden over alle Etagerne.

Roserne blomstrede den Sommer saa mageløst; den lille Pige havde lært en Psalme, og i den stod der om Roser, og ved de Roser tænkte hun paa sine egne; og hun sang den for den lille Dreng, og han sang den med:

»Roserne voxer i Dale,
Der faae vi Barn-Jesus i Tale!«

Og de Smaa holdt hinanden i Hænderne, kyssede Roserne og saae ind i Guds klare Solskin og talte til det, som om Jesusbarnet var der. Hvor det var deilige Sommerdage, hvor det var velsignet at være ude ved de friske Rosentræer, der aldrig syntes at ville holde op med at blomstre.

Kay og *Gerda* sad og saae i Billedbogen med Dyr og Fugle, da var det - Klokken slog akkurat fem paa det store Kirketaarn, - at *Kay* sagde: »au! det stak mig i Hjertet! og nu fik jeg Noget ind i Øiet!«

Den lille Pige tog ham om Halsen; han plirede med Øinene; nei, der var ikke Noget at see.

»Jeg troer, det er borte!« sagde han; men borte var det ikke. Det var just saadant et af disse Glaskorn, der sprang fra Speilet, Troldspeilet, vi huske det nok, det fæle Glas, som gjorde at alt Stort og Godt, der afspeilede sig deri, blev Smaat og Hæsligt, men det Onde og Slette traadte ordentlig frem, og hver Feil ved en Ting blev strax til at bemærke. Den stakkels *Kay* han havde ogsaa faaet et Gran lige ind i Hjertet. Det vilde snart blive ligesom en lisklump. Nu gjorde det ikke ondt mere, men det var der.

»Hvorfor græder Du?« spurgte han. »Saa seer Du styg ud! jeg feiler jo ikke noget! Fy!« raabte han ligemed eet: »den Rose

* 53

der er gnavet af en Orm! og see, den der er jo ganske skjæv! det er i Grunden nogle ækle Roser! de ligne Kasserne, de staae i!« og saa stødte han med Foden haardt imod Kassen og rev de to Roser af.

»*Kay*, hvad gjør Du!« raabte den lille Pige; og da han saae hendes Forskrækkelse, rev han endnu en Rose af og løb saa ind af sit Vindue bort fra den velsignede lille *Gerda*.

Naar hun siden kom med Billedbogen, sagde han, at den var for Pattebarn, og fortalte Bedstemoderen

Historier, kom han alletider med et *men* - kunde han komme til det, saa gik han bag efter hende, satte Brillen paa og talte ligesom hun; det var ganske akkurat, og saa loe Folk af ham. Han kunde snart tale og gaee efter alle Mennesker i hele Gaden. Alt, hvad der var aparte hos dem og ikke kjønt, det vidste *Kay* at gjøre bag efter, og saa sagde Folk: »Det er bestemt et udmærket Hoved, han har den Dreng!« men det var det Glas, han havde faaet i Øiet, det Glas der sad i Hjertet, derfor var det, han drillede selv den lille *Gerda*, som med hele sin Sjæl holdt af ham.

Hans Lege bleve nu ganske anderledes end før, de vare saa forstandige: - en Vinterdag, som Sneeflokkerne fygede, kom han med et stort Brændeglas, holdt sin blaa Frakke-Flig ud og lod Sneeflokkerne falde paa den.

»See nu i Glasset, *Gerda*!« sagde han, og hver Sneeflok blev meget større og saae ud, som en prægtig Blomst eller en tikantet Stjerne; det var deiligt at see paa.

»Seer Du, hvor kunstigt!« sagde *Kay*, »det er meget interessantere end med de virkelige Blomster! og der er ikke en eneste Feil ved dem, de ere ganske akkurate, naar de blot ikke smelte!«

Lidt efter kom *Kay* med store Handsker og sin Slæde paa Ryggen, han raabte *Gerda* lige ind i Ørene: »jeg har faaet Lov at kjøre paa den store Plads, hvor de Andre lege!« og afsted var han.

Derhenne paa Pladsen bandt tidt de kjækkeste Dreng deres Slæde fast ved Bondemandens Vogn og saa kjørte de et godt Stykke med. Det gik just lystigt. Som de bedst legede, kom der en stor Slæde; den var ganske hvidmalet, og der sad i den Een, indsvøbt i en laaden hvid Pels og med hvid laaden Hue; Slæden kjørte Pladsen to Gange rundt, og *Kay* fik gesvindt sin lille

* - 54

Slæde bunden fast ved den, og nu kjørte han med. Det gik raskere og raskere lige ind i den næste Gade; den, som kjørte, dreiede Hovedet, nikkede saa venligt til *Kay*, det var ligesom om de kjendte hinanden; hver Gang *Kay* vilde løsne sin lille glæde, nikkede Personen igjen, og saa blev *Kay* siddende; de kjørte lige ud af Byens Port. Da begyndte Sneen saaledes at vælte ned, at den lille Dreng ikke kunde see en Haand for sig, men han foer afsted, da slap han hurtigt Snoren, for at komme løs fra den store Slæde, men det hjalp ikke, hans lille Kjøretøi hang fast, og det gik med Vindens Fart. Da raabte han ganske høit, men Ingen hørte ham, og Sneen fygede og Slæden fløi afsted; imellem gav den et Spring, det var, som om han foer over Grøfter og Gjærder. Han var ganske forskrækket, han vilde læse sit *fader vor*, men han kunde kun huske *den store Tabel*.

Sneeflokkerne bleve større og større, tilsidst saae de ud, som store hvide Høns; med eet sprang de til Side, den store Slæde holdt, og den Person, som kjørte i den, reiste sig op, Pelsen og Huen var af bare Sne; en Dame var det, saa høi og rank, saa skinnende hvid, det var Sneedronningen.

»Vi ere komne godt frem!« sagde hun, »men er det at fryse! kryb ind i min Bjørnepels!« og hun satte ham i Slæden hos sig, slog Pelsen om ham, det var, som om han sank i en Sneedrive.

»Fryser Du endnu!« spurgde hun, og saa kyssede hun ham paa Panden. Uh! det var koldere end Iis, det gik ham lige ind til hans Hjerte, der jo dog halv var en Iisklump; det var, som om han skulde døe; - men kun et Øieblik, saa gjorde det just godt; han mærkede ikke mere til Kulden rundt om.

»Min Slæde! glem ikke min Slæde!« det huskede han først paa; og den blev bunden paa een af de hvide Høns, og den fløi bag efter med Slæden paa Ryggen. Sneedronningen kyssede *Kay* endnu en Gang, og da havde han glemt lille *Gerda* og Bedstemoder og dem alle der hjemme.

»Nu faaer Du ikke flere Kys!« sagde hun, »for saa kyssede jeg Dig ihjel!«

Kay saae paa hende, hun var saa smuk, et klogere, deiligere Ansigt kunde han ikke tænke sig, nu syntes hun ikke af Iis, som den Gang hun sad udenfor Vinduet og vinkede ad ham; for hans Øine var hun fuldkommen, han følte sig slet ikke bange, han fortalte hende at han kunde *Hoved-Regning, og det med

* - 55

Brøk, Landenes Qvadrat-Mile og »hvor mange Indvaanere,« og hun smilte altid; da syntes han, det var dog ikke nok, hvad han vidste, og han saae op i det store, store Luftrum og hun fløi med ham, fløi høit op paa den sorte Sky, og Stormen susede og brusede, det var, som sang den gamle Viser. De fløi over Skove og Søer, over Have og Lande; neden under susede den kolde Blæst, Ulvene hylede, Sneen gnistrede, hen over den fløi de sorte skrigende Krager, men oven over skinnede Maanen saa stor og klar, og paa den saae *Kay* den lange, lange Vinternat; om Dagen sov han ved Sneedronningens Fødder.

Tredie Historie. Blomster-Haven hos Konen, som kunde Trolddom.

Men hvorledes havde den lille *Gerda* det, da *Kay* ikke mere kom? Hvor var han dog? - Ingen vidste det, Ingen kunde give Besked. Drengene fortalte kun, at de havde seet ham binde sin lille Slæde til en prægtig stor, der kjørte ind i Gaden og ud af Byens Port. Ingen vidste, hvor han var, mange Taarer flød, den lille *Gerda* græd saa dybt og længe; - saa sagde de, at han var død, han var sjunket i Floden, der løb tæt ved Byen; o, det var ret lange, mørke Vinterdage.

Nu kom Vaaren med varmere Solskin.

»*Kay* er død og borte!« sagde den lille *Gerda*.

»Det troer jeg ikke!« sagde Solskinnet.

»Han er død og borte!« sagde hun til Svalerne.

»Det troer jeg ikke!« svarede de, og tilsidst troede den lille *Gerda* det ikke heller.

»Jeg vil tage mine ny røde Skoe paa,« sagde hun en Morgenstund, »dem *Kay* aldrig har seet, og saa vil jeg gaae ned til Floden og spørge den ad!«

Og det var ganske tidligt; hun kyssede den gamle Bedstemoder, som sov, tog de røde Skoe paa og gik ganske ene ud af Porten til Floden.

»Er det sandt, at Du har taget min lille Legebroder? Jeg vil forære Dig mine røde Skoe, dersom Du vil give mig ham igjen!«

Og Bølgerne, syntes hun, nikkede saa underligt; da tog hun sine røde Skoe, det Kjæreste hun havde, og kastede dem begge to ud i Floden, men de faldt tæt inde ved Bredden, og de smaa

*
- 56

Bølger bare dem strax i Land til hende, det var ligesom om Floden ikke vilde tage det Kjæreste hun havde, da den jo ikke havde den lille *Kay*; men hun troede nu, at hun ikke kastede Skoene langt nok ud, og saa krøb hun op i en Baad, der laae i Sivene, hun gik heelt ud i den yderste Ende og kastede Skoene; men Baaden var ikke bundet fast, og ved den Bevægelse, hun gjorde, gled den fra Land; hun mærkede det og skyndte sig for at komme bort, men før hun naaede tilbage, var Baaden over en Alen ude, og nu gled den hurtigere afsted.

Da blev den lille *Gerda* ganske forskrækket og gav sig til at græde, men Ingen hørte hende uden Graaspurvene, og de kunde ikke bære hende i Land, men de fløi langs med Bredden og sang, ligesom for at trøste hende: »her ere vi! her ere vi!« Baaden drev med Strømmen; den lille *Gerda* sad ganske stille i de bare Strømper; hendes smaa røde Skoe flød bag efter, men de kunde ikke naae Baaden, den tog stærkere Fart.

Smukt var der paa begge Bredder, deilige Blomster, gamle Træer og Skrænter med Faar og Køer, men ikke et Menneske at see.

»Maaskee bærer Floden mig hen til lille *Kay*,« tænkte *Gerda* og saa blev hun i bedre Humeur, reiste sig op og saae i mange Timer paa de smukke grønne Bredder; saa kom hun til en stor Kirsebær-Have, hvor der var et lille Huus med underlige røde og blaae Vinduer, forresten Straatag og udenfor to Træ-Soldater, som skuldrede for dem, der seilede forbi.

Gerda raabte paa dem, hun troede, at de vare levende, men de svarede naturligviis ikke; hun kom dem ganske nær, Floden drev Baaden lige ind imod Land.

Gerda raabte endnu høiere, og saa kom ud af Huset en gammel, gammel Kone, der støttede sig paa en Krog-Kjæp; hun havde en stor Solhat paa, og den var bemalet med de deiligste Blomster.

»Du lille stakkels Barn!« sagde den gamle Kone; »hvorledes er Du dog kommet ud paa den store, stærke Strøm, drevet langt ud i den vide Verden!« og saa gik den gamle Kone heelt ud i Vandet, slog sin Krog-Kjæp fast i Baaden, trak den i Land og løftede den lille *Gerda* ud.

Og *Gerda* var glad ved at komme paa det Tørre, men dog lidt bange for den fremmede, gamle Kone.

* »Kom dog og fortæl mig, hvem Du er, og hvorledes Du kommer her!« sagde hun.

* - 57

Og *Gerda* fortalte hende Alting, og den Gamle rystede med Hovedet og sagde »Hm! hm!« og da *Gerda* havde sagt hende Alting og spurgt om hun ikke havde seet lille *Kay*, sagde Konen, at han var ikke kommen forbi, men han kom nok, hun skulde bare ikke være bedrøvet, men smage hendes Kirsebær, see hendes Blomster, de vare smukkere end nogen Billedbog, de kunde hver fortælle en heel Historie. Saa tog hun *Gerda* ved Haanden, de gik ind i det lille Huus, og den gamle Kone lukkede Døren af.

Vinduerne sade saa høit oppe og Glassene vare røde, blaae og gule; Daglyset skinnede saa underligt derinde med alle Couleurer, men paa Bordet stode de deiligste Kirsebær, og *Gerda* spiste saa mange hun vilde, for det turde hun. Og mens hun spiste, kjæmmede den gamle Kone hendes Haar med en Guldkam, og Haaret krøllede og skinnede saa deiligt guult rundt om det lille, venlige Ansigt, der var saa rundt og saae ud som en Rose.

»Saadan en sød lille Pige har jeg rigtig længtes efter,« sagde den Gamle. »Nu skal Du see, hvor vi to godt skulle komme ud af det!« og alt som hun kjæmmede den lille *Gerda*s Haar, glemte *Gerda* meer og meer sin Pleiebroder *Kay*; for den gamle Kone kunde Trolddom, men en ond Trolde var hun ikke, hun troldede bare lidt for sin egen Fornøielse, og nu vilde hun gjerne beholde den lille *Gerda*. Derfor gik hun ud i Haven, strakte sin Krog-Kjæp ud mod alle Rosentræerne, og, i hvor deiligt de blomstrede, sank de dog alle ned i den sorte Jord og man kunde ikke see, hvor de havde staaet. Den Gamle var bange for, at naar *Gerda* saae Roserne, skulde hun tænke paa sine egne og da huske lille *Kay* og saa løbe sin Vei.

Nu førte hun *Gerda* ud i Blomster-Haven. - Nei! hvor her var en Duft og Deilighed! alle de tænkelige Blomster, og det for enhver Aarstid, stode her i det prægtigste Flor; ingen Billedbog kunde være mere broget og smuk. *Gerda* sprang af Glæde, og legede, til Solen gik ned bag de høie Kirsebærtræer, da fik hun en deilig Seng med røde Silkyner, de vare stoppede med blaae Violer, og hun sov og drømte der saa deiligt, som nogen Dronning paa sin Bryllupsdag.

Næste Dag kunde hun lege igjen med Blomsterne i det varme Solskin, - saaledes gik mange Dage. *Gerda* kjendte hver Blomst, men i hvor mange der vare, syntes hun dog, at der manglede een, men hvilken vidste hun ikke. Da sidder hun en Dag og seer paa den gamle Kones Solhat med de maledede

* - 58

Blomster, og just den smukkeste der var en Rose. Den Gamle havde glemt at faae den af Hatten, da hun fik de andre ned i Jorden. Men saaledes er det, ikke at have Tankerne med sig! »Hvad!« sagde *Gerda*, »er her ingen Roser!« og sprang ind imellem Bedene, søgte og søgte, men der var ingen at finde; da satte hun sig ned og græd, men hendes hede Taarer faldt netop der, hvor et Rosentræ var sjunket, og da de varme Taarer vandede Jorden, skjød Træet med eet op, saa blomstrende, som da det sank, og *Gerda* omfavnede det, kyskede Roserne og tænkte paa de deilige Roser hjemme og med dem paa den lille *Kay*.

»O, hvor jeg er bleven sinket!« sagde den lille Pige. »Jeg skulde jo finde *Kay*! - Veed I ikke hvor han er?« spurgte hun Roserne. »Troer I at han er død og borte?«

»Død er han ikke,« sagde Roserne. »Vi have jo været i Jorden, der ere alle de Døde, men *Kay* var der ikke!«

»Tak skal I have!« sagde den lille *Gerda* og hun gik hen til de andre Blomster og saae ind i deres Kalk og spurgte: »Veed I ikke, hvor lille *Kay* er?«

Men hver Blomst stod i Solen og drømte sit eget Eventyr eller Historie, af dem fik lille *Gerda* saa mange, mange, men Ingen vidste noget om *Kay*.

Og hvad sagde da *Ildlilien*?

»Hører Du Trommen: bum! bum! det er kun to Toner, altid bum! bum! hør Qvindernes Sørgesang! hør Præsternes Raab! - I sin lange røde Kjortel staaer Hindue-Konen paa Baalet, Flammerne slaae op om hende og hendes døde Mand; men Hindue-Konen tænker paa den Levende her i Kredsen, ham, hvis Øine brænde hedere end Flammerne, ham, hvis Øines Ild naae mere hendes Hjerte, end de Flammer, som snart brænde hendes Legeme til Aske. Kan Hjertets Flamme døe i Baalets Flammer?«

»Det forstaaer jeg slet ikke!« sagde den lille *Gerda*.

»Det er mit Æventyr!« sagde *Ildlilien*.

Hvad siger *Convolvulus*?

»Ud over den snevre Fjeldvei hænger en gammel Ridderborg, det tætte Evigtgrønt voxer op om de

gamle røde Mure,

*
– 59

Blad ved Blad, hen om Altanen, og der staaer en deilig Pige; hun bøier sig ud over Rækværket og seer ned ad Veien. Ingen Rose hænger friskere fra Grenene, end hun, ingen Æbleblomst, naar Vinden bærer den fra Træet, er mere svævende, end hun; hvor rasler den prægtige Silkekjortel. »»Kommer han dog ikke!««

»Er det Kay, Du mener,« spurgte lille Gerda.

»Jeg taler kun om mit Eventyr, min Drøm,« svarede *Convolvulus*.

Hvad siger den lille *Sommergjæk*?

»Mellem Træerne hænger i Snore det lange Bræt, det er en Gyng; to nydelige Smaapiger, - Kjolerne ere hvide som Snee, lange grønne Silkebaand flagre fra Hattene, - sidde og gyng; Broderen, der er større end de, staaer op i Gyngen, han har Armen om Snoren for at holde sig, thi i den ene Haand har han en lille Skaal, i den anden en Kridtpibe, han blæser Sæbebobler; Gyngen gaaer, og Boblerne flyve med deilige, vxlende Farver; den sidste hænger endnu ved Pibestilken og bøier sig i Vinden; Gyngen gaaer. Den lille sorte Hund, let som Boblerne, reiser sig paa Bagbenene og vil med i Gyngen, den flyver; Hunden dumper, bjæffer og er vred; den gjækkes, Boblerne briste, - Et gyngende Bræt, et springende Skumbilled er min Sang!«

»Det kan gjerne være, at det er smukt, hvad Du fortæller, men Du siger det saa sørgeligt og nævner slet ikke Kay. Hvad sige *Hyazinterne*?«

»Der var tre deilige Søstre, saa gjennemsigtige og fine; den Enes Kjortel var rød, den Andens var blaa, den Tredies ganske hvid; Haand i Haand dandsede de ved den stille Sø i det klare Maaneskin. De vare ikke Elverpiger, de vare Menneskebørn. Der duftede saa sødt, og Pigerne svandt i Skoven; Duften blev stærkere; - tre Liigkister, i dem laae de deilige Piger, glede fra Skovens Tykning hen over Søen; Sant-Hansorme fløi skinnende rundt om, som smaa svævende Lys. Sove de dandsende Piger, eller ere de døde? - Blomsterduften siger, de ere Liig; Aftenklokken ringer over de Døde!«

»Du gjør mig ganske bedrøvet,« sagde den lille Gerda. »Du dufter saa stærkt; jeg maa tænke paa de døde Piger! ak, er da

*
– 60

virkelig lille Kay død? Roserne have været nede i Jorden, og de sige nei!«

»Ding, dang!« ringede *Hyazintens* Klokker. »Vi ringe ikke over lille Kay, ham kjende vi ikke! vi synge kun vor Vise, den eneste, vi kunne!«

Og Gerda gik hen til *Smørblomsten*, der skinnede frem imellem de glindsende, grønne Blade.

»Du er en lille klar Sol!« sagde Gerda. »Siig mig, om Du veed, hvor jeg skal finde min Legebroder?«

Og *Smørblomsten* skinnede saa smukt og saae paa Gerda igjen. Hvilken Vise kunde vel *Smørblomsten* synge? Den var heller ikke om Kay.

»I en lille Gaard skinnede vor Herres Sol saa varmt den første Foraars Dag; Straalerne glede ned ad Naboens hvide Væg, tæt ved groede de første gule Blomster, skinnende Guld i de varme Solstraaler; gamle Bedstemoder var ude i sin Stol, Datterdatteren den fattige, kjønne Tjenestepige, kom hjem *et kort Besøg; hun kyssede Bedstemoderen. Det var Guld, Hjertets Guld i det velsignede Kys. Guld paa Munden, Guld i Grunden, Guld deroppe i Morgenstunden! See, det er min lille Historie!« sagde *Smørblomsten*.

»Min gamle stakkels Bedstemoder!« sukkede Gerda. »Ja hun længes vist efter mig, er bedrøvet for mig, ligesom hun var for lille Kay. Men jeg kommer snart hjem igjen, og saa bringer jeg Kay med. - Det kan ikke hjælpe, at jeg spørger Blomsterne, de kunne kun deres egen Vise, de sige mig ikke Beskeed!« og saa bandt hun sin lille Kjole op, for at hun kunde løbe raskere; men *Pindselillien* slog hende over Benet, i det hun sprang over den; da blev hun staaende, saae paa den lange gule Blomst og spurgte: »Veed Du maaskee Noget?« og hun bøiede sig lige ned til *Pindselillien*. Og hvad sagde den?

»Jeg kan see mig selv! jeg kan see mig selv!« sagde *Pindselillien*. »O, o, hvor jeg lugter! - Oppe paa det lille Qvistkammer, halv klædt paa, staaer en lille Dandserinde, hun staaer snart paa eet Been, snart paa to, hun sparkes af den

*
– 61

hele Verden, Iran er bare Øienforblindelse. Hun hælder Vand af Theepotten ud paa et Stykke Tøi, hun holder, det er Snørlivet; - Reenlighed er en god Ting! den hvide Kjole hænger paa Knagen, den er ogsaa vadsket i Theepotten og tørret paa Taget; den tager hun paa, det safransgule Tørklæde om Halsen, saa skinner Kjolen mere hvid. Benet i Veiret! see hvor hun kneiser paa een Stilk! jeg kan see mig selv! jeg kan

see mig selv!«

»Det bryder jeg mig slet ikke om!« sagde *Gerda*. »Det er ikke noget at fortælle mig!« og saa løb hun til Udkanten af Haven.

Døren var lukket, men hun vrikkede i den rustne Krampe, saa den gik løs, og Døren sprang op, og saa løb den lille *Gerda* paa bare Fødder ud i den vide Verden. Hun saae tre Gange tilbage, men der var Ingen, som kom efter hende; tilsidst kunde hun ikke løbe mere og satte sig paa en stor Steen, og da hun saae sig rundt om, var Sommeren forbi, det var seent paa Efteraaret, det kunde man slet ikke mærke derinde i den deilige Have, hvor der var altid Solskin og alle Aarstiders Blomster.

»Gud! hvor jeg har sinket mig!« sagde den lille *Gerda*: »Det er jo blevet Efteraar! saa tør jeg ikke hvile!« og hun reiste sig for at gaae.

O, hvor hendes smaa Fødder vare ømme og trætte, og rundt om saae det koldt og raat ud; de lange Pileblade vare ganske gule og Taagen dryppede i Vand fra dem, eet Blad faldt efter et andet, kun Slaaentornen stod med Frugt, saa stram og til at rimpe Munden sammen. O hvor det var graat og tungt i den vide Verden.

Fjerde Historie. Prinds og Prindsesse.

Gerda maatte igjen hvile sig; da hoppede der paa Sneen, ligeover for hvor hun sad, en stor Krage, den havde længe siddet, seet paa hende og vrikket med Hovedet, nu sagde den: »Kra! kra! - go' Da'! go' Da'!« Bedre kunde den ikke sige det, men den meente det saa godt med den lille Pige og spurgte, hvorhen hun gik saa alene ude i den vide Verden. Det Ord: *alene* forstod *Gerda* meget godt og følte ret, hvor meget der laae deri, og
*
- 62

saa fortalte hun Kragen sit hele Liv og Levnet og spurgte, om den ikke havde seet *Kay*.

Og Kragen nikkede ganske betænksomt og sagde: »det kunde være! det kunde være!«

»Hvad, troer Du!« raabte den lille Pige og havde nær klemt Kragen ihjel, saaledes kyssede hun den.

»Fornuftig, fornuftig!« sagde Kragen. »Jeg troer, jeg veed, - jeg troer, det kan være den lille *Kay*! men nu har han vist glemt Dig for Prindsessen!«

»Boer han hos en Prindsesse?« spurgte *Gerda*.

»Ja hør!« sagde Kragen, »men jeg har saa svært ved at tale dit Sprog. Forstaaer Du *Kragemaal* saa skal jeg bedre fortælle!«

»Nei, det har jeg ikke lært!« sagde *Gerda*, »men Bedstemoder kunde det, og *P-Maal* kunde hun. Bare jeg havde lært det!«

»Gjør ikke noget!« sagde Kragen, »jeg skal fortælle, saa godt jeg kan, men daarligt bliver det alligevel,« og saa fortalte den, hvad den vidste.

»I dette Kongerige, hvor vi nu sidde, boer en Prindsesse, der er saa uhyre klog, men hun har ogsaa læst alle Aviser, der ere til i Verden, og glemt dem igjen, saa klog er hun. Forleden sidder hun paa Thronen, og det er ikke saa morsomt endda, siger man, da kommer hun til at nynne en Vise, det var netop den: »»hvorfor skulde jeg ikke gifte mig!«« »»Hør, det er der noget i,«« siger hun, og saa vilde hun gifte sig, men hun vilde have en Mand, der forstod at svare, naar man talte til ham, En der ikke stod og kun saae fornem ud, for det er saa kjedeligt. Nu lod hun alle Hofdamerne tromme sammen, og da de hørte, hvad hun vilde, bleve de saa fornøiede, »»det kan jeg godt lide!«« sagde de, »»saadant noget tænkte jeg ogsaa paa forleden!«« - Du kan troe, at det er sandt hvert Ord jeg siger!« sagde Kragen. »Jeg har en tam Kjæreste, der gaaer frit om paa Slottet, og hun har fortalt mig Alt!«

Det var naturligviis ogsaa en Krage hans Kjæreste, for Krage søger Mage, og det er altid en Krage.

»Aviserne kom strax ud med en Kant af Hjerter og Prindsessens Navnetræk; man kunde læse sig til, at

det stod enhver ung Mand, der saae godt ud, frit for at komme op paa Slottet og tale med Prindsessen, og den, som talte, saa at man kunde

* 63

høre han var hjemme der, og talte bedst, ham vilde Prindsessen tage til Mand! - Ja, ja!« sagde Kragen, »Du kan troe mig, det er saa vist, som jeg sidder her, Folk strømmede til, der var en Trængsel og en Løben, men det lykkedes ikke, hverken den første eller anden Dag. De kunde Allesammen godt tale, naar de vare ude paa Gaden, men naar de kom ind af Slotsporten og saae Garden i Sølv, og op ad Trapperne Laquaierne i Guld og de store oplyste Sale, saa bleve de forbløffede; og stode de foran Thronen, hvor Prindsessen sad, saa vidste de ikke at sige uden det sidste Ord, hun havde sagt, og det brød hun sig ikke om at høre igjen. Det var ligesom om Folk derinde havde faaet Snuustobak paa Maven og vare faldet i Dvale, indtil de kom ud paa Gaden igjen, ja, saa kunde de snakke. Der stod en Række lige fra Byens Port til Slottet. Jeg var selv inde at see det!« sagde Kragen. »De bleve baade sultne og tørstige, men fra Slottet fik de ikke engang saa meget, som et Glas lunket Vand. Vel havde nogle af de Klogeste taget Smørrebrød med, men de dealte ikke med deres Nabo, de tænkte, som saa: lad ham kun see sulten ud, saa tager Prindsessen ham ikke!«

»Men Kay, lille Kay!« spurgte *Gerda*. »Naar kom han? Var han mellem de mange?«

»Giv Tid! giv Tid! nu ere vi lige ved ham! det var den tredie Dag, da kom der en lille Person, uden Hest eller Vogn, ganske freidig marcherende lige op til Slottet; hans Øine skinnede som dine, han havde deilige lange Haar, men ellers fattige Klæder!«

»Det var Kay!« jublede *Gerda*. »O, saa har jeg fundet ham!« og hun klappede i Hænderne.

»Han havde en lille Randsel paa Ryggen!« sagde Kragen.

»Nei, det var vist hans Slæde!« sagde *Gerda*, »for med Slæden gik han bort!«

»Det kan gjerne være!« sagde Kragen, »jeg saae ikke saa nøie til! men det veed jeg af min tamme Kjæreste, at da han kom ind af Slotsporten og saae Livgarden *i Sølv og opad Trappen *Laquaierne i Guld, blev han ikke det bitterste forknyt, han nikkede og sagde til dem: »det maa være kjedeligt at staae paa Trappen, jeg gaaer heller indenfor!« Der skinnede Salene med Lys; Geheimeraadere og Excellenser gik paa bare Fødder og bare Guldfade; man kunde nok blive høitidelig! hans Støvler knirkede saa frygtelig stærkt, men han blev dog ikke bange!«

* 64

»Det er ganske vist Kay!« sagde *Gerda*, »jeg veed, han havde nye Støvler, jeg har hørt dem knirke i Bedstemoders Stue!«

»Ja knirke gjorde de!« sagde Kragen, »og freidig gik han lige ind for Prindsessen, der sad paa en Perle, saa stor som et Rokkehjul; og alle Hofdamerne med deres Piger og Pigers Piger, og alle Cavaliererne med deres Tjenere og Tjeneres Tjenere, der holde Dreng, stode opstillede rundt om; og jo nærmere de stode ved Døren, jo stoltere saae de ud. Tjenernes *Tjeneres Dreng, der altid gaaer i Tøfler, er næsten ikke til at see paa, saa stolt staaer han i Døren!«

»Det maa være grueligt!« sagde den lille *Gerda*. »Og Kay har dog faaet Prindsessen!«

»Havde jeg ikke været en Krage, saa havde jeg taget hende, og det uagtet jeg er forlovet. Han skal have talt ligesaa godt, som jeg taler, naar jeg taler Kragemaal, det har jeg fra min tamme Kjæreste. Han var freidig og nydelig; han var slet ikke kommet for at frie, bare alene kommet for at høre Prindsessens Klogskab, og den fandt han god, og hun fandt ham god igjen!«

»Ja, vist! det var Kay!« sagde *Gerda*, »han var saa klog, han kunde Hoved-Regning med Brøk! - O, vil Du ikke føre mig ind paa Slottet!«

»Ja, det er let sagt!« sagde Kragen. »Men hvorledes gjøre vi det? Jeg skal tale derom med min tamme Kjæreste; hun kan vel raade os; thi det maa jeg sige Dig, saadan en lille Pige, som Du, faaer aldrig Lov at komme ordenlig ind!«

»Jo, det gjør jeg!« sagde *Gerda*. »Naar Kay hører jeg er her, kommer han strax ud og henter mig!«

»Vent mig ved Stenten der!« sagde Kragen, vrikkede med Hovedet og fløi bort.

Først da det var mørk Aften kom Kragen igjen tilbage: »Rar! rar!« sagde den. »Jeg skal hilse Dig fra hende mange Gange! og her er et lille Brød til Dig, det tog hun i Kjøkkenet, der er Brød nok og Du er vist sulten! - Det er ikke muligt, at Du kan komme ind paa Slottet, Du har jo bare Fødder; Garden

* 65

i Sølv og Laquaierne i Guld ville ikke tillade det; men græd ikke, Du skal dog nok komme derop. Min

Kjæreste veed en lille Bagtrappe, som fører til Sovkammeret, og hun veed, hvor hun skal tage Nøglen!«

Og de gik ind i Haven, i den store Allee, hvor det ene Blad faldt efter det andet, og da paa Slottet Lysene slukkedes, det ene efter det andet, førte Krage lille *Gerda* hen til en Bagdør, der stod paa klem.

O, hvor *Gerda*s Hjerte bankede af Angest og Længsel! det var ligesom om hun skulde gjøre noget Ondt, og hun vilde jo kun have at vide, om det var lille *Kay*; jo, det maatte være ham; hun tænkte saa levende paa hans kloge Øine, hans lange Haar; hun kunde ordentlig see, hvorledes han smilede, som da de sade hjemme under Roserne. Han vilde vist blive glad ved at see hende, høre hvilken lang Vei, hun havde gaaet for hans Skyld, vide, hvor bedrøvet de Alle hjemme havde været, da han ikke kom igjen. O, det var en Frygt og en Glæde.

Nu vare de paa Trappen; der brændte en lille Lampe paa et Skab; midt paa Gulvet stod den tamme Krage og dreiede Hovedet til alle Sider og betragtede *Gerda*, der neiede, som Bedstemoder havde lært hende.

»Min Forlovede har talt saa smukt om dem, min lille Frøken,« sagde den tamme Krage, »deres *Vita*, som man kalder det, er ogsaa meget rørende! - Vil de tage Lampen, saa skal jeg gaae foran. Vi gaae her den lige Vei, for der træffe vi Ingen!«

»Jeg synes her kommer Nogen lige bag efter!« sagde *Gerda*, og det susede forbi hende; det var ligesom Skygger hen ad Væggen, Heste med flagrende Manker og tynde Been, Jægerdreng, Herrer og Damer til Hest.

»Det er kun Drømmene!« sagde Krage, »de komme og hente det høie Herskabs Tanker til Jagt, godt er det, saa kan De bedre betragte dem i Sengen. Men lad mig see, kommer De til Ære og Værdighed, at De da viser et taknemmeligt Hjerte!«

»Det er jo ikke noget at snakke om!« sagde Krage fra Skoven.

Nu kom de ind i den første Sal, den var af rosenrødt Atlask med kunstige Blomster opad Væggen; her susede dem allerede Drømmene forbi, men de foer saa hurtigt, at *Gerda* ikke fik seet det høie Herskab. Den ene Sal blev prægtigere end den anden; jo man kunde nok blive forbløffet, og nu vare de i

* 66

ret. Loftet herinde lignede en stor Palme med Blade af Glas, kostbart Glas, og midt paa Gulvet hang i en tyk Stilk af Guld to Senge, der hver saae ud som Lillier: den ene var hvid, i den laae Prindsessen; den anden var rød, og i den var det at *Gerda* skulde søge lille *Kay*; hun bøiede eet af de røde Blade tilside og da saae hun en bruun Nakke. - O, det var *Kay*! - Hun raabte ganske høit hans Navn, holdt Lampen hen til ham - Drømmene susede til Hest ind i Stuen igjen - han vaagnede, dreiede Hovedet og - - det var ikke den lille *Kay*.

Prindsen lignede ham kun paa Nakken, men ung og smuk var han. Og fra den hvide Lillie-Seng tittede Prindsessen ud, og spurgte hvad det var. Da græd den lille *Gerda* og fortalte hele sin Historie og Alt, hvad Kragerne havde gjort for hende.

»Din lille Stakkel!« sagde Prindsen og Prindsessen, og de roste Kragerne og sagde, at de vare slet ikke vrede paa dem, men de skulde dog ikke gjøre det oftere. Imidlertid skulde de have en Belønning.

»Ville I flyve frit?« spurgte Prindsessen, »eller ville I have fast Ansættelse som Hofkrager med Alt, hvad der falder af i Kjøkkenet?«

Og begge Kragerne neiede og bade om fast Ansættelse; for de tænkte paa deres Alderdom og sagde, »det var saa godt at have noget for den gamle Mand,« som de kalde det.

Og Prindsen stod op af sin Seng og lod *Gerda* sove i den, og mere kunde han ikke gjøre. Hun foldede sine smaa Hænder og tænkte: »hvor dog Mennesker og Dyr ere gode,« og saa lukkede hun sine Øine og sov saa velsignet. Alle Drømmene kom igjen flyvende ind, og da saae de ud som Guds Engle, og de trak en lille Slæde, og paa den sad *Kay* og nikkede; men det Hele var kun Drømmeri, og derfor var det ogsaa borte igjen, saasnart hun vaagnede.

Næste Dag blev hun klædt op fra Top til Taa i Silke og Fløiel; hun fik Tilbud at blive paa Slottet og have gode Dage, men hun bad alene om at faae en lille Vogn med en Hest for og et Par smaa Støvler, saa vilde hun igjen kjøre ud i den vide Verden og finde *Kay*.

Og hun fik baade Støvler og Muffe; hun blev saa nydeligt klædt paa, og da hun vilde afsted, holdt ved Døren en ny Karreet af puurt Guld; Prindsens og Prindsessens Vaaben lyste fra den som en Stjerne; Kudsk, Tjenere og Forridere, for der vare

* 67

ogsaa Forridere, sade klædte i Guld kroner. Prindsen og Prindsessen hjalp hende selv i Vognen og ønskede hende al Lykke. Skovkragen, der nu var bleven givt, fulgte med de første tre Mile; den sad ved Siden af hende, for den kunde ikke taale at kjøre baglænds; den anden Krage stod i Porten og slog med Vingerne, den fulgte ikke med, thi den leed af Hovedpine, siden den havde faaet fast Ansættelse og for meget at spise. Indeni var Karreten foret med Sukkerkringler, og i Sædet vare Frugter og Pebernødder.

»Farvel! farvel!« raabte Prinds og Prindsesse, og lille *Gerda* græd, og Kragen græd; - saaledes gik de første Mile; da sagde ogsaa Kragen farvel, og det var den tungeste Afsked; den fløi op i et Træ og slog med sine sorte Vinger, saalænge den kunde see Vognen, der straaede, som det klare Solskin.

Femte Historie. Den lille Bøverpige.

De kjørte gennem den mørke Skov, men Karreten skinnede som et Blus, det skar Røverne i Øinene, det kunde de ikke taale.

»Det er Guld! det er Guld!« raabte de, styrtede frem, toge fat i Hestene, sloge de smaae Jokeier, Kudsken og Tjenerne ihjel, og trak nu den lille *Gerda* ud af Vognen.

»Hun er feed, hun er nydelig, hun er fedet med Nøddekjerne!« sagde den gamle Røverkjelling, der havde et langt, stridt Skjæg og Øienbryn, der hang hende ned over Øinene. »Det er saa godt som et lille Fedelam! naa, hvor hun skal smage!« og saa trak hun sin blanke Kniv ud og den skinnede, saa at det var grueligt.

»Au!« sagde Kjellingen lige i det samme, hun blev bidt i Øret af sin egen lille Datter, der hang paa hendes Ryg og var saa vild og uvorn, saa det var en Lyst. »Din lede Unge!« sagde Moderen og fik ikke Tid til at slagte *Gerda*.

»Hun skal lege med mig!« sagde *den lille Røverpige*. »Hun skal give mig sin Muffe, sin smukke Kjole, sove hos mig i min Seng!« og saa beed hun igjen, saa Røverkjellingen sprang i Veiret og dreiede sig rundt, og alle Røverne loe og sagde: »see, hvor hun dandser med sin Unge!«

»Jeg vil ind i Karreten!« sagde den lille Røverpige og hun maatte og vilde have sin Villie, for hun var saa forkjælet og saa

*
- 68

stiv. Hun og *Gerda* *sad *ind i den, og saa kjørte de over Stub og Tjørn dybere ind i Skoven. Den *lille Røverpige* var saa stor som *Gerda*, men stærkere, mere bredskuldret og mørk i Huden; Øinene vare ganske sorte, de saae næsten bedrøvede ud. Hun tog den lille *Gerda* om Livet og sagde: »De skal ikke slagte Dig, saalænge jeg ikke bliver vred paa Dig! Du er sagtens en Prindsesse?«

»Nei,« sagde lille *Gerda* og fortalte hende Alt, hvad hun havde oplevet, og hvormeget hun holdt af lille *Kay*.

Røverpigen saae ganske alvorlig paa hende, nikkede lidt med Hovedet og sagde: »De skal ikke slagte Dig, selv om jeg endogsaa bliver vred paa Dig, saa skal jeg nok selv gjøre det!« og saa tørrede hun *Gerdas* Øine og puttede saa begge sine Hænder ind i den smukke Muffe, der var saa blød og saa varm.

Nu holdt Karreten stille; de vare midt inde i Gaarden af et Røverslot; det var revnet fra øverst til nederst, Ravne og Krager fløi ud af de aabne Huller, og de store Bulbidere, der hver saae ud til at kunne sluge et Menneske, sprang høit i Veiret, men de gjøede ikke, for det var forbudt.

I den store, gamle, sodede Sal brændte midt paa Steengulvet en stor Ild; Bøgen trak hen under Loftet og maatte selv see at finde ud; en stor Bryggerkjedel kogte med Suppe, og baade Harer og Kaniner vendtes paa Spid.

»Du skal sove i Nat med mig her hos alle mine Smaadyr!« sagde *Røverpigen*. De fik at spise og drikke og gik saa hen i et Hjørne, hvor der laae Halm og Tepper. Ovenover sad paa Lægter og Pinde næsten hundrede Duer, der alle syntes at sove, men dreiede sig dog lidt, da Smaapigerne kom.

»Det er allesammen mine!« sagde *den lille Røverpige* og greb rask fat i een af de nærmeste, holdt den

ved Benene og rystede den, saa at den slog med Vingerne. »Kys den!« raabte hun og *baskede Gerda med den i Ansigtet, »Der sidder Skovcanailerne!« blev hun ved og viste bag en Mængde Tremmer, der var slaaget for et Hul i Muren høit oppe. »Det er Skovcanailen, de to! de flyve strax væk, har man dem ikke rigtigt laaset; og her staaer min gamle Kjæreste Bæ!« og hun trak ved Hornet et Rensdyr, der havde en blank Kobberring om Halsen og var bundet. »Ham maa vi ogsaa have i Klemme, ellers springer han med fra os. Hver evige Aften kilder jeg ham paa Halsen med min skarpe Kniv, det er han saa bange for!« og den lille Pige

* - 69

trak en lang Kniv ud af en Sprække i Muren og lod den glide over Rensdyrets Hals; det stakkels Dyr slog ud med Benene, og Røverpigen lo og trak saa Gerda med ned i Sengen.

»Vil Du have Kniven med, naar Du skal sove?« spurgte Gerda og saae lidt bange til den.

»Jeg sover altid med Kniv!« sagde den lille Røverpige. »Man veed aldrig, hvad der kan komme. Men fortæl mig nu igjen, hvad Du fortalte før om lille Kay, og hvorfor Du er gaaet ud i den vide Verden. Og Gerda fortalte forfra, og Skovduerne kurrede deroppe i Buret, de andre Duer sov. Den lille Bøverpige lagde sin Arm om Gerdas Hals, holdt Kniven i den anden Haand og sov, saa man kunde høre det; men Gerda kunde slet ikke lukke sine Øine, hun vidste ikke, om hun skulde leve eller døe. Røverne sad rundt om Ilden, sang og drak, og Røverkjællingen slog Kolbøtter. O! det var ganske grueligt for den lille Pige at see paa.

Da sagde Skovduerne: »Kurre, kurre! vi have seet den lille Kay. En hvid Høne bar hans Slæde, han sad i Sneedronningens Vogn, der foer lavt hen over Skoven, da vi laae i Rede, hun blæste paa os Unger, og alle døde de uden vi to; kurre! kurre!«

»Hvad sige I deroppe?« raabte Gerda, »hvor reiste Sneedronningen hen? Veed I noget derom?«

»Hun reiste sagtens til Lapland, for der er altid Sne og lis! spørg bare Rensdyret, som staaer bundet i Strikken.«

»Der er lis og Sne, der er velsignet og godt!« sagde Rensdyret; »der springer man frit om i de store skinnende Dale! der har Sneedronningen sit Sommertelt, men hendes faste Slot er oppe mod Nordpolen, paa den Ø, som kaldes Spitsberg!«

»O Kay, lille Kay!« sukkede Gerda.

»Nu skal Du ligge stille!« sagde Røverpigen, »ellers faaer Du Kniven op i Maven!«

Om Morgenen fortalte Gerda hende Alt, hvad Skovduerne havde sagt, og den lille Røverpige saae ganske alvorlig ud, men nikkede med Hovedet og sagde: »Det er det samme! det er det samme. - Veed Du, hvor Lapland er?« spurgte hun Rensdyret.

»Hvo skulde bedre vide det end jeg,« sagde Dyret, og Øinene spillede i Hovedet paa det. »Der er jeg født og baaret, der har jeg sprunget paa Sneemarken!«

»Hør!« sagde Røverpigen til Gerda, »Du seer, at alle vore

* - 70

Mandfolk ere borte, men Mutter er her endnu, og hun bliver, men op ad Morgenstunden drikker hun af den store Flaske og tager sig saa en lille Luur ovenpaa; - saa skal jeg gjøre noget for Dig!« Nu sprang hun ud af Sengen, foer hen om Halsen paa Moderen, trak hende i Mundskjægget og sagde: »min egen søde Gjedbuk, god Morgen!« Og Moderen knipsede hende under Næsen, saa den blev rød og blaa, men det var altsammen af bare Kjærlighed.

Da saa Moderen havde drukket af sin Flaske og fik sig en lille Luur, gik Røverpigen hen til Rensdyret og sagde: »jeg kunde have besynderlig Lyst til endnu at kilde Dig mange Gange med den skarpe Kniv, for saa er Du saa morsom, men det er det samme, jeg vil løsne din Snor og hjælpe Dig udenfor, at Du kan løbe til Lapland, men Du skal tage Benene med Dig og bringe mig denne lille Pige til Sneedronningens Slot, hvor hendes Legebroder er. Du har nok hørt, hvad hun fortalte, thi hun snakkede høit nok, og Du lurer!«

Rensdyret sprang høit af Glæde. Røverpigen løftede lille Gerda op og havde den Forsigtighed at binde hende fast, ja endogsaa at give hende en lille Pude at sidde paa. »Det er det samme,« sagde hun, »der har Du dine laadne Støvler, for det bliver koldt, men Muffen beholder jeg, den er alfor nydelig! Alligevel skal Du ikke fryse. Her har Du min Moders store Bælvanter, de naae Dig lige op til Albuen; stik i! - Nu seer Du ud paa Hænderne ligesom min ækle Moder!«

Og Gerda græd af Glæde.

»Jeg kan ikke lide at Du tviner!« sagde den lille Røverpige. »Nu skal Du just see fornøiet ud! og der har

Du to Brød og en Skinke, saa kan Du ikke sulte.« Begge Dele bleve bundne bag paa Rensdyret; den lille Røverpige aabnede Døren, lokkede alle de store Hunde ind, og saa skar hun Strikken over med sin Kniv og sagde til Rensdyret: »Løb saa! men pas vel paa den lille Pige!«

Og *Gerda* strakte Hænderne, med de store Bælvanter, ud mod Røverpigen og sagde farvel, og saa fløi Rensdyret afsted over Buske og Stubbe, gennem den store Skov, over Moser og Stepper, alt hvad det kunde. Ulvene hylede, og Ravnene skreg. »Fut! fut!« sagde det paa Himlen. Det var ligesom om den nyste rødt.

»Det er mine gamle Nordlys!« sagde Rensdyret, »see, hvor de

*
- 71

lyse!« og saa løb det endnu mere afsted, Nat og Dag; Brødene bleve spist. Skinken med og saa vare de i *Lapland*.

Sjette Historie. Lappekonen og Finnekonen.

De holdt stille ved et lille Huns; det var saa ynkeligt; Taget gik ned til Jorden, og Døren var saa lav, at Familien maatte krybe paa Maven, naar den vilde ud eller ind. Her var Ingen hjemme uden en gammel Lappekone, der stod og stegte Fisk ved en Tranlampe; og Rensdyret fortalte hele *Gerdas* Historie, men først sin egen, for det syntes, at den var meget vigtigere, og *Gerda* var saa forkommet af Kulde, at hun ikke kunde tale.

»Ak, I arme Stakler!« sagde *Lappekonen*, »da have I langt endnu at løbe! I maa afsted over hundred Mile ind i *Finmarken*, for der ligger Sneedronningen paa Landet og brænder Blaalys hver evige Aften. Jeg skal skrive et Par Ord paa en tør Klipfisk, Papir har jeg ikke, den skal jeg give Eder med til Finnekonen deroppe, hun kan give Eder bedre Besked, end jeg!«

Og da nu *Gerda* var blevet varmet og havde faaet at spise og drikke, skrev Lappekonen et Par Ord paa en tør Klipfisk, bad *Gerda* passe vel paa den, bandt hende igjen fast paa Rensdyret og det sprang afsted. »Fut! fut!« sagde det oppe i Luften, hele Natten brændte de deiligste blaae Nordlys; - og saa kom de til *Finmarken* og bankede paa Pinnekonens Skorsteen, for hun havde ikke engang Dør.

Der var en Hede derinde, saa *Finnekonen* selv gik næsten ganske nøgen; lille var hun og ganske grumset; hun løsnede strax Klæderne paa lille *Gerda*, tog Bælvanterne og Støvlerne af, for ellers havde hun faaet det for hedt, lagde Rensdyret et Stykke lis paa Hovedet og læste saa, hvad der stod skrevet paa Klipfisken; hun læste det tre Gange, og saa kunde hun det udenad og puttede Fisken i Mad-Gryden, for den kunde jo godt spises, og hun spildte aldrig noget.

Nu fortalte Rensdyret først sin Historie, saa den lille *Gerdas*, og *Finnekonen* plirede med de kloge Øine, men sagde ikke noget.

»Du er saa klog,« sagde Rensdyret; »jeg veed, Du kan binde alle Verdens Vinde i en Sytraad; naar Skipperen løser den ene

*
- 72

Knude, faaer han god Vind, løser han den anden, da blæser det skrappt, og løser han den tredie og fjerde, da stormer det, saa Skovene falde om. Vil Du ikke give den lille Pige en Drik, saa hun kan faae tolv Mands Styrke og overvinde Sneedronningen.«

»Tolv Mands Styrke,« sagde *Finnekonen*; »jo, det vil godt forslaae!« og saa gik hun hen paa en Hylde, tog et stort sammenrullet Skind frem, og det rullede hun op; der var skrevet underlige Bogstaver derpaa, og *Finnekonen* læste, saa Vandet haglede ned af hendes Pande.

Men Rensdyret bad igjen saa meget for den lille *Gerda*, og *Gerda* saae med saa bedende Øine, fulde af Taarer, paa *Finnekonen*, at denne begyndte igjen at plire med sine og trak Rensdyret hen i en Krog, hvor hun hvidskede til det, medens det fik frisk lis paa Hovedet:

»Den lille *Kay* er rigtignok hos Sneedronningen og finder alt der efter sin Lyst og Tanke og troer, det er den bedste Deel af Verden, men det kommer af, at han har faaet en Glas-Splint i Hjertet og et lille Glas-Korn

i Øiet; de maa først ud, ellers bliver han aldrig til Menneske, og Sneedronningen vil beholde Magten over ham!«

»Men kan Du ikke give den lille Gerda noget ind, saa hun kan faae Magt over det Hele?«

»Jeg kan ikke give hende større Magt, end hun allerede har I seer Du ikke, hvor stor den er? Seer Du ikke, hvor Mennesker og Dyr maae tjene hende, hvorledes hun paa bare Been er kommen saa vel frem i Verden. Hun maa ikke af os vide sin Magt, den sidder i hendes Hjerte, den sidder i, hun er et sødt uskyldigt Barn. Kan hun ikke selv komme ind til Sneedronningen og faae Glasset ud af lille Kay, saa kunne vi ikke hjælpe! To Mile herfra begynder Sneedronningens Have, derhen kan Du bære den lille Pige; sæt hende af ved den store Busk, der staaer med røde Bær i Sneen, hold ikke lang Faddersladder og skynd dig her tilbage!« Og saa løftede Finnekonen den lille Gerda op paa Rensdyret, der løb alt, hvad det kunde.

»O, jeg fik ikke mine Støvler! jeg fik ikke mine Bælvanter!« raabte den lille Gerda, det mærkede hun i den sviende Kulde, men Rensdyret turde ikke standse, det løb, til det kom til den store Busk med de røde Bær; der satte det Gerda af, kyssede hende paa Munden, og der løb store, blanke Taarer ned over
* 73

Dyrets Kinder, og saa løb det, alt hvad det kunde, igjen tilbage. Der stod den stakkels Gerda uden Sko, uden Handsker, midt i det frygtelige iiskolde *Finmarken*.

Hun løb fremad, saa stærkt hun kunde; da kom der et heelt Regiment Sneeflokker; men de faldt ikke ned fra Himlen, den var ganske klar og skinnede af Nordlys; Sneeflokkerne løb lige hen ad Jorden, og jo nærmere de kom, des større bleve de; Gerda huskede nok, hvor store og kunstige de havde seet ud, dengang hun saae Sneeflokkerne giennem Brændeglasset, men her vare de rigtignok anderledes store og frygtelige, de vare levende, de vare Sneedronningens Forposter; de havde de underligste Skikkelser; nogle saae ud som fæle store Pindsviin, andre, som hele Knuder af Slinger, der stak Hovederne frem, og andre, som smaa tykke Bjørne paa hvem Haarene struttede, alle skinnende hvide, alle vare de levende Sneeflokker.

Da bad den lille Gerda sit *Fadervor*, og Kulden var saa stærk at hun kunde see sin egen Aande; som en heel Røg stod den hende ud af Munden; Aanden blev tættere og tættere og den formede sig til smaa klare Engle, der voxte meer og mere, naar de rørte ved Jorden; og alle havde de Hjelm paa Hovedet og Spyd og Skjold i Hænderne; de bleve flere og flere, og da Gerda havde endt sit *Fadervor*, var der en heel Legion om hende; de hug med deres Spyd paa de gruelige Sneeflokker saa de sprang i hundrede Stykker, og den lille Gerda gik ganske sikker og freidig frem. Englene klappede hende paa Fødderne og paa Hænderne, og saa følte hun mindre, hvor koldt det var, og gik rask frem mod Sneedronningens Slot.

Men nu skulle vi først see, hvorledes Kay har det. Han tænkte rigtignok ikke paa lille Gerda, og allermindst at hun stod udenfor Slottet.

Syvende Historie. Hvad der skete i Sneedronningens Slot, og hvad der siden skete.

Slottets Vægge vare af den fygende Snee og Vinduer og Døre af de skjærende Vinde; der vare over hundrede Sale, alt ligesom Sneen fygede, den største strakte sig mange Mile, alle belyste af de stærke Nordlys, og de vare saa store, saa tomme, saa isnende kolde og saa skinnende. Aldrig kom her Lystighed,
* 74

ikke engang saa meget, som et lille Bjørne-Bal, hvor Stormen kunde blæse op, og lisbjørnene gaae paa Bagbenene og have fine Manerer; aldrig et lille Spilleselskab med Munddask og slaee paa Lappen; aldrig en lille Smule Caffé-Commerts af de hvide Ræve-Frøkner; tomt, stort og koldt var det i Sneedronningens Sale. Nordlysene blussede saa nøiagtigt, at man kunde tælle *sig til, naar de vare paa det Høieste, og naar de vare paa det Laveste. Midt derinde i den tomme uendelige Sneesal var der en frossen Sø; den var revnet i tusinde Stykker, men hvert Stykke var saa akkurat ligt det andet, at det var et heelt Kunststykke; og midt paa den sad Sneedronningen, naar hun var hjemme, og saa sagde hun, at hun sad i Forstandens Spiel, og at det var det eneste og bedste i denne Verden.

Lille Kay var ganske blaa af Kulde, ja næsten sort, men han mærkede det dog ikke, for hun havde jo kysset Kuldegysset af ham, og hans Hjerte var saa godt som en lisklump. Han gik og slæbte paa nogle skarpe

flade lisstykker, som han lagde paa alle mulige Maader, for han vilde have noget ud deraf; det var ligesom naar vi andre have smaa Træplader og lægge disse i Figurer, der kaldes det chinesiske Spil. Kay gik ogsaa og lagde Figurer, de allerkunstigste, det var *Forstands lisspillet*; for hans Øine vare Figurerne ganske udmærkede og af den allerhøieste Vigtighed; det gjorde det Glaskorn, der sad ham i Øiet! han lagde hele Figurer, der vare et skrevet Ord, men aldrig kunde han finde paa at lægge det Ord, som han just vilde, det Ord: *Evigheden*, og Sneedronningen havde sagt: »Kan Du udfinde mig den Figur, saa skal Du være Din egen Herre, og jeg forærer Dig hele Verden og et Par nye Skøiter.« Men han kunde ikke.

»Nu suser jeg bort til de varme Lande!« sagde *Sneedronningen*, »jeg vil hen og kige ned i de sorte Gryder!« - Det var de ildsprudende Bjerge, *Ætna* og *Vesuv*, som man kalder dem. - »Jeg skal hvidte dem lidt! det hører til; det gjør godt oven paa Citroner og Viindruer!« og saa fløi *Sneedronningen*, og *Kay* sad ganske ene i den mange Mile store tomme lissal og saae paa lisstykkerne og tænkte og tænkte, saa det knagede i ham, ganske stiv og stille sad han, man skulde troe han var frosset ihjel.

Da var det, at den lille *Gerda* traadte ind i Slottet gennem den store Port, der var skjærende Vinde; men hun læste en Aftenbøn, og da lagde Vindene sig, som de vilde sove, og hun traadte ind i de store, tomme kolde Sale - da saae hun *Kay*, hun kjendte ham, hun fløi ham om Halsen, holdt ham saa fast og raabte: »*Kay!* søde lille *Kay!* saa har jeg da fundet Dig!«

*
- 75

Men han sad ganske stille, stiv og kold, - da græd den lille *Gerda* hede Taarer, de faldt paa hans Bryst, de trængte ind i hans Hjerte, de optøede lisklumpen og fortærede den lille *Speilstump* derinde; han saae paa hende og hun sang Psalmen:

»Roserne voxer i Dale,
Der faae vi Barn-Jesus i Tale!«

Da brast *Kay* i Graad; han græd, saa *Speilkornet* trillede ud af Øinene, han kjendte hende og jublede: »*Gerda!* søde lille *Gerda!* - hvor har Du dog været saa længe? Og hvor har jeg været?« Og han saae rundt om sig. »Hvor her er koldt! hvor her er tomt og stort!« og han holdt sig fast til *Gerda*, og hun lo og græd af Glæde; det var saa velsignet, at selv lisstykkerne dandsede af Glæde rundt om og da de vare trætte og lagde sig, laae de netop i de Bogstaver, som *Sneedronningen* havde sagt, han skulde udfinde, saa var han sin egen Herre, og hun vilde give ham hele Verden og et Par nye Skøiter.

Og *Gerda* kyssede hans Kinder, og de bleve blomstrende; hun kyssede hans Øine, og de lyste som hendes, hun kyssede hans Hænder og Fødder, og han var sund og rask. *Sneedronningen* maatte gjerne komme hjem: hans Fribrev stod skrevet der med skinnende lisstykker.

Og de toge hinanden i Hænderne og vandrede ud af det store Slot; de talte om *Bedstemoder* og om *Roserne* oppe paa Taget; og hvor de gik, laae Vindene ganske stille og Solen brød frem; og da de naaede Busken med de røde Bær, stod *Rensdyret* der og ventede; det havde en anden ung *Reen* med, hvis Iver var fuldt, og den gav de smaa sin varme Mælk og kyssede dem paa Munden. Saa bare de *Kay* og *Gerda* først til *Finnekon*, hvor de varmede sig op i den hede Stue og fik Besked om *Hjemreisen*, saa til *Lappekonen*, der havde syet dem nye Klæder og gjort sin Slæde istand.

Og *Rensdyret* og den unge *Reen* sprang ved Siden og fulgte med, lige til Landets Grændse, der tittede det første Grønne frem, der toge de Afsked med *Rensdyret* og med *Lappekonen*. »Farvel!« sagde de Allesammen. Og de første smaa Fugle begyndte at quiddre, Skoven havde grønne Knoppe, og ud fra den kom ridende paa en prægtig Hest, som *Gerda* kjendte (den havde været spændt for *Guldkarreeten*) en ung Pige med en skinnende rød Hue paa Hovedet og Pistoler foran sig; det var *den lille Røverpige*, som var kjed af at være hjemme og vilde nu først Nord paa og siden af en anden Kant, dersom hun ikke

*
- 76

blev fornøiet. Hun kjendte strax *Gerda*, og *Gerda* kjendte hende, det var en Glæde.

»Du er en rar Fyr til at traske om!« sagde hun til lille *Kay*; »jeg gad vide, om Da fortjener, man løber til Verdens Ende for din Skyld!«

Men *Gerda* klappede hende paa Kinden, og spurgte om Prinds og Prindsesse.

»De ere reiste til fremmede Lande!« sagde *Røverpigen*.

»Men Kragen?« spurgte den lille *Gerda*.

»Ja Kragen er død!« svarede hun. »Den tamme Kjæreste er bleven Enke og gaaer med en Stump sort Uldgarn om Benet; hun klager sig ynkeligt og Vrøvl er det Hele! - Men fortæl mig nu, hvorledes det er gaaet Dig, og hvorledes Du fik fat paa ham!«

Og *Gerda* og *Kay* fortalte begge to.

»Og Snip-snap-snurre-basselurre!« sagde *Røverpigen*, tog dem begge to i Hænderne og lovede, at hvis hun engang kom igjennem deres By, saa vilde hun komme op at besøge dem, og saa red hun ud i den vide Verden, men *Kay* og *Gerda* gik Haand i Haand, og som de gik, var det et deiligt Foraars med Blomster og Grønt; Kirkeklokkerne ringede, og de kjendte de høje Taarne, den store By, det var i den de boede, og de gik ind i den og hen til Bedstemoders Dør, op ad Trappen, ind i Stuen, hvor Alt stod paa samme Sted som før, og Uhret sagde: »dik! dik!« og Viseren dreiede; men idet de gik igjennem Døren, mærkede de, at de vare blevne voxne Mennesker. Roserne fra Tagrenden blomstrede ind af de aabne Vinduer, og der stode de smaa Børnestole, og *Kay* og *Gerda* satte sig paa hver sin og holdt hinanden i Hænderne, de havde glemt som en tung Drøm den kolde tomme Herlighed hos Sneedronningen. Bedstemoder sad i Guds klare Solskin og læste høit af Bibelen: »uden at I blive som Børn, komme I ikke i Guds Rige!«

Og *Kay* og *Gerda* saae hinanden ind i Øiet, og de forstode paa eengang den gamle Psalme:

»Roserne voxer i Dale,
Der faae vi Barn-Jesus i Tale.«

Der sad de begge to Voxne og dog Børn, Børn i Hjertet, og det var Sommer, den varme, velsignede Sommer.

* *

77

Nye Eventyr. Første Bind. Tredie Samling. 1845.

78

NE 3-45 (*Bibl. 467*) udkom 7.4.1845 og indeholder: [I]-[VIII] disponeret som NE 1-44, blot med angivelsen Tredie Samling og årstallet 1845; dedikation, se nedenfor. 2-52 text.

Digteren
Henrik Hertz
bringer jeg i Foraars-Hilsen disse Eventyr til Tak for
de Værker, hans dybe poetiske Sjæl og hans rige Vid
og Lune har skjænket os.

79

Elverhøi.

Der løb saa vims nogle store Fiirbeen i Sprækkerne paa et gammelt Træ; de kunde godt forstaae hinanden, for de talte Fiirbene-Sproget.

»Nei, hvor det rumler og brumler i den gamle Elverhøi!« sagde den ene Fiirbeen; »jeg har, for det

Spektakel, nu ikke i to Nætter lukket mine Øine, jeg kunde ligesaa godt ligge og have Tandpine, for saa sover jeg heller ikke!«

»Der er noget paa Færde derinde!« sagde den anden Fiirbeen, »Høien lade de staae paa fire røde Pæle lige til Hanegal, der bliver ordenlig luftet ud og Elverpigerne have lært nye Dandse, som der trampes i. Der er noget paa Færde!«

»Ja, jeg har talt med en Regnorm af mit Bekjendtskab«, sagde den tredie Fiirbeen; »Regnormen kom lige op af Høien hvor den, Nætter og Dage, havde rodet i Jorden; den havde hørt en heel Deel, see kan den jo ikke, det elendige Dyr, men føle sig for og høre efter, det forstaaer den. De vente Fremmede i Elverhøi, fornemme Fremmede, men hvem, vilde Regnormen ikke sige, eller han vidste det nok ikke. Alle Lygtemændene ere sagte til for at gjøre Fakkeltog, som man kalder det, og Sølv og Guld, hvoraf der er nok i Høien, bliver poleret og stillet ud i Maaneskin!«

»Hvem kan dog de Fremmede være!« sagde alle Fiirbenene. »Hvad mon der er paa Færde? Hør, hvor det summer! hør hvor det brummer!«

*** **
-- -- -- -- 80

Lige i det samme skiltes Elverhøi ad, og en gammel Elverpige, rygløs var hun, men ellers meget anstændigt klædt paa, kom trippende ud, det var den gamle Elverkonges Huusholderske, hun var langt ude af Familien, og havde Ravhjerte paa Panden. Benene gik saa flinke paa hende: trip, trip! hille den, hvor hun kunde trippe og det lige ned i Mosen til *Natravnen*.

»De bliver inviteret til Elverhøi, og det i Nat!« sagde hun, »men vil De ikke først gjøre os en stor Tjeneste og tage Dem af Indbydelserne! Gavn maa De gjøre, da De ikke selv holder Huus! Vi faae nogle høi-fornemme Fremmede, Troldefolk der have noget at sige, og derfor vil den gamle Elverkonge vise sig!«

»Hvem skal inviteres?« spurgte *Natravnen*.

»Ja, til det store Bal kan Alverden komme, selv Mennesker, naar de bare kunne tale i Søvn eller gjøre saadan en lille Smule af hvad der falder i vor Art. Men til det første Gilde skal der være strængt Udvalg, vi ville kun have de Allerfornemste. Jeg har stridt med Elverkongen, thi jeg holder for, vi kunne ikke engang have Spøgelser med. *Havmanden* og hans Døttre maae først inviteres, de holde vel ikke meget af at komme paa det Tørre, men de skal nok hver faae en vaad Steen at sidde paa eller noget bedre, og saa tænker jeg nok de sige ikke af denne Gang. Alle gamle *Trolde* af første Classe med *Hale*, *Aamanden* og *Nisserne* maa vi have, og saa tænker jeg at vi kunne ikke forbigaae *Gravsoen*, *Helhesten* og *Kirkegrimen*; de høre jo rigtignok med til Geistligheden, som ikke ere af vore Folk, men det er nu deres Embede, de ere os nær i Familie og de gjøre stadigen Visiter!« -

»Bra!« sagde *Natravnen* og fløi afsted for at invitere. Elverpigerne dandsede allerede paa Elverhøi, og de dandsede med Langschawl vævet af Taage og Maaneskin, og det seer nydelig ud for dem, der synes om den Slags. Midt inde i Elverhøi var den store Sal ordenligt pudset op; Gulvet var vadsket med Maaneskin og Væggene vare gnedne med Hexefedt, saa at de skinnede som Tulipanblade foran Lyset. I Kjøkkenet var der fuldt op med Frøer paa Spid, Snogeskind med smaa Børnefingerer i og Salater af Padehatte-Frø, vaade Musesnuder og Skarntyde, Øl fra Mosekonens Bryg, skinnende Salpeterviin fra Gravkjælderen, Alt meget solidt; rustne Søm og Kirkerude-Glas hørte til Knaset.

Den gamle Elverkonge lod sin Guldkrone polere i stødt Griffel, det var Duxe-Griffel og det er meget vanskeligt for

*
- 81

Elverkongen at faae Duxe-Griffel! I Sovekammeret hang de Gardiner op, og hæftede dem fast med Snogespyt. Jo, der var rigtignok en Summen og Brummen.

»Nu skal her ryges med Krølhaar og Svinebørster, saa troer jeg at jeg har gjort mit!« sagde den gamle Elverpige.

»Søde Fader!« sagde den mindste af Døttrene; »faaer jeg saa at vide hvem de fornemme Fremmede ere?«

»Naa da!« sagde han, »saa maa jeg vel sige det! To af mine Døttre maae holde sig parate til Giftermaal! to blive vist gifte bort. Trolde-Gubben oppe fra Norge, ham der boer i det gamle Dovre-Fjeld og har mange Klippe-Slotte af Kampesteen, og et Guld-Værk, som er bedre end man troer, kommer herved med sine to Dreng, de skulle søge sig en Kone ud. Trolde-Gubben er saadan en rigtig, gammel ærlig norsk Gubbe, lystig og ligefrem, jeg kjender ham fra gamle Dage, da vi drak *Duus*, han var her nede at hente sin Kone, nu er hun død, hun var en Datter af Klintekongen paa Møen. Han tog sin Kone paa Kridt, som man siger! O hvor jeg længes efter den norske Trolde-Gubbe! Drengene, siger man, skulle være nogle uvorne, kjæphøie Unger, men man kan jo ogsaa gjøre dem Uret, og de blive nok gode naar de blive gjemte. Lad mig see at I sætte Skik paa

dem!«

»Og naar komme det« spurgte den ene Datter.

»Det kommer an paa Vind og Veir!« sagde *Elverkongen*. »De reise oeconomic! De komme hened med Skibslæilighed. Jeg vilde at de skulde gaae over Sverrige, men den Gamle hælder endnu ikke til den Side! Han følger ikke med Tiderne, og det kan jeg ikke lide!«

I det samme kom der to *Lygtemænd* hoppende, den ene hurtigere end den anden og derfor kom den ene først.

»De komme! de komme!« raabte de.

»Giv mig min Krone, og lad mig staae i Maaneskinnet!« sagde *Elverkongen*.

Døttrene løftede paa Langschawlerne og neiede lige til Jorden.

Der stod *Trold-Gubben* fra *Dovre*, med Krone af hærdede listappe og polerede Grankogler, iøvrigt havde han *Bjørnepels* og *Kane-Støvler*; Sønnerne derimod gik barhalset og uden Seler, for de vare *Kraftmænd*.

»Er det en Høi?« spurgte den mindste af Drengene og pegede paa *Elverhøi*. »Det kalde vi oppe i Norge et Hul!«

*
– 82

»Gutter!« sagde den Gamle. »Hul gaaer indad, Høi gaaer opad! har I ikke Øine i Hovedet!«

Det eneste der undrede dem henede, sagde de, var at de saaledes uden videre kunde forstaae Sproget!

»Skab Jer nu ikke!« sagde den Gamle, »man kunde troe at I var ikke rigtig gjennembagte!«

Og saa gik de ind i *Elverhøi*, hvor der rigtignok var fiint Selskab, og det i en Hast, man skulde troe at de vare blæste sammen og nydelig og net var der indrettet for enhver. *Havfolkene* sade til Bords i store Vandkar, de sagde, det var ligesom om de vare hjemme. Alle holdt de Bordskik uden de to smaa norske Trolde, de lagde Benene op paa Bordet, men de troede nu at Alting klædte dem!

»Fødderne af Fadet!« sagde den gamle Trold og saa lystrede de, men de gjorde det da ikke lige strax. Deres Bord-Dame kildrede de med Grankogler, som de havde med i Lommen og saa trak de deres Støvler af for at sidde mageligt og gav hende Støvlerne at holde, men Faderen, den gamle *Dovre-Trold*, han var rigtignok ganske anderledes; han fortalte saa deiligt om de stolte norske Fjelde, og om Fosser der styrtede skumhvide ned, med et Bulder som Tordenskrald og Orgelklang; han fortalte om Laxen der sprang op mod de styrtende Vande naar Nøkken spillede paa Guldharpe. Han fortalte om de skinnende Vinternætter, naar Kanebjælderne klang og Knøsene løb med brændende Blus hen over den blanke lis, der var saa gjennemsigtig at de saae Fiskene blive bange under deres Fødder. Jo han kunde fortælle, saa at man saae og hørte hvad han sagde, det var ligesom Saugmøllerne gik, som om Karle og Piger sang Viser og dandsede Hallingedands; hussa! lige med Eet gav *Trold-Gubben* den gamle *Elverpige* et *Morbroder-Smadsk*, det var et ordenligt Kys og de vare dog slet ikke i Familie.

Nu maatte *Elverpigerne* dandse og det baade simpelt og det med at trampe, og det klædte dem godt, saa kom *Kunstdansen* eller som det kaldtes: »at træde udenfor Dansen«, hille den, hvor de kunde strække Been, man vidste ikke hvad der var Ende og hvad der var Begyndelse, man vidste ikke hvad der var Arme og hvad der var Been, det gik imellem hinanden ligesom Saugspaaner og saa snurrede de rundt saa *Helhesten* fik ondt og maatte gaae fra Bordet.

»Prrrrr!« sagde *Trold-Gubben*, »det er Commers med

*
– 83

Beentøiet! Men hvad kan de mere end dandse, strække Been og gjøre *Hvirvelvind*?«

»Det skal Du faae at vide!« sagde *Elverkongen* og saa kaldte han den yngste af sine Døttre frem; hun var saa spinkel og klar, som *Maaneskin*, hun var den fineste af alle Søstrene; hun tog en hvid Pind i Munden, og saa var hun reent borte, det var hendes Kunst.

Men *Trold-Gubben* sagde, at den Kunst kunde han ikke lide hos sin Kone og han troede heller ikke at hans Dreng holdt af den.

Den anden kunde gaae ved Siden af sig selv ligesom om hun havde Skygge, og det har nu *Troldfolk* ikke.

Den tredie var af en ganske anden Slags, hun havde lært i *Mosekonens Bryggerhuus* og det var hende som forstod at spække *Elletrunter* med *Sanct Hans Orme*.

»Hun bliver en god Huusmoder!« sagde Trold-Gubben og saa klinkede han med Øinene; for han vilde ikke drikke saa meget.

Nu kom den fjerde Elverpige, hun havde en stor Guldharpe at spille paa, og da hun slog paa den første Stræng løftede Alle det venstre Been, for Troldfolk er keitbenede, og da hun slog den anden Stræng maatte de Alle gjøre hvad hun vilde.

»Det er et farligt Fruentimmer!« sagde Trold-Gubben, men begge Sønnerne gik ud af Høien, for nu vare de kjede af det.

»Og hvad kan den næste Datter?« spurgte Trold-Gubben.

»Jeg har lært at holde af de Norske!« sagde hun, »og aldrig gifter jeg mig uden at jeg kan komme til Norge!«

Men den mindste af Søstrene hvidskede til Trold-Gubben: »Det er bare fordi hun har hørt af en norsk Vise, at naar Verden forgaaer, saa vil dog de norske Klipper staae som Bauta, og derfor vil hun derop for hun er saa bange for at forgaae.«

»Ho, ho!« sagde Trold-Gubben, »slap det derud. Men hvad kan den syvende og sidste?«

»Den sjette kommer før den syvende!« sagde Elverkongen, for han kunde regne, men den Sjette vilde ikke rigtig komme frem.

»Jeg kan kun sige Folk Sandhed!« sagde hun, »mig bryder Ingen sig om, og jeg har nok at gjøre med at sye paa mit Liigtøi!«

Nu kom den syvende og sidste, og hvad kunde hun? Ja hun kunde fortælle Eventyr og det saa mange hun vilde.

»Her er alle mine fem Fingre!« sagde Trold-Gubben, »fortæl mig et om hver!«

* - 84

Og Elverpigen tog ham om Haandleddet, og han loe saa det klukkede i ham, og da hun kom til *Guldbrand*, der havde Guldring om Livet, ligesom den vidste at der skulde være Forlovelse, sagde Trold-Gubben, »hold fast hvad Du har, Haanden er Din! Dig vil jeg selv have til Kone!«

Og *Elverpigen sagde, at der var endnu tilbage om *Guldbrand* og lille *Peer Spillemand*!

»Dem skulle vi høre til Vinter!« sagde Trold-Gubben, »og om Granen skulle vi høre og om Birken og om Huldregaverne og den klingrende Frost! Du skal nok komme til at fortælle, for det gjør endnu Ingen rigtig deroppe! - og saa skulle vi sidde i Steenstuen hvor Fyrrespaanen brænder, og drikke Mjød af de gamle norske Kongers Guldhorn; Nøkken har skjænket mig et Par Stykker, og naar vi saa sidde, saa kommer Garboen og gjør Visit, han synger Dig alle Sæterpigens Sange. Det skal blive lystigt! Laxen vil springe i Fossen og slaee mod Steenvæggen, men den kommer dog ikke ind! - Ja Du kan troe der er godt i det kjære gamle Norge! Men hvor ere Gutterne?«

Ja, hvor vare Gutterne. De løb omkring paa Marken og blæste Lygtemændene ud, der kom saa skikkeligt og vilde gjøre Fakkeltog.

»Er det at føite om!« sagde Trold-Gubben, »nu har jeg taget en Moder til Eder, nu kunne I tage en Moster!«

Men Gutterne sagde at de vilde helst holde en Tale og drikke Duus, gifte sig det havde de ingen Lyst til. - Og saa holdt de Tale, drak Duus og satte Glasset paa Neglen for at vise at de havde drukket ud; trak saa Kjolerne af og lagde sig paa Bordet at sove, for de generede sig ikke. Men Trold-Gubben dansede Stuen rundt med sin unge Brud og byttede Støvler med hende, for det er finere end at bytte Ring.

»Nu galer Hanen!« sagde den gamle Elverpige, som holdt Huus. »Nu maa vi lukke Vindueskudderne at ikke Solen brænder os inde!«

Og saa lukkede Høien sig.

Men udenfor løb Fiirbenene op og ned af det revnede Træ og den ene sagde til den anden:

»O hvor jeg godt kunde lide den norske Trold-Gubbe!«

»Jeg holder mere af Drengene!« sagde Regnormen, men den kunde jo ikke see, det elendige Dyr.

De røde Skoe.

Der var en lille Pige, saa fiin og saa nydelig, men om Sommeren maatte hun altid gaae med bare Fødder, for hun var fattig, og om Vinteren med store Træskoe, saa at den lille Vrist blev ganske rød og det saa grueligt.

Midt i Bondebyen boede den gamle Moer Skomagers, hun sad og syede, saa godt hun kunde det, af røde, gamle Klæde-Strimler et Par smaa Skoe, ganske kluntede, men godt meente vare de, og dem skulde den lille Pige have. Den lille Pige hedte *Karen*.

Just den Dag hendes Moder blev begravet fik hun de røde Skoe og havde dem første Gang paa; det var jo rigtignok ikke noget at sørge med, men hun havde nu ingen andre og saa gik hun med bare Been i dem, bag efter den fattige Straakiste.

Da kom der i det samme en stor, gammel Vogn, og i den sad der en stor, gammel Frue, hun saae paa den lille Pige og havde ondt af hende og saa sagde hun til Præsten: »hør, giv mig den lille Pige, saa skal jeg være god imod hende!«

Og *Karen* troede det var altsammen for de røde Skoe, men den gamle Frue sagde at de vare gruelige, og de bleve brændte, men *Karen* selv blev klædt paa reent og net; hun maatte lære at læse og sye, og Folk sagde at hun var nydelig, men Speilet sagde: »Du er meget mere end nydelig, Du er deilig!«

Da reiste Dronningen engang igjennem Landet og hun havde med sig sin lille Datter, der var en Prindsesse, og Folk strømmede til udenfor Slottet og der var da *Karen* ogsaa, og den lille Prindsesse stod i fine, hvide Klæder i et Vindue og lod sig see

*** ** 86

paa; hun havde hverken Slæb eller Guldkrone, men deilige røde Saphians-Skoe; de vare rigtignok *anderledes nette, end de Moer Skomagers havde syet til lille *Karen*. Intet i Verden kunde dog lignedes ved røde Skoe!

Nu var *Karen* saa gammel at hun skulde confirmeres, nye Klæder fik hun, og nye Skoe skulde hun ogsaa have. Den rige Skomager inde i Byen tog Maal af hendes lille Fod, det var hjemme i hans egen Stue, og der stode store Glasskabe med yndige Skoe og blanke Støvler. Det saae nydeligt ud, men den gamle Frue saae ikke godt, og saa havde hun ingen Fornøielse deraf; midt imellem Skoene stode et Par røde, ganske som de Prindsessen havde baaret; hvor de vare smukke! Skomageren sagde ogsaa at de vare syede til et Greve-Barn, men de havde ikke passet.

»Det er nok Blanklæder!« sagde den gamle Frue, »de skinne!«

»Ja de skinne!« sagde *Karen*; og de passede og de bleve kjøbte; men den gamle Frue vidste ikke af at de vare røde, thi hun havde aldrig tilladt *Karen* at gaae til Confirmation i røde Skoe, men det gjorde hun nu.

Alle Mennesker saae paa hendes Fødder, og da hun gik op ad Kirkegulvet til Chordøren, syntes hun at selv de gamle Billeder paa Begravelserne, disse Portrætter af Præster og Præstekoner med stive Kraver og lange sorte Klæder, hæftede Øinene paa hendes røde Skoe, og kun paa disse tænkte hun, da Præsten lagde sin Haand paa hendes Hoved og talte om den hellige Daab, om Pagten med Gud og at hun nu skulde være et stort christent Menneske; og Orgelet spillede saa høitideligt, de smukke Børnестemmer sang og den gamle Kantor sang, men *Karen* tænkte kun paa de røde Skoe.

Om Eftermiddagen vidste da den gamle Frue af alle Mennesker at Skoene havde været røde og hun sagde at det var stygt, at det passede sig ikke og at *Karen* herefter, naar hun gik i Kirke, skulde altid gaae med sorte Skoe, selv om de vare gamle.

Næste Søndag var der Altergang, og *Karen* saae paa de sorte Skoe, hun saae paa de røde - og saa saae hun paa de røde igjen og tog de røde paa.

Det var deilig Solskins Veir; *Karen* og den gamle Frue gik ad Stien gennem Kornet; der støvede det lidt.
* - 87

Ved Kirkedøren stod en gammel Soldat med en Krykkestok og med et underligt langt Skjæg, det var meer rødt end hvidt, for det var rødt, og han bøiede sig lige ned til Jorden og spurgte den gamle Frue, om han maatte tørre hendes Skoe af. Og *Karen* strakte ogsaa sin lille Fod ud. »See, hvilke deilige Dandseskoe!« sagde Soldaten, »sid fast naar I dandse!« og saa slog han med Haanden paa Saallerne.

Og den gamle Frue gav Soldaten en lille Skilling og saa gik hun med *Karen* ind i Kirken.

Og alle Mennesker derinde saae paa *Karens* røde Skoe, og alle Billederne saae paa dem og da *Karen* knælede for Alteret og satte Guldkalken for sin Mund, tænkte hun kun paa de røde Skoe og det var som om de svømmede om i Kalken for hende; og hun glemte at synges sin Psalme, hun glemte at læse sit »Fader vor«.

Nu gik alle Folk fra Kirke og den gamle Frue steg ind i sin Vogn. *Karen* løftede Foden for at stige bag efter, da sagde den gamle Soldat, som stod tætved: »see hvilke deilige Dandseskoe!« og *Karen* kunde ikke lade være, hun maatte gjøre nogle Dandsetrin, og da hun begyndte bleve Benene ved at dandse, det var ligesom om Skoene havde faaet Magt over dem; hun dandsede omkring Kirkehjørnet, hun kunde ikke lade være, Kudsken maatte løbe bag efter og tage fat paa hende, og han løftede hende ind i Vognen, men Fødderne bleve ved at dandse, saa hun sparkede saa grueligt den gode gamle Frue. Endelig fik de Skoene af og Benene kom i Ro.

Hjemme bleve Skoene satte op i et Skab, men *Karen* kunde ikke lade være at see paa dem.

Nu laae den gamle Frue syg, de sagde at hun kunde ikke leve! pleies og passes skulde hun og ingen var nærmere til det, end *Karen*; men henne i Byen var der et stort Bal, *Karen* var inviteret; - hun saae paa den gamle Frue, der jo dog ikke kunde leve, hun saae paa de røde Skoe, og det syntes hun der ingen Synd var i; - hun tog de røde Skoe paa, det kunde hun jo ogsaa nok; - men saa gik hun paa Bal og saa begyndte hun at dandse.

Men da hun vilde til Høire, saa dandsede Skoene til Venstre, og da hun vilde op ad Gulvet, saa dandsede Skoene ned ad Gulvet, ned ad Trappen, gennem Gaden og ud af Byens Port. Dandse gjorde hun og dandse maatte hun, lige ud i den mørke Skov.

* - 88

Da skinnede det oppe mellem Træerne og hun troede at det var Maanen, for det var et Ansigt, men det var den gamle Soldat med det røde Skjæg, han sad og nikkede og sagde: »see hvilke deilige Dandseskoe!«

Da blev hun forfærdet og vilde kaste de røde Skoe, men de hang fast, og hun flængede sine Strømper af, men Skoene vare voxede fast til hendes Fødder, og dandse gjorde hun og dandse maatte han over Mark og Eng, i Regn og i Solskin, ved Nat og ved Dag, men om Natten var det grueligst.

Hun dandsede ind paa den aabne Kirkegaard, men de Døde der dandsede ikke, de have noget meget bedre at bestille end at dandse; hun vilde sætte sig paa den Fattiges Grav hvor den bittre Regnfang groede, men for hende var ikke Ro eller Hvile og da hun dandsede henimod den aabne Kirkedør, saae hun der en Engel i lange hvide Klæder, med Vinger som naaede ham fra Skuldrene ned til Jorden, hans Ansigt var strængt og alvorligt, og i Haanden holdt han et Sværd, saa bredt og skinnende:

»Dandse skal Du!« sagde han, »dandse paa dine røde Skoe, til Du bliver bleg og kold! til din Hud skrumper sammen som en Beenrads! dandse skal Du fra Dør til Dør og hvor der boe stolte forfængelige Børn, skal Du banke paa, saa at de høre Dig og frygte Dig! Dandse skal Du, dandse - -!«

»Naade!« raabte *Karen*. Men hun hørte ikke hvad Engelen svarede, thi Skoene bare hende igjennem Laagen, ud paa Marken, over Vei og over Sti og altid maatte hun dandse.

En Morgenstund dandsede hun forbi en Dør, hun kjendte godt; indenfor lød Psalmesang, de bare en Kiste ud, som var pyntet med Blomster; da vidste hun, at den gamle Frue var død og hun syntes at nu var hun forladt af Alle og forbandet af Guds Engel.

Dandse gjorde hun og dandse maatte hun, dandse i den mørke Nat. Skoene bare hende afsted over Tjørne og Stubbe, hun rev sig til Blods; hun dandsede hen over Heden til et lille eensomt Huus. Her vidste hun at Skarpretteren boede og hun bankede med Fingeren paa Ruden og sagde:

»Kom ud! - kom ud! - Jeg kan ikke komme ind, for jeg dandser!«

Og Skarpretteren sagde: »Du veed nok ikke hvem jeg er? Jeg hugger Hovedet af de onde Mennesker, og jeg kan mærke at min Øxe dirrer!«

»Hug ikke Hovedet af mig!« sagde *Karen*, »for saa kan jeg ikke angre min Synd! men hug mine Fødder af med de røde Skoe!«

Og saa skriftede hun hele sin Synd, og Skarpretteren huggede af hende Fødderne med de røde Skoe, men Skoene dandsede med de smaa Fødder hen over Marken ind i den dybe Skov.

Og han snittede hende Træbeen og Krykker, lærte hende en Psalme, den Synderne altid synge, og hun kyskede den Haand, som havde ført Øxen, og gik hen over Heden.

»Nu har jeg lidt nok for de røde Skoe!« sagde hun, »nu vil jeg gaae i Kirke at de kunne see mig!« og hun gik nok saa rask mod Kirkedøren, men da hun kom der, dandsede de røde Skoe foran hende og hun blev forfærdet og vendte om.

Hele Ugen igjennem var hun bedrøvet og græd mange tunge Taarer, men da det blev Søndag, sagde hun: »see saa! nu har jeg lidt og stridt nok! jeg skulde troe, at jeg er ligesaa god som Mange af dem der sidde og kneise derinde i Kirken!« og saa gik hun nok saa modig; men hun kom ikke længer end til Laagen, da saae hun de røde Skoe dandse foran sig og hun forfærdedes og vendte om og angrede ret i Hjertet sin Synd.

Og hun gik hen til Præstegaarden og bad om hun maatte komme i Tjeneste der, flittig vilde hun være og gjøre Alt hvad hun kunde, paa Lønningen saae hun ikke, kun at hun maatte faae Tag over Hovedet og være hos gode Mennesker. Og Præstekonen havde ondt af hende og gav hende Tjeneste. Og hun var flittig og tankefuld. Stille sad hun og hørte til naar om Aftenen Præsten læste høit af Bibelen. Alle de Smaa holdt meget af hende, men naar de talte om Pynt og Stads og at være deilig som en Dronning, rystede hun med Hovedet.

Næste Søndag gik de Alle til Kirke og de spurgte hende om hun vilde med, men hun saae bedrøvet, med Taarer i Øinene, paa sine Krykker, og saa gik de andre hen at høre Guds Ord, men hun gik alene ind i sit lille Kammer; det var ikke større, end at der kunde staae Sengen og en Stol, og her satte hun sig med sin Psalmebog; og alt som hun med fromt Sind læste i den, bar Vinden Orgeltonerne fra Kirken over til hende, og hun løftede med Taarer sit Ansigt og sagde: »O, Gud hjælp mig!«

Da skinnede Solen saa klart og lige foran hende stod den Guds Engel i de hvide Klæder, ham hun hiin Nat havde seet i

Kirkedøren, men han holdt ikke længer det skarpe Sværd, men en deilig grøn Green, der var fuld af Roser, og han rørte med den ved Loftet og det hævede sig saa høit og hvor han havde rørt skinnede der en Guldstjerne, og han rørte ved Væggene og de udvidede sig, og hun saae Orgelet, som spillede, hun saae de gamle Billeder med Præster og Præstekoner; Menigheden sad i de pyntede Stole og sang af deres Psalmebog. - For Kirken var selv kommen hjem til den stakkels Pige i det lille snevre Kammer eller ogsaa var hun kommen derhen; hun sad i Stolen hos de andre Præstens Folk og da de havde endt Psalmen og saae op, nikkede de og sagde: »Det var Ret Du kom, *Karen*!«

»Det var Naade !« sagde hun.

Og Orgelet klang og Børnестemmerne i Choret lødde saa blødt og deiligt! Det klare Solskin strømmede saa varmt gjennem Vinduet ind i Kirkestolen hvor *Karen* sad; hendes Hjerte blev saa fuldt af Solskin, af Fred og Glæde, at det brast; hendes Sjæl fløi paa Solskin til Gud, og der var der Ingen som spurgte om *de røde Skoe*.

Springfyrene.

inviterede de hele Verden og hvem der ellers vilde komme at see den Stads, og det var tre ordenlige Springfyre, da de kom sammen i Stuen.

»Ja, jeg giver min Datter til den, som springer høiest!« sagde Kongen, »for det er saa fattigt at de Personer skulle springe om ingen Ting!«

Loppen kom først frem, den havde saadanne nette Manerer og hilsede til alle Sider, for den havde Frøken-Blod i sig og var vant til kun at omgaaes med Mennesker, og det gjør nu saa meget.

Nu kom *Græshoppen*, den var rigtignok betydelig sværere, men den havde dog ganske god Skik paa sig og var i grøn Uniform, og den var medfødt; desuden sagde Personen, at den havde en meget gammel Familie i det Land *Ægypten*, og at den her hjemme var høit vurderet, den var taget lige fra Marken og sat i et Korthuus der havde tre Etager, allesammen af Herreblade, der vendte den couleerte Side indad; der vare baade Dør og Vinduer og det skaarne ud i Livet paa Hjerter Dame. »Jeg synger saaledes«, sagde den, »at sexten indfødte Faarekyllinger der have pebet fra Smaa af og dog ikke faaet Korthuus, have ved at høre mig ærgret sig endnu tyndere end de vare!«

Begge to, baade *Loppen* og *Græshoppen* gjorde saaledes godt rede for hvem de vare og at de troede de nok kunde ægte en Prindsesse.

* * * * * 92

Springgaasen sagde ikke noget, men man sagde om den, at den tænkte desto mere og da Hofhunden bare snøftede til den, indestod han for at Springgaasen var af god Familie; den gamle Raadmand, der havde faaet tre Ordener for at tie stille, forsikkrede at han vidste at Springgaasen var begavet med Spaadoms-Kraft, man kunde see paa Ryggen af den om man fik en mild eller en stræng Vinter og det kan man ikke engang see paa Ryggen af ham der skriver Almanaken.

»Ja, jeg siger nu ikke noget!« sagde den gamle Konge, »men jeg gaaer nu saadan altid og tænker mit!«

Nu var det Springet om at gjøre. *Loppen* sprang saa høit at Ingen kunde see det og saa paastode de at den slet ikke havde sprunget og det var nu lumpent!

Græshoppen sprang kun halv saa høit, men den sprang Kongen lige i Ansigtet og saa sagde han at det var ækelt.

Springgaasen stod længe stille og betænkte sig, man troede tilsidst at den slet ikke kunde springe.

»Bare den ikke har faaet ondt!« sagde Hofhunden og saa snøftede han igjen til den: rutsch! sprang den et lille skjævt Spring hen i Skjøde! paa Prindsessen der sad lavt paa en Guld-Skammel.

Da sagde Kongen: »Det høieste Spring er at springe op til min Datter, for det er det Fine af det, men Sligt hører der Hoved til at falde paa og Springgaasen har viist at den har Hoved. Den har Been i Panden!«

Og saa fik den Prindsessen.

»Jeg sprang dog høiest!« sagde *Loppen*. »Men det kan være det samme! lad hende kun have den Gaaserad med Pind og med Beeg! jeg sprang dog høiest, men der skal i denne Verden Krop til for at de kunne see Een!«

Og saa gik *Loppen* i fremmed Krigstjeneste, hvor man siger at den blev slaet ihjel.

Græshoppen satte sig ude i Grøften og tænkte over hvorledes det egentlig gik til i Verden og den sagde ogsaa: »Krop skal der til! Krop skal der til!« og saa sang den sin egen bedrøvelige Vise og det er af den vi have taget Historien, som dog gjerne kunde være Løgn om den endogsaa var trykt.

*

93

Hyrdinden og Skorsteensfeieren.

Har Du nogensinde seet et rigtig gammelt Træskab, ganske sort af Alderdom og skaaret ud med Snirkler og Løvværk? Just saadant et stod der i en Dagligstue, det var arvet fra Oldemoder, og udskaaret med Roser og Tulipaner fra øverst til nederst; der vare de underligste Snirkler og mellem dem stak smaa Hjorte Hovedet frem med mange Takker, men midt paa Skabet stod snittet en heel Mand, han var rigtignok griinagtig at see paa og grine gjorde han, man kunde ikke kalde det at lee, han havde Gjedebukkebeen, smaa Horn i Panden og et langt Skjæg. Børnene i Stuen kaldte ham altid *Gjedebukkebeens-Overogundergeneralkrigscommandeersergeanten*, for det var et svært Navn at sige, og der ere ikke mange der faae den Titel; men at lade ham skjære ud det var ogsaa noget. Dog nu var han der jo! altid saae han hen til Bordet under Speilet, for der stod en yndig lille Hyrdinde af Porcelain; Skoene vare forgyldte, Kjolen nydelig hæftet op med en rød Rose og saa havde hun Guldhæt og Hyrdestav; hun var deilig. Tæt ved hende stod en lille Skorsteensfeier, saa sort som et Kul, men iøvrigt ogsaa af Porcelain; han var ligesaa reen og peen som nogen Anden, at han var Skorsteensfeier, det var jo bare noget han forestillede, Porcelainsmageren kunde ligesaa godt have gjort en Prinds af ham, for det var eet!

* * * * *
-- -- -- -- 94

Der stod han med sin Stige saa nydeligt, og med et Ansigt, saa hvidt og rødt, som en Pige og det var egentligt en Feil, for lidt sort kunde han gjerne have været. Han stod ganske nær ved Hyrdinden; de vare begge to stillede hvor de stode, og da de nu vare stillede, saa havde de forlovet sig, de passede jo for hinanden, de vare unge Folk, de vare af samme Porcelain og begge lige skrøbelige.

Tæt ved dem stod der nok en Dukke, der var tre Gange større, det var en gammel Chineser, som kunde nikke; han var ogsaa af Porcelain og sagde at han var Bedstefader til den lille Hyrdinde, men det kunde han nok ikke bevise, han paastod at han havde Magt over hende, og derfor havde han nikket til *Gjedebukkebeens-Overogundergeneralkrigscommandeersergeanten*, der friede til den lille Hyrdinde.

»Der faaer Du en Mand,« sagde den gamle Chineser, »en Mand, som jeg næsten troer er af Mahognitræ, han kan gjøre Dig til *Gjedebukkebeens-Overogundergeneralkrigscommandeersergeantinde*, han har hele Skabet fuldt af Sølvtoj, foruden hvad han har i de hemmelige Gjemmer!«

»Jeg vil ikke ind i det mørke Skab!« sagde den lille Hyrdinde, »jeg har hørt sige, at han har derinde elleve Porcelains Koner!« -

»Saa kan Du være den tolvte!« sagde Chineseren, »inat, saasart det knager i det gamle Skab, skal I have Bryllup, saasandt som jeg er en Chineser!« og saa nikkede han med Hovedet og faldt i Søvn.

Men den lille Hyrdinde græd og saae paa sin Hjertensallerkjæreste, den Porcelains Skorsteensfeier.

»Jeg troer jeg vil Bede Dig,« sagde hun, »at Du vil gaae med mig ud i den vide Verden, for her kunne vi ikke blive!«

»Jeg vil alt hvad Du vil!« sagde den lille Skorsteensfeier, »lad os strax gaae, jeg tænker nok jeg kan ernære Dig ved Professionen!«

»Bare vi vare vel nede af Bordet!« sagde hun, »jeg bliver ikke glad før vi ere ude i den vide Verden!«

Og han trøstede hende og viste hvor hun skulde sætte sin lille Fod paa de udskaarne Kanter og det forgyldte Løvværk ned om Bordbenet, sin Stige tog han ogsaa tit Hjælp og saa vare de nede paa Gulvet, men da de saae hen til det gamle Skab, var der

*
- 95

saadant et Røre; alle de udskaarne Hjorte stak Hovederne længere frem, reiste Takkerne og dreiede med Halsen; *Gjedebukkebeens-Overogundergeneralkrigscommandeersergeanten* sprang høit i Veiret, og raabte over til den gamle Chineser, »nu løbe de! nu løbe de!«

Da bleve de lidt forskrækkede, og sprang gesvindt op i Skuffen til Forhøiningen.

Her laae tre, fire Spil Kort, som ikke vare komplette og et lille Dukke-Theater, der var reist op, saa godt det lod sig gjøre; der blev spillet Komædie og alle Damerne, baade Ruder og Hjerter, Kløver og Spader, sade i første Række og viftede sig med deres Tulipan og bag ved dem stode alle Knægtene og viste at de havde Hoved, baade foroven og forneden, saaledes som Spille-Kort have det. Komædien handlede om to, som ikke maatte faae hinanden, og Hyrdinden græd derover, for det var ligesom hendes egen Historie.

»Det kan jeg ikke holde ud!« sagde hun. »Jeg maa op af Skuffen!« men da de kom paa Gulvet og saae op til Bordet, saa var den gamle Chineser vaagnet, og rokkede med hele Kroppen, han var jo en Klump forneden!

»Nu kommer den gamle Chineser!« skreg den lille Hyrdinde og saa faldt hun lige ned paa sine Porcelains Knæe, saa bedrøvet var hun.

»Jeg faaer en Tanke,« sagde Skorsteensfeieren, »skulle vi krybe ned i den store Potpourrikrukke der staaer i Krogen, der kunne vi ligge paa Roser og Lavendler og kaste ham Salt i Øinene naar han kommer.«

»Det kan ikke forslaae!« sagde hun, »desuden veed jeg at gamle Chineser og Potpourrikrukken have været forlovede og der bliver altid lidt Godhed tilbage naar man saaledes har staaet i Forhold! nei der er ikke andet for end at gaae ud i den vide Verden!«

»Har Du virkelig Mod til at gaae med mig ud i den vide Verden?« spurgte Skorsteensfeieren. »Har Du betænkt hvor stor den er, og at vi aldrig mere kunne komme her tilbage!«

»Det har jeg!« sagde hun.

Og Skorsteensfeieren saae ganske stivt paa hende og saa sagde han: »Min Vei gaaer gennem Skorstenen! har Du virkelig Mod til at krybe med mig gennem Kakkelovnen baade gennem Tromlen og Røret? saa komme vi ud i Skorstenen og

*
- 96

der forstaaer jeg at bruge mig! vi stige saa høit at de ikke kunne naae os, og øverst oppe er der et Hul ud til den vide Verden!«

Og han førte hende hen til Kakkelovns-Døren.

»Der seer sort ud!« sagde hun, men hun gik dog med ham, baade gennem Tromlen og gennem Røret, hvor der var den bælmørke Nat.

»Nu ere vi i Skorstenen!« sagde han, »og see! see! ovenover skinner den deiligste Stjerne!«

Og det var en virkelig Stjerne paa Himmelen, der skinnede lige ned til dem, ligesom om den vilde vise dem Veien. Og de kravlede og de krøb, en gruelig Vei var det, saa høit, saa høit; men han løftede og lettede, han holdt hende og viste de bedste Steder hvor hun skulde sætte sine smaa Porcelains Fødder og saa naaede de lige op til Skorsteens-Randen og paa den satte de sig, for de vare rigtignok trætte og det kunde de ogsaa være.

Himlen med alle sine Stjerner vare oven over, og alle Byens Tage neden under; de saae saa vidt omkring, saa langt ud i Verden; den stakkels Hyrdinde havde aldrig tænkt sig det saaledes, hun lagde sit lille Hoved op til sin Skorsteensfeier og saa græd hun, saa at Guldets sprang af hendes Livbaand.

»Det er altfor meget!« sagde hun. »Det kan jeg ikke holde ud! Verden er altfor stor! gid jeg var igjen paa det lille Bord under Speilet! jeg bliver aldrig glad før jeg er der igjen! nu har jeg fulgt Dig ud til den vide Verden, nu kan Du gjerne følge mig hjem igjen, dersom Du holder noget af mig!«

Og Skorsteensfeieren talte fornuftig for hende, talte om gamle Chineser og om Gjedebukkebeens-Overogundergeneralkrigscommandeersergeanten, men hun hulkede saa gruelig, og kyssede sin lille Skorsteensfeier, saa han kunde ikke andet end føie hende, skjøndt det var galt.

Og saa kravlede de igjen med stor Besværlighed ned af Skorstenen, og de krøb gennem Tromlen og Røret, det var slet ikke rart, og saa stode de i den mørke Kakkelovn; der lurede de bag Døren for at faae at vide, hvorledes det stod til i Stuen. Der var ganske stille; de kigede ud - ak, der laae midt paa Gulvet den gamle Chineser, han var faldet ned af Bordet, da han vilde efter dem og laae slaet i tre Stykker; hele Ryggen var gaaet af i een Stump og Hovedet laae trillet hen i en Krog;

*
- 97

Gjedebukkebeens-Overogundergeneralkrigscommandeersergeanten stod hvor han altid havde staaet og tænkte over.

»Det er grueligt!« sagde den lille Hyrdinde, »gamle Bedstefader er slaet i Stykker, og vi ere Skyld deri! det kan jeg aldrig overleve!« og saa vred hun sine smaa bitte Hænder.

»Han kan klinkes endnu!« sagde Skorsteensfeieren. »Han kan meget godt klinkes! - Vær bare ikke saa heftig! naar de lime ham i Ryggen og give ham en god Klinke i Nakken, saa vil han være saa god som ny igjen og kan sige os mange Ubehageligheder!«

»Troer Du?« sagde hun. Og saa krøb de op igjen paa Bordet hvor de før havde staaet.

»See saa langt kom vi!« sagde Skorsteensfeieren, »der kunde vi have sparet os al den Uleilighed!«

»Bare vi havde den gamle Bedstefader klinket!« sagde Hyrdinden. »Kan det være saa dyrt?«

Og klinket blev han, Familien lod ham lime i Ryggen, han fik en god Klinke i Halsen, han var saa god som

ny, men nikke kunde han ikke.

»De er nok bleven hovmodig, siden De har været slaaet istykker!« sagde *Gjedebukkebeens-Overogundergeneralkrigscommandeersergeanten*, »jeg synes dog ikke, at det er noget at være saa forførdeligt af! skal jeg have hende eller skal jeg ikke have hende?«

Og Skorsteensfeieren og den lille Hyrdinde saae saa rørende paa den gamle Chineser, de vare saa bange han skulde nikke, men han kunde ikke og det var ham ubehageligt at fortælle til en Fremmed, at han havde bestandig en Klinke i Nakken, og saa bleve de Porcelains Folk sammen og de velsignede Bedstefaders Klinke og holdt af hinanden til de gik i Stykker.

*

98

Holger Danske.

Der er i Danmark et gammelt Slot, som hedder *Kronborg*, det ligger lige ud i Øresund, hvor de store Skibe hver Dag seile forbi i hundredviis, baade engelske, russiske og preussiske; og de hilse med Kanoner for det gamle Slot: »bum!« og Slottet svarer igjen med Kanoner: »bum!« for saaledes sige Kanonerne »god Dag!« »mange Tak!« - Om Vinteren seile der ingen Skibe, saa ligger Alt med Iis lige over til det svenske Land, men det er ordenlig ligesom en heel Landevei, der vaier det danske Flag og det svenske Flag, og danske og svenske Folk sige hinanden: »god Dag«, »mange Tak!« men ikke med Kanoner, nei med venligt Haandtag, og den ene henter Hvedebrød og Kringler hos den anden, for fremmed Mad smager bedst. Men Pragten i det Hele er dog det gamle *Kronborg* og under det er det at *Holger Danske* sidder i den dybe mørke Kjælder hvor Ingen kommer, han er klædt i Jern og Staal og støtter sit Hoved paa de stærke Arme; hans lange Skjæg hænger ud over Marmorbordet hvori det er voxet fast, han sover og drømmer, men i Drømme seer han Alt hvad der skeer heroppe i Danmark. Hver Juleaften kommer en Guds Engel og siger ham at det er rigtigt, som han har drømt, og at han godt kan sove igjen, for Danmark er endnu ikke i nogen ordenlig Fare! men kommer det i een, ja, saa vil den gamle *Holger Danske* reise sig saa Bordet revner, naar han trækker Skjægget til sig! saa kommer han frem og slaaer saa det høres i alle Verdens Lande.

Alt dette om *Holger Danske* sad en gammel Bedstefader og fortalte sin lille Sønesøn og den lille Dreng vidste, at hvad
* * * * * 99

Bedstefader sagde, det var sandt. Og mens den Gamle sad og fortalte, saa snittede han paa et stort Træbillede, det skulde forestille *Holger Danske* og stilles forud paa et Skib, for den gamle Bedstefader var Billedsnitter, og det er saadan en Mand, som skjærer ud til Skibenes Gallioner, efter som hvert Skib skal kaldes, og her havde han udskaaret *Holger Danske*, der stod saa rank og stolt med sit lange Skjæg og holdt i den ene Haand det brede Slagsværd, men støttede den anden Haand paa det danske Vaaben.

Og den gamle Bedstefader fortalte saa meget om mærkelige danske Mænd og Qvinder, at den lille Sønesøn tilsidst syntes, at nu vidste han ligesaa meget, som *Holger Danske* kunde vide, der jo dog kun drømte derom; og da den Lille kom i sin Seng, tænkte han saa meget derpaa, at han ordenlig knugede sin Hage til Sengedynen og syntes at han havde et langt Skjæg, der var voxet fast i den.

Men den gamle Bedstefader blev siddende ved sit Arbeide og snittede paa den sidste Deel deri, det var det danske Vaaben; og nu var han færdig, og han saae paa det Hele og han tænkte paa Alt, hvad han havde læst og hørt og hvad han i Aften havde fortalt den lille Dreng; og han nikkede og tørrede sine Brillor, satte dem paa igjen og sagde: »ja i min Tid kommer nok ikke *Holger Danske*! men Drengen der i Sengen kan maaskee faae ham at see og være med naar det rigtigt gjælder,« og den gamle Bedstefader nikkede, og jo mere han saae paa sin *Holger Danske*, des tydeligere blev det ham at det var et godt Billede han der havde gjort; han syntes ordenlig at det fik Couleur, og at Harnisket skinnede som Jern og Staal; Hjerterne i det danske Vaaben bleve mere og mere røde og Løverne sprang med Guld kroner paa.

»Det er dog det deiligste Vaaben nogen i Verden har!« sagde den Gamle. »Løverne ere Styrke og Hjerterne ere Mildhed og Kjærlighed!« og han saae paa den øverste Løve og tænkte paa Kong *Knud*, der bandt det store England til Danmarks Kongestol, og han saae paa den anden Løve og tænkte paa *Waldemar*,

som samlede Danmark og betvang de vendiske Lande; han saae paa den tredie Løve og tænkte paa *Margrethe* som forenede Danmark, Sverrig og Norge; men idet han saae paa de røde Hjerter, saa skinnede de endnu stærkere end før, de bleve til Flammer som bevægede sig, og hans Tanke fulgte hver af dem.

* 100

Den første Flamme førte ham ind i et snevert mørkt Fængsel; der sad en Fange, en deilig Qvinde, Christian den Fjerdes Datter: *Eleonore Ulfeld*; og Flammen satte sig som en Rose paa hendes Bryst og blomstrede sammen med hendes Hjerte, hun den ædleste og bedste af alle danske Qvinder.

»Ja, det er et Hjerte i Danmarks Vaaben!« sagde den gamle Bedstefader.

Og hans Tanker fulgte Flammen, som førte ham ud paa Havet, hvor Kanonerne buldrede, hvor Skibene laae indhyllede i Røg; og Flammen hæftede sig som et Ordensbaand paa *Hvitfeldts* Bryst idet han til Flaadens Frelse sprængte sig og sit Skib i Luften.

Og den tredie Flamme førte ham til Grønlands usle Hytter hvor Præsten *Hans Egede* stod med Kjærlighed i Ord og Gjerning, Flammen var en Stjerne paa hans Bryst, et Hjerte til det danske Vaaben.

Og den gamle Bedstefaders Tanker gik foran den svævende Flamme, thi hans Tanke vidste hvor Flammen vilde hen. I Bondekonens fattige Stue stod *Frederik den Sjette* og skrev sit Navn med Kridt paa Bjelken; Flammen bævede paa hans Bryst, bævede i hans Hjerte; i Bondens Stue blev hans Hjerte et Hjerte i Danmarks Vaaben. Og den gamle Bedstefader tørrede sine Øine, for han havde kjendt og levet for Kong Frederik med de sølvhvide Haar og de ærlige blaae Øine, og han foldede sine Hænder og saae stille frem for sig. Da kom den gamle Bedstefaders Sønnekone og sagde at det var sildigt, nu skulde han hvile, og at Aftenbordet var dækket.

»Men deiligt er det dog hvad Du der har gjort, Bedstefader!« sagde hun. »Holger Danske og hele vort gamle Vaaben! - Det er ligesom om jeg havde seet det Ansigt før!«

»Nei det har Du nok ikke!« sagde den gamle Bedstefader, »men jeg har seet det, og jeg har stræbt at snitte det i Træ, saaledes som jeg husker det. Den Gang var det, da Englænderne laae paa Rheden, den danske anden April, da vi viste vi vare gamle Danske! Paa »*Danmark*« hvor jeg stod i *Steen Billes* Eskadre, havde jeg en Mand ved min Side; det var, som Kuglerne vare bange for ham! lystig sang han gamle Viser og skjød og stred, som var han meer end et Menneske. Jeg husker hans Ansigt endnu; men hvorfra han kom, hvorhen han gik, veed ikke jeg, veed Ingen. Jeg har tidt tænkt, det var nok gamle

* 101

Holger Danske selv, der var svømmet ned fra Kronborg og hjalp os i Farens Stund; det var nu min Tanke og der staaer hans Billede!«

Og det kastede sin store Skygge heelt op ad Væggen, selv noget hen ad Loftet, det saae ud, som var det den virkelige *Holger Danske* selv, som stod der bag ved, for Skyggen rørte sig, men det kunde da ogsaa være fordi Flammen i Lyset ikke brændte stadigt. Og Sønnekonen kyssede den gamle Bedstefader og førte ham hen i den store Lænestol foran Bordet, og hun og hendes Mand, som jo var den gamle Bedstefaders Søn og Fader til den lille Dreng der laae i Sengen, sad og spiste deres Aftenmad, og den gamle Bedstefader talte om de danske Løver og de danske Hjerter, om Styrken og Mildheden, og ganske tydeligt forklarede han at der var endnu een Styrke foruden den der laae i Sværdet og han pegede paa Hylden hvor der laae gamle Bøger, hvor alle *Holbergs* Comedier laae, de som saa tidt vare læste, for de vare saa moersomme, man syntes ordenlig at kjende alle de Personer deri fra gamle Dage.

»See, han har ogsaa vidst at hugge!« sagde den gamle Bedstefader; »han har hugget det Gale og Kantede af Folk saa langt han kunde!« og gamle Bedstefader nikkede hen til Speilet, hvor Almanaken stod med det »Rundetaarn« og saa sagde han: »*Tyge Brahe*, han var ogsaa een, som brugte Sværdet; ikke til at hugge i Kjød og Been, men hugge en tydeligere Vei op imellem alle Himlens Stjerner! - Og saa *han*, hvis Fader var af min Stand, den gamle Billedsnitters Søn, han vi selv have seet med det hvide Haar og de stærke Skuldre, han som nævnes af alle Verdens Lande! ja han kunde hugge, jeg kan kun snitte! Jo, *Holger Danske* kan komme paa mange Maader, saa at der i alle Verdens Lande høres om Danmarks Styrke! Skal vi saa drikke *Bertels* Skaal!«

Men den lille Dreng i Sengen saae tydeligt det gamle Kronborg med Øresund, den virkelige *Holger Danske* som sad dybt dernede med Skjægget voxet fast i Marmorbordet og drømte om Alt hvad der skeer her oppe; *Holger Danske* drømte ogsaa om den lille fattige Stue, hvor Billedsnitteren sad, han hørte Alt hvad der blev talt og nikkede i Drømme og sagde:

»Ja, husk kun paa mig I Danske Folk! behold mig i Tanke! jeg kommer i Nødens Time!«

Og udenfor *Kronborg* skinnede den klare Dag og Vinden bar

* 102

Jægerhornets Toner over fra Nabolandet, Skibene seilede forbi og hilsede: »bum! bum!« og fra *Kronborg* svarede det: »bum! bum!« men *Holger Danske* vaagnede ikke hvor stærkt de skjøde, for det var jo bare: »god Dag!« - »Mange Tak!« Der skal skydes anderledes før han vil vaagne; men han vaagner nok, for der er Krummer i *Holger Danske*!

103

Nye Eventyr. Andet Bind. 1847-48.

104

Efter udsendelsen af de to sidste NE-hæfter publiceredes flg. titelark: [I] Nye Eventyr af H. C. Andersen. Kjøbenhavn. Paa Universitetsboghandler C. A. Reitzels Forlag. Trykt hos Kgl. Hof bogtrykker Bianco Luno. 1848. [II] blank. [III] Indhold af andet Bind (med gentagelse af trykfejlene i NE 4-47). [IV] blank.

105

Nye Eventyr. Andet Bind. Første Samling. 1847.

106

NE 4-47 (*Bibl. 516*) udkom 6.4.1847 og indeholder: [I] Nye Eventyr. [II] blank. [III] Nye Eventyr af H. C. Andersen. Andet Bind. Første Samling. Kjøbenhavn. Paa Universitetsboghandler C. A. Reitzels Forlag. Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri, 1847. [IV] blank. [V] dedikation, se nedenfor. [VI] blank. [VII] Indhold. [VIII] blank. 1-72 text. Fra og med dette hæfte har praktisk talt alle eventyrhæfter kolumnetitel (= eventyrets titel).

Digteren
J. L. Heibergs Moder
den aandfulde, rigtbegavede
Fru Gyllembourg
bringer jeg, med Høiagtelse og Hengivenhed,
disse Eventyr.

107

Den gamle Gadeløgte.

Har Du hørt Historien om den gamle Gadeløgte? Den er slet ikke saa overordentlig morsom, men man kan altid høre den een Gang. Det var saadan en skikkelig gammel Gadeløgte, som i mange, mange Aar havde gjort Tjeneste, men nu skulde kasseres. Det var den sidste Aften, den sad paa Pælen og lyste der i Gaden, og den var tilmode ligesom en gammel Balletfigurantinde, som dandser den sidste Aften og veed at imorgen skal hun paa Loftet. Løgten havde saadan en Skræk for den Dag imorgen, thi da vidste den, at den skulde paa Raadstuen for første Gang og synes af Stadens »sex og tredive Mænd«, om den var brugelig eller ikke brugelig. Da vilde det blive bestemt om den skulde sendes ud paa en af Broerne og lyse der, eller paa Landet i en Fabrik, maaskee gik den lige til en Jernstøber og blev smeltet om, da kunde den jo rigtignok blive til Alting, men det pinte den, at den ikke vidste om den da beholdt Erindringen om, at den havde været Gadeløgte. - Hvorledes det gik eller ikke, den vilde blive skilt fra Vægteren og hans Kone, hvem den betragtede ganske som sin Familie. Den blev Løgte da han blev Vægter. Konen var den Gang fiin paa det, kun om Aftenen naar hun gik forbi Løgten saae hun til den, men aldrig om Dagen. Nu derimod, i de sidste Aar, da de alle tre vare blevne gamle, Vægteren, Konen og Løgten, havde Konen ogsaa pleiet den, pudset Lampen af og skjænket Tran i den. Ærlige Folk var det Ægtepar, de havde ikke bedraget Løgten for een Draabe. Det var den sidste Aften i Gaden og imorgen skulde den paa

* * * * *
- - - - - 108

stuen, det var to mørke Tanker *for Løgten, og saa kan man nok vide hvorledes den brændte. Men der gik ogsaa andre Tanker igjennem den; der var saameget, den havde seet, saameget, den havde lyst til, maaskee ligesaa meget som »de sex og tredive Mænd,« men det sagde den ikke, for det var en skikkelig gammel Løgte, den vilde Ingen fornærme, allermindst sin Øvrighed. Den huskede saa meget, og imellem blussede Flammen op inde i den, det var som havde den en Følelse af: »ja, man husker ogsaa mig! der var nu den smukke unge Mand, -ja, det er mange Aar siden! han kom med et Brev, det var paa rosenrødt Papiir, saa fiint, saa fiint og med Guld-Kant, det var saa nydeligt skrevet, det var en Damehaand; han læste det to Gange og han kyssede det og han saae op til mig med sine to Øine, de sagde »jeg er det lykkeligste Menneske!« - Ja kun han og jeg vidste hvad der stod i det første Brev fra Kjæresten. - Jeg husker ogsaa to andre Øine, det er underligt hvor man kan springe med Tankerne! her i Gaden var en prægtig Begravelse, den unge smukke Frue laa i Ligkisten paa den Fløiels-Ligvogn, der vare saa mange Blomster og Krandse, der lyste saa mange Fakler, at jeg blev reent borte ved det; hele Fortouget var fuldt med Mennesker, de fulgte alle med Ligtoget, men da Faklerne var af Syne og jeg saae mig omkring, stod her endnu En ved Pælen og græd, jeg glemmer aldrig de to Sorgens Øine, der saae ind i mig!« - Saadan gik der mange Tanker gennem den gamle Gadeløgte, som iaften lyste for sidste Gang. Skildvagten, som løses af, veed dog sin Efterfølger, og kan sige ham et Par Ord, men Løgten vidste ikke sin og den kunde dog givet ham et og andet Vink, om Regn og Rusk, om hvorvidt Maaneskinnet gik paa Fortouget og fra hvad Kant Vinden blæste.

Paa Rendesteensbrættet stode tre, som havde fremstillet sig for Løgten, idet de troede at det var den, som gav Embedet bort; den ene af disse var et Sildehoved, for det lyser i Mørke, og det meente at det kunde jo være en sand Tranbesparelse, om det kom paa Løgtepælen. Den anden var et Stykke Trøske, der ogsaa skinner, og altid meer end en Klipfisk, det sagde den selv, desuden var den det sidste Stykke af et Træ, som engang havde været en Pragt for Skoven. Den tredie var en Sankt Hans Orm; hvor den var kommet fra, begreb Løgten ikke, men Ormen var der og lyste gjorde den ogsaa, men Trøsken og Sildehovedet

*
- 109

gave Eed paa, at det var kun til visse Tider, den lyste, og at den derfor aldrig kunde tages i Betragtning.

Den gamle Løgte sagde at Ingen af dem lyste nok til at være Gadeløgte, men det troede nu ingen af dem, og da de hørte at Løgten selv ikke gav Embedet bort, sagde de, at det var meget glædeligt, thi den var da ogsaa altfor affældig til at den kunde vælge.

I det samme kom Vinden fra Gadehjørnet, den susede gennem Røghætten paa den gamle Løgte, og sagde til den: »Hvad er det for noget, jeg hører, vil Du bort imorgen? Er det den sidste Aften jeg skal træffe Dig her? Ja saa skal Du have en Present! nu lufter jeg op i din Hjernekasse, saa at Du klart og tydeligt ikke alene skal kunne huske hvad Du har hørt og seet, men naar der fortælles eller læses Noget i din Nærværelse, skal Du være saa klarhovedet, at Du ogsaa seer det!«

»Ja det er grumme meget!« sagde den gamle Gadeløgte, »mange Tak! bliver jeg bare ikke støbt om!«

»Det skeer ikke endnu!« sagde Vinden, »og nu blæser jeg din Hukommelse op; kan Du faae flere Presenter som den, saa kan Du have en ganske fornøielig Alderdom!«

»Bliver jeg kun ikke støbt om!« sagde Løgten, »eller kan Du da ogsaa sikkre mig Hukommelsen?« -

»Gamle Løgte, vær fornuftig!« sagde Vinden, og saa blæste den. - I det samme kom Maanen frem. »Hvad giver De?« spurgte Vinden.

»Jeg giver ingen Ting!« sagde den, »jeg er jo i Aftagende, og Løgterne have aldrig lyst for mig, men jeg har lyst for Løgterne.« Og saa gik Maanen bag ved Skyerne igjen, for den vilde ikke plages. Da faldt lige paa

Røghætten en Vanddraabe, den var som et Tagdryp, men Draaben sagde, den kom fra de graae Skyer og var ogsaa en Present, og maaskee den allerbedste. Jeg trænger ind i Dig, saa at Du faaer den Evne, at Du i een Nat, naar Du ønsker Dig det, kan gaae over i Rust, saa Du falder heelt sammen og bliver til et Støv. Men det syntes Løgten var en daarlig Present og Vinden syntes det samme; »Er der ingen bedre, er der ingen bedre?« blæste den saa høit den kunde; da faldt et skinnende Stjernesked, det lyste i en lang Stribe.

»Hvad var det?« raabte Sildehovedet, »faldt der ikke en Stjerne lige ned? jeg troer den gik i Løgten! - Naa, søges
* - 110

Embedet ogsaa af saa Høitstaaende, saa kunne vi gaae at lægge os!« og det gjorde det, og de Andre med; men den gamle Løgte lyste med eet saa forunderligt stærkt: »Det var en deilig Present!« sagde den. »De klare Stjerner, som jeg altid har fornøiet mig saa meget over, og som skinne saa deilige, som jeg egentlig aldrig har kunnet skinne, skjøndt det var min hele Stræben og Tragten, de have lagt Mærke til mig fattige gamle Løgte og sendt En ned med en Present til mig, der bestaaer i den Evne, at Alt hvad jeg selv husker og seer rigtig tydeligt, skal ogsaa kunne sees af dem, jeg holder af! og det er først den sande Fornøielse, for naar man ikke kan dele den med Andre, saa er den kun en halv Glæde!«

»Det er meget agtværdigt tænkt!« sagde Vinden, »men Du veed nok ikke at der hører Voxlys til. Uden at der bliver tændt et Voxlys inden i Dig, er der ingen af de Andre, der kunne see noget ved Dig. Det har Stjernerne ikke betænkt, de troe nu at Alt hvad der skinner, har i det mindste et Voxlys i sig. Men nu er jeg træt!« sagde Vinden, »nu vil jeg lægge mig!« og saa lagde den sig.

Næste Dag - - ja næste Dag kunne vi springe over; næste Aften saa laa Løgten i Lænestol, og hvor -? Hos den gamle Vægter. Han havde af »de sex og tredive Mænd« udbedet sig for sin lange tro Tjeneste, at maatte beholde den gamle Løgte; de loe af ham da han bad og saa gav de ham den, og nu laa Lagten i Lænestol, tæt ved den varme Kakkellovn, og det var ordentligt ligesom den var blevet større derved, den fyldte næsten hele Stolen. Og de gamle Folk sad alt ved Aftensmaden og kastede milde Øine hen til den gamle Løgte, som de gjerne havde givet Plads ved Bordet med. Det var jo rigtignok i en Kjælder de boede, to Alen nede i Jorden; man maatte gennem en brolagt Forstue for at komme ind i Stuen, men luunt var her, for der var Klædeslister for Døren; reent og net saae her ud; Gardiner om Sengestedet, og over de smaa Vinduer, hvor der oppe paa Karmen stode to underlige Urtepotter; Matros Christian havde bragt dem hjem fra Ostindien eller Vestindien, det var af Leertøi to Elefanter, hvis Ryg manglede, men i dennes Sted blomstrede der ud af Jorden, som var lagt deri, i den ene den deiligste Purløg, det var de gamle Folks Kjøkkenhave, og i den anden en stor blomstrende Geranium, det var deres
* - 111

Blomsterhave. Paa Væggen hang et stort kouleurt Billed, med »Kongressen i Wien,« der havde de alle Konger og Keisere paa engang! - Et bornholmsk Uhr med tunge Blylodder gik »tik! tak!« og altid for gesvindt, men det var bedre end at det skulde gaae for langsomt, sagde de gamle Folk. De spiste deres Aftensmad, og den gamle Gadeløgte laa som sagt i Lænestolen tæt ved den varme Kakkellovn. Det var for Løgten, som om der var vendt op og ned paa hele Verden. - Men da den gamle Vægter saae paa den og talte om hvad de to havde oplevet med hinanden, i Regn og i Busk, i de klare, korte Sommernætter og naar Sneen fygede saa det var godt at komme i Kjælderskuret, da var Alt igjen i Orden for den gamle Løgte, den saae det, som om det var endnu, jo, Vinden havde rigtignok godt lyst op inde i den. -

De vare saa flittige og saa flinke, de gamle Folk, ingen Time blev reent døset hen; Søndag Eftermiddag kom der en eller anden Bog frem, helst en Reisebeskrivelse, og den gamle Mand læste høit om Afrika, om de store Skove og Elefanterne, som der gik vilde omkring, og den gamle Kone hørte saadan efter og skottede saa hen til Leer-Elefanterne der vare Urtepotter! - »Jeg kan næsten tænke mig det!« sagde hun. Og Løgten ønskede saa inderligt at der var et Voxlys at tænde og sætte inden i den, saa skulde hun grangivelig see Alt, saaledes som Løgten saae det, de høie Træer, de tætte Grene slyngede i hverandre, de nøgne sorte Mennesker til Hest og hele Skarer af Elefanter, som med deres brede Fødder knuste Rør og Buske.

»Hvad kan alle mine Evner hjælpe, naar der ingen Voxlys er!« sukede Løgten, »de har kun Tran og Tællelys, og det er ikke nok!« -

En Dag kom der et heelt Bundt Voxlysstumper i Kjælderen, de største Stykker bleve brændte og de mindre brugte den gamle Kone til at voxte sin Traad med naar hun syede; Voxlys var der, men de faldt ikke paa at sætte et lille Stykke i Løgten.

»Her staaer jeg med mine sjældne Evner!« sagde Løgten, »jeg har Alt indeni mig, men jeg kan ikke dele med Dem! De veed ikke, at jeg kan forvandle de hvide Vægge til de deiligste Tapeter, til rige Skove, til Alt hvad De ville ønske sig! - De veed det ikke!«

Løgten stod iøvrigt skuret og net i en Krog hvor den altid faldt i Øinene; Folk sagde rigtig nok at den var et Skrumpel, men det brød de Gamle sig ikke om, de holdt af Løgten.

En Dag, det var den gamle Vægters Geburtsdag, kom den gamle Kone hen til Løgten, smilede saa smaat og sagde: »Jeg vil illuminere for ham!« og Løgten knagede i Blikhætten, thi den tænkte: »nu gaaer Lyset op for dem!« men der kom Tran og ingen Voxlys, den brændte hele Aftenen, men vidste nu at den Gave, Stjernerne havde givet den, den bedste Gave af Alle, blev en død Skat for dette Liv. Da drømte den, - og naar man har slige Evner, kan man nok drømme, - at de gamle Folk vare døde, og at den selv var kommen til en Jernstøber og skulde smeltes om, den var ligesaa angst som da den skulde paa *Raadstuen og synes af de »sex og tredive Mænd,« men skjøndt den havde Evnen at kunne falde sammen i Rust og Støv, naar den ønskede sig det, saa gjorde den det dog ikke, og saa kom den i Smeltovnen, og blev til den deiligste Jernlysestage, hvori Nogen vilde sætte et Voxlys; den havde Form af en Engel, der bar en Bouquet og midt i Bouquetten blev Voxlyset sat og Stagen fik Plads paa et grønt Skrivebord, og Værelset var saa hyggeligt, der stode mange Bøger, der hang deilige Billeder, det var hos en Digter, og Alt hvad han tænkte og skrev, det rullede op rundt omkring, Stuen blev til dybe mørke Skove, til solbelyste Enge, hvor Storke gik og spankede, og til Skibsdækket høit paa det svulmende Hav! -

»Hvilke Evner jeg har!« sagde den gamle Løgte idet den vaagnede. »Næsten kunde jeg længes efter at smeltes om! - dog nei, det maa ikke skee saalænge de gamle Folk leve! De holde af mig for min Persons Skyld! Jeg er dem jo, som i Barns Sted og de have skuret mig og de have givet mig Tran! og jeg har det ligesaa godt, som »Kongressen«, der er saadant noget fornemt noget!«

Og fra den Tid havde den mere indvortes Ro, og det fortjente den skikkelige gamle Gadeløgte.

Nabofamilierne.

Man skulde rigtignok troe at der var noget paa Færde i Gadekjæret, men der var ikke noget paa Færde! Alle Ænderne, ligesom de allerbedst laae paa Vandet, nogle stode paa Hovedet, for det kunne de, satte med Eet lige i Land; man kunde see i det vaade Leer Sporene af deres Fødder, og man kunde høre et langt Stykke borte at de skreg. Vandet kom ordentlig i Bevægelse, og nylig var det blank, som et Speilglas, man saae deri hvert Træ, hver Busk tæt ved, og det gamle Bondehuus med Hullerne i Gavlen og Svalereden, men især det store Rosentræ fuldt af Blomster, der hang fra Muren næsten lige ud over Vandet, og deri stod det Hele, ligesom et Skilderi, men Altsammen paa Hovedet; og da Vandet kom i Uro, saa løb det ene i det andet, hele Billedet var væk. To Andefjer, der faldt af Ænderne, som fløi, vippede ordentlig op og ned, med Eet toge de Fart, ligesom om der var Vind, men der var ingen Vind, og saa laa de stille, og Vandet blev speilglat igjen, man saae tydeligt Gavlen med Svalereden, og Rosentræet saae man; hver Rose spillede sig; de vare saa deilige, men de vidste det ikke selv, for Ingen havde sagt dem det. Solen skinnede ind imellem de fine Blade, der var saa fyldte med Duft; og det var for hver Rose, ligesom for os, naar vi ere ret lyksalige henne i Tanker.

»Hvor det er deiligt at være til!« sagde »hver Rose, »det Eneste
* * * * *
— — — — — 114

jeg veed at ønske, er at jeg kunde kysse Solen, fordi den er saa varm og klar. - Ja, Roserne dernede i Vandet vilde jeg ogsaa kysse! de ligne os ganske accurat; jeg vilde kysse de søde Fugleunger dernede i Reden; ja der er ogsaa nogle oven over os! de stikke Hovederne ad og pippe saa smaat; de have slet ingen Fjer, som deres Fader og Moder. Det er gode Naboer, vi have, baade dem oven over og neden under. O, hvor det er deiligt at være til!«

De smaa Unger oppe og nede, - ja de nede var kun Skin i Vandet, - vare Spurve, Fader og Moder vare Spurve; de havde taget den tomme Svalerede fra ifjor, i den laa de og vare hjemme.

»Er det Ællingebørn, som svømme der?« spurgte Spurveungerne, da de saae Andefjerene drive paa Vandet.

»Gjør fornuftige Spørgsmaal naar I spørge,« sagde Moderen; »See I ikke, at det er Fjer, levende Kjoletøi, som jeg har det og I faae det, men vort er finere! Gid vi ellers havde dem heroppe i Beden, for de varme. Jeg

gad vide hvad det var, som forskrækkede Ænderne! der maa have været noget i Vandet, for mig var det vist ikke! skjøndt jeg sagde rigtig nok noget stærkt »pip« til Jer! De tykhovedede Roser burde vide det, men de veed ingen Ting, de see kun paa sig selv og lugte. Jeg er inderlig kjed af de Naboer!« -

»Hør de søde smaa Fugle deroppe!« sagde Roserne, »de begynde nu ogsaa paa at ville synge! - De kunne ikke, men det kommer nok! - Hvor det maa være en stor Fornøjelse! Det er ganske morsomt at have saadanne lystige Naboer!« -

I Gallop kom i det samme to Heste, de skulde vandes; en Bondedreng sad paa den ene, og han havde taget alle sine Klæder af undtagen sin sorte Hat; den var saa stor og bred. Drengen fløitede ligesom om han var en lille Fugl, og red saa ud i det dybeste af Gadekjæret; og da han kom over mod Rosentræet, rev han en af Roserne af og stak op i Hatten, saa troede han at være rigtig pyntet, og red saa bort med den. De andre Roser saae efter deres Søster, og spurgte hinanden: »hvor reiste hun hen?« men det vidste Ingen.

»Jeg gad nok komme ud i Verden!« sagde den Ene til den Anden, »men her hjemme i vort eget Grønne er ogsaa deiligt! om Dagen er Solen saa varm og om Natten skinner Himlen
*
- 115

endnu smukkere! det kan vi see igjennem de mange smaa Huller, der er paa den!«

Det var Stjernerne, som de troede hver vare et Hul, for Roserne vidste det ikke bedre.

»Vi live op om Huset,« sagde Spurvemoderen, »og Svalereder bringe Lykke,« sige Folk; »derfor ere de glade ved at have os! men de Naboer der, saadan en heel Rosenbusk op ad Muren, sætter Fugtighed; jeg tænker den kommer nok bort, saa kan der dog groe et Korn. Roser ere kun at see paa og at lugte til, eller i det høieste at stikke i Hatten. Hvert Aar, det veed jeg fra *min* Moder, saa falde de af, Bondekonen sylter dem med Salt, de faae et fransk Navn, som jeg ikke kan sige, og heller ikke bryder mig om; og saa lægges de paa Ilden, naar der skal lugte godt. See, det er deres Levnetsløb! de ere bare for Øine og Næse. Nu veed I det!«

Da det blev Aften og Myggene dandsede i den varme Luft, hvor Skyerne vare saa røde, kom Nattergalen og sang for Iloserne: at det Skjønne var som Solskinnet i denne Verden; og at det Skjønne levede altid. Men Roserne troede at Nattergalen sang om sig selv og det kunde man jo ogsaa tænke. Det faldt dem slet ikke ind, at det var dem, der skulde have Sangen, men glade vare de ved den og tænkte paa, om ikke alle de smaa Spurve-Unger ogsaa kunde blive til Nattergalen.

»Jeg forstod meget godt hvad den Fugl sang!« sagde Spurveungerne, »der var bare et Ord, jeg ikke forstod: Hvad er det Skjønne?«

»Det er Ingenting!« sagde Spurvemoderen, »det er bare saadanne et Udseende. Oppe paa Herregaarden, hvor Duerne har deres eget Huus, og hver Dag faae Ærter og Korn strøet i Gaarden, - jeg har spiist med dem og det skal I ogsaa komme til! siig mig, hvem Du omgaaes, saa skal jeg sige dig, hvem Du er! - der oppe paa Herregaarden har de to Fugle med grønne Halse og en Top paa Hovedet; Halen kan brede sig ud, som var den et stort Hjul, og den har alle Couleurer, saa at det gjør ondt i Øinene; Paafugle kaldes de, og de er det Skjønne! De skulde pilles lidt, da saae de ikke anderledes ud, end vi andre. Jeg havde hugget dem, dersom de ikke havde været saa store!«

»Jeg vil hugge dem!« sagde den mindste Spurveunge og han havde endnu ikke Fjer.
*
- 116

Inde i Bondehuset boede to unge Folk; de holdt saa meget af hinanden, de vare saa flittige og raske, der var saa nydeligt hos dem. Søndagmorgen gik den unge Kone ud, tog en heel Haandfuld af de smukkeste Roser, satte dem i Vandglasset og stillede det midt paa Dragkisten.

»Nu kan jeg see, det er Søndag!« sagde Manden, kyssede sin søde, lille Kone, og de satte sig ned, læste en Psalme, holdt hinanden i Hænderne, og Solen skinnede ind af Vinduerne paa de friske Roser og paa de unge Folk.

»Det er jeg kjed af at see paa!« sagde Graaspurve-Moderen, som fra Reden kiggede lige ind i Stuen; og saa fløi hun.

Det samme gjorde hun næste Søndag, thi hver Søndag kom der friske Roser i Glasset og altid blomstrede Rosenhækken lige smukt; Spurve-Ungerne, der nu havde faaet Fjer, vilde gjerne flyve med, men Moderen sagde: »I blive!« og saa bleve de. - Hun fløi, men hvordan hun nu fløi eller ikke, med eet hang hun fast i en Fuglesnare af Hestehaar, som nogle Drengene havde bundet paa en Green. Hestehaarene trak sig fast om Benet, o saa fast, som om det skulde skjæres over; det var en Pine, det var en Skræk; Drengene sprang lige til og greb Fuglen, og de greb saa gruelig haardt. »Det er ikke andet, end en Spurv!« sagde de, men de lode den dog ikke flyve igjen, de gik hjem med den og hver Gang den skreg, sloge de den paa Næbet.

Inde i Bondegaarden stod der en gammel Karl, der forstod at lave Sæbe til Skjægget og til Hænderne, Sæbe i Kugler og Sæbe i Stykker. Det var saadan en omvandrende lystig gammel En, og da han saae Graaspurven, som Drengene kom med, og som de sagde at de slet ikke brød sig om, sagde han: »skal vi gjøre den *skjøn*« og det gjøs i Spurvemoderen, da han sagde det. Og op af sin Kasse, hvori der laae de deiligste Couleurer, tog han en heel Mængde skinnende Bogguld, og Drengene maatte løbe ind at skaffe et Æg, og af det tog han Hviden og den smurte han hele Fuglen over med, og klinede saa Bogguldet paa, saa var Spurvemoderen forgyldt; men hun tænkte ikke paa den Stads, hun rystede over alle Lemmer. Og Sæbemanden tog en rød Lap, han rev den af Foret i sin gamle Trøie, klippede Lappen til en takket Hanekam, og klistrede den paa Hovedet af Fuglen.

»Nu skal I see Guldflugten flyve!« sagde han og slap Graaspurven, der i den grueligste Forfærdelse fløi afsted i det klare Solskin. Nei, hvor den skinnede! alle Graaspurve, selv en stor
*
- 117

Krage, og det ingen Aars Unge, bleve ganske forskrækkede for det Syn, men de fløi dog bag efter, for de vilde vide hvad det var for en fremmed Fugl.

»Hvorfra! hvorfra!« skreg Kragen.

»Tøv lidt! tøv lidt!« sagde Spurvene. Men den vilde ikke tøve lidt; i Angest og Forfærdelse fløi hun hjemad; hun var nærvæd at synke til Jorden og altid kom der flere Fugle til, smaa og store; nogle fløi lige tæt ind paa den for at hugge løs. »See'ken en! see'ken en!« skreg de Allesammen!

»See'ken en! see'ken en!« skreg Ungerne, da hun kom henimod Beden. »Det er bestemt en Paafugle-Unge, der ere alle Couleurer, som skjære i Øinene, som Moer sagde: pip! det er det Skjønne!« Og saa huggede de med deres smaa Næb, saa at det ikke blev muligt for hende at slippe ind, og hun var saaledes af Forfærdelse, at hun ikke længer kunde sige pip, end sige: jeg er Eders Moder. De andre Fugle huggede den nu alle, saa hver Fjer gik af, og blodig sank Spurvemoderen ned i Rosenhækken.

»Det stakkels Dyr!« sagde Roserne. »Kom vi skulle skjule Dig! Held dit lille Hoved op til os!«

Spurvemoderen bredte endnu engang Vingerne ud, knugede dem saa fast til sig igjen og var død hos Nabofamilien, de friske, smukke Roser.

»Pip!« sagde Spurveungerne i Reden. »Hvor Mutter bliver af, det kan jeg ikke begribe! Det skulde dog ikke være et Pif af hende, at vi nu maae skøtte os selv. Huset har hun ladet os beholde til Arvepart! men hvem af os skal have det alene, naar vi faae Familie.«

»Ja, jeg kan ikke have Jer Andre her, naar jeg udvider mig med Kone og Børn!« sagde den mindste.

»Jeg faaer nok flere Koner og Børn end Du!« sagde den anden.

»Men jeg er ældst!« sagde en tredie. Allesammen kom de op at skjændes, de sloge med Vingerne, huggede med Næbet, og bums, saa blev den ene efter den anden puffet ud af Reden. Der laae de, og vrede vare de; Hovedet hældte de heelt om paa den ene Side og saa plirrede det Øie, som vendte op; det var nu deres Maade at mule paa.

Lidt kunde de flyve, og saa øvede de sig noget mere, og bleve
*
- 118

tilsidst enige om, at for at kunne kjende hinanden igjen naar de mødtes i Verden, vilde de sige: pip! og skrabe tre Gange med det venstre Been.

Den Unge, SOM blev tilbage i Reden, gjorde sig saa bred den kunde, den var jo nu Huuseier, men længe varede det ikke. - Om Natten skinnede den røde Ild gjennem Ruderne, Flammerne sloge frem under Taget, det tørre Straa gik op i Lue, hele Huset brændte, og Spurveungen med, derimod kom de unge Folk lykkelig bort.

Da Solen næste Morgen var oppe og Alt syntes saa forfrisket som efter en mild Nattesøvn, stod der af Bondehuset ikke andet tilbage, end nogle sorte, forkullede Bjælker, der hældede sig op til Skorstenen, som var sin egen Herre; det røg stærkt fra Grunden, men foran den stod frisk og blomstrende det hele Rosentræ, der spillede hver Green og hver Blomst i det stille Vand.

»Nei hvor deiligt de Roser staae der foran det nedbrændte Huus!« raabte en Mand, som kom forbi. »Det er det yndigste lille Billede! det maa jeg have!« og Manden tog op af Lommen en lille Bog med hvide Blade, og han tog sin Blyant, for han var en Maler, og tegnede saa det rygende Gruus, de forkullede Bjælker op til den hældende Skorsteen, for den hældede meer og meer, men allerforrest stod den store, blomstrende Rosenhæk, den var rigtignok deilig, og var jo ogsaa ene Skyld i at det Hele blev tegnet.

Op ad Dagen kom forbi to af Graaspurvene, som vare fødte her. »Hvor er Huset?« sagde de, »hvor er Reden? - Pip, Alting er brændt op og vor stærke Broder er brændt med! det fik han fordi han beholdt Reden. - Roserne ere slupne godt fra det! de staa endnu med røde Kinder. De sørge da ikke for Naboens Ulykke. Ja jeg taler ikke til dem, og grimt er her, det er min Mening!« Saa fløi de.

Ud paa Efteraaret var det en deilig Solskinsdag, man kunde ordenlig tro, man var midt i Sommeren. Der var saa tørt og reent i Gaarden foran den store Trappe hos Herremandens, og der gik Duerne, baade sorte og hvide og violette, de glindsede i Solskinnet og de gamle Duemødre brusede sig op og sagde til Ungerne, »staa i Gruppe! staa i Gruppe!« - for saa toge de sig bedre ud.

*
- 119

»Hvad er det smaa Graa, der løber mellem os?« spurgte en gammel Due, som havde Bødt og Grønt igjennem Øinene. »Smaa Graa! smaa Graa!« sagde hun.

»Det er Spurve! skikkelige Dyr! vi have altid havt Ord for at være fromme, og saa faae vi lade dem pille op! - De tale ikke med og skrabe saa net med Benet!«

Ja de skrabede, tre Gange skrabede de med det venstre Been, men de sagde ogsaa Pip og saa kjendte de hverandre, det var tre Spurve fra det afbrændte Huus. -

»Her er overmaade godt at æde!« sagde Spurvene.

Og Duerne gik rundt om hverandre, brystede sig og havde indvendig Mening.

»Seer du Brysteduen?« sagde den ene om den anden, »og seer du hende, hvor hun sluger Ærter? hun faaer for mange! hun faaer de bedste! kurr kurr! seer du hvor hun der bliver skaldet i Kammen! seer du det søde, det arrige Dyr! knurre, knurre!« og saa skinnede paa dem Allesammen Øinene røde af Arrighed. »Staa i Gruppe, staa i Gruppe! Smaa Graa! smaa Graa! Knurre, knurre, kurre!« gik det i et Væk og saaledes gaaer det endnu om tusinde Aar.

Graaspurvene spiste godt, og de hørte godt, ja de stillede sig endogsaa op, men det klædte ikke; mætte vare de; saa gik de fra Duerne og sagde indbyrdes deres Mening om dem, hoppede saa ind under Havestakittet, og da Døren der til Havestuen stod aaben, hoppede den ene op paa Dørtrinet, han var overmæt og derfor modig: »pip!« sagde han, »det tør jeg!« - »pip!« sagde den anden, »det tør jeg ogsaa og lidt til!« og saa hoppede han ind i Stuen. Der var ingen Folk derinde, det saae den tredie nok, og saa fløi han endnu længer op i Stuen og sagde: »heelt ind, eller slet ikke! det er ellers en løierlig Menneske-Rede den! og hvad her er stillet op! nei hvad er det!«

Lige foran Spurvene blomstrede jo Roserne, de speilede sig der i Vandet, og de kullede Bjælker laae op til den faldefærdige Skorsteen! - Nei, hvad var dog dette! hvor kom det ind i Herregaards-Stuen?

Og alle tre Spurve vilde flyve hen over Roser og Skorsteen, men det var en flad Væg, de fløi imod; det Hele var et Maleri,

*
- 120

et stort, prægtigt Stykke, som Maleren havde gjort efter sin lille Tegning.

»Pip!« sagde Spurvene, »det er Ingenting! det seer bare ud! Pip! det er det Skjønne! Kan du begribe det, for jeg kan ikke!« og saa fløi de, for der kom Mennesker i Stuen.

Nu gik der baade Aar og Dag, Duerne havde mange Gange kurret, for ikke at sige knurret, de arrige Dyr! Graaspurvene havde frosset om Vinteren og levet høit om Sommeren; de vare allesammen forlovede eller gifte, eller hvad man nu vil kaldedet. Unger havde de, og Enhvers Unge var, naturligviis, den kjønneste og den klogeste; en fløi her og en fløi der, og mødtes de, saa kjendtes de paa »pip!« og tre Skrab med det venstre Been. Den ældste af dem, det var nu saadan en gammel En, hun havde ingen Rede og hun havde ingen Unger; hun vilde saa gjerne en Gang til en stor By og saa fløi hun til *Kjøbenhavn*. -

Der laa et stort Huus med mange Couleurer; det laa lige ved Slottet og Canalen, hvor der vare Skibe med Æbler og Potter. Vinduerne vare bredere for neden end for oven, og kiggede Spurvene derind, saa var hver Stue, syntes dem, ligesom om de saae ned i en Tulipan, alle mulige Couleurer og Snirkler, og midt i Tulipanen stode hvide Mennesker; de vare af Marmor, nogle vare ogsaa af Gips, men det kommer ud paa Eet for Spurve-Øine. Oven paa Huset stod en Metalvogn med Metalheste for, og Seirens Gudinde, ogsaa af Metal, kjørte dem. Det var Thorvaldsens Musæum.

»Hvor det skinner! hvor det skinner!« sagde Spurvefrøkenen, »det er nok det Skjønne! pip! her er det dog større end en Paafugl!« hun huskede endnu paa fra Lille af, hvad der var det største Skjønne, Moderen kjendte. Og hun fløi lige ned i Gaarden; der var ogsaa prægtigt, der var malet Palmer og Grene op ad Væggene, og midt i Gaarden stod en blomstrende stor Rosenbusk; den hældede sine friske Grene med de

mange Roser hen over en Grav; og hun fløi derhen, for der gik flere Spurve, »pip!« og tre Skrab med det venstre Been; den Hilsen havde hun mange Gange gjort i Aar og Dag, og ingen havde forstaaet den, for de, som ere skildte ad, de træffes ikke hver Dag; den Hilsen var blevet til Vane, men idag var der to gamle Spurve og en Unge, der sagde »pip!« og skrabede med det venstre Been.

*
- 121

»Ih see god Dag, god Dag!« det var tre Gamle fra Spurvereden og saa en lille en af Familien. »Skal vi træffes her!« sagde de. »Det er et fornemt Sted, men her er ikke meget at æde. Det er det Skjønne! pip!«

Og der kom mange Folk fra Sidekamrene, hvor de prægtige Marmorskikkelser stode, og de gik hen til Graven, der gjemte den store Mester, som havde formet Marmorstøtterne, og Alle som kom, stode med lysende Ansigter om Thorvaldsens Grav, og Enkelte opsamlede de affaldne Rosenblade og gjemte disse. Der vare Folk langveis fra; de kom fra det store England, fra Tydskland og Frankerige; og den skønneste Dame tog en af Roserne, lagde den ved sit Bryst. Da troede Spurvene at Roserne regjerede her, at det hele Huus var bygget for deres Skyld, og det syntes de var rigtignok lidt for meget, men da Menneskene allesammen gjorde af Roserne, saa vilde de ikke staae tilbage. »Pip!« sagde de, feiede Gulvet med deres Hale, og saae med det ene Øie paa Roserne; længe saae de ikke, før de vare visse paa at det var de gamle Naboer; og det var det ogsaa. Maleren, som havde tegnet Rosenbusken ved det nedbrændte Huus, havde siden ud paa Aaret faaet Lov til at grave den op, og da givet Bygmesteren den, thi ingen Roser var deiligere; og han havde sat den paa Thorvaldsens Grav, hvor den, som Billedet paa det Skjønne, blomstrede og gav sine røde, duftende Blade at bæres som Erindring til fjerne Lande.

»Har I faaet Ansættelse herinde i Byen?« spurgte Spurvene. Og Roserne nikkede; de kjendte de graae Naboer og bleve saa glade ved at see dem.

»Hvor det er velsignet at leve og blomstre, at see gamle Venner og hver Dag milde Ansigter! Her er ligesom om det hver Dag var en stor Helligdag!«

»Pip!« sagde Spurvene, »jo det er de gamle Naboer! deres Herkomst fra Gadekjæret huske vi! pip! hvor de ere komne til Ære! Somme komme da ogsaa sovende til det. Og hvad Rart der er ved saadan en rød Klat, veed jeg ikke! - Og der sidder da et vissent Blad, for det kan jeg see!«

Og saa nippede de i det, saa at Bladet faldt af, og friskere og grønnere stod Træet, og Roserne duftede i Solskinnet paa Thorvaldsens Grav, til hvis udødelige Navn deres Skjønhed sluttede sig.

*

122

Stoppenaalen. (Har været trykt i »Gæa« for 1846.)

Der var engang en Stoppenaal, der var saa fiin paa det, at hun bildte sig ind, at hun var en Synaal.

»Seer nu bare til, hvad I holde paa!« sagde Stoppenaalen til Fingrene, der toge den frem. »Tab mig ikke I falder jeg paa Gulvet, er jeg istand til aldrig at findes igjen, saa fiin er jeg!«

»Der er Maade med!« sagde Fingrene og saa klemte de hende om Livet.

»Seer I, jeg kommer med Suite!« sagde Stoppenaalen og saa trak den en lang Traad efter sig, men som dog ikke havde Knude.

Fingrene styrede Naalen. lige mod Kokkepigens Tøffel, hvor Overlæderet var revnet og nu skulde det syes sammen.

»Det er et nedrigt Arbeide!« sagde Stoppenaalen. »Jeg gaaer aldrig igjennem, jeg knækker! jeg knækker!« - og saa knak hun. »Sagde jeg det ikke nok!« sagde Stoppenaalen, »jeg er for fiin!«

Nu duer hun ikke til Noget, meente Fingrene, men de maatte dog holde fast, Kokkepigen dryppede Lak

paa hende, og stak hende saa foran i sit Tørklæde.

»See, nu er jeg en Brystnaal!« sagde Stoppenaalen; »jeg vidste nok, at jeg kom til Ære; naar man er noget, bliver man altid til noget;« og saa lo hun indvendig, for man kan aldrig see udvendig paa en Stoppenaal, at den leer; der sad hun nu saa stolt, som om hun kjørte i Karret og saae til alle Sider.

-----123

»Maa jeg have den Ære at spørge om De er af Guld,« spurgte hun Knappenaalen, som var Nabo. »De har et deiligt Udseende og deres eget Hoved, men lille er det! De maa see til at det voxer ud, thi man kan ikke alle lakkes paa Enden!« og saa reiste Stoppenaalen sig saa stolt i Veiret, at hun gik af Tørklædet og i Vasken, just som Kokkepigen skyllede ud.

»Nu gaae vi paa Reise!« sagde Stoppenaalen, »bare jeg ikke bliver borte!« men det blev hun.

»Jeg er for fiin for denne Verden!« sagde hun da hun sad i Rendestenen. »Jeg har min gode Bevidsthed og det er altid en lille Fornøjelse!« og saa holdt Stoppenaalen sig rank og tabte ikke sit gode Humeur.

Og der seilede Alleslags hen over den, Pinde, Straae, Stumper af Aviser. »See, hvor de seile!« sagde Stoppenaalen. »De veed ikke hvad der stikker under dem! jeg stikker, jeg sidder her. See, der gaaer nu en Pind, den tænker paa ingen Ting i Verden uden paa »Pind« og det er den selv; der flyder et Straa, see hvor det svaier, see hvor det dreier! tænk ikke saa meget paa dig selv, du kunde støde dig paa Brostenene! - der flyder en Avis! - glemt er det, som staaer i den og dog breder den sig! - Jeg sidder taalmodig og stille! jeg veed hvad jeg er og det bliver jeg!« -

En Dag var der noget, der skinnede saa deiligt tæt ved, og saa troede Stoppenaalen, at det var en Diamant, men det var et Flaskeskaar og da det skinnede, saa talte Stoppenaalen til det og gav sig tilkjende som Brystnaal! »De er nok en Diamant?« - »Ja, jeg er saadant noget!« og saa troede den ene om den anden, at de vare rigtig kostbare og saa talte de om hvor hovmodig Verden var.

»Ja, jeg har boet *i Æske hos en Jomfru,« sagde Stoppenaalen, »og den Jomfru var Kokkepige; hun havde paa hver Haand fem Fingre, men noget saa indbildsk, som de fem Fingre, har jeg ikke kjendt, og saa vare de kun til for at holde mig, tage mig af Æske og lægge mig i Æske!«

»Var der Glands ved dem?« spurgte Flaskeskaaret.

»Glands!« sagde Stoppenaalen, »nei, der var Hovmod! de vare fem Brødre, alle fødte »Fingre,« de holdt sig ranke op til hverandre, skjøndt af forskjellig Længde; den yderste af dem: *Tommelot*, var kort og tyk, han gik udenfor Geledet, og saa havde han kun eet Knæk i Ryggen, han kunde kun bukke een

* 124

Gang, men han sagde: at blev han hugget af et Menneske, saa var hele det Menneske spoleret for Krigstjeneste. *Slikpot* kom i Sødte og Suurt, pegede paa Sol og Maane, og det var ham, der klemte, naar de skrev; *Langemand* saae de andre over Hovedet; *Guldbrand* gik med Guldring om Maven og lille *Peer Spillemand* bestilte ikke noget og deraf var han stolt. Pral var det og Pral blev det og saa gik jeg i Vasken!«

»Og nu sidde vi og glindse!« sagde Glasskaaret. I det samme kom der mere Vand i Rendestenen, den strømmede over alle Bredder og rev Glasskaaret med sig.

»See nu blev det forfremmet!« sagde Stoppenaalen, »jeg bliver siddende, jeg er for fiin, men det er min Stolthed og den er agtværdig!« og saa sad den rank og havde mange Tanker.

»Jeg skulde næsten troe at jeg er født af en Solstraale, saa fiin er jeg! synes jeg ikke ogsaa, at Solen altid søger mig under Vandet. Ak, jeg er saa fiin, at min Moder ikke kan finde mig. Havde jeg mit gamle Øie, som knak, saa troer jeg at jeg kunde græde! - skjøndt jeg gjorde det ikke - græde det er ikke fiint!«

En Dag laae der nogle Gadedrenge og ragede i Bendestenen, hvor de fandt gamle Søm, Skillinger og saadant noget. Det var Griseri, men det var nu deres Fornøjelse.

»Av!« sagde den Ene, han stak sig paa Stoppenaalen. »Det er ogsaa en Fyr!«

»Jeg er ingen Fyr, jeg er en Frøken!« sagde Stoppenaalen, men ingen hørte det; Lakket var gaaet af den og sort var den blevet, men sort gjør tyndere og saa troede den at den var endnu finere, end før.

»Der kommer en Æggeskal seilende!« sagde Drengene, og saa stak de Stoppenaalen fast i Skallen.

»Hvide Vægge og selv sort!« sagde Stoppenaalen, »det klæder! saa kan man dog see mig! - bare jeg ikke bliver søsyg, for saa knækker jeg mig!« - men den blev ikke søsyg og den knak sig ikke.

»Det er godt mod Søsyge at have Staalmaave og saa altid huske paa at man er lidt mere end et

Menneske! nu er *mit* gaaet over! jo finere man er, desmere kan man holde ud.«

»Krask!« sagde Æggeskallen, der gik et Vognmandslæs over den. »Hu, hvor det klemmer!« sagde Stoppenaalen, »nu bliver jeg dog søsyg! jeg knækker! jeg knækker!« men den knak ikke, skjøndt der gik et Vognmandslæs over, den laae paa langs - og der kan den blive liggende!

*

125

Lille Tuk.

Ja, det var den *lille Tuk*, han hede egentlig ikke Tuk, men dengang han ikke kunde tale rigtig endnu kaldte han sig selv *Tuk*; det skulde betyde *Carl*, og det er godt man veed det; han skulde passe sin Søster *Gustave*, som var meget mindre, end han, og saa skulde han ogsaa lære sin Lexie, men de to Ting vil ikke gaae paa engang. Den stakkels Dreng sad med sin lille Søster paa Skjødet og sang alle de Viser, han kunde, og imidlertid skottede Øinene til Geographi-Bogen, der laa aaben for ham; han skulde til imorgen kunne udenad alle Byerne i Sjællands Stift og vide om dem Alt, hvad der kunde vides.

Nu kom hans Moder hjem, for hun havde været ude, og hun tog den lille *Gustave*; *Tuk* løb til Vinduet og læste saa at han næsten læste sig Øinene ud, for det var nær ved at blive mørkt og det blev mere, men Moder havde ikke Raad til at købe Lys.

»Der gaaer den gamle Vaskerkone omme fra Strædet!« sagde Moderen, idet hun saae ud af Vinduet. »Hun kan knap bære sig selv og saa maa hun bære Spanden fra Posten; spring du ud, *lille Tuk*, og vær en velsignet Dreng! hjælp den gamle Kone!«

Og *Tuk* sprang ligestrax og hjalp, men da han saa kom hjem, var det mørk Aften, Lys var der ikke at snakke om, han skulde i sin Seng; det var en gammel Slagbænk; i den laa han og der tænkte han paa sin Geographi Lexie: Sjællands Stift og Alt hvad Læreren havde fortalt. Der skulde rigtignok have været læst, men det kunde han jo ikke nu. Geographi-Bogen stak han

* * * * *
-- -- -- -- 126

ind under sin Hovedpude, for han havde hørt, at det skulde hjælpe betydeligt til at huske sin Lexie, men det er ikke til at stole paa.

Der laa han nu og tænkte og tænkte, og saa var det lige med eet, som om Nogen kyssede ham paa Øine og Mund, han sov og sov dog ikke; det var ligesom om han saae den gamle Vasker-kones milde Øine see paa ham, og hun sagde: »det vilde være en stor Synd om du ikke skulde kunne din Lexie! du hjalp mig, nu skal jeg hjælpe dig, og *vor Herre* vil altid gjøre det!«

Og lige med eet saa kriblede og krablede Bogen under Hovedet paa *lille Tuk*:

»Kykely! put! put!« det var en Høne, der kom og det fra Kjøgeby. »Jeg er een af *Kjøgehøns!*« og saa sagde den hvor mange Indvaanere, og om Slaget der havde staaet, og det var nu ikke noget at tale om.

»Krible krable, bums!« der dumpede en; det var en Fugl af Træ, som nu kom; det var Poppegøien fra Fugleskydningen i *Præstø*. Den sagde, at *der* var ligesaa mange Indvaanere, som den havde Søøm i Livet; og den var noget stolt: »*Thorvaldsen* har boet paa Hjørnet af mig. Bums! jeg ligger deiligt!«

Men *lille Tuk* laa ikke, han var med eet til Hest. I Gallop, i Gallop gik det. En prægtigklædt Bidder med skinnende *Hjelm og vaiende Fjerbusk havde ham foran sig paa Hesten og de rede igjennem Skoven til den gamle By, *Vordingborg*, og den var en stor, en levende By; høie Taarne kneisede paa Kongeborgen, og Lysene skinnede langt ud igjennem Vinduerne; derinde var Sang og Dands; Kong *Valdemar* og stadselige unge Hoffrøkener gik i Dandsen. - Det blev Morgen, og ligesom Solen kom, sank Byen hen og Kongens Slot, det ene Taarn efter det andet, tilsidst stod kun eet eneste paa Banken, hvor Slottet havde staaet, og Byen var saa lille bitte og saa fattig, og Skoledrengene kom med deres Bøger under Armen og sagde »2000 Indvaanere«, men det var ikke sandt, saa mange var der ikke.

Og *lille Tuk* laa i sin Seng, han syntes at han drømte og at han ikke drømte; men Nogen var der tæt ved

ham:

»Lille Tuk! lille Tuk!« blev der sagt; det var en Sømand, en ganske lille Person, som om det kunde være en Cadet, men det var ikke en Cadet. »Jeg skal hilse saa meget flittig fra *Corsøer*, den er en By, som er i Opkomst! den er en levende By, den

*
- 127

har Dampskib og Postvogn; engang skulde den altid kaldes ækel, men det var gammel Mening. »»Jeg ligger ved Havet,«« siger *Corsøer*, »»jeg har Landevei og jeg har Lystskov, og jeg har født en Digter, som var morsom, og det ere de ikke alle. Jeg har villet sende et Skib rundt om Jorden, jeg gjorde det ikke, men kunde have gjort det, og saa lugter jeg saa deilig, lige ved Porten, der blomstre de yndigste Roser!««

Lille Tuk saae dem, det blev Rødt og Grønt for hans Øine, men da der kom Ro i Couleurerne var det en heel skovgroet Skrænt tæt ved den klare Fjord; og oven over laa en prægtig gammel Kirke med to høie, spidse Kirketaarne: fra Skrænten sprang Kilderne i tykke Vandstraaler, saa at det pladskede efter, og tæt ved sad en gammel Konge med Guldkrone om sit lange Haar; det var Kong *Hroar* ved Kilderne; det var ved *Roeskilde* By, som man kalder den nu. Og hen over Skrænten, ind i den gamle Kirke, gik alle Danmarks Konger og Dronninger Haand i Haand, alle med Guldkrone paa, og Orglet spillede og Kilderne rislede. Den *lille Tuk* saae Alt, hørte Alt. »Glem ikke Stænderne!« sagde Kong *Hroar*.

Lige med eet var Alting borte igjen; ja, hvor blev det af? det var ligesom man vender et Blad i en Bog. Og nu stod der en gammel Kone, det var en Lugekone, hun kom fra *Sorø*, hvor der voxer Græs paa Torvet. Hun havde sit graae Lærreds Forklæde over Hovedet og ned ad Ryggen; det var saa vaadt, det maatte have regnet: »ja, det har det!« sagde hun, og saa kunde hun noget Morsomt af *Holbergs* Comedier og hun vidste om *Valdemar* og *Absalon*; men lige med eet, saa krøb hun sammen, rokkede med Hovedet, det var ligesom om hun vilde springe: »koax!« sagde hun, »det er vaadt, det er vaadt, det er gravstille godt - i *Sorø*!« hun var lige med eet en Frø, »koax!« og saa var hun den gamle Kone igjen. »Man maa klæde sig efter Veiret!« sagde hun. »Det er vaadt, det er vaadt! min By er ligesom en Flaske; man kommer ind ved Proppen, og der maa man ud igjen! jeg har havt *Maller* og nu har jeg friske rødmossede Dreng paa Bunden af Flasken; der lære de Viisdom: Græsk! Græsk! koax!« det klang ligesom naar Frøerne synge, eller man gaaer i Mosevand med store Støvler. Det var altid den samme Lyd, saa eens, saa kjedelig, saa kjedelig, at *lille Tuk* faldt i en ordentlig Søvn, og *den* kunde han have godt af.

*
- 128

Men ogsaa i denne Søvn kom en Drøm, eller hvad det nu var: hans lille Søster *Gustave* med de blaae Øine og det gule krøllede Haar var med eet en voxen, deilig Pige, og uden at have Vinger paa kunde hun flyve og de fløi henover Sjælland, over de grønne Skove og de blaae Vande.

»Hører du Hanegal, *lille Tuk*! kykeleky! Hønsene flyve op fra *Kjøgeby*! du faaer en Hønsegaard, saa stor, saa stor, du vil ikke lide Sult og Nød! Poppegøien skal du skyde, som man siger, du bliver en riig og lykkelig Mand! din Gaard skal kneise, som Kong *Valdemars* Taarn, og rigt skal den bygges med Billedstøtter af Marmor, som dem fra *Præstø*-Hjørne, du forstaaer mig nok. Dit Navn skal med Roes flyve vidt ud om Verden, som Skibet, der skulde have gaaet fra *Corsøer*, og i *Roeskilde*-By - - »husk paa Stænderne!« sagde Kong *Hroar*; der skal du tale godt og klogt, *lille Tuk*, og naar du saa kommer engang i din Grav, skal du sove saa stille - -«.

» - Som om jeg laae i *Sorø*!« sagde *Tuk*, og saa vaagnede han; det var klar Morgen, han kunde ikke huske det mindste af sin Drøm, men det skulde han heller ikke, for man maa ikke vide hvad der kommer.

Og han sprang ud af Sengen og læste i sin Bog og kunde saa sin Lexie lige strax. Og den gamle Vaskerkone stak Hovedet ind af Døren, nikkede til ham og sagde:

»Tak for igaar, du velsignede Barn! *vor Herre* lade din bedste Drøm blive opfyldt!«

Den *lille Tuk* vidste slet ikke hvad han havde drømt, men see, det vidste *vor Herre*!

*

129

Skyggen.

I de hede Lande, der kan rigtignok Solen brænde! Folk blive ganske mahognibrune; ja i de allerhedeste Lande brændes de til Negre, men det var nu kun til de hede Lande, en lærd Mand var kommen fra de kolde; der troede han nu at han kunde løbe om, ligesom der hjemme, jo det blev han snart vant fra. Han og alle fornuftige Folk maatte blive inde, Vindues-Skodder og Døre blev lukkede den hele Dag; det saae ud som hele Huset sov eller der var ingen hjemme. Den smalle Gade med de høie Huse, hvor han boede, var nu ogsaa bygget saaledes at Solskinnet fra Morgen til Aften maatte ligge der, det var virkelig ikke til at holde ud! - Den lærde Mand fra de kolde Lande, det var en ung Mand, en klog Mand, han syntes, han sad i en gloende Ovn; det tog paa ham, han blev ganske mager, selv hans Skygge krøb ind, den blev meget mindre end hjemme, Solen tog ogsaa paa den. - De levede først op om Aftenen, naar Solen var nede.

Det var ordentlig en Fornøielse at see paa; saasart Lyset blev bragt ind i Stuen, strakte Skyggen sig heelt op ad Væggen, ja saa gar hen ad Loftet, saa lang gjorde den sig, den maatte strække sig for at komme til Kræfter. Den Lærde gik ud paa Altanen, for at strække sig der, og altsom Stjernerne kom frem i den deilige klare Luft, var det for ham, som kom han tillive igjen. Paa alle Altaner i Gaden, og i de varme Lande har hvert Vindue en Altan, kom Folk frem, for Luft maa man have, selv

----- 130

om man er vant til at være mahogni! Der blev saa levende oppe og nede. Skomagere og Skræddere, alle Folk fløttede ud paa Gaden, der kom Bord og Stol, og Lyset brændte, ja over tusind Lys brændte, og den ene talte og den anden sang, og Folk spadserede, Vognene kørte, Æslerne gik: klingelingeling! de har Klokker paa; der blev Liig begravede med Psalmesang, Gadedrengene skjød med Troldkjællinger, og Kirkeklokkerne ringede, jo der var rigtig nok levende nede i Gaden. Kun i det ene Huus, som laa ligeoverfor hvor den fremmede lærde Mand boede, var der ganske stille; og dog boede der Nogen, for der stod paa Altanen Blomster, de groede saa deilig i den Solhede, og det kunde de ikke, uden at de bleve vandede, og Nogen maatte jo vande dem; Folk maatte der være. Døren derovre kom ogsaa *halv op ud paa Aftenen, men der var mørkt derinde, i det mindste i det forreste Værelse, dybere inde fra lød Musik. Den fremmede lærde Mand syntes, den var ganske mageløs, men det kunde nu ogsaa gjerne være at han kun bildte sig det ind, for han fandt Alting mageløst derude i de varme Lande, naar der kun ingen Sol havde været. Den Fremmedes Vert sagde at han ikke vidste, hvem der havde leiet Gjenboens Huus, man saae jo ingen Folk og hvad Musiken angik, syntes han, at den var gruelig kjedelig. »Det er ligesom om En sad og øvede sig paa et Stykke, han ikke kan komme ud af, altid det samme Stykke. « »Jeg faaer det dog ud!« siger han nok, men han faaer det dog ikke ud hvor længe han spiller.«

En Nat vaagnede den Fremmede, han sov for aaben Altandør, Gardinet foran den løftede sig i Vinden, og han syntes at der kom en forunderlig Glands fra Gjenboens Altan, alle Blomsterne skinnede som Flamme, i de deiligste Farver, og midt imellem Blomsterne stod en slank, yndig Jomfru, det var som om ogsaa hun lyste; det skar ham virkelig i Øinene, han lukkede dem nu ogsaa saa forfærdelig meget op og kom lige af Søvn; i et Spring var han paa Gulvet, ganske sagte kom han bag Gardinet, men Jomfruen var borte, Glandsen var borte; Blomsterne skinnede slet ikke, men stode meget godt, som altid; Døren var paa klem, og dybt inde klang Musiken saa blød og deilig, man kunde ordentlig falde hen i søde Tanker derved. Det var dog ligesom en Trolddom og hvem boede der? Hvor

*
- 131

endvar den egentlige Indgang? Hele Stue-Etagen var Boutik ved Boutik, og der kunde Folk jo dog ikke altid løbe igjennem.

En Aften sad den Fremmede ude paa sin Altan, inde i Stuen bag ved ham brændte Lyset, og saa var det jo ganske naturligt at Skyggen af ham gik over paa Gjenboens Væg; ja der sad den lige over for mellem Blomsterne paa Altanen; og naar den Fremmede rørte sig, saa rørte Skyggen sig ogsaa, for det gjør den. -

»Jeg troer min Skygge er det eneste Levende, man seer *derovre!« sagde den lærde Mand. »See hvor net den sidder mellem Blomsterne, Døren staaer *paa klem, nu skulde Skyggen være saa snild og gaee indenfor, see sig om, og saa komme og fortælle mig hvad den havde seet! ja Du skulde gjøre Gavn!« sagde han i Spøg! »Vær saa god at træde indenfor! naa! gaaer Dut« og saa nikkede han til Skyggen og Skyggen nikkede igjen. »Ja saa gaa, men bliv ikke borte!« og den Fremmede reiste sig og hans Skygge ovre paa Gjenboens Altan reiste sig ogsaa; og den Fremmede dreiede sig og Skyggen dreiede sig ogsaa; ja dersom Nogen ordentligt havde lagt Mærke dertil, da havde de tydeligt kunnet see, at Skyggen gik ind af den halvaabne Altandør hos Gjenboen, lige i det den Fremmede gik ind i sin Stue og lod det lange Gardin falde ned efter sig.

Næste Morgen gik den lærde Mand ud for at drikke Kaffe og læse Aviser. »Hvad er det?« sagde han, da han kom ud i Solskinnet, »jeg har jo ingen Skygge! saa er den virkelig gaaet i Aftes og ikke kommet igjen; det er noget kjedeligt Noget!«

Og det ærgrede ham, men ikke saa meget fordi at Skyggen var borte, men fordi han vidste, at der var en Historie til om en Mand uden Skygge, den kjendte jo alle Folk hjemme i de kolde Lande, og kom nu den lærde Mand der og fortalte sin, saa vilde de sige, at han gik og lignede efter, og det behøvede han ikke. Han

vilde derfor slet ikke tale derom, og det var fornuftigt tænkt.

Om Aftenen gik han ud paa sin Altan igjen, Lyset havde han meget rigtig sat bag ved sig, for han vidste at Skyggen vil altid have sin Herre til Skjærm, men han kunde ikke lokke den; han gjorde sig lille, han gjorde sig stor, men der var ingen Skygge, der kom ingen! Han sagde: hm! hm! men det hjalp ikke.

Ærgerligt var det, men i de varme Lande der voxer nu Alting

*
- 132

saa gesvindt, og efter otte Dages Forløb mærkede han, til sin store Fornøielse, at der voxede ham en ny Skygge ud fra Benene, naar han kom i Solskin, Roden maatte været blevet siddende. Efter tre Uger havde han en ganske taalelig Skygge, der, da han begav sig hjem til de nordlige Lande, voxte paa Reisen meer og meer, saa at den tilsidst var saa lang og saa stor at det Halve var nok.

Saa kom den lærde Mand hjem og han skrev Bøger om hvad der var Sandt i Verden, og om hvad der var Godt og hvad der var Smukt, og der gik Dage og der gik Aar; der gik mange Aar.

Da sidder han en Aften i sin Stue og saa banker det ganske sagte paa Døren.

»Kom ind!« siger han, men der kom Ingen; saa lukker han op og der stod for ham saadan et overordentligt magert Menneske, saa han blev ganske underlig. Forresten var Mennesket særdeles fiint klædt paa, det maatte være en fornem Mand.

»Hvem har jeg den Ære at tale med?« spurgte den Lærde.

»Ja det tænkte jeg nok!« sagde den fine Mand, »at De ikke kjendte mig! jeg er blevet saa meget Legeme, jeg har ordentlig faaet Kjød og Klæder. De har nok aldrig tænkt at see mig i saadan en Velmagt. Kjender De ikke deres gamle Skygge? Ja De har vist ikke troet at jeg mere kom igjen. Mig er det gaaet særdeles vel siden jeg sidst var hos dem, jeg er i alle Henseender bleven meget formuende! skal jeg kjøbe mig fri fra Tjenesten, saa kan jeg!« og saa raslede han med et heelt Bundt kostbare Signeter, som hang ved Uhret, og han stak sin Haand ind i den tykke Guldkjæde, han bar om Halsen; nei hvor alle Fingrene glimrede med Diamants Ringe! og det var Altsammen virkeligt.

»Nei, jeg kan ikke komme til mig selv!« sagde den lærde Mand, »hvad er dog alt det!«

»Ja noget Almindeligt er det ikke!« sagde *Skyggen*, »men De selv hører jo heller ikke til det Almindelige, og jeg, det veed De nok, har fra Barnsbeen traadt i deres Fodspoer. Saasnart De fandt, jeg var moden til at gaae alene ud i Verden, gik jeg min egen Vei; jeg er i de allerbrillanteste Omstændigheder, men der kom en Slags Længsel over mig efter engang at see Dem før de dør, De skal jo døe! jeg vilde ogsaa gjerne gjensee disse Lande, for man holder dog altid af Fædrelandet! - Jeg veed De har faaet en anden Skygge igjen, har jeg noget at betale til den eller dem? De vil bare være saa god at sige det.«

*
- 133

»Nei, er det virkelig Dig!« sagde den lærde Mand, »det er dog høist mærkværdig! aldrig havde jeg troet at Ens gamle Skygge kunde komme igjen som Menneske!«

»Siig mig hvad jeg har at betale!« sagde *Skyggen*, »for jeg vil nødig staae i nogen Slags Gjæld!«

»Hvor kan Du tale saaledes!« sagde den lærde Mand. »Hvad Gjæld er her at snakke om! vær saa fri, som Nogen! jeg glæder mig overordentlig ved din Lykke! sid ned, gamle Ven og fortæl mig bare lidt om hvorledes det er gaaet til, og hvad Du saae ovre hos Gjenboens, der i de varme Lande!« -

»Ja, det skal jeg fortælle Dem,« sagde *Skyggen* og satte sig ned, »men saa maa De ogsaa love mig, at De aldrig til Nogen her i Byen, hvor De endogsaa træffer mig, siger at jeg har været deres Skygge! jeg har isinde at forlove mig; jeg kan føde mere end een Familie!« -

»Vær ganske rolig!« sagde den lærde Mand, »jeg skal ikke sige Nogen hvem Du egentlig er! her er min Haand! jeg lover det og en Mand et Ord!«

»Et Ord en Skygge!« sagde *Skyggen*, og saaledes maatte den jo tale.

Det var ellers virkelig ganske mærkværdigt hvormeget Menneske den var; ganske sortklædt var den og i det allerfineste sorte Klæde, lakerede Støvler, og Hat der kunde smække sammen, saa at den blev bar Pul og Skygge, ikke at tale om hvad vi allerede veed her var, Signeter, Guldhalskjæde og Diamantringe; jo, *Skyggen* var overordentlig godt klædt paa, og det var just det, som gjorde at den var ganske et Menneske.

»Nu skal jeg fortælle!« sagde *Skyggen*, og saa satte den sine Been med de lakerede Støvler saa haardt, den kunde, ned paa Ærmet af den lærde Mands nye Skygge, der laa som en Puddelhund ved hans Fødder, og det var nu enten af Hovmod eller maaskee for at faae den til at hænge ved; og den liggende Skygge,

holdt sig saa stille og rolig, for ret at høre efter; den vilde nok vide hvorledes man saaledes kunde komme løs og tjene sig op til sin egen Herre.

»Veed De, hvem der boede i Gjenboens Huus?« sagde Skyggen, »det var den deiligste af Alle, det var *Poesien!* Jeg var der i tre Uger og det er ligesaa virkende, som om man levede i tre tusind Aar og læste Alt hvad der var digtet og skrevet, for det

*
- 134

siger jeg og det er rigtigt. Jeg har seet Alt og jeg veed Alt!«

»Poesien!« raabte den lærde Mand! »ja, ja - hun er tidt Eremit i de store Byer! Poesien! ja jeg har seet hende et eneste kort Øieblik, men Søvnens sad mig i Øinene! hun stod paa Altanen og skinnede som Nordlyset skinner! Fortæl, fortæl! Du var paa Altanen, Du gik ind ad Døren og saa - -!«

»Saa var jeg i Forgemakket!« sagde Skyggen. »De har altid siddet og seet over til Forgemakket. Der var slet intet Lys, der var en Slags Tusmørke, men den ene Dør stod aaben ligefor den anden i en lang Række Stuer og Sale; og der var lyst op, jeg var reent blevet slaaet ihjel af Lys, var jeg kommet heelt ind til Jomfruen; men jeg var besindig, jeg gav mig Tid og det skal man gjøre!«

»Og hvad saae Du saa?« spurgte den lærde Mand.

»Jeg saae Alting, og jeg skal fortælle Dem det, men, - det er slet ingen Stolthed af mig, men - som Fri og med de Kundskaber jeg har, ikke at tale om min gode Stilling, mine fortræffelige Omstændigheder, - saa ønskede jeg gjerne at de vilde sige De til mig!«

»Om Forladelse!« sagde den lærde Mand, »det er gammel Vane, som sidder fast! - De har fuldkommen Ret! og jeg skal huske det! men nu fortæller De mig Alt hvad De saae!«

»Alting!« sagde Skyggen, »for jeg saae Alt og jeg veed Alt!«

»Hvorledes saae der ud i de inderste Sale?« spurgte den lærde Mand. »Var der som i den friske Skov? Var der som i en hellig Kirke? Vare Salene som den stjerneklare Himmel, naar man staaer paa de høie Bjerge?«

»Alting var der!« sagde Skyggen. »Jeg gik jo ikke ganske heelt ind, jeg blev i det forreste Værelse i Tusmørket, men der stod jeg særdeles godt, jeg saae Alting og jeg veed Alting! Jeg har været ved Poesiens Hof, i Forgemakket.«

»Men hvad saae De? Gik gennem de store Sale alle Oldtidens Guder? Kjæmpede der de gamle Helte? Legede søde Børn og fortalte deres Drømme?«

»Jeg siger Dem, jeg var der og De begriber, jeg saae Alting, hvad der var at see! havde De kommet derover, var de ikke blevet Menneske, men det blev jeg! og tillige lærte jeg at kjende min inderste Natur, mit Medfødte, det Familieskab, jeg havde med Poesien. Ja den Gang jeg var hos Dem, tænkte jeg ikke

*
- 135

over det, men altid, De veed det, naar Sol gik op og Sol gik ned, blev jeg saa underlig stor; i Maaneskin var jeg næsten ved at være tydeligere end De selv; jeg forstod ikke den Gang min Natur, i Forgemakket gik det op for mig! jeg blev Menneske! - Moden kom jeg ud, men De var ikke længere i de varme Lande; jeg skammede mig som Menneske ved at gaae som jeg gik, jeg trængte til Støvler, til Klæder, til hele denne Menneske-Fernis, som gjør et Menneske kjendeligt. - Jeg tog Vei, ja, Dem siger jeg det, De sætter det jo ikke i nogen Bog, jeg tog Vei til Kagekonens Skjørt, under det skjulte jeg mig; Konen tænkte ikke paa hvor meget hun gjemte; først om Aftenen gik jeg ud; jeg løb om i Maaneskinnet paa Gaden; jeg gjorde mig lang op ad Muren, det killer saa deiligt i Ryggen! jeg løb op og jeg løb ned, kiggede ind af de høieste Vinduer, ind i Salen og paa Taget, jeg kiggede hvor Ingen kunde kigge og jeg saae hvad ingen Andre saae, hvad Ingen skulde see! Det er i Grunden en nedrig Verden! jeg vilde ikke være Menneske, dersom det nu ikke engang var antaget at det var noget at være det! Jeg saae det Allerutænkeligste hos Konerne, hos Mændene, hos *Forældrene og hos de søde mageløse Børn; - jeg saae«, sagde Skyggen, »hvad ingen Mennesker maatte vide, men hvad de Allesammen saa gjerne vilde vide, Ondt hos Naboen. - Havde jeg skrevet en Avis, den var bleven læst! men jeg skrev lige til Personen selv, og der blev en Forfærdelse i alle Byer hvor jeg kom. De bleve saa bange for mig! og de holdt saa overordentlig af mig. Professorerne gjorde mig til Professor, Skræderne gav mig ny Klæder, jeg er godt forsynet; Myntmesteren slog Mynt for mig, og Konerne sagde, jeg var saa kjøn! - og saa blev jeg den Mand jeg er! og nu siger jeg Farvel; her er mit Kort, jeg boer paa Solsiden og er altid hjemme i Regnvejrl!« og saa gik Skyggen.

»Det var dog mærkeligt!« sagde den lærde Mand.

Aar og Dag gik, saa kom Skyggen igjen.

»Hvorledes gaaer det?« spurgte den.

»Ak!« sagde den lærde Mand, »jeg skriver om det Sande og det Gode og det Skjønne, men Ingen bryder sig om at høre Sligt, jeg er ganske fortvivlet, for jeg tager mig det saa nær!«

»Men det gjør jeg ikke!« sagde *Skyggen*, »jeg bliver feed, og det er det man skal see at blive! ja De forstaaer dem ikke paa

*
– 136

Verden. De bliver daarlig ved det. De maa reise! jeg gjør en Reise til Sommer; vil De med? Jeg gad nok have en Reisekammerat! vil De reise med, som Skygge? Det skal være mig en stor Fornøielse at have Dem med, jeg betaler Reisen!«

»Det gaaer vel vidt!« sagde den lærde Mand.

»Det er ligesom man tager det!« sagde *Skyggen*. »De vil have grumme godt af at reise! vil De være min Skygge saa skal De faae Alting frit paa Reisen!«

»Det er for galt!« sagde den lærde Mand.

»Men saadan er nu Verden!« sagde *Skyggen*, »og saaledes bliver den!« og saa gik *Skyggen*.

Den lærde Mand havde det slet ikke godt, Sorg og Plage fulgte ham, og hvad han talte om det Sande og det Gode og det Skjønne, det var for de Fleste ligesom Roser for en Ko! - han var ganske syg tilsidst.

»De seer virkelig ud ligesom en Skygge!« sagde Folk til ham, og det gjøs i den lærde Mand, for han tænkte ved det.

»De skal tage til Bad!« sagde *Skyggen*, som kom og besøgte ham, »der er ikke andet for! jeg vil tage Dem med for gammelt Bekjendtskabs Skyld, jeg betaler Reisen og De gjør Beskrivelsen og er saadan lidt morsom for mig paa Veien! jeg vil til et Bad, mit Skjæg groer ikke ud som det skulde, det er ogsaa en Sygdom, og Skjæg maa man have! Vær De nu fornuftig og tag imod Tilbudet, vi reise jo som Kammerater!«

Og saa reiste de; *Skyggen* var da Herre og Herren var da Skygge; de kjørte med hinanden, de rede og gik sammen, Side ved Side, forud og bag efter, saaledes som Solen stod; *Skyggen* vidste altid at holde sig paa Herrepladsen; og det tænkte den lærde Mand nu ikke saadanne over; han var et meget godt Hjerter, og særdeles mild og venlig, og da sagde han en Dag til *Skyggen*: »da vi nu saaledes ere blevne Reisekammerater, som vi er det og vi tillige ere voxne op fra Barndommen sammen, skulle vi saa ikke drikke Duus, det er dog mere fortroligt!«

»De siger noget!« sagde *Skyggen*, som jo nu var den egentlige Herre. »Det er meget ligefremt og velmeent sagt, jeg vil være ligesaa velmenende og ligefrem. De, som en lærd Mand, veed vistnok hvor underlig Naturen er. Somme Mennesker kunne ikke taale at røre ved graat Papir, saa faae de ondt; Andre gaaer det gennem alle Lemmer, naar man lader et Søm gnide mod

*
– 137

en Glasrude; jeg har ligesaadan en Følelse ved at høre Dem sige Du til mig, jeg føler mig ligesom trykket til Jorden i min første Stilling hos Dem. De seer at det er en Følelse, det er ikke Stolthed; jeg kan ikke lade Dem sige Du til mig, men jeg skal gjerne sige Du til Dem, saa er det halve gjort!«

Og saa sagde *Skyggen* Du til sin forrige Herre.

»Det er dog vel galt,« tænkte han, »at jeg maa sige *De* og han siger *Du*,« men nu maatte han holde ud.

Saa kom de til et Bad, hvor der vare mange Fremmede og imellem disse en deilig Kongedatter, som havde den Sygdom at hun saae altfor godt og det var nu saa ængsteligt.

Ligestrax mærkede hun at han, der var kommet, var en ganske anden Person end alle de Andre; »han er her for at faae sit Skjæg til at voxer, siger man, men jeg seer den rette Aarsag, han kan ikke kaste Skygge.«

Nysgjærrig var hun blevet; og saa gav hun sig strax paa Spadsereturen i Tale med den fremmede Herre. Som en Kongedatter behøvede hun ikke at gjøre mange Omstændigheder, og saa sagde hun, »Deres Sygdom er at De ikke kan kaste Skygge.«

»Deres kongelige Høihered maa være betydelig i Bedring!« sagde *Skyggen*, »jeg veed, Deres Onde er at De seer alt for godt, men det har tabt sig, De er helbredet, jeg har just en ganske usædvanlig Skygge! Seer de ikke den Person, som altid gaaer med mig! Andre Mennesker have en almindelig Skygge, men jeg holder ikke af det Almindelige. Man giver *tidt sin Tjener finere Klæde i Liberiet end man selv bruger, og saaledes har jeg ladet min Skygge pudse op til Menneske I ja, De seer, at jeg endogsaa har givet *ham* en Skygge. Det

er *meget kostbart, men jeg holder af have noget for mig selv!« -

»Hvad?« tænkte Prindsessen, »skulde jeg virkelig være kommet mig! Dette Bad er det første der er til! Vandet har i vor Tid ganske forunderlige Kræfter. Men jeg tager ikke bort, for nu bliver her morsomt; den Fremmede synes jeg overordenligt om. Bare hans Skjæg ikke voxer, for saa reiser han!«

Om Aftenen i den store Balsal dandsede Kongedatteren og Skyggen. Hun var let, men han var endnu lettere, saadan en Dandser havde hun aldrig havt. Hun sagde ham fra hvad Land

* - 138

hun var, og han kjendte Landet, han havde været der, men da var hun ikke hjemme, han havde kiget ind af Vinduerne foroven og forneden, han havde seet baade det Ene og det Andet, og saa kunde han svare Kongedatteren og gjøre Antydninger, saa hun blev ganske forundret; han maatte være den viseste Mand paa hele Jorden! hun fik saadan en Agtelse for hvad han vidste, og da de saa dandsede igjen, saa blev hun forliebt, og det kunde *Skyggen* godt mærke, for hun var færdig at see lige igjennem ham. Saa dandsede de nok engang og saa var hun lige ved at sige det, men hun var besindig, hun tænkte paa sit Land og Rige og paa de mange Mennesker, hun skulde regjere over. »En viis Mand er han,« sagde hun til sig selv, »det er godt! og deilig dandser han, det er ogsaa godt, men mon han har grundige Kundskaber, det er ligesaa vigtigt! han maa examineres.« Og saa begyndte hun saa smaat at spørge ham om noget af det Allervanskeligste, hun kunde ikke selv have svart paa det; og *Skyggen* gjorde et ganske underligt Ansigt.

»Det kan de ikke svare paa!« sagde Kongedatteren.

»Det hører til min Børne-Lærdom,« sagde *Skyggen*, »jeg troer saagar min Skygge der henne ved Døren kan svare derpaa!«

»Deres Skygge!« sagde Kongedatteren, »det vilde være høist mærkeligt!«

»Ja, jeg siger ikke bestemt at han kan!« sagde *Skyggen*, »men jeg skulde troe det, han har nu i saa mange Aar fulgt mig, og hørt efter, - jeg skulde troe det! men deres Kongelige Høihed tillader, at jeg gjør Dem opmærksom paa, at han har saa megen Stolthed af at gaae for et Menneske, at naar han skal være i rigtig Humeur, og det maa han være for at svare godt, saa maa han behandles ganske som et Menneske.«

»Det kan jeg godt lide!« sagde Kongedatteren.

Og saa gik hun hen til den lærde Mand ved Døren, og hun talte med ham om Sol og Maane, og om Menneskene baade uden paa og inden i og han svarede saa klogt og godt.

»Hvad det maa være for en Mand, der har saa viis en Skygge!« tænkte hun, »det vil være en reen Velsignelse for mit Folk og Rige om jeg valgte ham til min Gemal; - jeg gjør det!«

Og de vare snart enige, baade Kongedatteren og *Skyggen*, men Ingen skulde vide derom før hun kom hjem i sit eget Rige.

»Ingen, ikke engang min Skygge!« sagde *Skyggen*, og det havde han nu saadan sine egne Tanker ved! -

* - 139

Saa vare de i Landet hvor Kongedatteren regjerede naar hun var hjemme.

»Hør min gode Ven!« sagde *Skyggen* til den lærde Mand, »nu er jeg blevet saa lykkelig og mægtig, som Nogen kan blive, nu vil jeg ogsaa gjøre noget særdeles for Dig! du skal altid boe hos mig paa Slottet, kjøre med mig i min kongelige Vogn og have hundrede tusinde Rigsdaler om Aaret; men saa maa Du lade dig kalde Skygge af Alle og Enhver; Du maa ikke sige at du har nogensinde været Menneske og engang om Aaret, naar jeg sidder paa Altanen i Solskin og lader mig see, maa Du ligge ved mine Fødder, som en Skygge skal! jeg skal sige dig, jeg gifter Kongedatteren, i Aften skal Brylluppet holdes.«

»Nei det er dog altfor galt!« sagde den lærde Mand, »det vil jeg ikke, det gjør jeg ikke! det er at bedrage hele Landet og Kongedatteren med! Jeg siger Alting! at jeg er Mennesket, og at du er *Skyggen*, du er bare klædt paa!«

»Det er der Ingen som troer!« sagde *Skyggen*, »vær fornuftig, eller jeg kalder paa Vagten!« -

»Jeg gaaer lige til Kongedatteren!« sagde den lærde Mand. »Men jeg gaaer først!« sagde *Skyggen*, »og du gaaer i Arrest!« - og det maatte han, for Skildvagterne de lystrede ham, som de vidste Kongedatteren vilde have.

»Du ryster!« sagde Kongedatteren, da *Skyggen* kom ind til hende, »er der skeet Noget? Du maa ikke blive syg til iaften, nu vi skal have Bryllup.«

»Jeg har oplevet det Grueligste, der kan opleves!« sagde Skyggen, »tænk Dig - ja, saadan en stakkels Skyggehjerne kan ikke holde meget ud! - Tænk Dig, min Skygge er blevet gal, han troer at han er Mennesket og at jeg - tænk dig bare, - at jeg er hans Skygge!«

»Det er frygteligt!« sagde Prindsessen, »han er dog spærret inde?«

»Det er han! Jeg er bange han kommer sig aldrig.«

»Stakkels Skygge!« sagde Prindsessen, »han er meget ulykkelig; det er en sand Velgjerning at frie ham fra den Smule Liv han har, og naar jeg rigtig tænker over det, saa troer jeg det bliver nødvendigt at det bliver gjort af med ham i al Stilhed!«

»Det er rigtignok haardt!« sagde Skyggen, »for det var en tro Tjener!« og saa gav han ligesom et Suk.
*
- 140

»De er en ædel Character!« sagde Kongedatteren.

Om Aftenen var hele Byen illumineret, og Kanonerne gik af: bum! og Soldaterne præsenterede Gevær. Det var et Bryllup! Kongedatteren og *Skyggen* gik ud paa Altanen for at lade sig see og faae nok en Gang Hurra!

Den lærde Mand hørte ikke noget til Alt det, for ham havde de taget Livet af. -

*
-
141

Nye Eventyr. Andet Bind. Anden Samling. 1848.

142

NE 5-48 (*Bibl. 529*) udkom 4.3.1848 og indeholder: 1 Nye Eventyr. 2 blank. 3 Nye Eventyr af H. C. Andersen. Andet Bind. Anden Samling. Kjøbenhavn. Paa Universitetsboghandler C. A. Reitzels Forlag. Trykt hos Kgl. Hofbogtrykker Bianco Luno. 1848. 4 blank, 5 Indhold (*med trykfejl 53 og 57 for 43 og 55*), 6 blank. 7-60 text.

143

Det gamle Huus.

Der var omme i Gaden et gammelt, gammelt Huus, det var næsten tre hundrede Aar, det kunde man læse sig til paa Bjælken, hvor Aarstallet var skaaret ud tilligemed Tulipaner og Humleranker; der stod hele Vers bogstaverede som i gamle Dage, og over hvert Vindue var der i Bjælken snittet et Ansigt, som vrængede; den ene Etage gik et langt Stykke ud over den anden, og lige under Taget var en Bly-Rende med Dragehoved; Regnvandet skulde løbe ud af Gabet, men det løb ud af Maven, for der var Hul paa Renden.

Alle de andre Huse i Gaden vare saa nye og saa nette, med store Ruder og glatte Vægge, man kunde

nok see at de vilde ikke have noget at gjøre med det gamle Huus; de tænkte nok: »hvor længe skal det Skrummel staae til Spektakel her i Gaden; saa løber Carnappet saadan ud, at Ingen fra vore Vinduer kan see hvad der skeer i den Kant! Trappen er saa bred som til et Slot og saa høi som til et Kirketaarn. Jærgelænderet seer jo ud som Døren til en gammel Begravelse, og saa har det Mæssingknapper. Det er flaut!«

Lige over for i Gaden var ogsaa nye og nette Huse og de tænkte som de andre, men ved Vinduet her sad en lille Dreng med friske røde Kinder, med klare straalende Øine, han syntes rigtignok bedst om det gamle Huus, og det baade i Solskin og i
* * * * *
- - - - - 144

Maaneskin. Og saa han over paa Muren, hvor Kalken var gaaet af, saa kunde han sidde og udfinde der alle de underligste Billeder, akkurat hvorledes Gaden havde seet ud før med Trapper, Karnapper og spidse Gavle; han kunde see Soldater med Hellebarder, og Tagrender der løb om som Drager og Lindorme. - Det var rigtig nok et Huus at see paa! og derovre boede en gammel Mand, som gik i Skjægs Buxer, havde en Kjole med store Mæssingknapper og en Paryk, som man kunde see var en virkelig Paryk. Hver Morgen kom der til ham en gammel Karl, som ryddede op og gik Ærinder, ellers var den gamle Mand i de Skjægs Buxer ganske alene i det gamle Huus; imellem kom han hen til Vindues-Ruden og saa ud, og den lille Dreng nikkede til ham, og den gamle Mand nikkede igjen, og saa vare de Bekjendtere og saa vare de Venner, skjøndt de aldrig havde talt med hinanden, men det kunde da ogsaa være det samme.

Den lille Dreng hørte sine Forældre sige: »den gamle Mand derovre har det meget godt, men han er saa skrækkelig ene!«

Næste Søndag tog den lille Dreng og svøbte noget ind i et Stykke Papir, gik ned i Porten, og da han, som gik Ærinder, kom forbi, sagde han til ham: »hør! vil du bringe den gamle Mand derovre dette fra mig! jeg har to Tinsoldater, dette er den ene; han skal have den, for jeg veed at han er saa skrækkelig ene.«

Og den gamle Karl saa ganske fornøiet ud, nikkede og bar Tinsoldaten over i det gamle Huus. Siden kom der Bud om den lille Dreng ikke havde Lyst til selv at komme over at gjøre Besøg, og det fik han Lov til af sine Forældre, og saa kom han over i det gamle Huus.

Og Mæssingknapperne paa Trappe-Gelænderet skinnede meget stærkere end ellers, man skulde troe at de vare polerede i Anledning af Besøget, og det var som om de udskaarne Trompetere - for der var udskaaret i Døren Trompetere, som stode i Tulipanerne - blæste af alle Kræfter, Kinderne saa meget tykkere ud end før. Jo de blæste: »Tratteratra! den lille Dreng kommer! tratteratra!« - og saa gik Døren op. Hele Gangen var med gamle Portætter, Riddere i Harnisk og Fruer i Silkekjole; og Harniskerne raslede og Silkekjolerne raslede! - Og saa kom der en Trappe, den gik et stort Stykke opad og et lille Stykke ned - og saa var man paa en Altan, der rigtignok var meget skrøbelig, med store Huller og lange Sprækker, men der
*
- 145

voxte Græs og Blade op af dem Allesammen, for hele Altanen udenfor, Gaarden og Muren, var med saa meget Grønt, det saa ud som en Have, men det var kun en Altan. Her stode gamle Urtepotter, som havde Ansigt og Æsel-Ører; Blomsterne de voxte nu ligesom de vilde. I den ene Potte løb det over alle Bredder med Nelliker, det vil sige med det Grønne, Skud ved Skud, og ganske tydeligt sagde det: »Luften har klappet mig, Solen har kysset mig og lovet mig en lille Blomst paa Søndag, en lille Blomst paa Søndag!«

Og saa kom de ind i et Kammer, hvor Væggene vare med Svinelæders Betræk og der var trykt Guldblomster paa.

»Forgyldning forgaaer,
Men Svinelæder bestaaer!«

sagde Væggene.

Og der stode Lænestole saa høiryggede, saa udskaarne, og med Arme paa begge Sider. »Sid ned! sid ned!« sagde de. »Uh, hvor det knager i mig! nu faaer jeg nok Gigt ligesom det gamle Skab? Gigt i Ryggen, uh!«

Og saa kom den lille Dreng ind i Stuen hvor Karnappet var og hvor den gamle Mand sad.

»Tak for Tinsoldaten, min lille Ven!« sagde den gamle Mand. »Og tak fordi du kommer over til mig!«

»Tak! Tak!« eller »Knak! Knak!« sagde det i alle Meublerne; de vare saa mange at de næsten stode hverandre iveien for at see den lille Dreng.

Og midt paa Væggen hang et Skilderi med en deilig Dame, saa ung, saa glad, men ganske klædt paa, som i gamle Dage, med Pudder i Haaret og Klæder, som stode stive; hun sagde hverken »tak« eller »knak,«

men saae med sine milde Øine paa den lille Dreng, som strax spurgte den gamle Mand: »hvor har du faaet hende?«

»Omme hos Marskandiseren!« sagde den gamle Mand. »Der hænge saa mange Billeder; Ingen kjende eller bryde sig om dem, for de ere begravede Allesammen, men i gamle Dage har jeg kjendt hende og nu er hun død og borte i et halvhundrede Aar!«

Og under Skilderiet hang bag Glas en Bouquet visne Blomster; de vare vist ogsaa et halvhundrede Aar, saa gamle saae de
*
- 146

ud. Og Perpendikelen paa det store Uhr gik frem og tilbage og Viseren dreiede og Alting i Stuen blev endnu ældre, men det mærkede de ikke.

»De sige hjemme,« sagde den lille Dreng, »at Du er saa skrækkelig ene!«

»O,« sagde han, »de gamle Tanker, med hvad de kunne føre med sig, komme og besøge mig, og nu kommer du jo ogsaa! - Jeg har det meget godt!«

Og saa tog han ned af Hylden en Bog med Billeder, der vare hele lange Optog, de forunderligste Karreeter, som man ikke seer dem nu til Dags, Soldater som Kløverknægt og Borgere med vaiende Faner; Skræderne havde deres med en Sax, som blev holdt af to Løver og Skomagerne deres uden Støvle, men med en Ørn, som havde to Hoveder, for Skomagerne maa have Alting saaledes at de kunne sige: det er et Par. - Jo det var en Billedbog!

Og den gamle Mand gik ind i den anden Stue for at hente Syltetøi, Æbler og Nødder; - der var rigtig nok velsignet ovre i det gamle Huus.

»Jeg kan ikke holde det ud!« sagde Tinsoldaten, som stod paa Dragkisten; »her er saa eensom! og saa sørgeligt; nei, naar man har været i Familieliv, kan man ikke vænne sig til dette her! - Jeg kan ikke holde det ud! Den hele Dag er saa lang og Aftenen er endnu længer! her er slet ikke, som ovre hos Dig, hvor din Fader og Moder talte saa fornøiede, og hvor Du og alle I søde Børn gjorde saadant et deiligt Spektakel. Nei hvor den gamle Mand har det eensom!! troer Du han faaer Kys! troer Du han faaer milde Øine, eller Juletræ! Han faaer ikke noget, uden Begravelse! - jeg kan ikke holde det ud!«

»Du maa ikke tage det saa sørgeligt!« sagde den lille Dreng; »jeg synes her er saa deiligt og alle de gamle Tanker, med hvad de kunne føre med sig, komme jo og gjøre Besøg!«

»Ja, dem seer jeg ikke og dem kjender jeg ikke!« sagde Tinsoldaten, »jeg kan ikke holde det ud!«

»Det maa Du!« sagde den lille Dreng.

Og den gamle Mand kom med det meest fornøiede Ansigt, det deiligste Syltetøi, Æbler og Nødder, og saa tænkte den lille Dreng ikke paa Tinsoldaten.

Lykkelig og fornøiet kom den lille Dreng hjem, og der gik Uger og der gik Dage, og der blev nikked til det gamle Huus og fra det gamle Huus, og saa kom den lille Dreng derover igjen.
*
- 147

Og de udskaarne *Trompetere blæste: »tratteratra! der er den lille Dreng! tratteratra!« og Sværd og Rustning paa Ridder-billederne raslede og Silkekjolerne raslede, Svinelæderet talte og de gamle Stole havde Gigt i Ryggen: »av!« det var akkurat ligesom første Gang, for der ovre var den ene Dag og Time ligesom den anden.

»Jeg kan ikke holde det ud!« sagde Tinsoldaten, »jeg har grædt Tin! her er altfor sørgeligt! lad mig heller gaae i Krig og miste Arme og Been! det er dog en Forandring. Jeg kan ikke holde det ud! - nu veed jeg hvad det er at have Besøg af sine gamle Tanker, med hvad de kunne føre med! jeg har havt Besøg af mine og Du kan troe, det er ingen Fornøielse i Længden, jeg var tilsidst nær ved at springe ned af Dragkisten. Alle I derovre i Huset saae jeg saa tydeligt, som om I virkelig var her; det var igjen den Søndag-Morgen, som Du veed nok! Alle I Børn stode foran Bordet og sang eders Psalme, som I synge den hver Morgen; I stode andægtige med foldede Hænder, og Fader og Moder vare ligesaa høitidelige, og saa gik Døren op og den lille Søster *Maria*, som ikke er to Aar endnu, og som altid dandser naar hun hører Musik eller Sang, hvad Slags det endogsaa er, blev sat ind, - hun skulde det nu ikke, - og saa begyndte hun at dandse, men kunde ikke komme i Tact, for Tonerne vare saa lange, og saa stod hun først paa det ene Been og hældede Hovedet heelt forover, og saa paa det andet Been og hældede Hovedet heelt forover, men det vilde ikke slaae til. I stode meget alvorlige, Allesammen, skjøndt det var nok svært, men jeg loe indvendig og derfor faldt jeg ned af Bordet og fik en Bule, som jeg endnu gaaer med, for det var ikke Ret af mig at lee. Men det Hele gaaer nu igjen indeni mig, og Alt hvad jeg saadan har oplevet; og det er nok de gamle Tanker med hvad de kunne føre

med! - Siig mig, om I synge endnu om Søndagen? Siig mig Lidt om den lille Maria! og hvordan har min Kammerat det, den anden Tinsoldat! ja han er rigtignok lykkelig! - jeg kan ikke holde det ud!«

»Du er foræret bort!« sagde den lille Dreng, »Du maa blive. Kan Du ikke indsee det?«

Og den gamle Mand kom med en Skuffe, hvori der var meget at see, baade »Kridthuus«, og »Balsombøsse«, og gamle Kort, saa store og saa forgyldte, som man aldrig seer dem nu. Og der blev aabnet flere Skuffer og Claveret blev aabnet, det var med

*
- 148

Landskab indvendigt paa Laaget, og det var saa hæst da den gamle Mand spillede paa det; og saa nynnede han en Vise.

»Ja, den kunde hun synge!« sagde han og saa nikkede han til Portrættet, som han havde købt hos Marskandiseren, og den gamle Mands Øine de skinnede saa klare.

»Jeg vil i Krig! jeg vil i Krig!« raabte Tinsoldaten saa høit han kunde og styrtede sig lige ned paa Gulvet. -

Ja, hvor blev han af? Den gamle Mand søgte, den lille Dreng søgte, borte var han og borte blev han. »Jeg finder ham nok!« sagde den Gamle, men han fandt ham aldrig; Gulvet var alt for aabent og hullet; - Tinsoldaten var faldet gennem en Sprække og der laae han *som i aaben Begravelse.

Og den Dag gik og den lille Dreng kom hjem, og Ugen gik og der gik flere Uger. Vinduerne vare ganske frosne; den lille Dreng maatte sidde og aande paa dem for at faae et Kighul over til det gamle Huus, og der var Sneen fyget ind i alle Snirkler og Indskrifter, den laae heelt op over Trappen, ligesom om der var Ingen hjemme, og der var heller Ingen hjemme, den gamle Mand var død!

Om Aftenen holdt en Vogn udenfor, og ned i den bar man ham i hans Kiste, han skulde ud at ligge paa Landet i sin Begravelse. Der kørte han nu, men Ingen fulgte, alle hans Venner vare jo døde. Og den lille Dreng kysede paa Fingeren efter Kisten da den kørte.

Nogle Dage efter blev der Auction paa det gamle Huus, og den lille Dreng saae fra sit Vindue, hvor man bar bort: de gamle Riddere og de gamle Damer, Urtepotterne med lange Ører, de gamle Stole og de gamle Skabe; noget kom her og noget kom der; Portrættet af hende, som var fundet hos Marskandiseren, kom til Marskandiseren igjen og der hang det altid, for Ingen kjendte hende mere, Ingen brød sig om det gamle Billede.

I Foraaret rev man Huset selv ned, for det var et Skrummel, sagde Folk. Man kunde see fra Gaden lige ind i Stuen til det Svineskinds Betræk, som blev flænget og revet; og det Grønne om Altanen hang ganske vildsomt om de faldende Bjælker. - Og saa blev der ryddet op.

»Det hjalp!« sagde Nabohusene.

* * *

*
- 149

Og der blev bygget et deiligt Huus med store Vinduer og hvide, glatte Mure, men foran, hvor egentlig det gamle Huus havde staaet, plantedes en lille Have og op af Naboens Mure voxte vilde Viinranker; foran Haven kom et stort Jerngitter med Jernport, det saae stadseligt ud, Folk stode stille og kigede derind. Og Spurveve hang sig i Sneseviis, paa Viinrankerne, snakkede i Munden paa hverandre, saa godt de kunde, men det var ikke om det gamle Huus, for det kunde de ikke huske, der var gaaet saa mange Aar, at den lille Dreng var voxet op til en heel Mand, ja en dygtig Mand, som hans Forældre havde Fornøielse af; og han var lige blevet gift og med sin lille Kone flyttet ind i Huset her, hvor Haven var; og han stod hos hende der i det hun plantede en Markblomst, som hun fandt saa yndig. Hun plantede den med sin lille Haand og klappede Jorden til med Fingrene. - Av! hvad var det? Hun stak sig. Der sad noget Spidst lige op af den bløde Jord.

Det var - ja tænk! det var Tinsoldaten, ham som var blevet borte oppe hos den gamle Mand, og var rumlet og tumlet mellem Tømmer og Gruus og tilsidst havde ligget mange Aar i Jorden.

Og den unge Kone tørrede Soldaten, først med et grønt Blad og saa med sit fine Lommetørklæde, det havde saadan en deilig Lugt! og det var for Tinsoldaten, ligesom om den vaagnede op af en Dvale.

»Lad mig see ham!« sagde den unge Mand, loe og rystede saa med Hovedet. »Ja ham kan det nu ikke være, men han husker mig paa en Historie med en Tinsoldat jeg havde, da jeg var en lille Dreng!« og saa fortalte han sin Kone om det gamle Huus, og den gamle Mand, og om Tinsoldaten han sendte over til ham, fordi han var saa skrækkelig ene, og han fortalte det saa akkurat, som det virkelig havde været, saa at den unge Kone fik Taarer i Øinene over det gamle Huus og den gamle Mand.

»Det kan dog være at det er den samme Tinsoldat!« sagde hun, »jeg vil gemme den og huske paa Alt

hvad Du har fortalt mig; men den gamle Mands Grav maa Du vise mig!«

»Ja den veed jeg ikke,« sagde han, »og Ingen veed den! alle hans Venner vare døde, Ingen passede den og jeg var jo en lille Dreng!«

»Hvor han maa have været skrækkeligt ene!« sagde hun.

*
— 150

»Skrækkeligt ene!« sagde Tinsoldaten, »men deiligt er det, ikke at blive glemt!«

»Deiligt!« raabte Noget tæt ved, men Ingen uden Tinsoldaten saae at det var en Lap af det Svinelæders Betræk, det var uden al Forgyldning, det saae ud, som vaad Jord, men en Mening havde det og den sagde det:

»Forgyldning forgaaer,
Men Svinelæder bestaaer.«

Dog det troede Tinsoldaten ikke.

*
—

151

Vanddraaben.

Du kjender da sagtens et Forstørrelsesglas, saadan et rundt Brilleglas, der gjør Alting hundred Gange større end det er? Naar man tager og holder det for Øiet og seer paa en Vanddraabe ude fra Dammen, saa seer man over tusinde underlige Dyr, som man ellers aldrig seer i Vandet, men de ere der og det er virkeligt. Det seer næsten ud, som en heel Talerken fuld af Reier, der springe mellem hverandre, og de ere saa glubende, de rive Arme og Been, Ender og Kanter af hverandre og dog ere de glade og fornøiede, paa deres Maade.

Nu var der engang en gammel Mand, som alle Folk kaldte *Krible-Krable*, for det hedte han. Han vilde alletider have det Bedste ud af enhver Ting og naar det slet ikke vilde gaae, saa tog han det med Trolddom.

Nu sidder han en Dag og holder sit Forstørrelsesglas for Øiet og seer paa en Vanddraabe, der var taget ude af en Pyt Vand i Grøften. Nei hvor det kriblede og krablede der! alle de tusinde Smaadyr hoppede og sprang, trak i hverandre og aad af hverandre.

»Ja, men det er jo afskyeligt!« sagde gamle *Krible-Krable*, »kan man ikke faae dem til at leve i Fred og Ro, og hver at passe sit!« og han tænkte og tænkte, men det vilde ikke gaae, og saa maatte han trolde. »Jeg maa give dem Couleur, at de kunne blive tydeligere!« sagde han, og saa hældte han ligesom en lille Draabe rød Viin i Vanddraaben, men det var Hexeblood, den

----- 152

allerfineste Slags til to Skilling; og saa bleve alle de underlige Dyr rosenrøde over hele Kroppen, det saae ad som en heel By af nøgne Vildmænd.

»Hvad har Du der?« spurgte en anden gammel Trold, som ikke havde Navn, og det var det Fine ved ham.

»Ja kan Du gjætte hvad det er«, sagde *Krible-Krable*, »saa skal jeg forære Dig det; men det er ikke let at finde ud, naar man ikke veed det!«

Og Trolden, som intet Navn havde, saae igjennem Forstørrelsesglasset. Det saae virkeligt ud, som en heel By, hvor alle Mennesker løbe om uden Klæder! det var gyseligt, men endnu mere gyseligt at see hvor den Ene puffede og stødte den Anden, hvor de nippedes og nappedes, bed hinanden og trak hinanden frem. Hvad der var nederst skulde øverst og hvad der var øverst skulde nederst! »see! see! hans Been er længer end mit! baf! væk med det! der er Een som har en lille Knop bag Øret, en lille uskyldig Knop, men den piner ham, og saa skal den pine meer!« og de hakkede i den, og de trak i ham og de aad ham for den lille Knops Skyld. Der sad Een saa stille, som en lille Jomfrue og ønskede alene Fred og Rolighed, men saa skulde

Jomfruen frem, og de trak i hende og de sleed i hende og de aad hende!

»Det er overordenligt moersomt!« sagde Trolden.

»Ja men hvad troer Du det er?« spurgte *Krible-Krable*. »Kan Du finde det ud?«

»Det er da godt at see!« sagde den anden, »det er jo Kjøbenhavn eller en anden stor By, de ligne jo allesammen hinanden. En stor By er det!«

»Det er Grøftevand!« sagde *Krible-Krable*.

*

153

Den lille Pige med Svovlstikkerne. (Dette Eventyr har været af trykt i »Dansk Folkekalender« for 1846.)

Det var saa grueligt koldt; det sneede og det begyndte at blive mørk Aften; det var ogsaa den sidste Aften i Aaret, Nytaarsaften. I denne Kulde og i dette Mørke gik paa Gaden en lille, fattig Pige med bart Hoved og nøgne Fødder; ja hun havde jo rigtignok havt Tøfler paa, da hun kom hjemme fra; men hvad kunde det hjælpe! det var meget store Tøfler, hendes Moder havde sidst brugt dem, saa store vare de, og dem tabte den Lille, da hun skyndte sig over Gaden, i det to Vogne foer saa grueligt stærkt forbi; den ene Tøffel var ikke at finde og den anden løb en Dreng med; han sagde, at den kunde han bruge til Vugge, naar han selv fik Børn.

Der gik nu den lille Pige paa de nøgne smaa Fødder, der vare røde og blaa af Kulde; i et gammelt Forklæde holdt hun en Mængde Svovlstikker og eet Bundt gik hun med i Haanden; Ingen havde den hele Dag kjøbt af hende; Ingen havde givet hende en lille Skilling; sulten og forfrossen gik hun og saae saa forkuet ud, den lille Stakkel! Sneefnökkene faldt i hendes lange gule Haar, der krøllede saa smukt om Nakken, men den Stads tænkte hun rigtignok ikke paa. Ud fra alle Vinduer skinnede

----- 154

Lysene og saa lugtede der i Gaden saa deiligt af Gaasesteg; det var jo Nytaarsaften, ja det tænkte hun paa.

Henne i en Krog mellem to Huse, det ene gik lidt mere frem i Gaden end det andet, der satte hun sig og krøb sammen; de smaa Been havde hun trukket op under sig, men hun frøs endnu mere og hiem turde hun ikke gaae, hun havde jo ingen Svovlstikker solgt, ikke faaet en eneste Skilling, hendes Fader vilde slaee hende og koldt var der ogsaa hjemme, de havde kun Taget lige over dem og der peeb Vinden ind, skjøndt der var stoppet Straa og Klude i de største Sprækker. Hendes smaa Hænder vare næsten ganske døde af Kulde. Ak! en lille Svovlstikke kunde gjøre godt. Turde hun bare trække een ud af Bundtet, stryge den mod Væggen og varme Fingrene. Hun trak een ud, »ritsch!« hvor sprudde den, hvor brændte den! det var en varm, klar Lue, ligesom et lille Lys, da hun holdt Haanden om den; det var et underligt Lys! Den lille Pige syntes hun sad foran en stor Jernkakkellovn med blanke Messingkugler og Messingtromle; Ilden brændte saa velsignet, varmede saa godt! nei, hvad var det! - Den Lille strakte allerede Fødderne ud for ogsaa at varme disse, - da slukkedes Flammen, Kakkellovnen forsvandt, - hun sad med en lille Stump af den udbrændte Svovlstikke i Haanden.

En ny blev strøget, den brændte, den lyste, og hvor Skinnet faldt paa Muren, blev denne gjennemsigtig, som et Flor; hun saae lige ind i Stuen, hvor Bordet stod dækket med en skinnende hvid Dug, med fiint Porcellain, og deiligt dampede den stegte Gaas, fyldt med Svedsker og Æbler! og hvad der endnu var prægtigere, Gaasen sprang fra Fadet, vraltede hen af Gulvet med Gaffel og Kniv i Ryggen; lige hen til den fattige Pige kom den; da slukkedes Svovlstikken og der var kun den tykke, kolde Muur at see.

Hun tændte en ny. Da sad hun under det deiligste Juletræ; det var endnu større og mere pyntet, end det

hun gennem Glasdøren havde seet hos den rige Kiøbmand, nu sidste Juul; tusinde Lys brændte paa de grønne Grene og brogede Billeder, som de der pynte Boutikvinduerne, saa ned til hende. Den Lille strakte begge Hænder i Veiret - da slukkedes Svovlstikken; de mange Julelys gik høiere og høiere, hun saa de vare nu de klare Stjerner, een af dem faldt og gjorde en lang Ildstriben paa Himlen.

»Nu dør der Een!« sagde den Lille, for gamle Mormoer, som
*
— 155

var den eneste, der havde været god mod hende, men nu var død, havde sagt: naar en Stjerne falder, gaaer der en Sjæl op til Gud.

Hun strøg igjen mod Muren en Svovlstikke, den lyste rundt om, og i Glandsen stod den gamle Mormoer, saa klar, saa skinnende, saa mild og velsignet.

»Mormoer!« raabte den Lille, »O tag mig med! jeg veed, Du er borte, naar Svovlstikken gaaer ud; borte ligesom den varme Kakkellovn, den deilige Gaasesteg og det store velsignede Juletræ!« - og hun strøg ihast den hele Rest Svovlstikker, der var i Bundtet, hun vilde ret holde paa Mormoer; og Svovlstikkerne lyste med en saadan Glands, at det var klarere end ved den lyse Dag. Mormoer havde aldrig før været saa smuk, saa stor; hun løftede den lille Pige op paa sin Arm, og de fløi i Glands og Glæde, saa høit, saa høit; og der var ingen Kulde, ingen Hunger, ingen Angst, - de vare hos Gud!

Men i Krogen ved Huset sad i den kolde Morgenstund den lille Pige med røde Kinder, med Smil om Munden - død, frosset ihjel den sidste Aften i det gamle Aar. Nytaarsmorgen gik op over det lille Liig, der sad med Svovlstikkerne, hvoraf et Knippe var næsten brændt. Hun har villet varme sig! sagde man; Ingen vidste, hvad smukt hun havde seet, i hvilken Glands hun med gamle Mormoer var gaaet ind til Nytaars Glæde!

*
—
156

Den lykkelige Familie.

Det største grønne Blad her til Lands, det er da rigtignok et Skræppeblad; holder man det foran paa sin lille Mave, saa er det ligesom et heelt Forklæde, og lægger man det paa sit Hoved, saa er det i Regnveir næsten ligesaa godt, som en Paraply, for det er saa forfærdeligt stort. Aldrig voxer een Skræppe alene, nei hvor der groer een, der groer flere, det er en stor Deilighed, og al den Deilighed er Sneglemad. De store hvide Snegle, som fornemme Folk i gamle Dage lod lave til Fricasee, spiste og sagde »hum! hvor det smager!« for de troede nu det smagte saa deiligt, de levede af Skræppeblade og derfor bleve Skræpperne saaede.

Nu var der en gammel Herregaard, hvor man ikke længer spiste Snegle, de vare ganske uddøde, men Skræpperne vare ikke uddøde, de voxte og voxte over alle Gange og alle Bede, man kunde ikke mere faae Bugt med dem, det var en heel Skræppeskov, hist og her stod et Æble- og et Blomme-Træ, ellers kunde man nu aldrig have tænkt at det var en Have. Alt var Skræpper, og derinde boede de to sidste, inderlig gamle Snegle.

De vidste ikke selv hvor gamle de vare, men de kunde godt huske at de havde været mange flere, at de var af en Familie fra fremmede Lande og at for dem og deres var hele Skoven plantet. De havde aldrig været udenfor, men de vidste at der var endnu noget til i Verden, som heed *Herregarden*, og

----- 157

deroppe blev man kogt, og saa blev man sort og saa blev man lagt paa Sølvfad, men hvad videre der skete vidste man ikke. Hvorledes det iøvrigt var at blive kogt og at ligge paa Sølvfad, kunde de ikke tænke sig, men deiligt skulde det være og særdeles fornemt. Hverken Oldenborren, Skruptudsen eller Regnormen, som de spurgte ad, kunde give Beskeed, ingen af dem havde været kogt eller ligget paa Sølvfad.

De gamle hvide Snegle vare de fornemste i Verden, vidste de, Skoven var til for deres Skyld, og Herregarden var til for at de kunde blive kogte og lagte paa Sølvfad.

De levede nu meget ensom! og lykkeligt, og da de selv ikke havde Børn, saa havde de taget en lille almindelig Snegl til sig, som de opdrog som deres egen, men den Lille vilde ikke voxte, for han var

almindelig; men de gamle, især Mutter, Sneglemutter, syntes hun kunde dog bemærke, hvor han tog til, og hun bad Fatter, dersom han ikke kunde see det, han da vilde føle paa det lille Sneglehuus, og saa følte han og fandt at Mutter havde Ret.

Een Dag var det stærk Regn.

»Hør hvor det tromme-romme-rommer paa Skræpperne«, sagde Sneglefader.

»Der kommer ogsaa Draaber!« sagde Sneglemoer. »Det løber jo lige ned af Stilken! Du skal see her bliver vaadt! Jeg er glad ved vi have vort gode Huus og den Lille ogsaa har sit! Der er rigtignok gjort mere for os end for alle andre Skabninger; man kan da see, at vi er Herskabet i Verden! Vi have Huus fra Fødselen og Skræppeskoven er saaet for vor Skyld -! jeg gad vidst hvor langt den strækker sig og hvad der er udenfor!«

»Der er ikke noget udenfor!« sagde Sneglefader. »Bedre end hos os kan der ingen Steder være, og jeg har ikke noget at ønske!«

»Jo,« sagde Moer, »jeg gad nok komme paa Herregaarden, blive kogt og lagt paa Sølvfad, det ere alle vore Forfædre blevne, og Du kan troe, der er noget aparte ved det!«

»Herregaarden er muligviis faldet sammen!« sagde Sneglefaer, »eller Skræppeskoven er voxet hen over den, saa at Menneskene ikke kunne komme ud. Det har da heller ingen Hast, men du iler altid saa forfærdelig og det begynder den Lille ogsaa med; har han nu ikke i tre Dage krøbet op ad den Stilk, jeg faaer ondt i Hovedet naar jeg seer op paa ham!«

*
- 158

»Du maa ikke skjænde«, sagde Sneglemoer, »han kryber saa sindig, vi faae nok Fornøielse af ham og andet have vi Gamle jo ikke at leve for! Men har Du tænkt paa det: hvor faae vi en Kone til ham. Troer Du ikke der langveis inde i Skræppeskoven skulde være nogen af vor Art?«

»Sorte Snegle troer jeg nu nok der er«, sagde den Gamle, »sorte Snegle uden Huus, men det er saa simpelt og de have Indbildninger, men vi kunne give det i Commission til Myrerne, de løbe frem og tilbage, som om de havde noget at bestille, de veed vist en Kone til vor lille Snegl!«

»Jeg veed rigtignok den allerdeiligste!« sagde Ben af Myrerne, »men jeg er bange det gaaer ikke, for hun er Dronning!«

»Det gjør ikke noget!« sagde de Gamle. »Har hun Huus?«

»Hun har Slot!« sagde Myren, »det deiligste Myreslot med syv hundrede Gange«.

»Tak!« sagde Sneglemoer, »vor Søn skal ikke i en Myretue! veed I ikke bedre, saa give vi det i Commission til de hvide Myg, de flyve vidt omkring i Regn og i Solskin, de kjende Skræppeskoven forinden og foruden.«

»Vi have en Kone for ham!« sagde *Myggene, »hundrede Menneskeskridt herfra sidder paa en Stikkelsbærbusk en lille Snegl med Huus, den er ganske eensom og gammel nok til at gifte sig. Det er bare hundrede Menneskeskridt!«

»Ja lad hende komme til ham!« sagde de Gamle, »han har en Skræppeskov, hun har kun en Busk!«

Og saa hentede de den lille Snegle-Frøken. Det varede otte Dage før hun kom, men det var just det Rare ved det, saa kunde man see hun var af Arten.

Og saa holdt de Bryllup. Sex Sanct-Hans Orme lyste saa godt de kunde; ellers gik det Hele stille af, for de gamle Snegle-Folk kunde ikke taale Sviir og Lystighed; men en deilig Tale blev der holdt af Sneglemoer, Fatter kunde ikke, han var saa bevæget, og saa gav de dem i Arv den hele Skræppeskov og sagde, hvad de altid havde sagt, at det var det Bedste i Verden, og naar de levede redelig og skikkelig og formerede sig, vilde de engang og deres Børn komme paa Herregaarden, blive kogte sorte og lagte paa Sølvfad.

Og efter at den Tale var holdt, krøb de Gamle ind i deres Huus, og kom aldrig mere ud; de sov. Det unge Snegle-Par

*
- 159

regjerede i Skoven og fik en stor Afkom, men de blev aldrig kogte, og de kom aldrig paa Sølvfad, saa sluttede de deraf, at Herregaarden var faldet sammen, og at alle Mennesker i Verden vare uddøde, og da Ingen sagde dem imod, saa var det jo sandt; og Regnen slog paa Skræppebladene for at gjøre Tromme-Musik for deres Skyld, og Solen skinnede for at give Skræppeskoven Couleur for deres Skyld, og de vare meget lykkelige, og hele Familien var lykkelig, thi den var det.

Historien om en Moder.

Der sad en Moder hos sit lille Barn, hun var saa bedrøvet, saa bange for at det skulde døe. Det var saa blegt, de smaa Øine havde lukket sig, det trak saa sagte Veiret, og imellem med et dybt Drag ligesom om det sukkede; og Moderen saae endnu mere sorrigfuld paa den lille Sjæl.

Da bankede det paa Døren og der kom en fattig, gammel Mand svøbt ligesom i et stort Hestedækken, for det varmer, og det trængte han til, det var jo kold Vinter; Alting udenfor laae med lis og Snee, og Vinden blæste saa at det skar i Ansigtet.

Og da den gamle Mand rystede af Kulde, og det lille Barn sov et Øieblik, gik Moderen hen og satte ØI i en lille Potte ind i Kakkellovnen, at det kunde varmes til ham; og den gamle Mand sad og vuggede og Moderen satte sig paa Stolen tæt ved ham, saae paa sit syge Barn der trak saa dybt Veiret, og løftede den lille Haand.

»Troer Du ikke nok at jeg beholder ham?« sagde hun, »vor Herre vil ikke tage ham fra mig!«

Og den gamle Mand, det var Døden selv, han nikkede saa underligt, det kunde lige saa godt betyde ja, som nei. Og

----- 161

Moderen saae ned i sit Skjød og Taarerne løb hende over Kinderne; - hendes Hoved blev saa tungt, i tre Nætter og Dage havde hun ikke lukket sit Øie, og nu sov hun, men kun eet Øieblik, saa foer hun op og rystede af Kulde: »hvad er det!« sagde hun og saae til alle Sider; men den gamle Mand var borte og hendes lille Barn var borte, han havde taget det med sig; og henne i Krogen snurrede og snurrede det gamle Uhr, det store Blylod løb lige ned til Gulvet, bum! og saa stod ogsaa Uhret stille.

Men den stakkels Moder løb ud af Huset og raabte paa sit Barn.

Derude, midt i Sneen, sad en Kone i lange, sorte Klæder og hun sagde: »Døden har været inde i din Stue, jeg saae han skyndte sig bort med dit lille Barn; han gaaer stærkere til end Vinden, han bringer aldrig tilbage hvad han tog!«

»Siig mig blot hvad Vei han gik!« sagde Moderen, »siig mig Veien og jeg skal finde ham!«

»Jeg veed den!« sagde Konen i de sorte Klæder, »men før jeg siger den maa Du først synge for mig alle de Viser Du har sjunget for dit Barn! jeg holder af dem, jeg har hørt dem før, jeg er Natten, jeg saae dine Taarer mens Du sang dem!«

»Jeg vil synge dem alle, alle!« sagde Moderen, »men stands mig ikke at jeg kan naae ham, at jeg kan finde mit Barn!«

Men Natten sad stum og stille, da vred Moderen sine Hænder, sang og græd, og der vare mange Viser, men endnu flere Taarer; og saa sagde Natten: »gaae til høire, ind i den mørke Granskov, der saae jeg Døden tage Vei med dit lille Barn!«

Dybt inde i Skoven krydsede Veiene sig og hun vidste ikke længer hvor hun skulde gaae; da stod der en Tornebusk, der var hverken Blad eller Blomst paa den, det var jo ogsaa i den kolde Vintertid og der hang lisslag paa Grenene.

»Har du ikke seet Døden gaae forbi med mit lille Barn?«

»Jo!« sagde Tornebusken, »men jeg siger Dig ikke hvilken Vei han tog, uden at Du først vil varme mig op ved dit Hjerte! jeg fryser ihjel, jeg bliver til bare lis!«

Og hun trykkede Tornebusken til sit Bryst, saa fast, for at den ret kunde opvarmes, og Tornene gik lige ind i hendes Kjød, og hendes Blod flød i store Draaber, men Tornebusken skjød friske grønne Blade og der

kom Blomster paa i den kolde Vinter-Nat, saa varmt var der ved en bedrøvet Moders Hjerter; og Tornebusken sagde hende Veien, som hun skulde gaae.

Da kom hun til en stor Sø, hvor der hverken var Skib eller

*
- 162

Baad. Søen var ikke frosset nok til at den kunde bære hende, og heller ikke aaben og lav nok til at hun kunde vade igjennem, og over den maatte hun, vilde hun finde sit Barn; saa lagde hun sig ned for at drikke Søen ud, og det var jo umueligt for et Menneske, men den bedrøvede Moder tænkte, at der dog kunde skee et Mirakel. -

»Nei, det gaaer aldrig!« sagde Søen, »lad os to heller see at blive enige! jeg holder af at samle paa Perler og dine Øine ere de to klareste jeg har seet, vil Du græde dem ud til mig, saa skal jeg bære Dig over til det store Drivhuus, hvor Døden boer og passer Blomster og Træer; hver af dem er et Menneskeliv!«

»O, hvad giver jeg ikke for at komme til mit Barn!« sagde den forgrædte Moder og hun græd endnu mere og hendes Øine sank ned paa Havsens Bund og bleve to kostbare Perler, men Søen løftede hende, som om hun sad i en Gyng, og hun fløi i een Svingning til Kysten paa den anden Side, hvor der stod et milebredt, underligt Huus, man vidste ikke om det var et Bjerg med Skov og Huler, eller om det var tømret op, men den stakkels Moder kunde ikke see det, hun havde jo grædt sine Øine ud.

»Hvor skal jeg finde Døden, som gik med mit lille Barn!« sagde hun.

»Her er han ikke kommet endnu!« sagde den gamle Grav-Kone, som gik og skulde passe paa Dødens store Drivhuus. »Hvor har Du kunnet finde her hen og hvem har hjulpet Dig!«

»Vor Herre har hjulpet mig!« sagde hun, »han er barmhjertig og det vil Du ogsaa være! hvor skal jeg finde mit lille Barn!«

»Ja, jeg kjender det ikke,« sagde Konen, »og Du kan jo ikke see! - Mange Blomster og Træer ere visnede i Nat, Døden vil snart komme og plante dem om! Du veed vel, at hvert Menneske har sit Livstræ eller sin Blomst, saaledes, som nu enhver er indrettet; de see ud, som andre Væxter, men de har Hjerter-Slag; Barne-Hjerter kan ogsaa banke! gaae efter det, maaskee kan Du kjende dit Barns; men hvad giver Du mig for at sige Dig hvad Du mere skal gjøre!«

»Jeg har ikke noget at give,« sagde den bedrøvede Moder, »men jeg vil gaae for Dig til Verdens Ende!«

»Ja der har jeg ikke noget at gjøre!« sagde Konen, »men Du kan give mig dit lange sorte Haar, Du veed nok selv det er kjønt, og det kan jeg lide! Du skal faae mit hvide igjen, det er altid noget!«

*
- 163

»Forlanger Du ikke andet,« sagde hun, »det giver jeg Dig med Glæde!« Og hun gav hende sit smukke Haar og fik den Gamles sneehvide igjen.

Og saa gik de ind i Dødens store Drivhuus, hvor Blomster og Træer voxte underligt imellem hverandre. Der stode fine Hyazinther under Glasklokker, og der stode store bomstærke Pioner; der voxte Vandplanter, nogle saa friske, andre halvsyge, Vandsnogene lagde sig paa dem, og sorte Krebs klemte dem om Stilken. Der stode deilige Palmetræer, Ege og Plataner, der stod Petersillie og blomstrende Timian; hvert Træ og hver Blomst havde sit Navn, de vare hver et Menneskeliv, Mennesket levede endnu, Een i China, Een i Grønland, rundt omkring i Verden. Der vare store Træer i smaa Potter, saa at de stode saa forkuede og vare færdige ved at sprænge Potten, der var ogsaa mange Steder en lille, kjedelig Blomst i feed Jord, med Mos rundt om og dægget og pleiet. Men den bedrøvede Moder bøiede sig over alle de mindste Planter og hørte inden i dem hvor Menneskehjertet bankede, og imellem Millioner kjendte hun sit Barns.

»Der er det!« raabte hun og strakte Haanden ud over en lille blaa Krokus, som hang ganske syg til den ene Side.

»Rør ikke ved Blomsten!« sagde den gamle Kone, »men stil Dig her, og naar saa Døden kommer, jeg venter ham før jeg veed det, lad ham da ikke rykke Planten op, og tru Du med at Du vil gjøre det med de andre Blomster, saa bliver han bange! han skal svare vor Herre til dem, Ingen tør rykkes op før han giver Lov.«

Med Eet susede det iskoldt igjennem Salen, og den blinde Moder kunde mærke, at det var Døden der kom.

»Hvor har Du kunnet finde Vei her hen?« spurgte han, »hvor kunde Du komme hurtigere end jeg?«

»Jeg er en Moder,« sagde hun.

Og Døden strakte sin lange Haand hen imod den lille fine Blomst, men hun holdt sine Hænder fast om den, saa tæt, og dog bange for at hun skulde røre ved et af Bladene. Da blæste Døden paa hendes Hænder og hun følte at det var koldere end den kolde Vind, og hendes Hænder faldt matte ned.

»Du kan dog ikke gjøre Noget imod mig!« sagde Døden.

»Men det kan *vor Herre!*« sagde hun.

»Jeg gjør kun hvad han vil!« sagde Døden. »Jeg er hans

*
— 164

Urtegaardsmand! jeg tager alle hans Blomster og Træer og planter dem ud i den store Paradisets Have i det ubekjendte Land, men hvorledes de der groe og hvorledes der er, tør jeg ikke sige Dig!«

»Giv mig mit Barn tilbage!« sagde Moderen og græd og bad; med eet greb hun med hver Haand om to smukke Blomster tæt ved og raabte til Døden: »jeg river alle dine Blomster af, for jeg er i Fortvivlelse!«

»Rør dem ikke!« sagde Døden. »Du siger, at Du er saa ulykkelig, og nu vil Du gjøre en anden Moder ligesaa ulykkelig -!«

»En anden Moder!« sagde den stakkels Kone og slap strax begge Blomsterne.

»Der har Du dine Øine,« sagde Døden, »jeg har fisket dem op af Søen, de skinnede saa stærkt; jeg vidste ikke at det var dine; tag dem igjen, de ere nu klarere end før, see saa ned i den dybe Brønd tæt ved, jeg skal nævne Navnene paa de to Blomster, Du vilde rive op og Du seer deres hele Fremtid, deres hele Menneskeliv, seer hvad Du vilde forstyrre og ødelægge!«

Og hun saae ned i Brønden; og det var en Lyksalighed at see, hvor den ene blev en Velsignelse for Verden, see hvormegen Lykke og Glæde der udfoldede sig rundt om. Og hun saae den Anden Liv og det var Sorg og Nød, Rædsel og Elendighed.

»Begge Dele ere Guds Villie!« sagde Døden.

»Hvilken af dem er Ulykkens Blomst og hvilken er Velsignelsens?« spurgte hun.

»Det siger jeg Dig ikke,« sagde Døden, »men det skal Du vide af mig, at den ene Blomst var dit eget Barns, det var dit Barns Skjæbne Du saae, dit eget Barns Fremtid!«

Da skreeg Moderen af Skræk, »hvilken af dem var mit Barn! siig mig det! frels den Uskyldige! frels mit Barn fra al den Elendighed! bær det heller bort! bær det ind i Guds Rige! glem mine Taarer, glem mine Bønner og Alt hvad jeg har sagt og gjort!«

»Jeg forstaaer Dig ikke!« sagde Døden. »Vil Du have dit Barn tilbage, eller skal jeg gaae med det derind, hvor Du ikke veed!« -

Da vred Moderen sine Hænder, faldt paa sine Knæ og bad til vor Herre: »Hør mig ikke, hvor jeg beder imod din Villie, som er den bedste! hør mig ikke! hør mig ikke!«

Og hun bøiede sit Hoved ned i sit Skjød.

Og Døden gik med hendes Barn ind i det ubekjendte Land.

*
—
165

Flipperne.

Der var en Gang en fiin Cavaleer, hvis hele Bohave var en Støvleknægt og en Redekam, men han havde de deiligste Flipper i Verden og det er om Flipperne vi skulle høre en Historie. - De vare nu saa gamle at de tænkte paa at gifte sig, og saa traf det at de kom i Vadsk med et Strømpebaand.

»Nei!« sagde Flipperne, »nu har jeg aldrig seet nogen saa slank og saa fiin, saa blød og saa nysselig. Maa jeg ikke spørge om deres Navn?«

»Det siger jeg ikke!« sagde Strømpebaandet.

»Hvor hører de hjemme?« spurgte Flipperne.

Men Strømpebaandet var saa undseelig af sig og syntes at det var noget underligt at svare paa.

»De er nok Livbaand!« sagde Flipperne, »saadan indvortes Livbaand! jeg seer nok de er baade til Nytte og Stads, lille Jomfru!«

»De maa ikke tale til mig!« sagde Strømpebaandet, »jeg synes jeg har slet ikke givet Anledning!«

»Jo, naar man er saa deilig som de!« sagde Flipperne, »det er Anledning nok!«

»Lad være at komme mig saa nær!« sagde Strømpebaandet. »De seer saa mandfolkeagtig ud!«

»Jeg er ogsaa fiin Cavaleer!« sagde Flipperne, »jeg har Støvleknægt og Redekam!« og det var nu ikke sandt, det var jo hans Herre, der havde dem, men han pralede.

----- 166

»Kom mig ikke nær!« sagde Strømpebaandet, »det er jeg ikke vant til!«

»Snærpe!« sagde Flipperne og saa blev de tagne af Vadsken; de fik Stivelse, hang paa Stolen i Solskin og blev saa lagt paa Strygebrædt; der kom det varme Jern.

»Frue!« sagde Flipperne, »lille Enkefrue! jeg bliver ganske varm! jeg bliver en anden En, jeg kommer reent ud af Folderne, de brænder Hul i mig! uh! - Jeg frier til dem!«

»Las!« sagde Strygejernet og gik stolt hen over Flipperne; for det bildte sig ind det var en Dampkjædel, der skulde ud paa Jernbanen og trække Vogne.

»Las!« sagde det.

Flipperne flossede lidt i Kanterne, og saa kom Papirs-Saxen og skulde klippe Flosset af.

»O!« sagde Flipperne! »de er nok første Dandserinde! hvor de kan strække Been! det er det Yndigste jeg har seet! det kan intet Menneske gjøre dem efter!«

»Det veed jeg!« sagde Saxen.

»De fortjente at være Grevinde!« sagde Flipperne, »Alt hvad jeg har, er en fiin Cavaleer, en Støvleknægt og en Redekam -! bare jeg havde Grevskab!«

»Frier han!« sagde Saxen, for den blev vred og saa gav den ham et ordenligt Klip, og saa var han kasseret.

»Jeg maa nok frie til Redekammen! Det er mærkeligt hvor de beholder alle deres Tænder lille Frøken!« sagde Flipperne. »Har de aldrig tænkt paa Forlovelse!«

»Jo det kan de vel nok vide!« sagde Redekammen, »jeg er jo forlovet med Støvleknægten!«

»Forlovet!« sagde Flipperne; nu var der ingen flere at frie til og saa foragtede han det.

En lang Tid gik, saa kom Flipperne i Kasse hos Papirmølleren; der var stort Klude-Selskab, de fine for sig, de grove for sig, saaledes som det skal være. De havde alle meget at fortælle, men Flipperne mest, det var en ordenlig Pralhans.

»Jeg har havt saa frygtelig mange Kjærester!« sagde Flipperne, »jeg kunde ikke gaae i Ro! jeg var nu ogsaa fiin Cavaleer, med Stivelse! jeg havde baade Støvleknægt og Redekam, som jeg aldrig brugte! - de skulde have seet mig den Gang, seet mig naar jeg laae paa Siden! Aldrig glemmer jeg min første

*
- 167

Kjæreste, hun var Livbaand, saa fiin, saa blød og saa nydelig, hun styrtede sig i en Vandballe for min Skyld! - Der var ogsaa en Enkefrue, som blev gloende, men jeg lod hende staae og blive sort! Der var den første Dandserinde, hun gav mig den Flænge jeg nu gaaer med, hun var saa glubsk! min egen Redekam var forliebt i mig, hun tabte alle sine Tænder af Kjærestesorg. Ja jeg har oplevet meget af den Slags! men det gjør mig meest ondt for Strømpebaandet, - jeg mener Livbaandet der gik i Vandballen. Jeg har meget paa min Samvittighed, jeg kan trænge til at blive til hvidt Papir!«

Og det blev de, alle Kludene bleve hvidt Papir, men Flipperne bleve netop til dette Stykke hvide Papir vi her see, hvorpaa Historien er trykt, og det var fordi at de praledede saa frygteligt bagefter af hvad der aldrig havde været; og det skal vi tænke paa, at vi ikke bære os ligesaadan ad, for vi kunne saamæn aldrig vide, om vi ikke ogsaa engang komme i Klude-Kassen og blive gjort til hvidt Papir og faae vor hele Historie trykt for paa, selv den allerhømmeligste og maa saa selv løbe om og fortælle den, ligesom Flipperne.

*

168

169

Fra Eventyr med Illustrationer af Vilh. Pedersen. 1850.

170

EP-50 (Bibl. 551) udkom i 5 hæfter på datoerne 9.8., 10.9., 9.11., 11.12. og 18.12. 1849. Hæfternes første side er efter oplysning af landsretssagfører Mogens Müllertz: I, 129, 257, 385, 481. Den sidste halve side af Skyggen, s. 481, leveredes med blank bagside allerede med 3. levering, men dette blad skulle kasseres ved indbindingen, når det rigtige blad 481-82 forelå. Titellarket, der ledsagede sidste levering, omfatter: [I] Eventyr af H.C.Andersen. [II-III] blanke. [IV] litografisk frontespice af Vilh. Pedersen: sæbebobleblæsende bevinget figur. [V] litografisk titelblad af sa.: markedsscene m.m. og ordene Eventyr af H.G.Andersen. [VI] blank. [VII] H. C. Andersen's Eventyr. Med 125 Illustrationer efter Originaltegninger af V. Pedersen, skaarne i Træ af Ed. Kretschmar. Kjøbenhavn. Forlagt af Universitetsboghandler C. A. Reitzel. Trykt hos Kongl. Hofbogtrykker Bianco Luno. 1850. [VIII] blank. [IX-XI] Indhold. [XII] blank. De to litogr. blade er indhæftede. 1-522 text, 523 vignet, anvendt på nærv. udgaves bd. I, 524-26 blank. Hellsidesillustrationer er indsat på plads, men på ensidigt trykte blade udenfor pagineringen og med henvisning til sidetal trykt i kanten. Udgaven indeholder EB, NE og nedenstående eventyr.

Landsretssagfører Müllertz har venligt meddelt flg. om de originale hæfteomslag. De har alle på for- og bagside vignetterne fra side 41 og 523 (sidstn. benyttet på vort bind I). Omslagene har forskellige farver. Endvidere: »Den første leverings gule omslags tredie side har følgende tekst:

H. C. Andersens Eventyr. Denne nye Udgave med 120 Illustrationer, tegnede af Marine-Lieutenant Pedersen, vil udkomme i 4 Leveringer, een hver 5te til 6te Uge. Kjøberne af 1ste ere forpligtede til at modtage de følgende 3 Leveringer. Priis for hver 60 Sk. - Saasart Omstændighederne tillade at fortsætte Illustrationerne, vil et Supplementhefte udkomme, indeholdende Forfatterens nyeste Eventyr. Kjøbenhavn i August 1849. C. A. Reitzel.

Anden levering gentager denne meddelelse på samme side af omslaget, dateret Kjøbenhavn i September 1849.

Tredie levering har samme meddelelse på omslagets anden side, dog ... 4 Leveringer. Kjøberne af de udkomne 3 Leveringer ere forpligtede til at modtage den 4de. Priis ... og datering Kjøbenhavn i Oktober 1849. På fjerde side er en annonce for 22 af H.C. Andersens bøger hos Reitzel, udateret.

Fjerde levering har på omslagets anden side følgende meddelelse: I Anmældelsen af denne nye Udgave med Illustrationer, blev sagt, at Samlingen vilde slutte med fjerde Levering, men at, saasart Omstændighederne tillod at fortsætte Illustrationerne, vilde endnu et Supplementhefte udkomme, indeholdende Forfatterens nyeste Eventyr: («det gamle Huus», »Flipperne« etc.) - Jeg er allerede i disse Dage kommet i Besiddelse af de manglende Illustrationer, og kan altsaa strax i fortløbende Arke-Nummere, og ikke som Supplement, lade Resten af den hele Samling følge i femte Hefte, der kan udkomme i Slutningen af næste Uge. Kjøbenhavn, 10. December 1849. C. A. Reitzel.

Tredie side på dette omslag indeholder samme annonce som tredie leverings tredie omslagsside.

Femte levering har på omslagets første side årstallet 1849 og på tredie side samme salgsmeddelelse om H. C. A.'s bøger.«

EP-54 (Bibl. 650) udkom 19.6.1854 og indeholder det samme som EP-50. Titelbladet har dog efter Kretzschmar: Andet Oplag. Kjøbenhavn. Forlagt af C. A. Reitzels Bo og Arvinger. Bianco Lunos Bogtrykkeri. 1854. Helsidesillustrationerne står stadig på ensidigt trykte blade udenfor pagineringen, men disse blade hører til bogens ark, hvis grænser derfor ikke falder som i EP-50. 522-26 er udeladt, da 522 slutter et halvark.

171

Hyldemoer.

Der var engang en lille Dreng, der var forkjølet; han havde gaaet og faaet vaade Fødder, Ingen kunde begribe, hvor han havde faaet dem fra, thi det var ganske tørt Veir. Nu klædte hans Moder ham af, bragte ham i Seng og lod Theemaskinen komme ind, for at lave ham en god Kop Hyldethee, for det varmer! I det samme kom ind ad Døren den gamle morsomme Mand, som boede øverst oppe i Huset og levede saa alene, for han havde hverken Kone eller Børn, men holdt saa meget af alle Børn og vidste at fortælle saa mange Eventyr og Historier, at det var en Lyst.

»Nu drikker du din Thee!« sagde Moderen, »maaskee faaer du saa et Eventyr.«

»Ja naar man bare kunde noget nyt!« sagde den gamle Mand og nikkede saa mildt. »Men hvor har den lille faaet de vaade Fødder?« spurgte han.

»Ja, hvor har han det!« sagde Moderen, »det kan der Ingen begribe.«

»Faaer jeg et Eventyr?« spurgte Drengen.

»Ja, kan du sige mig temmelig nøiagtigt, for det maa jeg først vide, hvor dyb er Rendestenen omme i den lille Gade, hvor du gaaer i Skole.«

»Akkurat til midt paa Skafterne,« sagde Drengen, »men saa maa jeg gaae i det dybe Hul!«

»See derfra har vi de vaade Fødder,« sagde den Gamle. »Nu
* * * * *
-- -- -- -- 172

skulde jeg rigtignok fortælle et Eventyr, men jeg kan ingen flere!«

»De kan lave et lige strax,« sagde den lille Dreng. »Moder siger, at Alt hvad De seer paa, kan blive et Eventyr, og Alt hvad De rører ved, kan De faae en Historie af!«

»Ja, men de Eventyr og Historier due ikke! nei, de rigtige, de komme af sig selv, de banke mig paa Panden og sige: her er jeg!«

»Banker det ikke snart?« spurgte den lille Dreng, og Moderen loe, kom Hyldethee paa Potten og skjænkede kogende Vand over.

»Fortæl! fortæl!«

»Ja, naar der vilde komme et Eventyr af sig selv, men saadant et er fornemt, det kommer kun naar det selv har Lyst -! stop!« sagde han lige med Et. »Der har vi det! pas paa, nu er der et paa Theepotten!«

Og den lille Dreng saae hen til Theepotten, Laaget hævede sig meer og meer, og Hyldeblomsterne kom frem saa friske og hvide, de skjøde store lange Grene, selv ud af Tuden bredte de sig til alle Sider og bleve større og større, det var den deiligste Hyldebusk, et heelt Træ, det ragede ind i Sengen og skjød Gardinerne til Side; nei, hvor det blomstrede og duftede! og midt i Træet sad en gammel, venlig Kone med en underlig

Kjole paa, den var ganske grøn, ligesom Hyldetræets Blade og besat med store hvide Hyldeblomster, man kunde ikke strax see, om det var Tøi eller levende Grønt og Blomster.

»Hvad hedder den Kone?« spurgte den lille Dreng.

»Ja, disse Romere og Grækere«, sagde den gamle Mand, »de kaldte hende en Dryade, men det forstaae vi ikke; ude i *Nyboder* have de et bedre Navn til hende, der kaldes hun: »*Hyldemoer*«, og det er nu hende, du skal passe paa; hør bare efter, og see paa det deilige Hyldetræ:

Netop saadant et stort, blomstrende Træ staaer der ude i *Nyboder*; det voxede henne i Krogen i en lille fattig Gaard; under dette Træ sad en Eftermiddag, i det deiligste Solskin, to gamle Folk, det var en gammel, gammel Sømand og hans gamle, gamle Kone, de vare Oldeforældre og skulde snart holde deres Guldbryllup, men de kunde ikke rigtig huske Datoen, og Hyldemoer sad i Træet og saae saa fornøiet ud, ligesom her. »Jeg veed nok, naar det er Guldbryllup!« sagde hun, men de hørte det ikke, de talte om de gamle Dage.

* - 173

»Ja, kan du huske,« sagde den gamle Sømand, »den Gang vi vare ganske smaa Unger og løb og legede, det var netop i den samme Gaard, hvor vi nu sidde, og vi stak Pinde i Jorden og gjorde en Have.«

»Ja,« sagde den gamle Kone, »det husker jeg godt! og vi vandede Pindene, og een af dem var en Hyldepind, den satte Rod, skjød grønne Skud og er nu blevet til det store Træ, vi gamle Mennesker sidde under.«

»Ja vist!« sagde han, »og derhenne i Krogen stod en Vandballe, der flød mit Fartøi, jeg havde selv skaaret det, hvor det kunde seile! men jeg kom rigtignok snart anderledes ud at seile!«

»Ja, men først gik vi i Skole og lærte Noget!« sagde hun, »og saa bleve vi confirmerede; vi græd begge to; men om Eftermiddagen gik vi Haand i Haand op paa Rundetaarn og saae ud i Verden over *Kjøbenhavn* og Vandet; saa gik vi paa *Frederiksberg*, hvor Kongen og Dronningen i deres prægtige Baade seilede om i Kanalerne.«

»Men jeg kom rigtignok anderledes til at seile, og det i mange Aar, langt bort paa de store Reiser!«

»Ja, jeg græd tidt for dig!« sagde hun, »jeg troede, du var død og borte og skulde ligge og pjanke dernede i det dybe Vand! mangan Nat stod jeg op og saae om Fløien dreiede sig; ja den dreiede sig nok, men du kom ikke! jeg husker saa tydelig, hvorledes det skyllede ned en Dag, Skrallemanden kom udenfor, hvor jeg tjente, jeg kom ned med Fjerdingen og blev staaende ved Døren, - hvor det var et fælt Veir! og ligesom jeg stod der, var Postbudet ved Siden af mig og gav mig et Brev; det var fra dig! ja hvor det havde reist om! jeg foer lige i det og læste; jeg loe og jeg græd; jeg var saa glad! der stod, at du var i de varme Lande, hvor Kaffebønnerne groe! hvor det maa være et velsignet Land! du fortalte saa meget, og jeg saae det altsammen, mens Regnen skyllede ned, og jeg stod med Fjerdingen. I det samme var der Een, som tog mig om Livet - -!«

»- Ja, men du gav ham et godt Slag paa Øret, saa det kladskede efter.«

»Jeg vidste jo ikke, at det var dig! Du var kommet ligesaa tidligt som dit Brev; og du var saa kjon! - det er du da endnu, du havde et langt, guult Silkelommelørklæde i Lommen og en blank Hat paa; du var saa fiin. Gud, hvor det dog var et Veir, og hvor Gaden saae ud!«

* - 174

»Saa bleve vi gifte!« sagde han, »husker du? og saa da vi fik den første lille Dreng og saa *Marie* og *Niels* og *Peter* og *Hans Christian*!«

»Ja, og hvor de Allesammen ere voxede op og blevne skikkelige Mennesker, hvem Alle holde af!«

»Og deres Børn igjen, de have faaet Smaa!« sagde den gamle Matros; »ja det er Børnebørnsbørn, der er Krummer i! - det var jo dog, synes mig, paa denne Tid af Aaret vi holdt Bryllup -!«

»Ja, just i Dag er det Guldbryllupsdagen!« sagde Hyldemoer og stak Hovedet lige ind imellem de to Gamle, og de troede, at det var Nabokonen, der nikkede; de saae paa hinanden og holdt hinanden i Hænderne; lidt efter kom Børn og Børnebørn; de vidste godt, at det var Guldbryllupsdagen, de havde allerede imorges gratuleret, men det var glemt af de Gamle, medens de huskede saa godt Alt, hvad der var skeet for mange Aar tilbage; og Hyldetræet duftede saa stærkt og Solen, som var ved at gaae ned, skinnede de to Gamle lige ind i Ansigtet; de saae begge to saa rødmussede ud, og den mindste af Børnebørnene dandsede rundt om dem og raabte nok saa lykkelig, at i Aften skulde der være rigtig Stads, de skulde have varme Kartoffler; og *Hyldemoer* nikkede i Træet og raabte Hurra med alle de Andre. -«

- »Men det var jo intet Eventyr!« sagde den lille Dreng, som hørte det fortælle.

»Ja, det maa du forstaae!« sagde han, som fortalte, »men lad os spørge *Hyldemoer!*«

»Det var intet Eventyr;« sagde *Hyldemoer*, »men nu kommer det! Ud af det Virkelige voxer just det forunderligste Eventyr; ellers kunde jo min deilige Hyldebusk ikke være sprunget ud af Theepotten!« og saa tog hun den lille Dreng ud af Sengen, lagde ham ved sit Bryst, og Hyldegrenene, fulde af Blomster, sloge sammen omkring dem, de sad, som i det tætteste Lysthuus, og det fløi med dem igjennem Luften, det var saa mageløst deiligt. *Hyldemoer* var med eet blevet en ung, nydelig Pige, men Kjolen var endnu af samme grønne, hvidblomstrede Tøi, som *Hyldemoer* havde baaret; paa Brystet havde hun en virkelig Hyldeblomst, og om sit gule, krøllede Haar en heel Krands af Hyldeblomster; hendes Øine vare saa store, saa blaa, o, hun var saa velsignet at see paa! hun og Drengen kyssedes, og saa vare de i lige Alder og af lige Lyst.

* - 175

De gik Haand i Haand ud af Løvhytten og stode nu i Hjemmets smukke Blomsterhave; ved den friske Græsplet var Faders Stok tøjret til en Pind; for de Smaa var der Liv i Stokken; saasnart de satte sig skrævs over den, forvandlede sig den blanke Knap til et prægtigt vrinskende Hoved, den lange sorte Manke flagrede, fire slanke, stærke Been skjød ud; Dyret var stærkt og væligt; i Gallop foer de rundt om Græspletten; hussa! - »Nu ride vi mange Mile bort!« sagde Drengen; »vi ride til Herregaarden, hvor vi vare ifjor!« og de reed og reed Græspletten rundt; og altid raabte den lille Pige, der, som vi veed, var ingen anden end *Hyldemoer*: »Nu ere vi paa Landet! seer du Bondens Huus med den store Bagerovn, der synes et kæmpestort Æg i Muren ud mod Veien; Hylde træet hælder sine Grene hen over den, og Hanen gaaer og skraber for Hønsene, see, hvor den bryster sig! - nu ere vi ved Kirken! den ligger høit paa Bakken mellem de store Egetræer, hvoraf det ene er halvt gaaet ud! - Nu er vi ved Smedien, hvor Ilden brænder, og de halvnøgne Mænd slaae med Hammeren, saa Gnisterne flyve vidtomkring. Afsted, afsted til den prægtige Herregaard!« og Alt, hvad den lille Pige, der sad bag paa Stokken, sagde, det fløi ogsaa forbi; Drengen saae det, og dog kom de kun Græspletten rundt. Saa legede de i Sidegangen og ridsede i Jorden en lille Have, og hun tog Hyldeblomsten af sit Haar, plantede den, og den voxte akkurat ligesom det var skeet for de Gamle Folk i *Nyboder* den Gang de vare Smaa, og som der tidligere er fortalt om. De gik Haand i Haand, ligesom de Gamle Folk havde gjort det som Børn, men ikke op paa det *runde Taarn*, eller til *Frederiksberghave*, nei, den lille Pige tog Drengen om Livet, og saa fløi de vidt omkring i hele Danmark, og det var Vaar og det blev Sommer, og det var Høst og det blev Vinter, og tusinde Billeder afspejlede sig i Drengens Øine og Hjerte, og altid sang den lille Pige for ham: »det vil du aldrig glemme!« og paa den hele Flugt duftede Hylde træet saa sødt og saa deiligt; han mærkede vel Roserne og de friske Bøge, men Hylde træet duftede endnu mere forunderligt, thi dets Blomster hang ved den lille Piges Hjerte, og til det hældede han i Flugten tidt sit Hoved.

»Her er deiligt i *Vaaren!*« sagde den unge Pige, og de stode i den nys udsprungne Bøgeskov, hvor den grønne Bukkar duftede for deres Fødder, og de blegrøde Anemoner saae saa deilige ud i

* - 176

det Grønne. »O, var det altid Vaar i den duftende danske Bøgeskov!«

»Her er deiligt i *Sommeren!*« sagde hun, og de foer forbi gamle Herregaarde fra Riddertiden, hvor de røde Mure og takkede Gavle spillede sig i Kanalerne, hvor Svanerne svømmede og kiggede op i de gamle kjølige Alleer. Paa Marken bølgede Kornet, ligesom det var en Sø, Grøfterne stode med røde og gule Blomster, Gjærderne med vild Humle og blomstrende Convolvoli; og om Aftenen steg Maanen rund og stor, Høstakkerne paa Engene duftede saa sødt. »Det glemmes aldrig!«

»Her er deiligt i *Efteraaret!*« sagde den lille Pige, og Luften blev dobbelt saa høi og blaa, Skoven fik de deiligste Couleurer af Rødt, Guult og Grønt, Jagthundene foer afsted, hele Skarer Fuglevildt fløi skrigende henover Kæmpehøien, hvor Brombærranken hang om de gamle Stene; Havet var sortblaat med hvide Seilere og i Loen sad gamle Koner, Piger og Børn og pillede Humle i et stort Kar; de Unge sang Viser, men de Gamle fortalte Eventyr om Nisser og Trolde. Bedre kunde der ikke være! »Her er deiligt i *Vinteren!*« sagde den lille Pige; og alle Træer stode med Riimfrost, de saae ud som hvide Koraller, Sneen knirkede under Fødderne, som om man altid havde nye Støvler paa, og fra Himlen faldt det ene Stjernes kud efter det andet. I Stuen tændtes Jule træet, der var Presenter og godt Humeur; paa Landet klang Violen i Bondens Stue, Æbleskiver fløi i Grams, selv det fattigste Barn sagde: »Det er dog deiligt om Vinteren!«

Ja, det var deiligt! og den lille Pige viste Alting til Drengen, og altid duftede Hylde træet og altid vaiede det røde Flag med det hvide Kors, Flaget, hvorunder den gamle Sømand i *Nyboder* havde seilet; - og Drengen blev Knøs, og han skulde ud i den vide Verden, langveis bort til de varme Lande, hvor Kaffeen groer; men i Afskeden tog den lille Pige en Hyldeblomst af sit Bryst, gav ham den at gemme og den blev lagt i Psalmebogen, og altid i fremmed Land, naar han aabnedes Bogen, var det just paa det Sted, hvor Erindringsblomsten laae, og jo mere han saae paa den, des friskere blev den; han ligesom følte en Duft fra de danske Skove, og tydeligt saae han mellem Blomsterbladene den lille Pige titte frem med sine klare blaa Øine, og hun hvidskede da: »her er deiligt i Vaar, i Sommer, i Høst og Vinter!« og hundrede Billeder glede gennem hans Tanker.

* - 177

Saaledes gik mange Aar, og han var nu en gammel Mand og sad med sin gamle Kone under et blomstrende Træ; de holdt hinanden i Hænderne, ligesom Oldefader og Oldemoder gjorde det ude i *Nyboder*, og de talte ligesom de om de gamle Bage, og om Guldbrylluppet; den lille Pige med de blaa Øine og med Hyldeblomsterne i Haaret sad oppe i Træet, nikkede til dem begge to, og sagde: »i Dag er det Guldbryllupsdag!« og saa tog hun to Blomster af sin Krands, kyssede paa dem, og de skinnede først som Sølv, saa som Guld, og da hun lagde dem paa de gamle Folks Hoveder, blev hver Blomst til en Guldkrone; der sad de begge to som en Konge og en Dronning, under det duftende Træ, der ganske og aldeles saae ud som et Hylde træ, og han fortalte sin gamle Kone Historien om Hylde moer, saaledes som den var fortalt ham, da han var en lille Dreng, og de syntes begge to, at der var saa meget i den, som lignede deres egen, og det der lignede, det syntes de bedst om.

»Ja, saadan er det!« sagde den lille Pige i Træet, »Nogle kalde mig *Hylde moer*, Andre kalde mig *Dryade*, men egentlig hedder jeg *Erindring*, det er mig, der sidder i Træet, som voxer og voxer, jeg kan huske, jeg kan fortælle! Lad mig see, om du har din Blomst, endnu!«

Og den gamle Mand aabnede sin Psalmebog, der laae Hyldeblomsten, saa frisk, som den nylig var lagt deri, og *Erindringen* nikkede, og de to Gamle med Guldkrone paa sad i den røde Aftensol; de lukkede Øinene, og - og -! ja saa var Eventyret ude!

Den lille Dreng laae i sin Seng, han vidste ikke, om han havde drømt, eller om han havde hørt det fortælle; Theepotten stod paa Bordet, men der voxte intet Hylde træ ud af den, og den gamle Mand, som havde fortalt, var lige ved at gaae ud af Døren, og det gjorde han.

»Hvor det var deiligt!« sagde den lille Dreng. »Moder, jeg har været i de varme Lande!«

»Ja, det troer jeg nok!« sagde Moderen, »naar man faaer to svingende Kopper Hylde thee til Livs, saa kommer man nok til de varme Lande!« - og hun dækkede godt til om ham, at han ikke skulde forkjøle sig. »Du har nok sovet, mens jeg sad og skjændtes med ham, om det var en Historie eller et Eventyr!«

»Og hvor er Hylde moer?« spurgte Drengen.

»Hun er paa Theepotten!« sagde Moderen, »og der kan hun blive!«

*

178

Lykkens Kalosker.

*I. En Begyndelse.

Det var i *Kjøbenhavn*, paa Østergade i eet af Husene, ikke langt fra Kongens Nytorv, at der var stort Selskab, for det maa man have imellem, saa er det gjort og saa kan man blive inviteret igjen. Den ene Halvdeel af Selskabet sad allerede ved Spillebordene, og den anden Halvdeel ventede paa hvad der vilde komme ud af Fruens: »ja, nu skulde vi see til at finde paa noget!« Saavidt var man og Samtalen gik, som den kunde. Blandt andet faldt ogsaa Talen paa Middelalderen, Enkelte ansaae denne for langt bedre end vor Tid, ja Justitsraad *Knap* forsvarede saa ivrig denne Mening, at Fruen strax holdt med ham, og begge ivrede da mod Ørsted's Ord i Almanaken om gamle og nye Tider, hvori vor Tidsalder i det Væsentlige sættes øverst. Justitsraaden ansaae Kong *Hans's* Tid for den deiligste og allerlykkeligste.

Under al den Snak for og imod, der ikke blev afbrudt uden et Øieblik ved Avisen der kom, men i den stod der ikke noget der var værd at læse, ville vi gaae ud i det forreste Værelse, hvor Overtøi, Stokke, Paraplyer og Kalosker havde Plads. Her sad to Piger, en ung og en gammel; man skulde troe, at de vare komne for at følge deres Herskab, en eller anden gammel Frøken eller Enkefrue, men saae man lidt nøiere paa dem, saa

begreb man snart, at de ikke vare almindelige Tjenestepiger, dertil vare

----- 179

deres Hænder for fine, deres Holdning og hele Bevægelse for kongelig, for det var den, og Klæderne havde ogsaa et ganske eget dristigt Snit. Det var to Peer, den yngste var vel ikke Lykken selv, men een af hendes Kammerjomfruens Kammerpiger, der bringe de mindre Lykkens Gaver omkring, den ældre saae saa inderlig alvorlig ud, det var *Sorgen*, hun gaaer altid selv i egen høie Person sine Ærinder, saa veed hun, at de blive vel udførte.

De fortalte hinanden, hvor de denne Dag havde været; hun, som var Kammerjomfruens Kammerpige hos Lykken, havde endnu kun besørget nogle ubetydelige Ærinder, hun havde, sagde hun, frelst en ny Hat fra Regnskyl, skaffet en ærlig Mand en Hilsen af et fornemt Nul og saadant noget, men hvad hun endnu havde tilbage var noget ganske Ualmindeligt.

»Jeg maa da fortælle,« sagde hun, »at det er min Geburtsdag idag, og til Ære for denne er mig betroet et Par Kalosker, som jeg skal bringe Menneskeheden. Disse Kalosker have den Egenskab, at Enhver, som faaer dem paa, øieblikkelig er paa det Sted eller i den Tid, hvor han helst vil være, ethvert Ønske med Hensyn til Tid eller Sted bliver strax opfyldt, og Mennesket saaledes endelig engang lykkelig hernelen!«

»Jo, det kan Du troe!« sagde Sorgen, »han bliver saare ulykkelig og velsigner det Øieblik, han igjen er fri for Kaloskerne!«

»Hvor vil Du hen!« sagde den Anden, »nu stiller jeg dem her ved Døren, Een tager Feil og bliver den Lykkelige!«

See det var den Samtale.

II. Hvorledes det gik Justitsraaden.

Det var sildigt; Justitsraad *Knap*, fordybet i Kong *Hans's* Tid, vilde hjem og nu var det ham styret saa, at han, istedet for sine Kalosker, fik Lykkens paa og traadte ud paa Østergade; men han var ved Kaloskernes Tryllekraft traadt tilbage i Kong *Hans's* Tid, og derfor satte han Foden lige ud i Dynd og Mudder paa Gaden, eftersom der i de Tider endnu ikke fandtes Brolægning.

»Det er jo forfærdeligt, hvor sølet her er!« sagde Justitsraaden. »Hele Fortouget er væk og alle Lygterne slukkede!«

Maanen var endnu ikke kommet høit nok op, Luften desuden temmelig tyk, saa Alt rundtom flød hen i Mørke. Paa det nærmeste Hjørne hang imidlertid en Laterne foran et

*
- 180

Madonnaibillede, men den Lysning var saa godt som ingen, han bemærkede den først, i det han stod lige derunder og hans Øine faldt paa det malede Billede med Moderen og Barnet.

»Det er nok,« tænkte han, »et Kunstkabinet, hvor de have glemt at tage Skildtet ind!«

Et Par Mennesker, i Tidsalderens Dragt, gik ham forbi.

»Hvordan var det de saae ud! de kom nok fra Maskerade!«

Med eet lød Trommer og Piber, stærke Blus lyste; Justitsraaden standsede og saae nu et forunderligt Tog komme forbi. Allerforrest gik en heel Trop Trommeslagere, som ret artigt behandlede deres Instrument, dem fulgte Drabanter med Buer og Armbøsser. Den Fornemste i Toget var en geistlig Mand. Forbauset spurgte Justitsraaden, hvad dette havde at betyde og hvo denne Mand var.

»Det er Sjællands Biskop!« svarede man.

»Herre Gud, hvad gaaer der af Bispen?« sukkede Justitsraaden og rystede med Hovedet, Bispen kunde det dog umuligt være. Grundende herover og uden at see til Høire eller Venstre gik Justitsraaden gennem Østergade og over Høibroplads. Broen til Slotspladsen var ikke at finde, han skimtede en sid Aabred og stødte endelig her paa to Karle, der laae med en Baad.

»Vil Herren sættes over paa Holmen?« spurgte de.

»Over paa Holmen?« sagde Justitsraaden, der jo ikke vidste i hvilken Tidsalder han vandrede, »jeg vil ud paa Christianshavn i lille Torvegade!«

Karlene saae paa ham.

»Siig mig bare, hvor Broen er!« sagde han. »Det er skjændigt, her ingen Lygter ere tændte, og saa er det et Søle, som om man gik i en Mose!«

Jo længer han talte med Baadsmændene, des uforstaaeligere bleve de ham.

»Jeg forstaaer ikke jeres bornholmsk!« sagde han tilsidst vred, og vendte dem Ryggen. Broen kunde han ikke finde; Rækværk var der heller ikke! »Det er en Skandale, som her seer ud!« sagde han. Aldrig havde han fundet sin Tidsalder elendigere, end denne Aften. »Jeg troer, jeg vil tage en Droske!« tænkte han, men hvor vare Droskerne? Ingen var at see. »Jeg faaer gaae tilbage til Kongens Nytorv, der holde vel Vogne, ellers kommer jeg nok aldrig ud paa Christianshavn!«

Nu gik han da til Østergade og var næsten igjennem den, idet Maanen kom frem.

»Herre Gud, hvad er det for et Stillads de har stillet op!« 181 sagde han, ved at see Østerport, som paa den Tid havde Plads for Enden af Østergade.

Endelig fandt han dog en Laage, og gennem denne kom han ud paa vort Nytorv, men det var en stor Enggrund; enkelte Buske struttede frem og tvers over Engen gik en bred Kanal eller Strøm. Nogle usle Træboder for de hollandske Skippere, efter hvilke Stedet havde Navnet Hallandsaas, laae paa den modsatte Bred.

»Enten seer jeg *fata morgana*, som man kalder det, eller jeg er fuld!« jamrede Justitsraaden. »Hvad er dog dette! hvad er dog dette?«

Han vendte om igjen i den faste Tro, at han var syg; i det han kom ind i Gaden, saae han lidt nøiere paa Husene, de fleste vare Bindingsværk og mange havde kun Straatag.

»Nei, jeg er slet ikke vel!« sukkede han, »og jeg drak dog kun eet Glas Punsch! men jeg kan ikke taale det! og det var ogsaa inderligt galt, at give os Punsch og varm Lax! det skal jeg ogsaa sige Agentinden! Skulde jeg gaae tilbage igjen og lade dem vide, hvorledes jeg har det! men det er saa flaut! og mon de ere oppe endnu!«

Han søgte efter Gaarden, men den var ikke til at finde.

»Det er dog forfærdeligt! jeg kan ikke kjende Østergade igjen! ikke een Boutik er der! gamle, elendige Rønner seer jeg, som om jeg var i Boeskilde eller Ringsted! Ak jeg er syg! det kan ikke hjælpe at genere sig! Men hvor i Verden er dog Agentens Gaard? Den er ikke sig selv mere! men derinde ere dog Folk oppe; ak! jeg er ganske vist syg!«

Nu stødte han paa en halvaaben Dør, hvor Lyset faldt ud gennem Sprækken. Det var et af den Tids Herbergeersteder, en Art Ølhuus. Stuen havde Udseende af de holsteenske Diler; endeel Godtfolk, bestaaende af Skippere, kjøbenhavnske Borgere og et Par Lærde sad her i dyb Diskurs ved deres Kruus og gav kun liden Agt paa ham som traadte ind.

»Om Forladelse,« sagde Justitsraaden til Vertinden, som kom hen imod ham, »jeg har faaet saa inderlig ondt! vil De ikke skaffe mig en Droske ud til Christianshavn!«

Konen saae paa ham og rystede med Hovedet; derpaa tiltalte hun ham i det tydske Sprog. Justitsraaden antog, at hun ikke kunde den danske Tunge og fremførte derfor sit Ønske i Tydsk; dette tilligemed hans Dragt bestyrkede Konen i, at han var en Udlænding; at han befandt sig ilde, begreb hun snart og

* 182

gav ham derfor et Kruus Vand, rigtignok noget brak, det var hentet ude fra Brønden.

Justitsraaden støttede sit Hoved paa sin Haand, trak Veiret dybt og grundede over alt det Sælsomme omkring sig.

»Er det »Dagen« for iaften,« spurgte han for at sige noget, idet han saae Konen flytte et stort Papir.

Hun forstod ikke, hvad han meente, men rakte ham Bladet, det var et Træsnit, der viste et Luftsyn, seet udi den Stad *Cøln*.

»Det er meget gammelt!« sagde Justitsraaden og blev ganske oprømt ved at træffe paa saadant et gammelt Stykke. »Hvor er De dog kommet over det sjeldne Blad? Det er meget interessant, skjøndt det Hele er en Fabel! man forklarer slige Luftsyn ved at det er Nordlys, man har seet; rimeligviis fremkomme de ved Electriciteten!«

De som sad nærmest og hørte hans Tale, saae forundrede paa ham og Een af dem reiste sig, tog ærbødigt Hatten af og sagde med den alvorligste Mine: »I er vist en meget lærd Mand, Monsieur!«

»O, nei!« svarede Justitsraaden, »jeg kan tale med om et og andet, som man jo skal kunne det!«

»*Modestia* er en skønne Dyd!« sagde Manden, »iøvrigt maa jeg sige til Eders Tale, *mihi secus videtur*, dog suspenderer jeg gjerne her mit *Judicium!*«

»Tør jeg ikke spørge, hvem jeg har den Fornøielse at tale med?« spurgte Justitsraaden.

»Jeg er Baccalaureus udi den hellige Skrift!« svarede Manden.

Dette Svar var Justitsraaden nok, Titelen svarede her til Dragten; det er vist, tænkte han, en gammel Landsbyskolemester, en aparte Fyr, som man endnu kan træffe dem oppe i Jylland.

»Her er vel ikke *locus docendi*,« begyndte Manden, »dog beder jeg, I vil bemøie Eder med at tale! I har en stor Læsning vist i de Gamle!«

»O, ja saamæn!« svarede Justitsraaden, »jeg læser gjerne gamle nyttige Skrifter, men jeg kan ogsaa godt lide de nyere, kun ikke »Hverdagshistorierne,« dem have vi nok af i Virligheden!«

»Hverdagshistorier?« spurgte vor Baccalaureus.

»Ja, jeg mener disse nye Romaner man har.«

»O,« smilede Manden, »der er dog et stort Snille i dem og de

*
- 183

læses ved Hoffet; Kongen ynder særdeles Romanen om Hr. *Iffven* og Hr. *Gaudian*, der handler om Kong *Artus* og hans Kjæmper ved det runde Bord, han har skjæmtet derover med sine høie Herrer!«*)

»Ja, den har jeg ikke læst endnu!« sagde Justitsraaden, »det maa være en ganske ny en, *Heiberg* har ladet udkomme!«

»Nei,« svarede Manden, »den er ikke udkommet ved *Heiberg*, men ved *Godfred von Gehmen!*«

»Saa det er Forfatteren!« sagde Justitsraaden, »det er et meget gammelt Navn! det er jo den første Bogtrykker, der har været i Danmark?«

»Ja, det er vor første Bogtrykker!« sagde Manden. Saaledes gik det ganske godt; nu talte en af de gode Borgermænd om den særdeles Pestilense, der havde regjeret for et Par Aar siden, og meente den i 1484, Justitsraaden antog, at det var Cholera Talen var om, og saa gik Diskursen ret godt. Fribytterkrigen 1490 laae saa nær, at den maatte berøres, de engelske Fribyttere havde taget Skibene paa Rheden, sagde de; og Justitsraaden, der ret havde levet ind i Begivenheden 1801, stemte fortræffeligt i med mod Engelskmanden. Den øvrige Tale derimod gik ikke saa vel, hvert Øieblik blev det gjensidig Bedemands-Stiil; den gode Baccalaureus var altfor uvidende, og Justitsraadens simpleste Ytringer klang ham igjen for dristige og for phantastiske. De saae paa hinanden, og blev det altfor galt, saa talte Baccalaureus Latin, idet han saa troede bedre at blive forstaaet, men det hjalp dog ikke.

»Hvorledes er det med Dem!« spurgte Vertinden, og trak Justitsraaden i Ærmet; nu kom hans Besindelse tilbage, for imedens han talte havde han reent glemt Alt hvad der var gaaet forud.

»Herre Gud, hvor er jeg!« sagde han og svimlede ved at betænke det.

»Klaret ville vi drikke! Mjød og Bremer-Øl«, raabte En af Gjæsterne, »og I skal drikke med!«

* *
- 184

To Piger kom ind, den ene havde to Couleurer i Buen. De skjænkede og neiede; Justitsraaden løb det iiskoldt ned af Ryggen.

»Hvad er dog dette! hvad er dog dette!« sagde han, men han maatte drikke med dem; de toge ganske artigt fat paa den gode Mand, han var meget fortvivlet, og da En af dem sagde, at han var drukken, tvivlede han aldeles ikke paa Mandens Ord, bad dem bare om at skaffe sig en Droske, og saa troede de, han talte moskovitisk.

Aldrig havde han været i saa raat og simpelt Selskab; man skulde troe, Landet var gaaet tilbage i Hedendømmet, meente han, »det er det skrækkeligste Øieblik i mit Liv!« men i det samme fik han den Tanke, at han vilde bukke sig ned under Bordet, krybe hen til Døren og saa see til at slippe ud, men i det han var ved Udgangen, mærkede de Andre, hvad han havde for, de grebe ham ved Benene, og da, til hans gode Lykke, gik Kaloskerne af og - med disse, hele Trylleriet.

Justitsraaden saae ganske tydeligt foran sig en klar Lygte brænde, og bag denne laae en stor Gaard; han kjendte den og Nabogaardene, det var paa Østergade, saaledes som vi Alle kjende den, han laae med Benene hen imod en Port, og lige overfor sad Vægteren og sov.

»Du min Skaber, har jeg ligget her paa Gaden og drømt!« sagde han. »Ja, det er Østergade! hvor velsignet lys og broget! Det er dog skrækkeligt, hvor det Glas Punsch maa have virket paa mig!«

To Minuter efter sad han i en Droske, som kørte til Christianshavn med ham; han tænkte paa den Angst og Nød, han havde overstaaet, og priste af Hjertet den lykkelige Virkelighed, vor Tid, der med alle sine Mangler dog var langt bedre, end den han nylig havde været i, og see det var fornuftigt af Justitsraaden!

III. Vægterens Eventyr.

»Der ligger saamæn et Par Kalosker!« sagde Vægteren. »Det er vistnok Lieutenantens, som boer deroppe. De ligge lige ved Porten!«

Gjerne havde den ærlige Mand ringet paa og afleveret dem,
* 185

thi der var Lys endnu, men han vilde ikke vække de andre Folk i Huset og derfor lod han være.

»Det maa være ganske luunt, at have et saadant Par Tingester paa!« sagde han. »De er saa linde i Læderet!« De sluttede om hans Fødder. »Hvor det dog er løierligt i Verden! nu kunde han gaae i sin gode Seng, men see, om han gjør det! op og ned af Gulvet tridser han! det er et lykkeligt Menneske! han har hverken Mutter eller Rollingerne! hver Aften er han i Selskab, gid at jeg var ham, ja saa var jeg en lykkelig Mand!«

I det han sagde sit Ønske, virkede Kaloskerne, han havde taget paa, Vægteren gik over i Lieutenantens hele Person og Tænkning. Der stod han oppe i Værelset og holdt mellem Fingrene et lille rosenrødt Papir, hvorpaa var et Digt, et Digt af Hr. Lieutenanten selv; for hvo har ikke engang i sit Liv været stemt til at digte, og nedskriver man da Tanken, saa har man Verset. Her stod skrevet:

»Gid jeg var riig!«

»Gid jeg var riig!« det bad jeg mangen Gang,
Da jeg endnu var knap en Alen lang.
Gid jeg var riig! saa blev jeg Officeer,
Fik mig en Sabel, Uniform og Fjer.
Den Tid dog kom, at jeg blev Officeer,
Men ingensinde var jeg riig, desværre!
Mig hjalp vor Herre!

Livsglad og ung, jeg sad en Aftenstund,
En syvaars Pige kyssede min Mund,
Thi jeg var riig paa Sagn og Eventyr,
I Penge derimod en fattig Fyr,
Men Barnet brød sig kun om Eventyr,
Da var jeg riig, men ei paa Guld desværre,
Det veed vor Herre!

»Gid jeg var riig!« er end min Bøn til Gud,
Nu er den syvaars Pige voxet ud,
Hun er saa smuk, saa klog, saa iegod.
Hvis hun mit Hjertes Eventyr forstod,

Hvis hun, som før - jeg mener, var mig god,
Dog jeg er fattig, derfor taus desværre,
Saa vil vor Herre!

*
- 186

Gid jeg var riig paa Trøst og Rolighed,
Da kom min Sorg ei paa Papiret ned!
Du, som jeg elsker, hvis Du mig forstaaer,
Læs dette, som et *Digt* fra Ungdoms Aar!
Det er dog bedst, hvis Du det ei forstaaer,
Jeg fattig er, min Fremtid mørk desværre,
Dig signe vil vor Herre!

Ja, saadanne Vers skriver man, naar man er forelsket, men en besindig Mand lader dem ikke trykke. Lieutenant, Kjærlighed og Trang, det er en Trekant eller ligesaagodt, det er Halvparten af Lykkens sønderbrudte Terning. Dette følte Lieutenanten ogsaa, og derfor lagde han Hovedet mod Vindueskarmen og sukkede ganske dybt:

»Den fattige Vægter ude paa Gaden er langt lykkeligere end jeg! han kjender ikke hvad jeg kalder Savn! han har et Hjem, en Kone og Børn, der græde ved hans Sorg, glæde sig ved hans Glæde! o jeg var lykkeligere, end jeg er, kunde jeg gaae lige lukt over i ham, for han er lykkeligere end jeg!«

I samme Øieblik var Vægteren igjen Vægter, thi det var ved Lykkens Kalosker han var blevet Lieutenanten, men som vi saa, følte han sig da endnu langt mindre tilfreds og vilde dog helst være hvad han egentlig var. Altsaa Vægteren var igjen Vægter.

»Det var en fæl Drøm!« sagde han, »men løjerlig nok var den. Jeg syntes, at jeg var Lieutenant deroppe og det var slet ingen Fornøjelse. Jeg savnede Mutter og Bollingerne, som ere færdige ved at kysse mig Øinene ud!«

Han sad igjen og nikkede, Drømmen vilde ham ikke ret ud af Tankerne, Kaloskerne havde han endnu paa Fødderne. Et Stjernes kud spillede lige hen ad Himmelen.

»Der gik den!« sagde han, »der ere nok alligevel! jeg havde nok Lyst til at see de Tingester lidt nærmere, især Maanen, for den bliver da ikke borte mellem Hænderne. Naar vi døde, sagde Studenten, som min Kone vasker grovt for, flyve vi fra den ene til den anden. Det er en Løgn, men artigt nok kunde det være. Gid jeg maatte gjøre et lille Hop derop, saa kunde Kroppen gjerne blive her paa Trappen!«

See, der ere nu visse Ting i Verden, man maa være meget forsigtig med at udtale, men endnu mere forsigtig bør man især være, dersom man har Lykkens Kalosker paa Fødderne. Hør bare, hvorledes det gik Vægteren.

*
- 187

Hvad os Mennesker angaaer, da kjende vi jo næsten Alle Hurtigheden ved Damp, vi have prøvet den enten paa Jernbaner eller med Skibet henover Havet; dog denne Flugt er ligesom Dovendyrets Vandring eller Sneglens Marsch mod den Hurtighed, Lyset tager; det flyver nitten Millioner Gange hurtigere end den bedste Veddeløber, og dog er Electriciteten endnu hurtigere. Døden er et electrisk Stød, vi faae i Hjertet; paa Electricitetens Vinger flyver den frigjorte Sjæl. Otte Minuter og nogle Secunder er Sollyset om en Reise af over tyve Millioner Mile; med Electricitetens Hurtigpost behøver Sjælen færre Minuter, for at gjøre samme Flugt. Rummet mellem Kloderne er for den ei større, end det i een og samme By er for os mellem vore Venners Huse, selv om disse ligge temmeligt nær ved hinanden, imidlertid koster dette electriske Hjertestød os Legemet's Brug henede, dersom vi ikke, ligesom Vægteren her, have Lykkens Kalosker paa.

I nogle Secunder var Vægteren faret de 52,000 Mile til Maanen, der, som man veed, er skabt af et Stof, langt lettere end vor Jord, og er hvad vi ville kalde blød, som nysfalden Snee. Han befandt sig paa et af de utallige mange Ringbjerge, som vi kjende af *Dr. Mādler's* store Kort over Maanen; for det kjender du da? indvendigt gik Ringbjerget lige steilt ned i en Kiedel, en heel dansk Miil; dernede laae en By, der havde et Udseende som Æggehvite i et Glas Vand, ligesaa blød og ligesaadan med Taarne og Kupler og seilformede Altaner, gjennemsigtige og svaiende i den tynde Luft; vor Jord svævede, som en stor ildrød Kugle over hans Hoved.

Der vare saamange Skabninger, og Alle vistnok hvad vi ville kalde Mennesker, men de saa ganske anderledes ud, end vi; de havde ogsaa et Sprog, men ingen kan jo forlange, at Vægterens Sjæl skulde forstaae det, alligevel kunde den det.

Vægterens Sjæl forstod meget godt Maanebeboernes Sprog. De disputerede om vor Jord og betvivlede, at den kunde være beboet, Luften maatte der være for tyk til at nogen fornuftig Maane-Skabning kunde leve

i den. De ansaae alene Maanen for at have levende Væsener, den var den egentlige Klode, hvor de gamle Klodfolk boede.

Men vi søge ned igjen til Østergade og see der, hvorledes Vægterens Legeme har det.

Livløst sad det paa Trappen, Morgenstjernen var faldet det

*
– 188

ud af Haanden og Øinene saae op imod Maanen efter den ærlige Sjæl, som gik om deroppe.

»Hvad er Klokken Vægter?« spurgte en Forbigaaende. Men hvo der ikke svarte var Vægteren; saa knipsede han ham ganske sagte paa Næsen, og der gik Balancen; Kroppen laae saa lang den var, Mennesket var jo dødt. Der kom en stor Forskrækkelse over ham der knipsede; Vægteren var død og død blev han; det blev meldt og det blev omtalt, og i Morgenstunden bar man Kroppen ud paa Hospitalet.

Det kunde nu blive en ganske artig Spads for Sjælen, dersom den kom tilbage og efter al Sandsynlighed søgte Kroppen paa Østergade, men ingen fandt; rimeligviis vilde den vel først løbe op paa Politikammeret, senere hen paa Adresse-Contoiret, at den derfra kunde efterlyses mellem bortkomne Sager, og tilsidst ud paa Hospitalet; dog vi kunne trøste os med, at Sjælen er snildest, naar den er paa sin egen Haand, Legemet gjør den kun dum.

Som sagt, Vægterens Krop kom paa Hospitalet, blev der bragt ind paa Renselses-Stuen, og det første man her gjorde var naturligviis at tage Kaloskerne af, og da maatte Sjælen tilbage; den tog strax Retning lige efter Legemet, og med eet kom der Liv i Manden. Han forsikkrede, at det havde været den skrækkeligste Nat i hans Liv; ikke for to Mark vilde han have saadanne Fornemmelser igjen, men nu var jo det overstaet.

Samme Dag blev han udskrevet igjen, men Kaloskerne bleve paa Hospitalet.

IV. Et Hoved-Moment. Et Deklamations-Nummer. En høist usædvanlig Reise.

Enhver Kjøbenhavnner veed nu, hvorledes Indgangen til Frederiks Hospital i Kjøbenhavn seer ud, men da rimeligviis ogsaa nogle Ikke-Kjøbenhavnner læse denne Historie, maae vi give en kort Beskrivelse.

Hospitalet er skilt fra Gaden ved et temmeligt høit Gitter, i hvilket de tykke Jernstænger staae saa vidt fra hinanden, at der fortælles, at meget tynde Candidater skulle have klemt sig igjennem og saaledes gjort deres smaa Visiter ude. Den Deel af

*
– 189

Legemet, der faldt vanskeligst at practisere ud, blev Hovedet; her, som tidt i Verden, vare altsaa de smaa Hoveder de lykkeligste. Dette vil være nok, som Indledning.

En af de unge Volonteurer, om hvem man kun i legemlig Henseende kunde sige, at han havde et tykt Hoved, havde just Vagt denne Aften; det var en skyllende Regn; dog uagtet begge disse Hindringer maatte han ud, kun et Qvarteer, det var ikke noget, syntes han, der var værd at betroe til Portneren, naar man kunde smutte mellem Jernstængerne. Der laae de Kalosker, Vægteren havde glemt; mindst tænkte han paa, at de vare Lykkens, de kunde være meget gode i dette Veir, han tog dem paa, nu var det, om han kunde klemme sig igjennem, aldrig før havde han forsøgt det. Der stod han nu.

»Gud give jeg havde Hovedet udenfor!« sagde han, og strax, skjøndt det var meget tykt og stort, gled det let og lykkeligt igjennem, det maatte Kaloskerne forstaae; men nu skulde da Kroppen ud med, her stod han.

»Uh, jeg er for tyk!« sagde han, »Hovedet havde jeg tænkt, var det Værste! jeg kommer ikke igjennem.«

Nu vilde han rask tage Hovedet tilbage, men det gik ikke. Halsen kunde han beqvemt bevæge, men det var ogsaa Alt. Den første Følelse var, at han blev vred, den anden, at Humeuret sank lige ned under Nul. Lykkens Kalosker havde bragt ham i den skrækkeligste Stilling, og ulykkeligviis faldt det ham ikke ind, at ønske sig fri, nei, han handlede og kom saa ikke af Stedet. Regnen skyllede ned, ikke et Menneske var at see

paa Gaden. Portklokken kunde han ikke naae, hvorledes skulde han dog slippe løs. Han forudsaae, at her kunde han komme til at staae til Morgenstunden, saa maatte man da sende Bud efter en Smed, for at Jernstængerne kunde files over, men det gik ikke saa gesvindt, hele den blaa Drengeskole ligeoverfor vilde komme paa Benene, hele Nyboder arrivere, for at see ham staae i Gabestokken, der vilde blive Tilløb, ganske anderledes, end til Kjæmpe-Agaven ifjor. »Hu! Blodet stiger mig til Hovedet, saa jeg maa blive gal! - ja jeg bliver gal! o gid jeg var vel løs igjen, saa gik det vel over!«

See, det skulde han have sagt noget før, øieblikkelig, som Tanken var udtalt, havde han Hovedet frit, og styrtede nu ind, ganske forstyrret over den Skræk, Lykkens Kalosker havde bragt ham i.

* - 190

Hermed maae vi slet ikke troe, at det Hele var forbi, nei - det bliver værre endnu.

Natten gik og den følgende Dag med, der kom ingen Bud efter Kaloskerne.

Om Aftenen skulde gives en Forestilling paa det lille Theater i Kannikestrædet. Huset var propfuldt; mellem Declamations-Numerne blev givet et nyt Digt. Vi skulle høre det. Titelen var:

Mosters Briller.

Min Bedstemoders Klogskab er bekjendt,
Var man i »gammel Tid,« blev hun vist brændt.
Hun veed Alt hvad der skeer, ja meget meer,
Hun lige ind i næste Aargang seer,
Ja ind i »fyrgetyve«, det er noget,
Men hun vil aldrig rigtig ud med Sproget.
Hvad mon vel i det næste Aar vil skeel
Hvad mærkeligt? Ja, jeg gad gjerne see
Min egen Skjæbne, Kunstens, Land og Riges,
Men Bedstemoder vil, sligt skal ei siges.
Jeg plaged' hende da, og det gik godt,
Først var hun taus, saa skjændte hun saa smaat,
Det var for mig en Præd'ken opad Vægge,
Jeg er jo hendes egen Kjæledægge!

»For denne ene Gang din Lyst jeg stiller,«
Begyndte hun og gav mig sine Briller,
»Nu gaaer Du hen et Sted, hvor selv Du vil,
»Et Sted, hvor mange Godtfolk strømme til,
»Hvor bedst Du overseer dem, Du dig stiller,
»Og seer paa Mængden gjennem mine Briller,
»Strax vil de Alle, tro Du mig paa Ordet,
»See ud, som et Spil Kort, lagt op paa Bordet;
»Af disse kan Du spaae, hvad der skal skee!«

Jeg sagde Tak og løb afsted og vilde see,
Men, tænkte jeg, hvor mon de Fleste komme?
Paa Langelinie? Der man bli'er forkjølet.
Paa Østergade? Bah! der er saa sølet!
Men i Theatret? det var ganske deiligt,
Den Aftenunderholdning falder just beleiligt -

* - 191

- Her er jeg da! mig selv jeg forestiller;
Tillader De, jeg bruger Mosters Briller,
Alene før at see - gaae dog ei bort!
At see, om De see ud, som et Spil Kort,
Af hvilket jeg kan spaae, hvad Tiden skjænker.
- Jeg deres Taushed som et Ja mig tænker;
Til Tak skal De da blive med indviet.
Her er' vi allesammen paa Partiet.
Jeg spaaer for Dem, for mig, for Land og Rige,
Nu vil vi see, hvad Kortene kan sige.
(Og saa satte han Brillerne paa.)
Jo, det er rigtigt! nei, nu maa jeg lee!
O, gid De kunde komme op at see!

Hvor her er grumme mange Herreblade,
Og Hjerter Damer, her er' hele Rade.
Det Sorte der, ja det er Klø'er og Spa'er.
- Nu snart et rigtigt Overblik jeg ha'er.
Spa'erdame seer jeg der med megen Vægt
Har sine Tanker vendt til Ruderknægt.
O, denne Skuen gjør mig halv beruset!
Der ligge mange Penge her til Huset,
Og Fremmede fra Verdens anden Side.
Men det var ikke det vi vilde vide.
Om Stænderne? Lad see! - ja hen i *Tiden!*
Men derom er det man skal læse siden;
Hvis nu jeg sladder, skader jeg jo Bladet,
Jeg vil ei tage bort det bedste Been af Fadet.
Theatret da? - Hver Nyhed? Smagen? Tonen?
Nei, jeg vil staae mig godt med Directionen.
Min egen Fremtid? Ja, De veed, eens eget,
Det ligger os paa Hjertet grumme meget!
Jeg seer! -
Jeg kan ei sige, hvad jeg seer,
Men De vil høre det, saasnt det skeer.
Hvo er vel lykkeligs! af os herinde?
Den Lykkeligste? Let jeg den skal finde!
Det er jo, - nei, det kan saa let genere,
Ja muligtviis vil det bedrøve Flere!
Hvo lever længst? Den Dame der, den Herre?
Nei, sige Sligt, er endnu meget værre!

* 192

Om -? Ja tilsidst saa veed jeg selv det ei;
Jeg er genert, saa let man En kan krænke:
Nu, jeg vil see da, hvad de troe og tænke
Jeg ved min hele Spaadoms Kraft skal skjænke.
De troe? Nei, hvad behager? Rundtomkring
De troe, det ende vil med Ingenting,
De veed for vist de faae kun Klang og Kling.
Saa tier jeg, høistærede Forening,
Jeg skylder Dem at have deres Mening!

Digtet blev ypperligt fremsagt og Declamatoren gjorde stor Lykke. Mellem Tilskuerne var Volonteuren fra Hospitalet, der syntes at have forglemt sit Eventyr Natten forud, Kaloskerne havde han paa, thi de vare ikke blevne afhentede, og da der var sølet paa Gaden, kunde de jo gjøre ham god Tjeneste.

Digtet syntes han godt om.

Ideen beskjæftigede ham meget, han gad nok have saadanne Brillen, maaskee, naar man rigtigt brugte dem, kunde man see Folk lige ind i Hjerterne, det var egentligt interessantere, meente han, end at see, hvad der skulde skee næste Aar, for det fik man nok at vide, men derimod det andet aldrig. »Jeg kan tænke mig nu hele den Række af Herrer og Damer der paa første Bænk, - kunde man see dem lige ind i Brystet, ja, der maatte da være en Aabning, en Slags Boutik; naa, hvor mine Øine skulde gaae i Boutikker! hos den Dame der vilde jeg vist finde en stor Modehandel! hos hende der er Boutikken tom, dog kan den trænge til at reengjøres; men der vilde ogsaa være solide Boutikker! ak ja!« sukke han, »jeg veed een, i den er Alting solidt, men der er allerede en Bodsvend, det er det eneste daarlige i hele Boutikken! Fra en og anden vilde det raabe: »Vær saa god og træd indenfor!« Ja, gid jeg kunde træde indenfor, som en net lille Tanke gaae gjennem Hjerterne!«

See, det var nok for Kaloskerne, hele Volonteuren svandt sammen og en høist usædvanlig Reise begyndte midt igjennem Hjerterne paa den forreste Række Tilskuere. Det første Hjerte, han kom igjennem, var en Dames; men øieblikkelig troede han at være paa det orthopædiske Institut, som man kalder det Huus, hvor Doktoren tager Menneske-Knuder bort og faaer Folk til at blive ranke, der var han i det Værelse, hvor Gips-Afstøbningerne af de forvosne Lemmer hænge paa Væggen; dog

* 193

her var Forskjellen denne, at ude paa Institutet tages de, i det Patienten kommer ind, men her i Hjertet vare de tagne og opbevarede, i det de gode Personer vare gaaet ud. Det var Afstøbninger af Veninder, deres legemlige og aandelige Feil, som her opbevaredes.

Hurtigt var han i et andet qvindeligt Hjerte, men dette syntes ham en stor hellig Kirke. Uskyldighedens hvide Due flagrede over Høi-Altret; hvor gjerne var han ikke sjunket paa Knæ, men fort maatte han ind i det næste Hjerte, men endnu hørte han Orgeltonerne, og selv, syntes han, at være blevet et nyt og bedre Menneske, følte sig ikke uværdig til at betræde den næste Helligdom, der viste et fattigt Tagkammer, med en syg Moder; men gennem det aabne Vindue straaede Guds varme Sol, deilige Roser nikkede fra den lille Trækasse paa Taget, og to himmelblaa Fugle sang om barnlig Glæde, medens den syge Moder nedbad Velsignelse over Datteren.

Nu krøb han paa Hænder og Fødder gennem en overfyldt Slagterbod, det var Kjød og kun Kjød han stødte paa, det var Hjertet i en riig, respectabel Mand, hvis Navn vist maa findes i Veiviseren.

Nu var han i hans Gemalindes Hjerte, det var et gammelt forfaldet Dueslag; Mandens Portrait blev brugt som Veirhane, denne stod i Forbindelse med Dørene, og saaledes gik disse op og i, saasnart som Manden dreiede sig.

Derpaa kom han i et Speilkabinet, som det vi have paa Slottet Rosenborg, men Speilene forstørrede i en utrolig Grad. Midt paa Gulvet sad, som en Dalai-Lama, Personens ubetydelige Jeg, forbauset ved at see sin egen Storhed.

Herefter troede han sig i et snevert Naalehuus, fuldt af spidse Naale, det er bestemt »Hjertet af en gammel ugift Jomfru!« maatte han tænke, men det var ikke Tilfældet, det var en ganske ung Militair med flere Ordener, just, som man sagde, en Mand med Aand og Hjerte.

Ganske fortumlet kom den syndige Volonteur ud af det sidste Hjerte i Bækken, han formaaede ikke at ordne sine Tanker, men meente, at det var hans alt for stærke Phantasie, der var løbet af med ham.

»Herre Gud,« sukkede han, »jeg har bestemt Ansats til at blive gal! her er ogsaa utilgiveligt hedt herinde! Blodet stiger mig til Hovedet!« og nu erindrede han sig den store

* 194

Begivenhed Aftenen forud, hvorledes hans Hoved havde siddet fast mellem Jernstængerne ved Hospitalet. »Der har jeg bestemt faaet det!« meente han. »Jeg maae tage den Ting itide. Et russisk Bad kunde være godt. Gid jeg allerede laae paa den øverste Hylde!«

Og saa laae han paa den øverste Hylde i Dampbadet, men han laae med alle Klæderne, med Støvler og Kalosker paa; de hede Vanddraaber fra Loftet dryppede ham i Ansigtet.

»Hu!« skreeg han og foer ned for at faae et Styrtebad. Den opvartende Karl gav ogsaa et høit Skrig ved at see det paaklædte Menneske derinde.

Volonteuken havde imidlertid saamegen Fatning, at han hvidskede til ham: »Det er et Væddemaal!« men det første han gjorde, da han kom paa sit eget Værelse, var at faae et stort spansk Flueplaster i Nakken og et ned af Ryggen, for at Galskaben kunde trække ud.

Næste Morgen havde han da en blodig Ryg, det var det han vandt ved Lykkens Kalosker.

V. Copistens Forvandling.

Vægteren, som vi vistnok ikke have glemt, huskede imidlertid paa Kaloskerne, som han havde fundet og bragt med ud paa Hospitalet; han afhentede dem, men da hverken Lieutenanten eller nogen anden i Gaden vilde kjendes ved dem, bleve de afleverede paa Politikammeret.

»Det seer ud, som det var mine egne Kalosker!« sagde en at de Herrer Copister, idet han betragtede Hittogodset og stillede dem om ved Siden af sine. »Der maa mere, end et Skomager-Øie, til at skille dem fra hverandre!«

»Herr Copist!« sagde en Betjent, som traadte ind med nogle Papirer.

Copisten vendte sig om, talte med Manden, men da det var forbi og han saae paa Kaloskerne, var han i stor Vilderede med, om det var dem til Venstre, eller dem til Høire, som tilhørte ham. »Det maa være dem,

som ere vaade!« tænkte han; men det var just feil tænkt, thi det var Lykkens, men hvorfor skulde ikke ogsaa Politiet kunne feile! han tog dem paa, fik nogle Papirer i Lommen, andre under Armen, hjemme, skulde de gjennemlæses og afskrives; men nu var det just

* - 195

Søndagformiddag og Veiret godt, en Tour til Frederiksberg, tænkte han, kunde jeg have godt af! og saa gik han derud.

Ingen kunde være et mere stille og flittigt Menneske, end denne unge Mand, vi unde ham ret denne lille Spadseretur, den vilde vistnok være saare velgjørende for ham oven paa den megen Sidden; i Begyndelsen gik han kun, uden at tænke paa nogen Ting, derfor havde Kaloskerne ikke Leilighed til at vise deres Tryllekraft.

I Alleen mødte han en Bekjendt, en ung Digter, der fortalte ham, at han Dagen efter vilde begynde sin Sommerreise.

»Naa, skal De nu afsted igjen!« sagde Copisten. »De er da ogsaa et lykkeligt, frit Menneske. De kan flyve hvorhen De vil, vi Andre har en Lænke om Benet!«

»Men den sidder fast til Brødtræet!« svarede Digteren. »De behøver ikke at sørge for den Dag i Morgen, og bliver De gammel, saa faaer De Pension!«

»De har det dog bedst!« sagde Copisten, »at sidde og digte, det er jo en Fornøielse! hele Verden siger Dem Behageligheder, og saa er De Deres egen Herre! jo, De skulde prøve, at sidde i Retten med de trivielle Sager!«

Digteren rystede med Hovedet, Copisten rystede ogsaa med Hovedet, hver beholdt sin Mening og saa skiltes de ad.

»Det er et eget Folkefærd, de Poeter!« sagde Copisten, »jeg gad nok prøve paa at gaae ind i saadan en Natur, selv blive en Poet, jeg er vis paa, at jeg ikke skulde skrive saadanne Klynkevers, som de andre! - - Det er ret en Foraarsdag for en Digter! Luften er saa usædvanlig klar, Skyerne saa smukke, og der er en Duft ved det Grønne! ja, i mange Aar har jeg ikke følt det, som i dette Øieblik.«

Vi mærke allerede, at han er blevet Digter; iøinefaldende var det vel ikke, thi det er en taabelig Forestilling, at tænke sig en Digter anderledes end andre Mennesker, der kan mellem disse være langt mere poetiske Naturer, end mangen stor erkjendt Digter er det; Forskjellen bliver kun, at Digteren har en bedre aandelig Hukommelse, han kan holde paa Ideen og Følelsen til den klart og tydeligt er gaaet over i Ordet, det kunne de Andre ikke. Men at gaae over fra en hverdags Natur til en begavet er altid en Overgang, og den havde Copisten nu gjort.

»Den deilige Duft!« sagde han, »hvor minder den mig ikke om Violerne hos Tante Lone! Ja, det var da jeg var en lille Dreng! Herre Gud, det har jeg i mange Tider ikke tænkt paa!

* - 196

den gode gamle Pige! hun boede der omme bag Børsen. Altid havde hun en Qvist eller et Par grønne Skud i Vand, Vinteren maatte være saa stræng den vilde. Violerne duftede, mens jeg lagde de opvarmede Kobberrullinger paa den frose Bude og gjorde Kighuller. Det var et artigt Perspektiv. Udenfor i Canalen laae Skibene indefrosne, forladede af hele Mandskabet, en skrigende Krage var da hele Besætningen; men naar saa Foraaret luftede, saa blev der travlt; under Sang og Hurraraab saugede man Isen itu, Skibene bleve tjærede og taklede, saa foer de til fremmede Lande; jeg er blevet her, og maa altid blive, altid sidde paa Politikammeret og see de Andre tage Pas til at reise udenlands, det er min Lod! O, ja!« sukkede han dybt, men standsede i det samme pludselig. »Herre Gud, hvad gaaer der dog af mig! saadan har jeg aldrig før tænkt eller følt! Det maa være Foraarsluften! det er baade ængsteligt og behageligt!« Han greb i Lommen til sine Papirer. »Disse give mig andet at tænke paa!« sagde han og lod Øinene glide hen over det første Blad. »*Fru Sigbrith*, original Tragedie i fem Acter,« læste han, »hvad er det! og det er jo min egen Haand. Har jeg skrevet den Tragedie? *Intriguen paa Volden eller store Bededag*, Vaudeville. - Men hvor har jeg faaet den? Man maa have puttet mig det i Lommen, her er et Brev?« ja, det var fra Theater-Directionen, Stykkerne vare forkastede og Brevet selv var slet ikke høfligt stilet. »Hm! hm!« sagde Copisten, og satte sig ned paa en Bænk; hans Tanke var saa levende, hans Hjerte saa blødt; uvilkaarligt greb han en af de nærmeste Blomster, det var en simpel lille Gaaseurt; hvad Botanikeren først gennem mange Forelæsninger siger os, forkyndte den i eet Minut; den fortalte Mythen om sin Fødsel, den fortalte om Sollysets Magt, der udspændte de fine Blade og tvang dem til at dufte, da tænkte han paa Livets Kampe, der ligedan vække Følelserne i vort Bryst. Luft og Lys var Blomstens Beilere, men Lyset var den begunstigede, efter Lyset bøiede den sig, forsvandt dette, da rullede den sine Blade sammen og sov ind under Luftens Omarmelse. »Det er Lyset, der smykker mig!« sagde Blomsten; »men Luften lader dig aande!« hviskede Digterstemmen.

Tæt ved stod en Dreng og slog med sin Stok i en muddret Grøft, Vanddraaberne stænkede op imellem

de grønne Grene, og Copisten tænkte paa de Millioner usynlige Dyr, der i Draaberne bleve kastede i en Høide, der efter deres Størrelse var for

*
– 197

dem, som det vilde være for os at hvirvles høit over Skyerne. Idet Copisten tænkte herpaa og paa hele den Forandring, der var foregaaet med ham, smilte han: »jeg sover og drømmer! mærkværdigt er det alligevel, hvor man dog kan drømme naturligt og selv vide, at det kun er en Drøm. Gid jeg imorgen kunde huske det, naar jeg vaagner; nu synes jeg at være ganske usædvanlig oplagt! jeg har et klart Blik over Alting, føler mig saa opvakt, men jeg er vis paa, at naar jeg imorgen husker noget af det, saa er det Vrøvl, det har jeg prøvet før! Det gaaer med alt det Kloge og Prægtige, man hører og siger i Drømme, som med de Underjordiskes Guld: idet man faaer det, er det rigt og herligt, men seet ved Dagen, kun Stene og visne Blade: Ak,« sukkelede han ganske veemodig og saae paa de syngende Fugle, der nok saa fornøiede hoppede fra Green til Green. »De har det meget bedre end jeg! flyve, det er en deilig Kunst, lykkelig den, som er født med den! ja skulde jeg gaae over i noget, saa skulde det være saadan en lille Lærke!«

I det samme slog Kjoleskjøder og Ærmer sammen i Vinger, Klæderne bleve Fjer og Kaloskerne Kløer; han mærkede det meget godt og loe indvortes: »saa, nu kan jeg da see, jeg drømmer! men saa naragtigt har jeg aldrig gjort det før;« og han fløi op i de grønne Grene og sang, men der var ikke Poesie i Sangen, thi Digternaturen var borte; Kaloskerne kunde, som enhver der gjør noget til Gavns, kun gjøre een Ting af Gangen, han vilde være Digter, det blev han, nu vilde han være en lille Fugl, men ved at blive denne, ophørte den forrige Eiendommelighed.

»Det er artigt nok,« sagde han, »om Dagen sidder jeg paa Politikammeret mellem de solideste Afhandlinger, om Natten kan jeg drømme at flyve som Lærke i Frederiksberghave, der kunde s'gu' skrives en heel Folkecomedie derom!«

Nu fløi han ned i Græsset, dreiede Hovedet om til alle Sider og slog med Næbet paa de smidige Græsstraae, der i Forhold til hans nærværende Størrelse syntes store, som Nord-Afrikas Palmegrene.

Det var kun et Øieblik og det blev kulsort Nat omkring ham; en, som han syntes, uhyre Gjenstand, blev kastet hen over ham, det var en stor Kasket, som en Dreng fra Nyboder kastede over Fuglen, en Haand kom ind og greb Copisten om Ryg og Vinger, saa han peeb; i første Forskrækkelse raabte han høit: »Din
*
– 198

uforskammede Hvalp! Jeg er Copist i Politikamret!« men det lød for Drengen som et pipipi! han slog Fuglen paa Næbet og vandrede afsted.

I Alleen mødte han to Skoledrenge af den dannede Classe, det vil sige, som Mennesker betragtet, som Aander vare de i Skolens nederste; de kjøbte Fuglen for otte Skilling, og saaledes kom Copisten til Kjøbenhavn, hjem til en Familie i Gothersgaden.

»Det er godt, jeg drømmer!« sagde Copisten, »ellers blev jeg s'gu' vred! først var jeg Poet, nu en Lærke! ja det var da Poet-Naturen, der fik mig over i det lille Dyr! Det er dog en ynkelig Ting, især naar man falder i Hænderne paa nogle Dreng. Jeg gad nok vide, hvorledes dette løber af!«

Drengene førte ham ind i en meget elegant Stue; en tyk leende Frue tog imod dem, men hun var slet ikke fornøiet med, at den simple Markfugl, som hun kaldte Lærken, kom med ind, dog for i Dag vilde hun lade det gaae, og de maatte sætte den i det tomme Buur, som stod ved Vinduet! »det kan maaskee fornøie Poppedreng!« tilføiede hun og loe hen til en stor grøn Papegøie, der gyngede fornemt i sin Ring i det prægtige Messingbuur. »Det er Poppedrengs Geburtsdag!« sagde hun dum naiv, »derfor vil den lille Markfugl gratulere!«

Poppedreng svarede ikke et eneste Ord, men gyngede fornemt frem og tilbage, derimod begyndte en smuk Canarifugl, der sidste Sommer var bragt hertil fra sit varme, duftende Fædreland, høit at synge.

»Skraalhans!« sagde Fruen og kastede et hvidt Lommetørklæde over Buret.

»Pipi!« sukkelede den, »det; var et skrækkeligt Sneeveir!« og med dette Suk taug den.

Copisten, eller, som Fruen sagde, Markfuglen, kom i et lille Buur tæt op til Canarifuglen, ikke langt fra Papegøien. Den eneste menneskelige Tirade, Poppedreng kunde frempluddre, og som tidt faldt ret komik, var den: »nej, lad os nu være Mennesker!« Alt det øvrige den skreg, var ligesaa uforstaaeligt, som Kanarifuglens Qvidden, kun ikke for Copisten, der nu selv var en Fugl, han forstod inderligt godt Kammeraterne.

»Jeg fløi under den grønne Palme og det blomstrende Mandeltræ!« sang Canarifuglen, »jeg fløi med mine Brødre og Søstre henover de prægtige Blomster og over den glasklare Sø, hvor Planterne nikkede paa Bunden. Jeg saae ogsaa mange

deilige Papegøier, der fortalte de morsomste Historier, saa lange og saa mange!«

»Det var vilde Fugle;« svarede Papegøien, »de havde ingen Dannelselse. Nei, lad os nu være Mennesker! - Hvorfor leer Du ikke? Naar Fruen og alle de Fremmede kan lee deraf, saa kan Du ogsaa. Det er en stor Mangel, ikke at kunne goutere det Moersomme. Nei, lad os nu være Mennesker!«

»O husker Du de smukke Piger, som dandsede under det udspændte Telt ved de blomstrende Træer? Husker Du de søde Frugter og den kjølende Saft i de vildt voxende Urter?«

»O ja!« sagde Papegøien, »men her har jeg det langt bedre! jeg har god Mad og en intim Behandling; jeg veed, jeg er et godt Hoved, og mere forlanger jeg ikke. Lad os nu være Mennesker! Du er en Digtersjæl, som de kalde det, jeg har grundige Kundskaber og Vittighed, Du har dette Genie, men ingen Besindighed, gaaer op i disse høie Naturtoner, og derfor dække de Dig til. Det byde de ikke mig, nei, for jeg har kostet dem noget mere! jeg imponerer med Næbet og kan slaae en »Witz! Witz! Witz!« nei lad os nu være Mennesker!«

»O mit varme, blomstrende Fædreneland!« sang Canarifuglen, »jeg vil synge om dine mørkegrønne Træer, om dine stille Havbugter, hvor Grenene kysse den klare Vandflade, synge om alle mine glimrende Brødres og Søstres Jubel, hvor »Ørkenens Plantekilder« groe!«*)

»Lad dog bare være med de Klynke-Toner,« sagde Papegøien. »Siig noget, man kan lee af! Latter er Tegn paa det høieste aandelige Standpunkt. See om en Hund eller Hest kan lee! nei, græde kan den, men lee, det er alene givet Menneskene. Ho, ho, ho!« loe Poppedreng og tilføiede sin Witz: »Lad os nu være Mennesker.«

»Du lille graa danske Fugl,« sagde Canarifuglen, »Du er ogsaa blevet Fange! der er vist koldt i dine Skove, men der er dog Frihed, flyv ud! De har glemt at lukke for dig; det øverste Vindue staaer aabent. Flyv, flyv!«

Og det gjorde Copisten, vips var han ude af Buret; i det samme knagede den halvaabne Dør ind til det næste Værelse, og smidig, med grønne, skinnende Øine, sneg Huuskatten sig ind og gjorde Jagt paa ham. Canarifuglen flagrede i Buret,

* *
– 200

Papegøien slog med Vingerne og raabte: »Lad os nu være Mennesker!« Copisten følte den dødeligste Skræk og fløi afsted igjennem Vinduet, over Huse og Gader; tilsidst maatte han hvile sig lidt.

Gjenboens Huus havde noget hjemligt; et Vindue stod aabent, han fløi derind, det var hans eget Værelse; han satte sig paa Bordet.

»Lad os nu være Mennesker!« sagde han uden selv at tænke paa hvad han sagde, det var efter Papegøien, og i samme Øieblik var han Copisten, men han sad paa Bordet.

»Gud bevar'os!« sagde han, »hvor er jeg kommet her op og saaledes faldet i Søvn! det var ogsaa en urolig Drøm jeg havde. Noget dumt Tøi var den hele Historie!«

VI. Det Bedste Kaloskerne bragte.

Dagen efter, i den tidlige Morgenstund, da Copisten endnu laae i Sengen, bankede det paa hans Dør, det var Naboen i samme Etage, en Student, der læste til at blive Præst; han traadte ind.

»Laan mig dine Kalosker,« sagde han, »der er saa vaadt i Haven, men Solen skinner deiligt, jeg vilde nok ryge en Pibe dernede.«

Kaloskerne fik han paa og var snart nede i Haven, der eiede et Blomme- og et Pæretræ. Selv en saa lille Have, som denne var, gjelder inde i Kjøbenhavn for en stor Herlighed.

Studenten gik op og ned i Gangen; Klokken var kun sex; ude fra Gaden klang et Posthorn.

»O, reise! reise!« udbrød han, »det er dog det lykkeligste i Verden! det er mine Ønskers høieste Maal! da

vilde denne Uro, jeg føler, stilles. Men langt bort skulde det være! jeg vilde see det herlige Schweitz, reise i Italien og -«

Ja, godt var det at Kaloskerne virkede lige strax, ellers var han kommet omkring alt for meget baade for sig selv og os Andre. Han reiste. Han var midt inde i Schweitz, men med otte Andre pakket ind i det Inderste af en Diligence; ondt i Hovedet havde han, træt i Nakken følte han sig, og Blodet var sjunket ham ned i Benene, der ophovnede og klemtes af Støvlerne. Han svævede mellem en blundende og en vaagen Tilstand. I sin Lomme til Høire havde han Creditivet, i sin Lomme til Venstre

*
- 201

Passet og i en lille Skindpung paa Brystet nogle fastsyede Louisd'orer; hver Drøm forkyndte, at en eller anden af disse Kostbarheder var tabt, og derfor foer han feberagtig op, og den første Bevægelse, Haanden gjorde, var en Trekant fra Høire til Venstre og op mod Brystet, for at føle, om han havde dem eller ei. Parapluier, Stokke og Hatte gyngede i Nættet oven over, og forhindrede saa temmeligt Udsigten, der var høist imponerende, han skottede til den, medens Hjertet sang, hvad i det mindste een Digter, vi kjende, har sjunget i *Schweits*, men ikke til Dato ladet trykke:

Ja, her er saa smukt, som Hjertet vil,
Jeg øiner Montblanc, min Kjære.
Gid bare Pengene vil slaae til,
Ak, saa var her godt at være!

Stor, alvorlig og mørk var den hele Natur rundt om. Granskovene syntes Lyngtoppe paa de høie Klipper, hvis Top skjultes i Skytaagen; nu begyndte det at snee; den kolde Vind blæste.

»Uh!« sukkede han, »gid vi vare paa den anden Side af Alperne, saa var det Sommer og saa havde jeg hævet Penge paa mit Creditiv; den Angst, jeg er i for disse, gjør at jeg ikke nyder Schweitz, o, gid jeg var paa den anden Side!«

Og saa var han paa den anden Side; dybt inde i Italien var han, mellem Florents og Rom. Søen *Tracymenes* laae i Aftenbelysning, som et flammende Guld, mellem de mørkeblaa Bjerge; her, hvor *Hannibal* slog *Flaminus*, holdt nu Viinrankerne hinanden fredeligt i de grønne Fingre; yndige halvnøgne Børn vogtede en Flok kulsorte Sviin under en Gruppe duftende Laurbærtræer ved Veien. Kunde vi ret give dette Malerie, Alle vilde juble: »Deilige Italien!« men det sagde slet ikke Theologen eller een eneste af hans Reisefæller inde i Veturinens Vogn.

I tusindeviis fløi giftige Fluere og Myg ind til dem, forgjæves pidskede de omkring sig med en Myrthegren, Fluerne stak alligevel; ikke eet Menneske var der i Vognen, uden at jo hans Ansigt var opsvulmet og blodigt af Bid. De stakkels Heste saae ud som Aadslere, Fluerne sad i store Kager paa dem, og kun øieblikkelig hjalp det, at Kudskene steg ned og skrabede Dyrene af. Nu sank Solen, en kort, men isnende Kulde gik

*
- 202

igjennem hele Naturen, det var slet ikke behageligt; men rundt om fik Bjerge og Skyer den deiligste grønne Farve, saa klar, saa skinnende - ja gaee selv hen at see, det er bedre end at læse Beskrivelsen! det var mageløst! det fandt de Reisende ogsaa, men - Maven var tom, Legemet træt, al Hjertets Længsel dreiede sig efter et Nattekvarteer; men hvorledes vilde dette blive? Man saae langt inderligere efter dette, end efter den skjønnede Natur.

Veien gik gennem en Olivenskov, det var som kjørte han i Hjemmet mellem knudrede Pile, her laae det eensomme Vertshuus. En halvsnees tiggende Krøblinger havde leiret sig udenfor, den raskeste af dem saae ud som »Hungerens ældste Søn, der havde naaet sin Myndigheds-Alder«,*) de Andre vare enten blinde, havde visne Been og krøb paa Hænderne, eller indsvundne Arme med fingerløse Hænder. Det var ret Elendigheden trukket frem af Pjalterne. »*Eccellenza, miserabili!*« sukkede de og strakte de syge Lemmer frem. Vertinden selv med bare Fødder, uredt Haar og kun iført en smudsig Bluse, tog imod Gjæsterne. Dørene vare bundne sammen med Seglgarn; Gulvet i Værelserne frembød en halv oprodet Brolægning med Muurstene; Flagermuus fløi hen under Loftet, og Stanken herinde - -

»Ja, vil hun dække nede i Stalden!« sagde een af de Reisende, »dernede veed man dog hvad det er man indaander!«

Vinduerne bleve aabnede, for at der kunde komme lidt frisk Luft, men hurtigere end denne kom de visne Arme ind og den evige Klynken: *miserabili, Eccellenza!* Paa Væggene stode mange Inskriptioner, Halvdelen var imod *bella Italia*.

Maden blev bragt frem; der var en Suppe af Vand, kryddret med Peber og harsk Olie, og saa nok engang den samme Olie paa Salaten; fordærvede Æg og stegte Hanekamme vare Pragretterne; selv Vinen havde Afsmag, det var en sand Mixtur.

Til Natten bleve Kufferterne stillede op for Døren; een af de Reisende havde Vagt, medens de Andre sov; Theologen var den Vagthavende; o hvor kvalmt var der ikke herinde! Heden trykkede, Myggene surrede og stak, *miserabili* udenfor klynkede i Søvnne.

»Ja, reise er godt nok!« sukkede Studenten, »havde man bare intet Legeme! kunde dette hvile og Aanden derimod
* *
-- 203

flyve. Hvor jeg kommer, er der et Savn, der trykker Hjertet; noget bedre, end det Øieblikkelige, er det jeg vil have; ja noget bedre, det Bedste, men hvor og hvad er det! jeg veed i Grunden nok, hvad jeg vil, jeg vil til et lykkeligt Maal, det Lykkeligste af Alle!«

Og i det Ordet var udtalt, var han i Hjemmet; de lange hvide Gardiner hang ned for Vinduet og midt paa Gulvet stod den sorte Liigkiste, i den laae han i sin stille Dødssøvn, hans Ønske var opfyldt, Legemet hvilte, Aanden reiste. Priis Ingen lykkelig, før han er i sin Grav, var *Solens* Ord, her fornyedes Bekræftelsen.

Ethvert Liig er Udødelighedens Sphinx; heller ikke Sphinxen her i den sorte Kiste besvarede for os, hvad den Levende to Dage forud havde nedskrevet:

Du stærke Død, din Taushed vækker Gru;
Dit Spor er jo kun Kirkegaardens Grave.
Skal Tankens Jakobs-Stige gaae itu?
Staaer jeg kun op, som Græs i Dødens Have?

Vor største Liden tidt ei Verden seer!
Du, som var ene, lige til det sidste,
I Verden meget trykker Hjertet meer,
End Jorden, som de kaste paa din Kiste!

To Skikkelser bevægede sig i Værelset; vi kjende dem begge: det var *Sorgens* Pee og *Lykkens* Udsendte; de bøiede sig over den Døde.

»Seer Du,« sagde *Sorgen*, »hvad Lykke bragte vel dine Kalosker Menneskeheden?«

»De bragte i det mindste ham, som sover her, et varigt Gode!« svarede *Glæden*.

»O nei!« sagde *Sorgen*; »Selv gik han bort, han blev ikke kaldet! hans aandelige Kraft her var ikke stærk nok til at hæve de Skatte hist, som han efter sin Bestemmelse maa hæve! Jeg vil vise ham en Velgjerning!«

Og hun tog Kaloskerne af hans Fødder; da var Dødssøvnen endt, den Gjenoplevede reiste sig. *Sorgen* forsvandt, men ogsaa Kaloskerne; hun har vist betragtet dem som sin Eiendom.

*
—
204

Klokken.

Om Aftenen i de snevre Gader i den store By, naar Solen gik ned og Skyerne skinnede som Guld oppe mellem Skorstenene, hørte tidt snart den Ene snart den Anden en underlig Lyd, ligesom Klangen af en Kirkeklokke, men det var kun et Øieblik den hørtes, for der var saadan en Rumlen med Vogne og saadan en Raaben og det forstyrrer. »Nu ringer Aftenklokken!« sagde man, »nu gaaer Solen ned!«

De, som gik udenfor Byen, hvor Husene laae længer fra hinanden med Haver og smaa Marker, saae Aftenhimmelen endnu prægtigere og hørte langt stærkere Klangen af Klokken, det var som kom Lyden fra en Kirke dybt inde i den stille, duftende Skov; og Folk saae derhen, og bleve ganske høitidelige. -

Nu gik mange Tider, den Ene sagde til den Anden: »Mon der er en Kirke derude i Skoven? Den Klokke har dog en underlig, deilig Klang, skulle vi ikke tage derud og see lidt nærmere paa den«. Og de rige Folk de kjørte og de fattige de gik, men Veien blev dem saa underlig lang, og da de kom til en heel Deel Piletræer,

der voxte ved Udkanten af Skoven, saa satte de sig der og saae op i de lange Grene og troede, at de vare rigtigt i det Grønne; Conditoren inde fra Byen kom derud og slog sit Telt op, og saa kom der nok en Conditor og han hang en Klokke op ligeover sit Telt, og det en Klokke, som var tjæret for at

---205

kunne taale Regnen, og Knebelen manglede. Naar saa Folk toge hjem igjen, sagde de at det havde været saa romantisk, og det betyder Noget ganske udenfor Theevand. Tre Personer forsikkrede, at de vare trængte ind i Skoven lige til hvor den endte, og de havde altid hørt den underlige Klokkeklang, men det var der for dem ligesom den kom inde fra Byen; den ene skrev en heel Vise derom og sagde, at Klokken klang som en Moders Stemme til et kjært klogt Barn, ingen Melodi var deiligere end Klokkens Klang.

Landets Keiser blev ogsaa opmærksom derpaa og lovede, at den som ret kunde opdage hvorfra Lyden kom, skulde faae Titel af »Verdens Klokker« og det selv om det ikke var en Klokke.

Nu gik da mange til Skoven for det gode Levebrøds Skyld, men der var kun Een, som kom hjem med en Slags Forklaring, Ingen havde været dybt nok inde, og han da ikke heller, men han sagde dog at Klokke-Lyden kom fra en meget stor Ugle i et huult Træ, det var saadan en Viisdoms-Ugle, som idelig slog sit Hoved mod Træet, men om Lyden kom fra dens Hoved eller fra den hule Stamme, det kunde han ikke endnu med Bestemthed sige, og saa blev han ansat som Verdens Klokker og skrev hvert Aar en lille Afhandling om Uglen; men ligemeget vidste man.

Nu var det just en Confirmations-Dag, Præsten havde talt saa smukt og inderligt; Confirmanderne havde været saa bevægede, det var en vigtig Dag for dem, de bleve fra Børn med eet til voxne Mennesker, Barnesjælen skulde nu ligesom flyve over i en forstandigere Person. Det var det deiligste Solskin, Confirmanderne gik ud af Byen, og fra Skoven klang forunderlig stærkt den store ubekjendte Klokke. De fik lige strax saadan en Lyst til at komme der, og det Alle paa tre nær, den ene af dem skulde hjem og prøve sin Balkjole, for det var just den Kjole og det Bal, der var Skyld i, at hun var blevet confirmeret denne Gang, for ellers var hun ikke kommet med; den anden var en fattig Dreng, som havde laant sin Confirmations Kjole og Støvlerne hos Vertens Søn og dem maatte han levere af paa bestemt Klokkelæt; den tredie sagde, at han aldrig gik noget fremmed Sted, uden hans Forældre vare med, og at han altid

*
- 206

havde været et artigt Barn og det vilde han blive, selv som Confirmand, og det skal man ikke gjøre Nar af! - men det gjorde de.

Tre af dem gik altsaa ikke med; de Andre travede afsted; Solen skinnede og Fuglene sang og Confirmanderne sang med og holdt hverandre i Hænderne, for de havde jo ikke faaet Embeder endnu og vare alle Confirmander for *vor Herre*.

Men snart blev to af de mindste trætte og saa vendte de to om til Byen igjen; to Smaapiger satte sig og bandt Krands, de kom heller ikke med, og da de Andre naaede Piletræerne, hvor Conditoren boede, saa sagde de: »see saa, nu ere vi herude; Klokken er jo egentlig ikke til, den er bare saadant noget man bilder sig ind!«

Da lød i det samme dybt i Skoven Klokken saa sødt og høitideligt, at fire, fem bestemte sig til dog at gaae noget længere ind i Skoven. Den var saa tæt, saa løvfuld, det var ordentligt besværligt at komme frem, Skovmærker og Anemoner voxte næsten altfor høit, blomstrende Convolvuli og Brombær-Ranker hang i lange Guirlander fra Træ til Træ, hvor Nattergalen sang og Solstraalerne legede; o det var saa velsignet, men det var ingen Vei at gaae for Pigerne, de vilde faaet Klæderne revet *itu. Der laae store Klippeblokke begroede med Mos af alle Farver, det friske Kildevand piblede frem og underligt sagde det ligesom »kluk, kluk!«

»Det skulde dog ikke være Klokken«! sagde een af Confirmanderne, og lagde sig ned og hørte efter. »Det maa man rigtigt studere«! og saa blev han og lod de Andre gaae.

De kom til et Huus af Bark og Grene, et stort Træ med vilde Æbler hældede sig hen over det, som vilde det ryste hele sin Velsignelse ud over Taget, der blomstrede med Roser; de lange Grene laae lige hen om Gavlen, og paa den hang en lille Klokke. Skulde det være den, man havde hørt. Ja, derom vare de Alle enige, paa Een nær, han sagde, at den Klokke var for lille og fiin til at kunne høres saa langt borte, som de havde hørt den, og at det var ganske andre Toner, som saaledes rørte et Menneske-Hjerte; han som talte var en Kongesøn, og saa sagde de Andre »saadan Een vilde nu altid være klogere.«

Saa lod de ham gaae alene, og altsom han gik blev hans

*
- 207

Bryst mere og mere opfyldt af Skov-Eensomheden; men endnu hørte han den lille Klokke, som de Andre vare saa fornøiede med, og imellem, naar Vinden bar fra Conditoren, kunde han ogsaa høre, hvorledes der blev sjunget til Theevand; men de dybe Klokkeslag lød dog stærkere, det var snart ligesom et Orgel spillede

dertil, Lyden kom fra Venstre, fra den Side, paa hvilken Hjertet sidder.

Nu raslede det i Busken og der stod en lille Dreng foran Kongesønnen, en Dreng i Træskoe og med en Trøie saa kort, at man ret kunde see hvor lange Haanded han havde. De kjendte begge hinanden, Drengen var just den af Confirmanderne, som ikke kunde komme med, fordi han skulde hjem og levere Trøie og Støvler af til Vertens Søn; det havde han gjort og var nu i Træskoe og de fattige Klæder gaaet afsted alene, thi Klokken klang saa stærkt, saa dybt, han maatte derud.

»Saa kunne vi jo gaae sammen«! sagde Kongesønnen. Men den fattige Confirmand med Træskoene var ganske undseelig, han trak paa de korte Trøie-Ærmer og sagde: han var bange for, at han ikke kunde gaae saa rask med, desuden meente han, at Klokken maatte søges til Høire, thi den Plads havde jo alt Stort og Herligt.

»Ja, saa mødes vi slet ikke«! sagde Kongesønnen og nikkede til den fattige Dreng, der gik ind i den mørkeste, meest tætte Deel af Skoven, hvor Tornene reve hans fattige Klæder itu og Ansigt, Hænder og Fødder til Blods. Kongesønnen fik ogsaa nogle gode Rifter, men Solen skinnede dog paa hans Vei, og det er ham vi nu følge med, for en rask Knøs var han.

»Klokken vil og maa jeg finde«! sagde han, »om jeg saa skal gaae til Verdens Ende«!

De ækle Abekatte sad oppe i Træerne og grinte med alle deres Tænder. »Skal vi dænge ham«! sagde de; »skal vi dænge ham; han er en Kongesøn«!

Men han gik ufortrøden dybere og dybere ind i Skoven, hvor der voxte de forunderligste Blomster, der stod hvide Stjerne-Lilier med blodrøde Støvtraade, himmelblaa Tulipaner, som gnistrede i Vinden, og Æbletræer, hvor Æblerne ganske og aldeles saae ud som store skinnende Sæbebobler, tænk bare hvor de Træer maatte straale i Solskinnet. Bundt om de deiligste

*
- 208

grønne Enge, hvor Hjort og Hind legede i Græsset, voxte prægtige Ege og Bøge, og var eet af Træerne revnet i Barken, saa voxte her Græs og lange Ranker i Revnen; der var ogsaa store Skovstrækninger med stille Indsøer, hvori hvide Svaner svømmede og sloge med Vingerne. Kongesønnen stod tidt stille og lyttede, ofte troede han, at det var fra een af disse dybe Søer Klokken klang op til ham, men saa mærkede han dog nok, at det var ikke derfra, men endnu dybere inde i Skoven at Klokken klang.

Nu gik Solen ned, Luften skinnede rød, som Ild, der blev saa stille, saa stille i Skoven, og han sank paa sine Knæe, sang sin Aftenpsalme og sagde: »Aldrig finder jeg hvad jeg søger! nu gaaer Solen ned, nu kommer Natten, den mørke Nat; dog eengang kan jeg maaskee endnu see den runde, røde Sol, før den ganske synker bag Jorden; jeg vil stige op paa Klipperne der, de reise sig i Høide med de største Træer«!

Og han greb i Banker og Rødder, klattrede op af de vaade Stene, hvor Vandslangerne snoede sig, hvor Skrubtudsen ligesom gjøede af ham; - men op kom han før Solen endnu ganske var nede, seet fra denne Høide; o, hvilken Pragt! Havet, det store herlige Hav, der væltede sine lange Bølger mod Kysten, strakte sig ud foran ham, og Solen stod som et stort skinnende Alter derude, hvor Hav og Himmel mødtes, alt smeltede sammen i glødende Farver, Skoven sang og Havet sang og hans Hjerte sang med; den hele Natur var en stor hellig Kirke, hvori Træer og svævende Skyer vare Pillerne, Blomster og Græs det vævede Fløiels Klæde og Himlen selv den store Kuppel: deroppe slukkedes de røde Farver, idet Solen forsvandt, men Millioner Stjerner tændtes, Millioner Diamant-Lamper skinnede da, og Kongesønnen bredte sine Arme ud mod Himlen, mod Havet og Skoven, - og i det samme, fra den høire Sidegang, kom med de korte Ærmer og med Træskoe den fattige Confirmand; han var kommen der ligesaa tidlig, *kommen der ad sin Vei, og de løb hinanden imøde og holdt hinanden i Hænderne i Naturens og Poesiens store Kirke, og over dem klang den usynlige hellige Klokke, salige Aander svævede i Dands om den til et jublende Halleluja!

*

-
209

Hørren.

Hørren stod i Blomster. Den har saadanne deilige blaa Blomster saa bløde som Vingerne paa et Møl og endnu meget finere. - Solen skinnede paa Hørren og Regnskyerne vandede den, og det var ligesaa godt for den som det er for Smaabørn at blive vadskede, og saa faae et Kys af Moder; de blive jo deraf meget deiligere. Og det blev ogsaa Hørren.

»Folk siger jeg staaer saa udmærket godt;« sagde Hørren, »og at jeg bliver saa deilig lang, der vil komme et prægtigt Stykke Lærred af mig! Nei, hvor jeg er lykkelig! Jeg er bestemt den allerlykkeligste af Alle! Jeg har det saa godt, og jeg skal blive til Noget! Hvor det Solskin muntret op og hvor den Regn smager og forfrisker! Jeg er mageløs lykkelig, jeg er den Allerlykkeligste!«

»Ja, ja, ja!« sagde Gjerdestavene, »I kjende ikke Verden, men det gjør vi, der er Knuder i os!« og saa knagede de saa ynkelig:

»Snip snap snurre
Basselurre,
Visen er ude!«

»Nei, den er ikke!« sagde Hørren; »Solen skinner i Morgen, Regnen gjør saa godt, jeg kan høre hvor jeg voxer, jeg kan føle jeg har Blomst! jeg er den Allerlykkeligste!«

Men en Dag kom der Folk og tog Hørren i Toppen og ruskede den op med Rod, det gjorde ondt; og den blev lagt i Vand ligesom den skulde druknes, og saa kom den over Ild, ligesom den skulde steges, det var grueligt!

----- 210

»Man kan ikke altid have det godt!« sagde Hørren, »man maa prøve noget, saa veed man noget!«

Men det blev rigtignok slemt. Hørren blev knækket og brækket, skettet og heglet, ja hvad vidste den hvad det hed; den kom paa Kokken, snurre rur! det var ikke mueligt at holde Tankerne samlede.

»Jeg har været overordentlig lykkelig!« tænkte den i al sin Pine! »Man maa være glad ved det Gode, man har havt! Glad, glad, o!« - og det sagde den endnu da den kom paa Væven, - og saa blev den til et deiligt stort Stykke Lærred. Al Hørren, hver eneste Urt, blev til det ene Stykke!

»Ja, men det er jo mageløst! Det havde jeg aldrig troet! Nei, hvor jeg har Lykken med mig! Jo Gjerdestavene de vidste rigtig nok god Besked med deres

»Snip snap snurre
Basselurre!«

Visen er slet ikke ude! Nu begynder den just! Det er mageløst! Ja, har jeg lidt noget, saa er jeg ogsaa nu bleven noget for det; jeg er den Lykkeligste af Alle! - Jeg er saa stærk, og saa blød, saa hvid og saa lang! Det er noget andet end kun at være Urter, selv om man har Blomst! Man bliver ikke passet, og Vand faaer man kun naar det regner. Nu har jeg Opvarning! Pigen vender mig hver Morgen, og med Vandkanden faaer jeg Regnbad hver Aften; ja Præstekonen selv har holdt Tale over mig og sagt, at jeg var det bedste Stykke i Sognet. Jeg kan ikke blive lykkeligere!«

Nu kom Lærredet i Huus, nu kom det under Sax. Hvor man klippede, hvor man skar, hvor man stak med Synaale, for det gjorde man! Det var ingen Fornøielse. Men Lærredet blev til tolv Stykker Lintøi, af det man ikke nævner, men som alle Mennesker maae have; det var tolv Stykker af det.

»Nei, see nu blev jeg først til Noget! Saa det var min Bestemmelse! Ja, men det er jo velsignet! nu gjør jeg Gavn i Verden, og det er det man skal gjøre, det er den rette Fornøielse. Vi ere blevne tolv Stykker, men vi ere alle dog eet og det samme, vi er et Dusin! Hvor det er en mageløs Lykke!«

Og Aar gik, - og saa kunde det ikke holde længer.

»Eengang maa det jo være forbi!« sagde hvert Stykke, »jeg gad jo gjerne holdt noget længer, men man maa ikke forlange

*
- 211

umuelige Ting!« Og saa bleve de revne i Stumper og Laser, de troede at det var reent forbi, for de bleve hakkede og masede og kogte, ja de vidste ikke selv hvad - og saa bleve de deiligt fiint hvidt Papir!

»Nei, det er en Overraskelse! Og en deilig Overraskelse!« sagde Papiret! »Nu er jeg finere end før, og nu skal der skrives paa mig! Hvad kan der ikke blive skrevet! Det er dog en magelos Lykke!« Og der blev skrevet paa det, de allerdeiligste Historier, og Folk hørte hvad der stod, og det var saa rigtigt og godt, det gjorde Menneskene meget klogere og bedre; det var en stor Velsignelse, der i Ord var givet de Papirer.

»Det er mere end jeg drømte om, da jeg var en lille blaa Blomst paa Marken! hvor kunde jeg tænke, at jeg skulde komme til at bære Glæde og Kundskaber ud til Menneskene. Jeg kan endnu selv ikke forstaae det! Men det er nu engang virkelig saa! *Vor Herre* veed, at jeg selv slet ingen Ting har gjort, uden hvad jeg efter fattig Leilighed maatte gjøre, for at være til! Og saa bærer han mig saaledes frem til den ene Glæde og Hæder efter den anden; hver Gang jeg tænker: »Visen er ude!« saa gaaer den just over i noget meget Høiere og Bedre; nu skal jeg vist paa Reise, sendes hele Verden rundt, for at alle Mennesker kunne læse mig! Det er det Rimeligste! Før havde jeg blaa Blomster, nu har jeg for hver Blomst de deiligste Tanker! Jeg er den Allerlykkeligste!«

Men Papiret kom ikke paa Reise, det kom til Bogtrykkeren, og der blev Alt, hvad der stod skrevet paa det, sat i Trykken til en Bog, ja til mange hundrede Bøger, for saa kunde uendelig flere Folk faae Gavn og Glæde deraf, end om det eneste Papir, som det Skrevne var paa, havde løbet Verden rundt, og var blevet slidt op paa Halvveien.

»Ja, det er nu det allerfornuftigste!« tænkte det beskrevne Papir. »Det faldt mig slet ikke ind! Jeg bliver hjemme og holdes i Ære ligesom en gammel Bedstefader! Det er mig, der er skrevet paa, Ordene flød af Pennen lige ind i mig. Jeg bliver og Bøgerne løbe omkring! Nu kan der rigtignok blive bestilt noget! Nei, hvor jeg er glad, hvor jeg er lykkelig!«

Saa blev Papiret samlet i Bundt og lagt paa Hylde. »Man har godt af at hvile paa sin Gjerning!« sagde Papiret. »Det er meget rigtigt at man samler sig og kommer til Eftertanke om hvad

* 212

der boer i En. Nu først veed jeg rigtigt, hvad der staaer i mig! Og kjende sig selv, det er det egentlige Fremskridt. Hvad mon der nu vil komme, noget fremad skeer der, det gaaer altid fremad!« -

En Dag blev alt Papiret lagt paa Skorstenen, det skulde brændes, for det maatte ikke sælges til Spekhøkeren og komme om Smør og Puddersukker. Og alle Børnene i Huset stod rundt om, de vilde see det blusse, de vilde see i Asken de mange røde Ildgnister, der ligesom løbe afsted og slukkes, den ene efter den anden, saa gesvindt - det er Børnene der gaae af Skole, og den allersidste Gnist er Skolemesteren; tidt troer man han er gaaet, men saa kommer han lidt efter alle de Andre.

Og alt Papiret laae i et Bundt paa Ilden. Uh! hvor det slog op i Lue. »Uh!« sagde det, og lige i det samme blev det en heel Flamme; den gik saa høit i Veiret, som aldrig Hørren havde kunnet løfte sin lille blaa Blomst, og skinnede som aldrig det hvide Linned havde kunnet skinne; alle de skrevne Bogstaver bleve i et Øieblik ganske røde, og alle Ord og Tanker gik op i Lue.

»Nu gaaer jeg lige op i Solen!« sagde det inde i Flammen, og det var som tusinde Stemmer sagde det i een, og Flammen slog gennem Skorstenen heelt oven ud; - - og finere end Flammen, ganske usynlig for Menneskenes Øine, svævede smaa bitte Væsner, ligesaa mange som der havde været Blomster paa Hørren. De vare endnu lettere end Flammen, der førte dem, og da den slukkedes og der kun var tilbage af Papiret den sorte Aske, dandsede de endnu en Gang hen over den og hvor de rørte saae man deres Fodspor, det var de røde Gnister: »Børnene gik af Skole og Skolemesteren var den sidste;« det var en Fornøjelse at see paa, og Husets Børn stod og sang ved den døde Aske:

»Snip snap snurre
Basselurre!
Visen er ude!«

Men de smaa usynlige Væsener sagde hver: »Visen er aldrig ude! Det er det deiligste ved det Hele! Jeg veed det, og derfor er jeg den Allerlykkeligste!«

Men det kunde Børnene hverken høre eller forstaae, og det skulde de ikke heller, for Børn maa ikke vide Alting.

*

213

Historier.

Med titlen Historier foreligger to hæfter, H 1-52 og H 2-53, der optrykkes her s. 215 ff. og 243 ff., samt det illustrerede bind H P-55, der dels omfatter de to hefters indhold, dels de her s. 275 ff. optrykte historier.

215

Historier. Første Samling. 1852.

216

H 1-52 (*Bibl. 606*) udkom 5.4.1852 og indeholder: 1 Historier. 2 blank. 3 Historier af H. C. Andersen. Kjøbenhavn. Paa Universitetsboghandler C. A. Reitzels Forlag. Trykt hos Kgl. Hofbogtrykker Bianco Luno. 1852. 4 blank. 5 Indhold. 6 blank. 7-63 text, med deltitel til huer historie. 64 blank.

Det hvide papiromslag har indenfor en ramme: Historier af H. C. Andersen. Kjøbenhavn. Universitetsboghandler C. A. Reitzels Forlag. 1852. Indersiderne: Hos C. A. Reitzel er udkommet: [Iste over Andersens værker]. Bagsiden: ramme og Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri.

217

Aarets Historie.

Det var sidst i Januar; en frygtelig Sneestorm var det; Sneen fløi i fygende Hvirvel gjennem Gader og Stræder; Ruderne udenpaa vare som overklistrede med Snee, fra Tagene styrtede den i Dynger, og saa var der en Flugt i Folk, de løb, de fløi og foer hinanden i Armene, holdt hinanden fast et Øieblik og havde saalænge Fodfæste. Karreeter og Heste vare ligesom overpuddrede, Tjenerne stode med Ryggen mod Karreeten og kjørte baglænds imod Vinden, Fodgjængerer holdt sig stadigt i Læ af Vognen, der kun langsomt gled afsted i den dybe Snee; og da endelig Stormen lagde sig og der blev kastet en smal Sti langs Husene, saa stod dog Folk stille der, naar de mødtes; ingen af dem havde Lyst til at gjøre det første Skridt, med at træde op i den dybe Snee, for at den Anden kunde slippe forbi. Tause stode de, til endelig, efter ligesom en stille Overenskomst, hver af dem gav eet Been til Priis og lod dette gaee ind i Sneedyngen.

Mod Aften var det blikstille, Himlen saae ud, som om den var feiet og gjort mere høi og gjennemsigtig, Stjernerne syntes splinternye, og nogle vare saa blaa og klare, - og det frøs saa det knagede efter, - sagtens kunde da det øverste Sneelag blive saa stærkt, at det i Morgenstunden bar Graaspurvene; de hoppede om snart oppe snart nede, hvor der var skovlet, men megen Æde var der ikke at finde, og de frøs ordentligt.

»Pip!« sagde den ene til den anden, »det kalder man det nye
* * * * *
---218

Aar! - det er jo værre, end det gamle! saa kunde vi ligesaa godt have beholdt det. Jeg er misfornøiet og det har jeg Grund til!«

»Ja, der løb nu Menneskene om og skjød Nytaar ind,« sagde en lille forfrossen Spurv, »de sloge Potter paa Døre og vare reent ellevilde af Glæde over at nu gik det gamle Aar væk! og det var jeg ogsaa glad over, for jeg ventede, at vi da vilde faae varme Dage, men det er der ikke blevet noget af; det fryser meget

strængere end før! Menneskene have taget fejl af Tidsregningen!«

»Det har de!« sagde en tredie, der var gammel og hvid i Toppen; »de have nu Noget, som de kalde Almanaken, den er saadan deres egen Opfindelse, og saa skal Alt gaae efter den! men det gjør det ikke. Naar Foraaret kommer, saa begynder Aaret, det er Naturens Gang, og den regner jeg efter!«

»Men, naar kommer Foraaret?« spurgte de Andre.

»Det kommer naar Storcken kommer, men det er meget ubestemt med ham, og herinde i Byen er der Ingen, der veed noget derom, det veed de bedre ude paa Landet; skal vi flyve derud og vente? Der er man da Foraaret nærmere.«

»Ja, det kan være meget godt!« sagde en af dem, der længe havde gaaet og pippet uden egentlig at sige Noget. »Jeg har herinde i Byen nogle Beqvemmeligheder, som jeg er bange, at jeg vil komme til at savne derude. Heromme i en Gaard er der en Menneske-Familie, der meget fornuftigt har fundet paa at slaae fast i Væggen tre, fire Urtepotter med den store Aabning ind og Bunden ud ad, i den er der skaaret et Hul saa stort, at jeg kan flyve ud og ind; der har jeg og min Mand Rede, og derfra ere alle vore Unger fløine ud. Menneskefamilien har naturligviis indrettet det Hele for at have den Fornøielse at see paa os, ellers havde de nok ikke gjort det. De strøe Brødkrømmer ud, ogsaa for deres Fornøielse, og vi have da Føden! der er ligesom sørget for En; - og saa troer jeg, at jeg bliver og min Mand bliver! skjøndt vi ere meget misfornøiede, - men vi blive!«

»Og vi flyve ud paa Landet, for at see om ikke Foraaret kommer!« og saa fløi de.

Og der var ordentlig Vinter ude paa Landet; det frøs der et Par Grader stærkere end inde i Byen. Den skarpe Vind blæste hen over de sneelagte Marker. Bonden, med store Bælvanter paa, sad i sin Slæde og slog sig med sine Arme for at faae Kulden af

*
- 219

dem, Pidsken laae paa Skjødet, de magre Heste løb, saa de dampede, Sneen knagede, og Spurvene hoppede i Hjulsporene og frøs; »pip! naar kommer Vaaren? Det varer saa længe!«

»Saa længe!« klang det hen over Markerne fra den høieste Banke, belagt med Snee; og det kunde være Eccho man hørte, men det kunde ogsaa være Tale af den underlige gamle Mand, som sad der øverst paa Sneedriven i Vind og Veir; han var ganske hvid, ligesom en Bonde i hvid Vadmel-s-Kofte, med langt hvidt Haar, hvidt Skjæg, ganske bleeg og med store klare Øine.

»Hvem er den Gamle der henne?« spurgte Spurvene.

»Det veed jeg!« sagde en gammel Ravn, der sad paa Ledpælen, og var nedladende nok til at erkjende, at vi alle ere Smaafugle for vor Herre, og derfor ogsaa indlod sig med Spurvene og gav Forklaring. »Jeg veed hvem den Gamle er. Det er Vinteren, den gamle Mand fra det forrige Aar, han er ikke død, som Almanaken siger, nei han er saamæn Formynder for den lille Prinds Foraar, der kommer. Jo, Vinteren fører Regimentet. Hu! det knager nok i Jer, I Smaa!«

»Ja, er det ikke det jeg siger!« sagde den Mindste, »den Almanak er bare Menneske-Paafund, den er ikke lempet efter Naturen! det skulde de lade os om, vi, som ere finere skabte!«

Og der gik een Uge, der gik næsten to; Skoven var sort, den frosne Indsø laae saa tung og saae ud som størknet Bly; Skyerne, ja det var ikke Skyer, det var vaade, iiskolde Taager, der hang hen over Landet; de store sorte Krager fløi i Flokke, uden Skrig, det var som om Alt sov. - Der gled en Solstraale hen over Søen, og den skinnede som smeltet Tin. Sneelaget henover Marken og oppe paa Banken glimrede ikke som før, men den hvide Skikkelse, *Vinteren* selv, sad der endnu med Blikket stadigt mod Syden; han mærkede slet ikke, at Sneetæppet ligesom sank ind i Jorden, at hist og her en lille græsgrøn Plet kom frem, og der mylrede det da med Spurve.

»Quivit! Quivit! kommer nu Vaaren?«

»Vaaren!« klang det hen over Mark og Eng og igjennem de sortbrune Skove, hvor Mosset skinnede friskt grønt paa Træstammerne; og gjennem Luften kom flyvende, syd fra, de to første Storke; paa Ryggen af hver sad der et lille deiligt Barn, en Dreng og en Pige; og de kyssede Jorden til Hilsen, og hvor de satte deres Fødder, voxte hvide Blomster frem under Sneen; Haand i Haand gik de op til den gamle lismand, Vinteren, lagde sig ved hans Bryst til ny Hilsen og i samme Stund vare de alle tre skjulte og hele Landskabet skjult; en tyk, vaad Taage, saa tæt og tung, indhyllede Alt. - Lidt efter luftede det, - 220 Vinden foer afsted, den kom med stærke Kast og jog Taagen bort, Solen skinnede saa varmt, - Vinteren selv var forsvunden, Foraarets deilige Børn sad paa Aarets Throne.

»Det kalder jeg Nytaar!« sagde Spurvene. »Nu faae vi vel igjen vore Rettigheder og Erstatning for den

strænge Vinter!«

Hvorhen de to Børn vendte sig, der skjød grønne Knopper frem paa Buske og Træer, der blev Græsset høiere, Sædemarken mere og mere liflig grøn. Og rundtom kastede den lille Pige Blomster; hun havde af dem i Overflødighed i sit Skjørt, de syntes der at myldre frem, altid var det fuldt, i hvor ivrig hun var med at kaste, - i sin liffærdighed rystede hun en heel Blomster-Snee henover Æble- og Ferskentræer, saa at de stode i fuld Pragt før de endnu rigtig havde grønne Blade.

Og hun klappede i Hænderne og Drengen klappede, og da kom der Fugle frem, man vidste ikke hvorfra, og Alle qviddrede og sang: »Vaaren er kommen!«

Det var deiligt at see. Og mangen gammel Morlille kom udenfor sin Dør i Solskinnet, skuttede sig, saae hen paa de gule Blomster, der prangede over hele Engen, akkurat ligesom i hendes unge Dage; Verden blev ung igjen, »det er velsignet i Dag herude!« sagde hun.

Og Skoven var endnu bruun-grøn, Knop ved Knop, men Skovmærken var fremme, saa frisk og saa duftende, Violerne stode i en Fylde, og der var Anemoner, Kodriver og Oxedriver, ja i hvert Græsstraa var Saft og Kraft, det var rigtignok et Pragt-Tæppe at sidde paa, og der sad Foraarets unge Par og holdt hinanden i Hænderne og sang og smilede og voxte meer og meer.

En mild Regn faldt fra Himlen over dem, de mærkede det ikke, Regndraaben og Glædestaaren blev een og samme Draabe. Brud og Brudgom kyssede hinanden, og i det Nu sprang Skoven ud. - Da Solen stod op, vare alle Skove grønne!

Og Haand i Haand gik Brudeparret under det friske hængende Løvtag, hvor kun Sollysets Straaler og Slagskyggerne gave Farvevexel i det Grønne. En jomfruelig Reenhed og en forfriskende Duft var i de fine Blade! klar og levende rislede Aa og Bæk mellem de fløielsgrønne Siv og over de brogede Stene. »Fuldtop evigt og altid er det og bliver det!« sagde hele Naturen. Og Kukkeren sang og Lærken slog, det var det deilige Foraar; dog Piletræerne havde Uldvanter om sine Blomster, de vare nu saa gruelig forsigtige, og det er kjedeligt!

* - 221

Og saa gik Dage og saa gik Uger, Varmen ligesom væltede ned; hede Luft-Bølger gik gennem Kornet, der mere og mere gulnede. Nordens hvide Lothus paa Skovsøerne spredte sine store grønne Blade ud over Vandspeilet og Fiskene søgte Skygge under dem; og paa Skovens Læ-Side, hvor Solen brændte paa Bondehusets Væg og ordentlig gennemvarmede de udsprungne Roser, og Kirsebærtræerne hang fulde med saftige, sorte, næsten solhede Bær, sad Sommerens deilige Qvinde, hende vi saae som Barn og som Brud; og hun saae mod de stigende mørke Skyer, der i Bølgeformer, som Bjerge, sortblaa og tunge, løftede sig høiere og høiere; fra tre Sider kom de; meer og meer, som et forstenet omvendt Hav, sænkede de sig mod Skoven, hvor Alt, som ved en Trølddom, var taust; hver Luftning havde lagt sig, hver Fugl taug, der var en Alvor, en Forventning i hele Naturen; men paa Veie og Stier skyndte sig afsted Kjørende, Ridende og Gaaende, for at komme under Tag. - Da lyste det med eet, som om Solen brød frem, blinkende, blændende, Alt opbrændende, og der blev Mulm igjen i et rullende Brag; Vandet styrtede i Strømme ned; det blev Nat og det blev Lys, det blev Stilhed og det blev Bulder. De unge bruunfjedrede Rør i Mosen bevægede sig i lange Bølger, Skovens Grene skjultes i Vandtaager, Mørket kom og Lyset kom, Stilhed og Bulder. - Græs og Korn laae som slaaet ned, som skyllet hen, som skulde det aldrig reise sig. - Pludselig blev Regnen til enkelte Draaber, Solen skinnede, og fra Straa og fra Blad blinkede Vanddraaberne som Perler, Fuglene sang, Fiskene sloge op fra Aa-Vandet, Myggene dandsede, og ude paa Stenen i det salte pidskede Havvand sad *Sommeren* selv, den kraftige Mand, med de fyldige Lemmer, med driwaadt Haar, - forynget af det friske Bad, sad han i det varme Solskin. Al Naturen var forynget rundtom, Alt stod frodigt, kraftigt og skjønt; det var Sommer, den varme deilige Sommer.

Og liflig og sød var den Duft, der kom fra den frodige Kløvermark, Bierne summede der om det gamle Tingsted; Brombærranken snoede sig op om Altarstenen, der, vadsket af Regnen, skinnede i Sollyset; og derhen fløi Bidronningen med sin Sværm og satte Vox og Honning. Ingen saae det uden *Sommeren* og hans kraftige Viv; for dem stod Altarbordet dækket med Naturens Offergave.

* - 222

Og Aftenhimlen straaede som et Guld, ingen Kirkekuppel har det saa rigt, og Maanen skinnede mellem Aftenrøde og Morgenrøde. Det var Sommertid.

Og der gik Uger og der gik Dage. - Høstfolkenes blanke Leer blinkede i Kornmarkerne, Æbletræets Grene bøiede sig med røde og gule Frugter; Humlen duftede deiligt og hang i store Kopper og under Hasselbuskene, hvor Nødderne sad i svære Kløvser, hvilte Mand og Viv, *Sommeren* med sin alvorsfulde Qvinde.

»Hvilken Rigdom!« sagde hun, »rundtom Velsignelse, hjemligt og godt, og dog, jeg veed ikke selv, jeg længes efter - Hvile, - Ro! jeg veed ikke Ordet derfor! - Nu pløie de alt igjen paa Marken! Mere og altid Mere

ville Menneskene vinde! - See Storkene komme i Flokke og gaae i Afstand efter Ploven; Ægyptens Fugl, som bar os gjennem Luften! Husker du, da vi begge som Børn kom herind i Nordens Lande? - Blomster bragte vi, deilig Solskin og grønne Skove, dem har nu Vinden faret ilde med, de brunes og mørknes, som Sydens Træer, men bærer ikke, som de, gyldne Frugter!«

»Dem vil du see?« sagde Sommeren, »saa glæd dig da!« og han løftede sin Arm og Skovens Blade farvedes med Rødt og med Guld, der kom en Farvepragt over alle Skove; Rosenhækken skinnede med ildrøde Hyben, Hyldegrenene hang med store tunge sortebrune Bær, de vilde Kastanier faldt modne ud af de sortegrønne Skaller, og inde i Skoven blomstrede Violerne anden Gang.

Men Aarets Dronning blev mere og mere stille, mere bleg. »Det luffer koldt!« sagde hun, »Natten har vaade Taager! - jeg længes efter - Barndomslandet!« -

Og hun saae Storkene flyve bort, hver en! og hun strakte Hænderne efter dem. - Hun saae op til Rederne, der stode tomme, og der voxte op i een den langstilkede Kornblomst og i en anden den gule Kidike, som om Beden kun var til som Værn og Gjærde om den; og Spurvene kom derop.

»Pip! hvor er Herskabet blevet af! de kan nok ikke taale at det blæser paa dem, og saa er de taget ud af Landet! Lykke paa Reisen!«

Og mere og mere guul blev Skovens Blade og Løv faldt paa

* - 223

Løv, Efteraarets Storme suste, det var seent paa Høstens Tid. Og paa det gule Løvfald laae Aarets Dronning og saae med milde Øine mod den blinkende Stjerne, og hendes Huusbond stod hos hende. Et Vindstød hvirvlede i Løvet - det faldt igjen, da var hun borte, men en Sommerfugl, Aarets sidste, fløi gjennem den kolde Luft.

Og de vaade Taager kom, den isnende Blæst og de mørke, længste Nætter. Aarets Drot stod med snehvidt Haar, men han vidste det ikke selv, han troede, at det var Sneefnökkene, som faldt fra Skyen; et tyndt Sneelag laae hen over den grønne Mark.

Og Kirkeklokkerne ringede til Juletid.

»Fødselsklokkerne ringe!« sagde Aarets Drot, »snart fødes det nye Hersker-Par, og jeg faaer Hvile, som hun! Hvile i den blinkende Stjerne!«

Og i den friske grønne Granskov, hvor Sneen laae, stod Jule-Engelen og indviede de unge Træer, der skulde til dens Fest.

»Glæde i Stuen og under de grønne Grene!« sagde Aarets gamle Drot, Uger havde ældet ham til snehvid Gubbe, »det stunder for mig til Hvile, Aarets unge Par faaer nu Krone og Scepter!«

»Og Magten er dog din!« sagde Jule-Engelen, »Magten og ikke Hvilen! Lad Sneen ligge varmende hen over den unge Sæd! lær at bære det, at en Anden hyldes og du dog er Hersker, lær at være glemt og dog at leve! din Friheds Time kommer, naar Vaaren kommer!«

»Naar kommer Vaaren?« spurgte Vinteren.

»Den kommer naar Storken kommer!«

Og med hvide Lokker og snehvidt Skjæg sad Vinteren iskold, gammel og bøiet, men stærk, som Vinterstormen og Isens Magt, høit paa Bankens Sneedrive og saae mod Syd, som Vinteren forud havde siddet og seet. - Isen knagede, Sneen knirkede, Skøiteløberne svang sig paa de blanke Søer, og Ravne og Krager toge sig godt ud paa den hvide Grund, ingen Vind rørte sig. Og i den stille Luft knyttede Vinteren Hænderne, og Isen blev Favne tyk mellem Landene.

Saa kom igjen Spurvene fra Byen og spurgte: »Hvem er den gamle Mand derhenne?« Og Ravnens sad der igjen, eller en Søn af ham, som er lige det samme, og den sagde dem: »det er

* - 224

Vinteren! den gamle Mand fra det forrige Aar. Han er ikke død, som Almanaken siger, men Formynder for Vaaren, som kommer!«

»Naar kommer Vaaren!« sagde Spurvene, »saa faae vi god Tid, og bedre Regimente! det gamle duede ikke.«

Og i stille Tanker nikkede *Vinteren* til den bladløse, sorte Skov, hvor hvert Træ viste Grenenes deilige Form og Bøining; og under Vinterblundet sænkede sig Skyernes iskolde Taager, - Herskeren drømte om sin

Ungdoms og sin Manddoms Tid, og ved Dagningen stod hele Skoven deilig med Riimfrost, det var Vinterens Sommerdrøm; Solskinnet dryssede Riimfrost fra Grenene.

»Naar kommer Vaaren?« spurgte Spurvene.

»Vaaren!« lød det som Eccho fra de Banker, hvor Sneen laae. Og Solen skinnede mere og mere varm, Sneen smeltede, Fuglene qviddrede: »Vaaren kommer!«

Og høit gennem Luften kom den første Stork, den anden fulgte; et deiligt Barn sad paa Ryggen af hver, og de dalede ned paa den aabne Mark og de kyssede Jorden, og de kyssede den gamle stille Mand, og som Moses paa Bjerget, svandt han, baaret af Skytaagen.

Aarets Historie var endt.

»Det er meget rigtigt!« sagde Spurvene, »og det er ogsaa meget kjønt, men det er ikke efter Almanaken, og saa er det galt!«

*

225

Verdens deiligste Rose.

Der var en mægtig Dronning, i hvis Have fandtes de deiligste Blomster for enhver af Aarets Tider og fra alle Verdens Lande, men især var det Roserne, som hun elskede, og derfor havde hun af disse de meest forskjellige Arter, ligefra den vilde Hæk med de æbleduftende grønne Blade til Provences skjønneste Rose, og de voxte opad Slottets Mure, slyngede sig om Søilerne og Vindueskarmene, ind i Gangene og henad Loftet i alle Sale; og Roserne vexlede i Duft, Form og Farve.

Men Sorg og Bedrøvelse boede herinde; Dronningen laae paa sin Sotteseng og Lægerne forkyndte, at hun maatte døe.

»Der er dog en Frelse for hende!« sagde den Viseste iblandt dem. »Bring hende Verdens deiligste Rose, den, der er Udtrykket af den høieste og reneste Kjærlighed; kommer den for hendes Øine, før de briste, da dør hun ikke.«

Og Unge og Gamle kom rundt om fra med Roser, de deiligste der blomstrede i hver Have, men de Roser var det ikke; fra Kjærlighedens Urtegaard maatte Blomsten hentes; men hvilken Rose *der* var Udtrykket af den høieste, den reneste Kjærlighed?

Og Skjaldene sang om Verdens deiligste Rose, hver nævnede sin. Og der gik Bud vidt om Land til hvert Hjerte der slog i Kjærlighed, der gik Bud til hver Stand og hver Alder.

»Ingen har endnu nævnet Blomsten;« sagde den Vise. »Ingen har peget hen paa det Sted hvor den fremsprang i sin Herlighed. Ikke er det Roserne fra Romeo og Julies Kiste eller fra

----- 226

Valborgs Grav, skjøndt de Roser ville altid dufte gennem Sagn og Sange, det er ei Roserne, som skyde frem fra Winkelrieds blodige Landser, fra Blodet, der helligt vælder ud fra Heltens Bryst i Døden for Fædrelandet, skjøndt ingen Død er mere sød, ingen Rose rødere end dette Blod, der da flyder. Ei heller er det hun Underblomst, for hvis Pleie Manden i Aar og Dage, i lange søvnløse Nætter, i den eensomme Stue, hengiver sit friske Liv, Videnskabens magiske Rose!«

»Jeg veed, hvor den blomstrer«, sagde en lyksalig Moder, der med sit spæde Barn kom til Dronningens Leie. »Jeg veed, hvor Verdens deiligste Rose findes! Den Rose, der er Udtrykket af den høieste og reneste Kjærlighed. Den blomstrer paa de blussende Kinder af mit søde Barn, naar det styrket af Søvnens slaaer Øinene op og leer imod mig med hele sin Kjærlighed!«

»Deilig er den Rose, men en deiligere findes der!« sagde den Vise.

»Ja langt skønnere!« sagde en af Qvinderne. »Jeg har seet den, en mere ophøiet hellig Rose blomstrer der ikke, men den var bleg, som Thee-Rosens Blade; paa Dronningens Kinder saae jeg den; hun havde lagt sin kongelige Krone og gik selv i den lange sorgfyldte Nat med sit syge Barn, græd over det, kyssede det og bad til Gud en Bøn for det, som en Moder beder i Angstens Time!«

»Hellig og vidunderlig i sin Magt er Sorgens hvide Rose, men dog er det ikke den!«

»Nei, Verdens deiligste Rose saae jeg foran Herrens Alter,« sagde den fromme gamle Biskop. »Jeg saae den lyse, som en Engels Aasyn viste sig. De unge Piger gik til Nadverens Bord, fornyede deres Daabs Pagt, og der blussede Roser og der blegnede Roser paa de friske Kinder; en ung Pige stod der; hun saae med hele Sjælens fulde Reenhed og Kjærlighed op mod sin Gud; det var Udtrykket af den reneste og den høieste Kjærlighed!«

»Velsignet være den!« sagde den Vise, »dog ingen af Eder har endnu nævnet Verdens deiligste Rose.«

Da traadte ind i Stuen et Barn, Dronningens lille Søn; Taarerne stode i hans Øine og paa hans Kinder; han bar en stor opslagen Bog, dens Bind var af Fløiel og med store Sølvhægter.

»Moder!« sagde den Lille, »O hør dog hvad jeg har læst!« og Barnet satte sig ved Sengen og læste af Bogen om ham, der
*
- 227

hengav sig selv til Korsets Død for at frelse Menneskene, selv de ufødte Slægter. »Større Kjærlighed gives der ikke!«

Og der gik et Rosenskjær over Dronningens Kinder, hendes Øine bleve saa store, saa klare, thi hun saae fra Bogens Blade løfte sig Verdens deiligste Rose, Billedet af den, som fremsprang fra Christi Blod paa Korsets Træ.

»Jeg seer den!« sagde hun. »Aldrig dør den, som seer den Rose, den deiligste paa Jorden!«

*
—
228

Et Billede fra Castelsvolden.

Det er Efteraar, vi staae paa Castelsvolden og see ud over Havet paa de mange Skibe og paa den svenske Kyst, der løfter sig høit i Aftenens Solskin; bag ved os gaaer Volden brat ned ad; der staae prægtige Træer, det gule Løv falder fra Grenene; dernede ligge skumle Huse med Træpalisader, og indenfor, hvor Skildvagten gaaer, er saa snevert og skummelt, men endnu mørkere er der bag det gittede Hul; der sidde fangne Slaver, de værste Forbrydere.

En Straale fra den nedgaaende Sol falder ind i det nøgne Kammer. Solen skinner paa Onde og paa Gode! Den mørke barske Fange seer med et hæsligt Blik paa den kolde Solstraale. En lille Fugl flyver mod Gitteret. Fuglen synger for Onde og for Gode! den synger et kort »Quivit,« men bliver siddende, slaaer med Vingen, piller en Fjer af den, lader de andre Fjer bruse om Halsen - og den onde Mand i Lænker seer derpaa; et mildere Udtryk gaaer over det hæslige Ansigt; en Tanke, som han ikke selv gjør sig tydelig, skinner frem i hans Bryst, den er beslægtet med Solstraalen gennem Gitteret, beslægtet med Duften af Violerne, som om Foraaret voxer saa rigt udenfor. Nu lyder Jægerens Musik, saa liflig og stærk. Fuglen flyver fra Fangens Gitter, Solstraalen forsvinder og der er mørkt inde i Kammeret, mørkt i den onde Mands Hjerte, men Solen har dog skinnet derind, Fuglen sjunget derind.

Bliv ved, I smukke Jægerhornetstoner! Aftenen er mild, Havet speilglat og stille.

* * * * *
—
229

Paa den yderste Dag.

Den helligste Dag her blandt alle Livets Dage er den, vi døe paa; det er den yderste Dag, den hellige store Forvandlings Dag. Har Du rigtigt, alvorfuldt tænkt over denne mægtige, visse, sidste Time her paa Jorden?

Der var en Mand, en strængt Troende, som han kaldtes, en Stridsmand for Ordet, der var ham en Lov, en nidkjær Tjener af en nidkjær Gud. - Døden stod nu ved hans Seng, Døden med det strænge, himmelske Aasyn.

»Timen er kommen, Du skal følge mig!« sagde Døden og rørte med sin iiskolde Finger hans Fødder, og de iisnede, Døden berørte hans Pande, derpaa hans Hjerte, og det brast derved og Sjælen fulgte Dødsengelen.

Men i de faa Secunder forud, mellem Indvielsen fra Fod til Pande og Hjerte, gik som et Havs store tunge Bølger, Alt hvad Livet havde bragt og vakt, henover den Døende. Saaledes seer man med eet Blik ned i det svimlende Dyb og omfatter, i eet Tankelyn, den umaadelige Vei; saaledes seer man med eet Blik, i een Sum, den talløse Stjernevrimmel, kjendende Kloder og Verdner i det vide Rum.

I et saadant Øieblik gyser den forfærdede Synder og har Intet at hælde sig til, det er, som sank han ud i en uendelig Tomhed! - Men den Fromme hælder sit Hoved til Gud og giver sig, som Barnet, hen i »din Villie skee med mig!«

Men denne Døende havde ikke Barnets Sind, han følte, han var Mand; han gjøs ikke, som Synderen, han vidste, han var den rette Troende. Paa Religionens Former i al deres Strængighed havde han holdt; Millioner, vidste han, maatte gaae den brede Vei til Fordømmelsen; med Sværd og med Ild kunde han have ødelagt deres Legemer her, som alt deres Sjæl var det og

*** **
--- -- 230

altid, vilde blive det -! hans Vei var nu mod Himlen, hvor Naaden aabnede ham Porten, Naaden, den lovede.

Og Sjælen gik med Dødsengelen, men eengang endnu saae den hen til Leiet, hvor Støvbilledet laae i den hvide Liigskjorte, et fremmed Aftryk af dens Jeg. - Og de fløi, og de gik - det var som i en mægtig Hal og dog som i en Skov; Naturen var beskaaret, udspændt, opbundet og sat i Række, kunstiggjort, som de gamle franske Haver; her var Maskerade.

»Det er Menneskelivet!« sagde Dødsengelen.

Alle Skikkelser saaes mere eller mindre formummede; det var ikke de ædleste eller mægtigste just alle de, som gik i Fløiel og Guld, det var ikke de laveste og ringe Alle, der gik i Fattigfolks Kjole. - Det var en underlig Maskerade, og især ganske egent var det at see, hvorledes de Allesammen under deres Klædning skjulte omhyggelig Noget for hverandre; men den Ene sled i den Anden, at det kunde blive synligt, og da saae man Hovedet af et Dyr stikke frem; hos En var det en grinende Abe, hos en Anden en fæl Gjedefuk, en klam Slange eller mat Fisk.

Det var Dyret, som vi Alle bære paa, Dyret, som er voxet fast i Mennesket, og det hoppede og det sprang og vilde frem, og hver holdt Klæderne tæt om det, men de Andre reve tilside og raabte: »Seer Du! see! Det er ham! det er hende!« og den Ene blottede den Andens Elendighed.

»Og hvad var Dyret hos mig!« spurgte den vandrende Sjæl; og Dødsengelen pegede hen for sig paa en stolt Skikkelse, og om dens Hoved viste sig en broget Glorie med skinnende Farver, men ved Mandens Hjerte skjulte sig Dyrets Fødder, Paafuglens Fødder; Glorien var kun Fuglens brogede Hale.

Og som de vandrede frem, skreg store Fugle fælt fra Trærnes Grene; med lydelige Menneskestemmer skreg de: »Du Døds-Vandrer, husker Du mig!« - det var alle de onde Tanker og Begjæringer fra hans Livs Dage, som raabte til ham: »husker Du mig!« -

Og Sjælen gjøs et Øieblik, thi den kjendte Stemmerne, de onde Tanker og Begjæringer, der traadte op som Tingsvidner.

»I vort Kjød, i vor onde Natur, boer intet Godt!« sagde Sjælen, »men Tankerne hos mig bleve ikke til Gjæringer, Verden har ikke seet den onde Frugt!« og han skyndte sig end mere, for snart at komme bort fra de fæle Skrig, men de store sorte Fugle omsvævede ham i Kredse og skreg og skreg, som skulde

det høres over al Verden; og han sprang som den jagede Hind, og ved hvert Trin stødte han Foden mod skarpe Flintesteen, og de skar hans Fødder og det smertede ham. »Hvor komme disse skarpe Stene her? Som vissent Løv ligge de hen over Jorden!«

»Det er hvert uforsigtigt Ord, Du lod falde, og som saarede din Næstes Hjerte langt dybere, end Stenene nu saare din Fod!«

»Det tænkte jeg ikke over!« sagde Sjælen.

»Dømmer ikke, saa skulle I ikke dømmes!« klang det gennem Luften.

»Alle have vi syndet!« sagde Sjælen og løftede sig atter. »Jeg har holdt Loven og Evangeliet, jeg har gjort, hvad jeg kunde gjøre, jeg er ikke, som de Andre!«

Og de stode ved Himlens Port, og Engelen, Indgangens Bevogter, spurgte: »Hvo er Du? Siig mig din Tro og viis mig den i dine Gjerninger!«

»Jeg har strængt opfyldt alle Bud! jeg har ydmyget mig for Verdens Øine, jeg har hadet og forfulgt det Onde og de Onde, de, som gaae den brede Vei til den evige Fordømmelse, og jeg vil det endnu, med Ild og med Sværd, dersom jeg mægter det!«

»Du er altsaa een af Mahomedes Bekjendere!« sagde Engelen.

»Jeg! - Aldrig!«

»Hvo, som griber til Sværdet, skal omkomme ved Sværdet, siger Sønnen! hans Tro har Du ikke. Er Du maaskee en Israels Søn, der med Moses siger: Øie for Øie og Tand for Tand! en Israels Søn, hvis nidkjære Gud er kun dit Folks Gud!«

»Jeg er Christen!«

»Det kjender jeg ikke i din Tro og dine Gjerninger. Christi Lære er Forsoning, Kjærlighed og Naade!«

»Naade!« klang det gennem det uendelige Rum, og Himlens Port aabnede sig, og Sjælen svævede mod den aabne Herlighed.

Men Lyset, der udstrømmede, var saa blændende, saa gennemtrængende, at Sjælen veeg tilbage, som for et draget Sværd; og Tonerne klang saa bløde og gribende, ingen jordisk Tunge kan udsige det, og Sjælen bævede og bøiede sig dybere og altid dybere, men den himmelske Klarhed trængte ind i den, og da følte og fornåm den, hvad den aldrig før saaledes havde følt, Byrden af sin Hovmod, sin Haardhed og Synd. - Det blev saa klart inden i den.

»Hvad godt jeg gjorde i Verden, det gjorde jeg, fordi jeg ikke kunde anderledes, men det Onde - - det var af mig selv!«

Og Sjælen følte sig blændet af det rene himmelske Lys,

afmægtig sank den, saaledes syntes det, dybt, rullet i sig selv; nedtyngt, umoden for Himmeriges Rige, og i Tanken om den strænge, den retfærdige Gud, vovede den ikke at udstamme: »Naade!«

- Og, *da* var Naaden der, den ikke ventede Naade. -

Guds Himmel var i hele det uendelige Rum, Guds Kjærlighed gennemstrømmede den i uudtømmelig Fylde.

»Hellig, herlig, kjærlig og evig vorde Du, Menneskesjæl!« klang det og sang det. Og Alle, Alle skulle vi paa vort Jordlivs yderste Dag, som Sjælen her, bæve tilbage for Himmeriges Glands og Herlighed, bøie os dybt, ydmyge nedsynkende og dog baarne af hans Kjærlighed, hans Naade, holdes oppe, svævende i nye Baner, luttrede, ædlere og bedre, mere og mere nærme os Lysets Herlighed, og styrket ved ham mægte at stige ind i den evige Klarhed.

Det er ganske vist!

»Det er en frygtelig Historie!« sagde en Høne, og det omme i den Kant af Byen, hvor Historien ikke var passeret. »Det er en frygtelig Historie i Hønsehuset! jeg tør ikke sove alene inat! det er godt at vi ere Mange sammen paa Hjalet!« - Og saa fortalte hun, saa at Fjedrene reiste sig paa de andre Høns og Hanen lod Kammen falde. Det er ganske vist!

Men vi ville begynde med Begyndelsen, og den var i den anden Kant af Byen i et Hønsehuus. Solen gik ned og Hønsene fløi op; een af dem, hun var hvidfjedret og lavbenet, lagde sine reglementerede Æg og var, som Høne, respectabel i alle Maader; idet hun kom til Hjals, pillede hun sig med Næbet, og saa faldt der en lille Fjeder af hende.

»Der gik den!« sagde hun, »jo mere jeg piller mig, desdeiligere bliver jeg nok!« Og det var nu sagt i Munterhed, for hun var det muntre Sind mellem de Høns, iøvrigt, som sagt, meget respectabel; og saa sov hun.

Mørkt var det rundtom, Høne sad ved Høne og den, som sad hende nærmest, sov ikke; hun hørte og hun ikke hørte, som man jo skal i denne Verden, for at leve i sin gode Rolighed; men sin anden Naboerske maatte hun dog sige det: »hørte Du hvad her blev sagt? Jeg nævner Ingen, men der er en Høne, som vil plukke sig, for at see godt ud! var jeg Hane, jeg vilde foragte hende!«

* * * * *
-- -- -- -- -- 234

Og lige ovenover Hønsene sad Uglen med Ugle-Mand og Ugle-Børn; de have skarpe Ører i den Familie, de hørte hvert Ord, som Nabohønen sagde, og de rullede med Øinene og Ugle-Moer viftede sig med Vingerne: »Hør bare ikke efter! men I hørte sagtens hvad der blev sagt? Jeg hørte det med mine egne Ører, og man skal høre meget før de falde af! Der er een af Hønsene, som i den Grad har glemmt, hvad der skikker sig en Høne, at hun sidder og piller alle Fjedrene af sig og lader Hanen see paa det!«

»Prenez garde aux enfants!« sagde Ugle-Fader, »det er ikke Noget for Børnene!«

»Jeg vil dog fortælle Gjenbo-Ugle det! det er saadan en agtværdig Ugle i Omgang!« og saa fløi Mutter.

»Hu-hu! uhuh!« tudede de begge to og det lige ned i Gjenboens Dueslag til Duerne. »Har I hørt det! har I hørt det! uhuh! der er en Høne, som har plukket alle Fjedrene af sig for Hanens Skyld! hun fryser ihjel, om hun ikke er det, uhuh!«

»Hvor? Hvor?« kurrede Duerne!

»I Gjenboens Gaard! jeg har saa godt som selv seet det! det er næsten en upassende Historie at fortælle! men det er ganske vist!«

»Troer, troer hvert evige Ord!« sagde Duerne, og kurrede ned til deres Hønsegaard: »der er en Høne, ja der er somme der sige, at der er to, som have plukket alle Fjedrene af sig, for ikke at see ud som de andre og saaledes vække Hanens Opmærksomhed. Det er et voveligt Spil, man kan forkjøle sig og døe af Feber, og de ere døde begge to!«

»Vaagn op! vaagn op!« galede Hanen og fløi op paa Plankeværket, Søvnens sad ham endnu i Øinene, men han galede alligevel: »Der er tre Høns døde af ulykkelig Kjærlighed til en Hane! de havde plukket alle Fjedrene af sig! det er en fæl Historie, jeg vil ikke beholde den, lad gaae videre!«

»Lad gaae videre!« peeb Flagermusene, og Hønsene klukkede og Hanerne galede: »lad gaae videre! lad gaae videre!« og saa foer Historien fra Hønsehuus til Hønsehuus og tilsidst tilbage til Stedet, hvorfra den egentlig var gaaet ud.

»Der er fem Høns,« hed det, »som alle have plukket Fjedrene af sig, for at vise, hvem af dem der var blevet magrest af Kjærestesorg til Hanen, og saa hakkede de hinanden tilblods og

*
- 235

faldt døde ned, til Skam og Skjændsel for deres Familie og til stort Tab for Eieren!«

Og Hønen, som havde mistet den løse lille Fjeder, kjendte naturligviis ikke sin egen Historie igjen, og da hun var en respectabel Høne, saa sagde hun: »Jeg foragter de Høns! men der er flere af den Slags! Sligt skal man ikke fortie, og jeg vil gjøre mit til, at den Historie kan komme i Avisen, saa gaaer den Landet over; det

har de Høns fortjent og Familien med!«

Og det kom i Avisen og det blev trykt og det er ganske vist: *en lille Fjeder kan nok blive til fem Høns!*

*

236

Svanereden.

Mellem Østersøen og Nordhavet ligger en gammel Svanerede og den kaldes *Danmark*, i den er født og fødes Svaner, hvis Navne aldrig skulle døe.

I Oldtiden fløi en Svaneflok herfra hen over Alperne ned til Maj-Landets grønne Sletter, hvor der var deilig at boe; Svaneflokken *kaldtes *Longobarder*.

En anden Skare, med skinnende Fjedre og trofaste Øine svang sig ned mod Byzans, satte sig der om Keiserens Throne og udbredte sine store hvide Vinger som Skjolde, for at beskyærme ham. Den fik Navnet *Væring*.

Der lød fra Frankriges Kyst et Angestens Skrig for de blodige Svaner, der med Ild under Vingen kom fra Norden og Folket bad: »fri os Gud fra de vilde *Normanner!*«

Paa Englands engfriske Grønsvær ved den aabne Strand stod den danske Svane med tredobbelt Konge-Krone paa Hovedet, sit gyldne Scepter strakte den hen over Landet.

I Knæ bøiede Hedningerne sig paa *Pommerns Kyster, og de danske Svaner kom med Korsets Flag og med draget Sværd.

Det var i de ældgamle Dage I siger Du.

Ogsaa nærmere vor Tid blev seet mægtige Svaner flyve ud fra Reden.

-- 237

Det lyste gennem Luften, det lyste hen over Verdens Lande, Svanen spredte ved sine stærke Vingeslag den dæmrende Taage, og Stjernehimlen blev mere synlig, det var som om den kom Jorden nærmere; det var Svanen *Tycho Brahe*.

»Ja den Gang!« siger Du, »men nu i vore Dage!« Da saae vi Svane flyve ved Svane i herlig Flugt. Een lod sin Vinge glide hen over Guld-Harpens Strænge og det klang gennem Norden, Norges Fjelde løftede sig høiere i Oldtids Sollys; det susede i Gran og i Birk; Nordens Guder, Helte og ædle Qvinder viste sig i den dybe mørke Skovgrund.

Vi saae en Svane slaae med Vingen mod Marmor-Fjeldet, saa at det brast og de i Stenen bundne Skjønheds Skikkelser skrede frem ved solklar Dag, og Menneskene rundt om i Landene løftede deres Hoveder for at see disse mægtige Skikkelser.

Vi saae en tredie Svane spinde Tanketraaden, der fæstes nu fra Land til Land, rundt om Jorden, saa at Ordet flyver med Lynets Fart gennem Landene.

Vor Herre har kjær den gamle Svanerede mellem Østersø og Nordhav. Lad mægtige Fugle kun komme gennem Luften for at sønderrive den: »Det skal ei skee!« Selv de duunløse Unger stille sig i Kreds paa Bedens Kant, det have vi seet, de lade sig hugge i det unge Bryst, saa deres Blod flyder, de slaae med Næb og med Klo.

Aarhundreder ville endnu gaae hen, Svaner flyve fra Reden, sees og høres rundt om i Verden, før den Tid kommer, at der i Aand og Sandhed skal kunne siges, »det er den sidste Svane, den sidste Sang fra Svanereden!«

*

Et godt Humeur.

Efter min Fader har jeg faaet den bedste Arvepart, jeg har faaet et godt Humeur. Og hvem var min Fader? Ja, det kommer nu ikke Humeuret ved! han var livlig og trivelig, feed og rund, hans Ydre og Indre ganske i Strid med hans Embede. Og hvad var hans Embede, hans Stilling i Samfundet? Ja, skulde det skrives ned og trykkes lige i Begyndelsen af en Bog, saa er det rimeligt at flere, naar de læste det, lagde Bogen tilside og sagde, det seer mig saa uhyggeligt ud, jeg skal ikke have af den Slags. Og dog var min Fader hverken Rakker eller Skarpretter, tvertimod, hans Embede bragte ham tidt i Spidsen for Stadens allerhæderligste Mænd, og han var der ganske i sin Eet, ganske paa sin Plads; han maatte være forrest, foran Bispen, foran Prindser af Blodet - og han var forrest - - han var Ligvogns-Kudsk!

Nu er det sagt! og det kan jeg sige, at naar man saae min Fader sidde der høit, foran paa Dødens Omnibus, iført sin lange side, sorte Kappe, og med den sortbefrynsede trekantede Hat paa Hovedet, og dertil saae hans Ansigt, der livagtigt var, som man aftegner Solen, rundt og leende, saa kunde man ikke tænke paa Sorg og Grav; det Ansigt sagde: »det gjør ikke noget, det bliver meget bedre, end man troer!«

See, fra *ham* har jeg mit gode Humeur og den Vane, jævnlig at gaae ud paa Kirkegaarden; og det er meget fornøieligt, naar man kun kommer der med et godt Humeur, - og saa holder jeg Adresseavisen, ligesom ogsaa han gjorde.

Jeg er ikke ganske ung, - jeg har hverken Kone, Børn eller
* * * * *
--- 239

Bibliothek, men som sagt, jeg holder Adresseavisen, den er mig nok, den er mig det bedste Blad, og det var den ogsaa for min Fader; den gjør sit gode Gavn og har Alt hvad et Menneske behøver at vide: hvem der prædiker i Kirkerne og hvem der prædiker i de nye Bøger! hvor man faaer Huus, Tjenestefolk, Klæder og Føde, hvem der »sælger ud« og hvem der selv gaaer ud, og saa seer man saa megen Velgjørenhed og saa mange uskyldige Vers, der ikke gjør noget! Ægtestand, der søges og Stævnemøder, som man indlader og ikke indlader sig paa! altsammen simpelt og naturligt! Man kan saamæn meget godt leve lykkeligt og lade sig begrave, ved at holde Adresseavisen - og saa har man ved sit Livs Ende, saa deiligt meget Papir, at man kan ligge blødt paa det, dersom man ikke holder af at ligge paa Høvlspaaner.

Adresseavisen og Kirkegaarden, det er og var altid mine to meest aandsvækkende Spadsereferter, mine to meest velsignede Bade-Anstalter for det gode Humeur.

Enhver kan nu gaae ind i Adresseavisen; men gaae med mig paa Kirkegaarden, lad os komme der, naar Solen skinner og Træerne ere grønne; lad os gaae mellem Gravene! hver af disse er som en lukket Bog med Ryggen op ad, man kan læse Titelen, som siger hvad Bogen indeholder og siger dog Ingenting; men jeg veed Beskeed, veed den fra min Fader og fra mig selv. Jeg har det i min *Gravbog*, og det er en Bog, jeg selv har gjort, til Nytte og Fornøielse; der ligge de Allesammen, og endnu nogle Flere!

Nu er vi paa Kirkegaarden.

Her, bag det hvidmalede Pinde-Gitter, hvor der indenfor engang stod et Rosentræ, - nu er det borte, men en Smule Eviggrønt fra Naboens Grav strækker sin grønne Finger derind, for dog at gjøre lidt Stads, - hviler en meget ulykkelig Mand, og dog, da han levede, stod han sig godt, som man siger, havde sit gode Udkomme, og lidt til, men han tog sig Verden for nær, det vil sige Kunsten. Sad han en Aften i Theatret for at nyde med hele sin Sjæl, saa var han reent fra det, naar bare Maskinmesteren satte for stærkt et Lys i hver Kjæbe paa Maanen, eller Luft-Soffiten hang foran Koulissen hvor den skulde hænge bag ved, eller der kom et Palmetræ paa Amager, Caktus i Tyrol og Bøgetræer høit oppe i Norge! Kan det ikke være lige eet og det
*
- 240

samme, hvem tænker over Sligt! det er jo Comedie, og den skal man fornøie sig over. - Saa klappede Publicum for meget, saa klappede det for lidt. »Det er vaadt Brænde,« sagde han, »det vil ikke fænge iaften!« og saa vendte han sig om for at see, hvad det var for Folk, og saa saae han at de loe galt, loe paa Steder hvor de ikke skulde lee, og det ærgrede han sig over og leed ved og var et ulykkeligt Menneske, og

nu er han i Graven.

Her hviler en meget lykkelig Mand, det vil sige en meget fornem Mand af høi Byrd, og det var hans Lykke, thi ellers var der aldrig blevet noget af ham, men Alt er nu saa viseligt indrettet i Naturen, at det er en Fornøjelse at tænke derpaa. Han gik broderet for og bag og var anbragt i Storstuen, som man anbringer den kostelige, perlebroderede Klokkestreng, den har altid bag ved sig en god tyk Snor, der gjør Tjenesten; han havde ogsaa en god Snor bag ved, en Substitut, der gjorde Tjenesten og gjør den endnu bag en anden ny, broderet Klokkestreng. Alting er nu saa viseligt indrettet, at man sagtens kan have et godt Humeur.

Her hviler, ja, det er nu saa meget sørgeligt -! her hviler en Mand, som i syv og tresindstyve Aar havde tænkt paa at sige et godt Indfald; han levede alene for at faae et godt Indfald, og saa fik han virkelig eet, efter egen Overbeviisning, og blev saa glad at han døde i det, døde af Glæde over at have faaet det, og Ingen nød Gavn deraf, Ingen hørte det gode Indfald. Jeg kan nu tænke, at han ikke engang har Ro i sin Grav for det gode Indfald, thi sæt, at det var et Indfald, der maatte siges til Frokost, naar det skulde gjøre Virkning, og at han som død kun kan, efter almindelig Mening, komme frem ved Midnat, saa passer ikke Indfaldet til Tiden, Ingen leer og han kan gaae i Graven igjen med sit gode Indfald. Det er en sørgelig Grav.

Her hviler en meget gjærrig Madame; mens hun levede, stod hun op om Natten og miavede, for at Naboerne skulde troe at hun holdt Kat; saa gjærrig var hun!

Her hviler en Frøken af god Familie; altid i Selskab skulde hun lade sin Sangstemme høre, og saa sang hun *med i »*mi manca la voce*«! det var den eneste Sandhed i hendes Liv!

Her hviler en Jomfru af en anden Slags! Naar Hjertets Kanarifugl begynder at skrigge op, saa putter Fornuften Fingrene i Ørene. Skjøn-Jomfru stod i Ægttestands Glorie -! det er en Hverdagshistorie - men det er prænt sagt. Lad de Døde hvile!

* - 241

Her hviler en Enkefrue, der havde Svanesang i Munden, og Ugle-Galde i Hjertet. Hun gik om i Familier paa Rov efter Næstens Mangler, ligesom i gamle Dage »*Politivennen*« gik om for at finde et Rendesteensbræt, som ikke var der.

Her er en Familiebegravelse; hvert Led af den Slægt holdt saadan sammen i Troen, at om hele Verden og Avisen sagde, saaledes er det, og da den lille Søn kom fra Skolen og sagde, »jeg har hørt det paa den Maade!« saa var hans Maade den eneste rigtige, for han var af Familien. Og vist er det, at traf det sig saa, at Familiens Gaardhane galede ved Midnat, saa var det Morgen, om endogsaa Vægteren og alle Byens Uhre sagde, det er Midnat.

Den store *Goethe* slutter sin »Faust« med, at den »kan fortsættes,« det kan ogsaa vor Vandring herud paa Kirkegaarden; her kommer jeg tidt! gjør En eller Anden af mine Venner eller Ikke-Venner mig det for broget, saa gaaer jeg herud, opsøger en Grønsværs-Plads og indvier den til ham eller hende, hvem jeg vil have begravet, og saa begraver jeg dem strax, saa ligge de der døde og magtesløse, indtil de som nye og bedre Mennesker vende tilbage. Deres Liv og Levnet, seet fra min Side, skriver jeg ind i min Gravbog, og saaledes skulde alle Mennesker bære sig ad, ikke ærgre sig, naar Nogen gjør dem det for galt, men strax begrave dem, holde paa sit gode Humeur og paa Adresseavisen, dette af Folket selv skrevne Blad, tidt med paaholdt Pen.

Kommer den Tid, at jeg selv med mit Livs *Historie skal indbindes i Graven, saa sæt som Indskrift:

»*Et godt Humeur!*«

Det er min Historie.

*

242

243

Historier. Anden Samling. 1853.

244

H 2-53 (*Bibl. 616*) udkom 30.11.1852 og indeholder: 1-6 som H 1-52, dog titelblad: Historier af H. C. Andersen. Anden Samling. Kjøbenhavn. Paa Universitetsboghandler C. A. Reitzels Forlag. Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri. 1853. *Indholdsfortegnelsen giver kun titler uden sidetal. 7-68 text.*

Omslag som H 1-52 med tilføjelse Anden Samling. *Indersiderne:* Hos C. A. Reitzel er udkommet følgende Skrifter af Prof. H. C. Andersen: [etc.]

245

Hjertesorg.

Det er egentligt en Historie i to Dele, vi her komme med; første Deel kunde gjerne være borte, - men den giver Forkundskaber, og de ere nyttige!

Vi *opholdt os inde i Landet paa en Herregaard, og saa traf det sig, at Herskabet der, for en Dagstid, tog bort. Da kom der fra nærmeste Kjøbstad en Madamme, hun havde sin Moppe med og kom for, som hun sagde, at man skulde tage »Actier« i hendes Garveri. Sine Papirer havde hun med, og vi raadede hende, at slaee en Convolut om dem og uden paa at skrive Gaardeierens Adresse: »*Generalkrigskommissær, Ridder, etcetera*«.

Hun hørte paa os, hun tog Pennen, standsede, og bad os om at gjentage Udskriften, men langsomt. Vi gjorde det, og hun skrev; men midt i »Generalkrigs« blev hun staaende, sukkede og sagde: »jeg er kun et Fruentimmer!« Moppen havde hun sat paa Gulvet, mens hun skrev, og han knurrede; han var jo ogsaa taget med for sin Fornøielse og Sundheds Skyld, og saa skal man ikke sættes paa Gulvet. Braknæse og Fleskeryg var hans Udvotes.

»Han bider ikke!« sagde Madammen, »han har ingen Tænder. Han er ligesom Lem af Familien, trofast og arrig, men dette er han tirret til af mine Børnebørn; de lege Bryllup, og saa vil de have ham til at være Brudepige, og det anstrænger ham, det gamle Skind!«

----- 246

Og hun afleverede sine Papirer og tog Moppen paa Armen. Det er første Deel - som nok kunde undværes!

»*Moppen døde!*« det er anden Deel.

Det var en Ugestid efter; vi kom til Kjøbstaden og tog ind paa Gjæstgiverstedet. Vore Vinduer vendte ud til Gaarden, der ved et Plankeværk var deelt i to Dele; i den ene her hang Skind og Huder, raa og barkedede, her stod alle Materialer til et Garveri, og det var Enkens. - Moppen var død i denne Morgen og begravet her i Gaarden; Enkens Børnebarn, det vil sige Garverenken, for Moppen havde ikke været gift, klappede Graven til, og det var en deilig Grav, det maatte være en Fornøielse at ligge der.

Graven var indhegnet med Potteskaar, og bestrøet med Sand; øverst paa den havde de sat en halv Øl-Flaske med Halsen op. og det var slet ikke allegorisk.

Børnene dandsede rundt om Graven, og den ældste af Drengene, en practisk Yngling paa syv Aar, foreslog, at der skulde være en Udstilling af Moppens Grav og det for Alle fra Strædet; Adgangen maatte betales med en Seleknep, det var Noget enhver Dreng havde, og han ogsaa kunde levere for Smaapigerne; og det Forslag blev eenstemmigt antaget.

Og alle Børn fra Strædet og Bagstrædet med kom og gav deres Knap, der vare mange, der kom til at gaae med een Sele den Eftermiddag, men saa havde man seet Moppens Grav, og det var nok saa meget værd.

Men udenfor Garvergaarden, tæt op til Laagen der, stod en lille pjaltet Unge, saa yndigt skabt, med det deiligste krøllede Haar og Øine saa blaae og klare, at det var en Lyst; hun sagde ikke et Ord, hun græd ikke heller, men saae saa langt hun kunde, hver Gang Laagen aabnedes. Hun eiede ikke en Knap, vidste hun, og

blev derfor sørgmodig staaende udenfor, stod der til de Alle havde seet af, og Alle vare gaaede bort; da satte hun sig ned, holdt de smaa brune Hænder for Øinene og brast i Graad; hun alene havde ikke seet Moppens Grav. Det var Hjertesorg og stor, som den Voxnes tidt kan være det.

Vi saae det ovenfra - og ovenfra seet - denne, som mange af vore og Andres Sorger, - ja saa kunne vi lee af dem! - det er Historien, og den, som ikke forstaaer den, kan tage Actier i Enkens Garveri.

*

247

»Alt paa sin rette Plads!«

Det er over hundrede Aar siden!

Der laae bag Skoven ved den store Indsø en gammel Herregaard, og rundtom den var der dybe Grave, hvori voxte Duunhammer, Siv og Rør. Tæt ved Broen til Indkjørsels-Porten stod et gammelt Piletræ, der hældede sig ud over Rørene.

Omme fra Huulveien lød Horn og Hestetrampen, og derfor skyndte den lille Gaasepige sig med at faae Gjæssene tilside fra Broen, før Jagt-Selskabet kom galopperende; det kom i saadan en Fart, at hun gesvindt maatte springe op paa en af de høie Stene ved Broen, for ikke at blive redet overende. Halv Barn var hun endnu, fiin og spinkel, men med et velsignet Udtryk i sit Ansigt og to rare klare Øine; men det saae Herremanden ikke paa; i den flyvende Fart han kom, vendte han Pidsken i sin Haand, og af raa Lystighed stødte han hende med Skaftet lige for Brystet, saa hun gik bag over.

»Alt paa sin rette Plads!« raabte han, »i Skarnet med Dig!« og saa loe han, det skulde nu være saa moersomt, og de Andre loe med; hele Selskabet gjorde Skriig og Skraal og Jagthundene gjøede, det var rigtignok:

»Rige Fugl kommer susende!«

- Gud veed hvor riig han var endda.

Den stakkels Gaasepige greb for sig, i det hun faldt, og fik fat i en af de nedhængende Pilegrene; ved den holdt hun sig

----- 248

oppe over Dyndet, og saasart Herskab og Hunde vare vel inde af Porten, arbeidede hun paa at komme op, men Grenen knækkede af ved Kronen, og Gaasepigens faldt tungt tilbage i Rørene, da i det samme en kraftig Haand ovenfra greb hende. Det var en vandrende Hosekræmmer, som et Stykke borte havde seet til og skyndte sig nu med at komme hende til Hjælp.

»Alt paa sin rette Plads!« sagde han i Spøg efter Herremanden og trak hende op paa det Tørre; den afbrækkede Green stillede han hen mod Stedet, hvor den var knækket af, men »paa sin rette Plads,« det gaaer ikke altid! og saa stak han Grenen ned i den bløde Jord, »groe om du kan og skjær dem en god Fløite deroppe paa Gaarden!« han undte Herremanden og hans en dygtig Spidsrods-Marsch; og saa gik han ind paa Herregaarden, men ikke op i Høisalene, dertil var han for ringe! ind til Folkene i Borgstuen kom han, og de saae paa hans Varer og kjøbslog; men oppe fra Gildesbordet lød Skraa! og Vræl, der skulde være Sang, de kunde den ikke bedre. Der lød Latter og Hundehyl, der var stor Fraadsen og Sviren; Viin og gammelt Øl skummede i Glas og Kruus, og Liv-Hundene aad med; eet og andet Bæst af dem blev af Junkerne kysset, efterat det først med den lange Ørelap var tørret om Snuden. Hosekræmmeren blev kaldt derop med sine Varer, men kun for at de kunde have deres Spads med ham. Vinen var gaaet ind og Forstanden ud. De hældte Øl i en Strømpe til ham, at han kunde drikke med, men gesvindt! det var nu saa overordentligt snildt og til Griin. Hele Drift Qvæg, Bønder og Bøndergaarde bleve satte paa eet Kort og tabte.

»Alt paa sin rette Plads!« sagde Hosekræmmeren, da han igjen var vel udenfor Sodoma og Gomorra, som han kaldte det. »Den aabne Landevei, det er min rette Plads, der oppe var jeg slet ikke i mit Es.« Og den lille Gaasepige nikkede til ham fra Markledet.

Og der gik Dage og der gik Uger, og det viste sig, at den afbrækkede Pilegreen, som Hosekræmmeren havde stukket ned ved Vandgraven, holdt sig stadig frisk og grøn, ja at den skjød endogsaa nye Skud; den lille Gaasepige saae, at den maatte have fæstet Rod, og hun glædede sig saa inderligt derover, det var hendes Træ, syntes hun.

* - 249

Ja, med det gik det fremad, men med alt andet paa Gaarden gik det svært tilbage ved Sviir og ved Spil: det er to Triller, som ikke ere gode at staae paa.

Der var ikke gaaet sex Aar, saa vandrede Herremanden med Pose og Stav, som fattig Mand, fra Gaarden og den blev kjøbt af en riig Hosekræmmer, og det var just ham, som havde været til Spot og Griin og var budt Øl i en Strømpe; men Ærlighed og Driftighed, de give god Medbør, og nu var Hosekræmmeren Herre paa Gaarden; men fra den Stund kom der aldrig Kortenspil der; »det er en slem Læsning,« sagde han, »den kommer derfra, at da Fanden første Gang saae Bibelen, vilde han vrænge en efter, der skulde være ligesaadan, og saa opfandt han Kortenspillet!«

Den nye Herremand tog sig en Frue, og hvem var hun, det var den lille Gaasepige, som altid havde været skikkelig, from og god; og i de nye Klæder saae hun ud saa fiin og kjøn, som var hun født en fornem Jomfru. Hvorledes gik det til? Ja, det er for lang en Historie i vor travle Tid, men det gik til, og det Vigtigste kommer bag efter.

Velsignet og godt var der paa den gamle Gaard, Moder stod selv for det Indvendige og Fader for det Udvendige; det var ligesom Velsignelsen vældede frem, og hvor Velstand er, der kommer Velstand til Huse. Den gamle Gaard blev pudset og malet, Gravene rensede og Frugtræer plantede; venligt og godt saae der ud og Stuegulvet var blankt som et Spældsebræt. I den store Sal sad om Vinteraftnerne Madamen med alle sine Piger og spandt Uldent og Linnet; og hver Søndagften læstes der høit af Bibelen, og det af Justitsraaden selv, for han blev Justitsraad, Hosekræmmeren, men det var først paa hans meget gamle Dage. Børnene voxte til, - der kom Børn, - og alle bleve de vel oplærte, men de havde jo ikke lige gode Hoveder, saadan som det er i enhver Familie.

Men Pilegreenen udenfor var blevet til et heelt prægtigt Træ, der stod frit og ubeskaaret, »det er vort Stamtræ!« sagde de gamle Folk, og det Træ skulde holdes i Agt og Ære! sagde de til Børnene, ogsaa til dem som ikke havde gode Hoveder.

Og nu var der gaaet hundrede Aar.

Det var i vor Tid; Søen var blevet til en Mose, og den gamle Herregaard var ligesom visket ud, der stod en aflang Pyt Vand, med lidt Steensætning til Siden, det var Resten af de dybe

* - 250

Grave, og her stod endnu et prægtigt gammelt Træ, der hældede sine Grene, det var Stamtræet; det stod og viste, hvor smukt et Piletræ kan være, naar det faaer Lov til at skjytte sig selv. - Det var jo rigtignok revnet midt i Stammen, lige nede fra Roden og op til Kronen, Stormen havde dreiet det lidt, men det stod, og fra alle Revner og Sprækker i det, hvor Vind og Veir havde lagt Muld-Jord, voxte Græs og Blomster; især øverst, hvor de store Grene deelte sig, var der ligesom en heel lille hængende Have, med Hindbær og Fuglegræs, ja endogsaa et lille bitte Rønnebær havde der rodfæstet sig og stod saa slankt og fiint midt oppe i det gamle Piletræ, der speilede sig i det sorte Vand, naar Vinden havde drevet Andemaden hen i et Hjørne af Vandpytten. - En lille Sti, hen over Hovmarken, førte tæt herforbi.

Høit paa Banken ved Skoven, med en deilig Udsigt, laae den nye Gaard, stor og prægtig, med Glasruder saa klare, at man skulde troe at der slet ingen var. Den store Trappe ved Døren saae ud, som om den havde Lysthuus paa af Roser og storbladede Planter. Græspletten var saa reen grøn, som om hvert Straa blev seet efter Morgen og Aften. Inde i Salen hang kostelige Malerier, og der stod med Silke og med Fløiel Stole og Sophaer, der næsten kunde gaae paa deres egne Been, Borde med blanke Marmorplader, og Bøger i Safian og Guldsnit ... jo, det var rigtignok rige Folk, som boede her, det var fornemme Folk, her boede Baronens.

Det ene svarede der til det andet. »Alt paa sin rette Plads!« sagde de ogsaa, og derfor var alle de Skilderier, som engang havde været til Stads og Hæder paa den gamle Gaard, nu ophængte i Gangen til Karlekammeret; rigtigt Skrammel var det, især to gamle Portrætter, det ene en Mand i rosenrød Kjole og med Paryk, det andet en Dame med puddret opsat Haar og en rød Rose i Haanden, men begge omgivne eens med en stor Krands af Pilegrene. Der var saa mange runde Huller i de to Billeder, og det kom af at de smaa Baroner altid gik og skjød deres Flitsbuer af paa de to gamle Folk. Det var Justitsraaden og Justitsraadinden, dem hele Slægten stammede ned fra.

»Men de er ikke rigtig af vor Familie!« sagde en af de smaa Baroner. »Han var en Hosekræmmer og hun en Gaasetøs. De vare ikke som Papa og Mama!«

Billederne vare noget daarligt Skrammel, og »Alt paa sin rette

Plads!« sagde man, og saa kom Oldefaer og Oldemoer paa Gangen til Karlekammeret.

Præstesønnen var Huuslærer der paa Gaarden; han gik en Dag med de smaa Baroner og deres ældste Søster, der lige nylig var confirmeret, og de kom henover Stien, ned mod det gamle Piletræ; og medens de gik, bandt hun en Bouquet af Markens Grønt; »Alt paa sin rette Plads,« og det blev et Skjønheds Hele. Imidlertid hørte hun dog meget godt efter Alt hvad der blev sagt, og det glædede hende saameget at høre Præstesønnen fortælle om Naturens Kræfter og Historiens store Mænd og Qvinder; hun var en sund velsignet Natur, adlet i Sjæl og Tanke, og med et Hjerte til ret at omfatte alt Skabt af Gud.

De standsede nede ved det gamle Piletræ; den mindste af Baronerne vilde saa gjerne have sig en Fløite skaaret, det havde han før faaet af andre Piletræer, og Præstesønnen brød en Green af.

»O gjør det ikke!« sagde den unge Baronesse; men saa var det gjort. »Det er jo vort gamle berømmelige Træ! jeg holder saa meget af det! ja derfor leer man mig ogsaa ud hjemme, men det er det samme! Der er et Sagn om det Træ -!«

Og nu fortalte hun Alt hvad vi have hørt om Træet, om den gamle Gaard, om Gaasepigen og Hosekræmmeren, som mødtes her og bleve Stam-Forældre til den fornemme Slægt og til den unge Baronesse.

»De vilde ikke lade sig adle, de gamle skikkelige Folk!« sagde hun. »De havde det Mundheld: »Alt paa sin rette Plads!« og det syntes de at de ikke kom, naar de for Penge lod sig ophøie. Det var deres Søn, min Bedstefader, som blev Baron, han skal have havt stor Lærdom, været høit anset og afholdt af Prindser og Prindsesser, været med ved alle deres Fester. Ham holde de andre hjemme meest af, men, jeg veed ikke selv, der er mig noget ved det gamle Par, som drager mit Hjerte til dem! der maa have været saa hyggeligt, saa patriarchalsk paa den gamle Gaard, hvor Huusmoderen sad og spandt med alle sine Piger og den gamle Herre læste høit af Bibelen!«

»Det har været prægtige Folk, fornuftige Folk!« sagde Præstesønnen; og saa vare de lige inde i Tale om Adel og Borgerlig, og det var næsten, som om Præstesønnen ikke hørte til Borgerskabet, saaledes talte han om det at være af Adel.

»Det er lykkeligt at høre til en Slægt, som har udmærket sig!

saaledes at have ligesom en Blodets Spore i sig til at gaae frem i det Dygtige. Deilig er det at eie et Slægt-Navn, der er Adgangskort til de første Familier. Adel betyder ædel, det er Guldmynten, der har faaet i Stempel, hvad den selv er i Værd. - Det er Tidens Tone, og mange Poeter slaae naturligviis ind i den, at Alt hvad adeligt er skal være daarligt og dumt, men hos den Fattige, jo lavere man stiger ned, desmere glindser det. Men det er ikke min Mening, thi det er aldeles galt, aldeles falskt. I de høiere Stænder findes mange gribende skjønne Træk; min Moder har fortalt mig et, og jeg kunde give flere. Hun var i Besøg i et fornemt Huus i Byen, min Moermo'er, troer jeg, havde opammet den naadige Frue. Min Moder stod i Stuen med den gamle høiadelige Herre; da saae han, at der kom nede i Gaarden en gammel Kone paa Krykker; hver Søndag kom denne og fik et Par Skilling. »Der er den gamle Stakkel, sagde Herren, hun har saa svært ved at gaae« - og før min Moder forstod det, var han ude af Døren og nede af Trapperne, han den halvfjersindstyveaarige gamle Excellence, var selv gaaet ned til den fattige Kone for at spare hende fra at gaae den besværlige Vei op efter den Skillings Hjælp, hun kom efter. Det er jo kun et ringe Træk, men som »Enkens Skjærv« har den Klang fra Hjertebunden, Klang fra Menneskenaturen; og derhen skal Digteren pege, i vor Tid just skal han synge derom, det gjør godt, mildner og forsoner! Men hvor et Stykke Menneske, fordi han er af Blod og har Stamtavle, som de arabiske Heste, staaer paa Bagbenene og vrinsker i Gaden, og i Stuen siger: »her har været Folk fra Gaden!« naar en Borgerlig har været derinde, der er Adelen gaaet i Forraadnelse, blevet til Maske af den Slags, som Tespis gjorde sig dem, og man morer sig over Personen og giver den Satiren i Vold.«

Det var Præstesønnens Tale, den var noget lang, men saa var Fløiten skaaret.

Der var stort Selskab paa Gaarden, mange Gjæster fra Omegnen og Hovedstaden. Damer klædte med Smag og uden Smag. Den store Sal ganske opfyldt af Mennesker. Omegnens Præster stode *ærbødigt i Klump i et Hjørne, det saae ud, som om der var Begravelse, men der var Fornøielse, men den var endnu ikke sat igang.

Stor Concert skulde der være, og derfor havde den lille Baron sin Pilefløite ind med, men han kunde ikke faae Veir i den, det kunde ikke heller Papa, og derfor duede den ikke.

Der var Musik og Sang, af den Slags, der er meest moersom for dem, som udøver den; forresten

nydeligt.

»De er ogsaa Virtuosi!« sagde en Cavaleer, der var sine Forældres Barn; »*De blæser Fløite, *De skjærer den selv. Det er Geniet, der behersker - sidder paa høire Side, - Gud bevar'os! jeg følger ganske med Tiden, det maa man. Ikkesandt, De vil henrykke os Alle med det lille Instrument!« og saa rakte han ham den lille Fløite, der var skaaret af Piletræet nede ved Vandpytten, og høit og lydeligt forkyndte han, at Huuslæreren vilde skjænke dem en Solo paa Fløite.

Der skulde gjøres Nar af ham, det var let at forstaae, og Huuslæreren vilde saa ikke blæse, skjøndt han nok kunde, men de trængte paa, de nødte ham, og saa tog han Fløiten og satte den for Munden.

Det var en underlig Fløite! der lød en Tone, saa udholdende, som den klinger fra Damp-Locomotivet, ja meget stærkere; den lød over hele Gaarden, Haven og Skoven, milevidt ud i Landet, og med Lyden kom der en Stormvind, som bruste: »Alt paa sin rette Plads!« - og saa fløi Papa ligesom baaret af Vinden, ud af Gaarden, og lige lukt ind i Røgterhuset, og Røgteren fløi op - ikke i Storstuen, der kunde han ikke komme, nei op i Tjenerkammeret, mellem det fine Tjenerskab, der gik i Silkestrømper, og de stolte Karle bleve som gigtslaaede ved, at saadan en ringe Person turde sætte sig til Bords mellem dem.

Men i Høisalen fløi den unge Baronesse op ved den øverste Bordende, hvor hun var værdig at sidde, men Præstesønnen fik Sæde ved Siden af, og der sad de begge to, som om de var et Brudepar. En gammel Greve af Landets ældste Slægt blev urokket paa sin Hæders-Plads; for Fløiten var retfærdig, og det skal man være. Den vittige Cavaleer, der var Skyld i Fløitespillet, han der var sine Forældres Barn, fløi paa Hovedet ind imellem Hønsene, men ikke alene.

En heel Miil ud i Landet lød Fløiten, og der hørtes store Begivenheder. En riig Grosserer-Familie, der kjørte med fire, blæste aldeles ud af Vognen, og fik ikke engang Plads bag paa; to rige Bønder, der i vor Tid vare voxne over deres egen Kornmark, blæste ned i Muddergrøften; det var en farlig Fløite; lykkeligviis sprak den ved den første Lyd, og det var godt, saa kom den i Lommen igjen: »Alt paa sin rette Plads!«

*
- 254

Dagen efter talte man ikke OM den Begivenhed, derfor har man den Talemaade »at stikke Piben ind!« Alt var ogsaa i sin gamle Orden igjen, kun at de to gamle Billeder, *Hosekræmmeren* og *Gaasepiggen*, hang oppe i Høisalen, der vare de blæste op paa Væggen; og da en af de rigtige Kunstkjendere sagde, at de vare malede af en Mesterhaand, saa bleve de hængende og istandsatte, man vidste jo ikke før at de duede, og hvor skulde man vide det. Nu hang de paa Hæders-Plads. »Alt paa sin rette Plads!« og der komme? det! Evigheden er lang, længere end denne Historie!

255

Nissen hos Spekhøkeren.

Der var en rigtig Student, han boede paa Qvisten og eiede Ingenting; der var en rigtig Spekhøker, han boede i Stuen og eiede hele Huset, og ham holdt Nissen sig til, for her fik han hver Juleaften et Fad Grød med en stor Klump Smør i! det kunde Spekhøkeren give; og Nissen blev i Boutiken og det var meget lærerigt.

En Aften kom Studenten ind fra Bagdøren for selv at kjøbe sig Lys og Ost; han havde Ingen at sende, og saa gik han selv; han fik hvad han forlangte, han betalte det og der blev nikket »god Aften« af Spekhøkeren og af Madammen, og det var en Kone, som kunde mere, end nikke, hun havde Talegaver! - og Studenten nikkede igjen og blev saa staaende midt i Læsningen af det Blad Papir, der var lagt om Osten. Det var et Blad, revet ud af en gammel Bog, der ikke burde rives istykker, en gammel Bog, fuld af Poesi.

»Der ligger meer af den!« sagde Spekhøkeren, »jeg gav en gammel Kone nogle Caffebønner for den; vil De give mig otte Skilling, skal De have Resten!«

»Tak,« sagde Studenten, »lad mig faae den istedetfor Osten! jeg kan spise Smørrebrødet bart! syndigt var det, om hele den Bog skulde rives i Stumper og Stykker. De er en prægtig Mand, en practisk Mand, men Poesi forstaaer De Dem ikke mere paa, end den Bøtte!«

Og det var uartig sagt, især mod Bøtten, men Spekhøkeren loe og Studenten loe, det var jo sagt saadan

i en Slags Spøg.

----- 256

Men Nissen ærgrede sig, at man turde sige sligt til en Spekhøker, der var Huusvært og solgte det bedste Smør.

Da det blev Nat, Boutiken lukket og Alle tilsengs, paa Studenten nær, gik Nissen ind og tog Madammens *Mundlæder*, det brugte hun ikke naar hun sov, og hvor i Stuen han satte det paa nogensomhelst Gjenstand, der fik den Maal og Mæle, kunde udtale sine Tanker og Følelser ligesaa godt, som Madammen, men kun een ad Gangen kunde faae det, og det var en Velgjerning, for ellers havde de jo talt hverandre i Munden.

Og Nissen satte Mundlæderet paa Bøtten, hvori de gamle Aviser laae: »Er det virkelig sandt,« spurgte han, »at de ikke veed, hvad Poesi er?«

»Jo, det veed jeg,« sagde Bøtten, »det er saadant noget, som staaer paa Nederdelen af Aviserne og klippes ud! jeg skulde troe, at jeg har mere af det inden i mig, end Studenten, og jeg er kun en ringe Bøtte imod Spekhøkeren!«

Og *Nissen* satte Mundlæderet paa Caffemøllen, nei, hvor den gik! og han satte det paa Smørfjordingen og Pengeskuffen; - Alle vare de af Mening, som Bøtten, og hvad de fleste ere enige om, det maa man respectere.

»Nu skal Studenten faae!« og saa gik *Nissen* ganske sagte af Kjøkkentrappen op til Qvisten, hvor Studenten boede. Der var Lys derinde, og *Nissen* kiggede gennem Nøglehullet og saae, at Studenten læste i den pjaltede Bog nedefra. Men, hvor der var lyst derinde! der stod ud af Bogen en klar Straale, der blev til en Stamme, til et mægtigt Træ, som løftede sig saa høit og bredte sine Grene vidt ud over Studenten. Hvert Blad var saa friskt og hver Blomst var et deligt Pige hoved, nogle med Øine saa mørke og straalende, andre saa blaa og forunderlige klare. Hver Frugt var en skinnende Stjerne, og saa sang og klang det vidunderligt deiligt!

Nei, saadan Herlighed havde den lille Nisse aldrig tænkt sig, end sige seet og fornummet. Og saa blev han staaende paa Taaspidserne, kiggede og kiggede, til Lyset derinde slukkedes; Studenten blæste nok sin Lampe ud og gik til Sengs, men den lille Nisse stod der alligevel, thi Sangen klang endnu saa blød og deilig, en yndig Vugge-Vise for Studenten, der lagde sig til Ro.

»Her er mageløst!« sagde den lille Nisse, »det havde jeg ikke ventet! - Jeg troer, at jeg vil blive hos Studenten -!« - og han tænkte - og tænkte fornuftigt, og saa sukkede han: »Studenten

*
- 257

har ingen Grød!« - og saa gik han - ja, saa gik han ned igjen til Spekhøkeren; - og det var godt han kom, for Bøtten havde næsten forbrugt alt Madammens *Mundlæder*, ved at udtale fra een Led alt hvad den rummede i sig, og nu var den lige i Begreb med at vende sig, for at give det samme igjen fra den anden Led, da *Nissen* kom og tog *Mundlæderet* igjen til Madammen; men hele Boutiken, fra Pengeskuffen til Pindebrændet havde fra den Tid Mening efter Bøtten, og de agtede den i en saadan Grad, og tiltroede den saameget, at naar *Spekhøkeren* siden efter læste »Kunst- og Theateranmeldelser« af sin »*Tidende*«, den om Aftenen, saa troede de, at det kom fra Bøtten.

Men den lille Nisse sad ikke længer rolig og lyttede til al den Viisdom og Forstand dernede, nei saasart at Lyset skinnede fra Qvistkammeret, saa var det ligesom om Straalerne vare stærke Ankertoug, der drog ham derop, og han maatte afsted og kigge ind af Nøglehullet, og der ombruste ham da en Storhed, som den vi føle ved det rullende Hav, naar Gud i Stormen gaaer hen over det, og han brast i Graad, han vidste ikke selv, hvorfor han græd, men der var i denne Graad noget saa velsignet! - Hvor det maatte være mageløst deiligt, at sidde med Studenten under det Træ, men det kunde ikke skee, - han var glad ved Nøglehullet. Der stod han endnu paa den kolde Gang, da Efteraars-Vinden blæste ned fra Loftslugen og det var saa koldt, saa koldt, men det følte den Lille først, naar Lyset slukkedes inde paa Tagkammeret, og Tonerne døde hen for Vinden. Hu! saa frøs han og krøb ned igjen i sin lune Krog; der var mageligt og behageligt! - Og da Julegrøden kom med en stor Klump Smør, - ja, saa var *Spekhøkeren* Mester!

Men midt om Natten vaagnede *Nissen* ved et frygteligt Rabalder paa Vindues-Skudderne, Folk udenfor dundrede paa; Vægteren peeb, der var stor Ildløs; hele Gaden stod i lysende Lue. Var det her i Huset eller hos Naboens? Hvor? Det var en Forfærdelse! *Spekhøker-Madammen* blev saa befippet, at hun tog sine Guld-Ørenringe af Ørene og puttede dem i Lommen, for dog at redde Noget, *Spekhøkeren* løb efter sine Obligationer og Tjenestepigen efter sin Silkemantille, den havde hun Raad til; hver vilde redde det Bedste og det vilde ogsaa den lille Nisse, og i et Par Spring var han oppe af Trappen og inde hos

*
- 258

Studenten, som stod ganske rolig ved det aabne Vindue og saae ud paa Ilden, der var i Gjenboens Gaard. Den lille Nisse greb paa Bordet den vidunderlige Bog, puttede den i sin røde Hue og holdt paa den

med begge Hænder, Husets bedste Skat var frelst! og saa foer han afsted, heelt ud paa Taget, heelt op paa Skorstenen og der sad han belyst af det brændende Huus ligeoverfor og holdt med begge Hænder paa sin røde Hue, hvori Skatten laae. Nu kjendte han sit Hjertelag, hvem han egentlig hørte til; men da saa llden var slukket og han blev besindig, - ja: »jeg vil dele mig imellem dem !« sagde han: »jeg kan ikke reent slippe Spekhøkeren for Grødens Skyld!«

Og det var ganske menneskeligt! - Vi andre gaae ogsaa til Spekhøkeren - for Grøden.

*

259

Om Aartusinder.

Ja, om Aartusinder komme de paa Dampens Vinger igjennem Luften hen over Verdenshavet! Amerikas unge Beboere gjæste det gamle Europa. De komme til Mindesmærkerne her og til de da synkende Stæder, saaledes som vi i vor Tid drage til Syd-Asiens hensmuldrende Herligheder.

Om Aartusinder komme de!

Themsen, Donau, Rhinen rulle endnu; Montblanc staaer med Sneetop, Nordlysene skinne over Nordens Lande, men Slægt paa Slægt er Støv, Rækker af Øieblikkets Mægtige glemte, som de der nu alt slumre i Høien, hvor den velhavende Meelhandler, paa hvis Grund den er, tømmer sig en Bænk for at sidde og see ud over den flade, bølgede Kornmark.

»Til Europa!« lyder det hos Amerikas unge Slægt - - »til Fædrenes Land, Mindernes og Phantasiens deilige Land, *Europa!*«

Luftskibet kommer; det er overfyldt med Reisende, thi Farten er hurtigere end tilsøes; den electromagnetiske Traad under Verdenshavet har allerede telegrapheret, hvor stor Luft-Karavanen er. Alt øines Europa, det er *Irlands* Kyster der sees, men Passagererne sove endnu; de ville først vækkes, naar de ere over *England*; der betræde de Europas Jord i *Shakespeares* Land, som det hedder hos Aandens Sønner; Politikens Land, Maskinernes Land, er der Andre der kalde det.

----- 260

En heel Dag bliver Opholdet her, saamegen Tid har den travle Slægt at give det store *England* og *Skotland*.

Farten gaaer under Canal-Tunnelen til Frankrig, *Carl den Stores* og *Napoleons* Land, *Molière* nævnes, de Lærde tale om en classisk og romantisk Skole i den fjerne Oldtid og der jubles for Helte, Skjalde og Videnskabsmænd, som vor Tid ikke kjender, men som skulle fødes paa Europas Krater: *Paris*.

Luftdamperen flyver hen over det Land, hvorfra *Columbus* gik ud, hvor *Cortez* blev født, og hvor *Calderon* sang Dramaer i bølgede Vers; deilige sortøiede Qvinder bygge og boe endnu i de blomstrende Dale, og i ældgamle Sange nævnes *Cid* og *Alhambra*.

Gjennem Luften, over Havet til *Italien*, hen hvor det gamle evige *Roma* laae; det er udslettet, Campagnen en Ørk; af Peterskirken vises der en eensomstaaende Muur-Rest, men man tvivler om dens Ægthed.

Til *Grækenland*, for at sove en Nat i det rige Hotel høit paa Olympens Top, saa har man været der; Farten gaaer mod Bosporus, for der i nogle Timer at hvile ud og see det Sted, hvor *Bysanz* laae; fattige Fiskere spænde deres Næt der, hvor Sagnet fortæller om Haremets Have i Tyrkernes Tid.

Rester af mægtige Byer ved den stærke *Donau*, Byer, vor Tid ikke kjendte, flyves der hen over, men der og der - Mindernes rige Stæder, de, som komme, de, som Tiden føder - der og der daler Luft-Karavanen og løfter sig igjen.

Dernede ligger *Tydskland* - som engang omspændtes med det tætteste Næt af Jernbaner og Kanaler - Landene, hvor *Luther* talte, *Göthe* sang, og hvor *Mozart* i sin Tid bar Tonernes Scepter! Store Navne lyste i

Videnskab og Kunst, Navne, vi ikke kjende. Een Dags Ophold for Tydskland og een Dag for *Norden*, for *Ørsteds* og for *Linnés Fædreland* og *Norge*, de gamle Hertes og de unge Nordmænds Land. *Island* tages paa Hjemfarten, Geysir koger ikke længer, Hekla er slukket, men som Sagas evige Steentavle staaer den stærke Klippe-Ø i det brusende Hav!

»I Europa er meget at see!« siger den unge Amerikaner; »og vi have seet det i otte Dage, og det lader sig gjøre, som den store Reisende« - et Navn nævnes, der hører til deres Samtid - »har viist i sit berømte Værk: *Europa seet i otte Dage*.«

*

261

Under Piletræet.

Eggen er meget nøgen nede ved *Kjøge*; Byen ligger jo rigtignok ved Stranden, og det er altid kjønt, men der kunde dog være kjønnere, end der er: rundt om flad Mark, og langt er der til Skoven; men naar man er rigtig hjemme et Sted, saa finder man dog Noget kjønt, noget, man paa det deiligste Sted i Verden siden kan længes efter! Og det maae vi ogsaa sige, at i Udkanten af *Kjøge*, hvor et Par smaa fattige Haver strække sig ned til den lille Aa, som løber ud i Stranden, kunde der være ganske yndigt ved Sommertid, og det fandt især de to smaa Nabobørn, *Knud* og *Johanne*, som legede her og krøb under Stikkelsbærbuskene ind til hinanden. I den ene Have stod en Hyld, i den anden et gammelt Piletræ, og under det især legede de Børn saa gjerne, og dertil havde de Lov, skjøndt Træet stod lige tæt ved Aaen, hvor de let kunde falde i Vandet, men vor Herre har Øie paa de Smaa, ellers saae det slemt ud; de vare ogsaa meget forsigtige, ja, Drengen var en saadan Cujon for Vandet, at det var ikke mueligt ved Sommertid at faae ham ud i Stranden, hvor dog de andre Børn saa gjerne vilde gaae at pjadske; han blev skammet ud for det, og det maatte han taale; men saa drømte Naboens lille *Johanne*, at hun seilede i en Baad paa *Kjøgebugt* og *Knud* gik lige ud til hende, Vandet naaede ham først til Halsen og saa gik det ham heelt over Hovedet; og fra det Øieblik af, at *Knud* hørte den Drøm, taalte han ikke længer, at man kaldte ham en Cujon for Vandet, men henviste bare

----- 262

til *Johannes* Drøm; den var hans Stolthed, men i Vandet gik han ikke.

De fattige Forældre kom jævnlig sammen, og *Knud* og *Johanne* legede i Haverne og paa Landeveien, som langs med Grøfterne havde en heel Række Piletræer, og de vare ikke kjønne, de vare saa forhuggede i Kronen, men de stode jo heller ikke til Stads, men for at gjøre Nytte; deiligere var den gamle Piil i Haven, og under den sad de mangan god Gang, som man siger.

Inde i *Kjøge* er der et stort Torv, og ved Markedstid stod der hele Gader af Telte med Silkebaand, Støvler og alt mueligt; der var en Trængsel og sædvanligviis Regnveir, og da mærkede man Dunsten af Bondekofter, men ogsaa den deiligste Lugt af Honningkager, der var en heel Bod fuld, og hvad der var det prægtigste: Manden, som solgte dem, indlogerede sig altid i Markedstiden hos den lille *Knuds* Forældre, og saa vankede der naturligviis en lille Honningkage, hvoraf *Johanne* ogsaa fik sit Stykke, men hvad der næsten var endnu meget mere, Honningkagehandleren vidste at fortælle Historier, og det næsten om enhver Ting, selv om sine Honningkager; ja om disse fortalte han en Aften en Historie, som gjorde et saa dybt Indtryk paa de to Børn, at de aldrig siden glemte den, og saa er det vel bedst, vi ogsaa høre den, især da den er kort.

»Der laae paa Disken to Honningkager,« sagde han, »den ene havde Skikkelse af et Mandfolk med Hat, den anden som en Jomfru uden Hat, men med en Klat Bog-Guld paa Hovedet; de havde Ansigt paa den Side, som vendte opad, og der skulde man see dem og ikke paa Vranken, der skal man aldrig see noget Menneske. Mandfolket havde en Bittermandel til Venstre, det var hans Hjerter, Jomfruen var derimod bare Honningkage. De laae som Prøver paa Disken, de laae længe og saa elskede de hinanden, men den Ene sagde det ikke til den Anden, og det maa man, naar det skal blive til Noget.

»Han er et Mandfolk, han maa sige det første Ord,« tænkte hun, men vilde dog være fornøiet med at vide, at hendes Kjærlighed blev gjengjældt.

Han var nu mere glubende i sine Tanker, og det er altid Mandfolkene; han drømte, han var en levende Gadedreng og eiede fire Skilling, og saa kjøbte han Jomfruen og aad hende.

Og de laae Dage og Uger paa Disken og blev tørre, og hendes Tanker bleve finere og mere qvindelige: »det er mig nok, at jeg har ligget paa Disk med ham!« tænkte hun, og saa knak hun i Livet.

*
– 263

»Havde hun vidst min Kjærlighed, saa havde hun nok holdt noget længer!« tænkte han.

Og det er Historien og her er de begge to!« sagde Kagehandleren. »De ere mærkelige ved deres Levnetsløb og den stumme Kjærlighed, der aldrig fører til Noget. See der har I dem!« og saa gav han *Johanne* Mandfolket, som var heel, og *Knud* fik den knækkede Jomfrue; men de vare saa betagne af Historien, at de ikke nænte at spise Kjærestefolkene.

Næste Dag gik de med dem ind paa Kjøge Kirkegaard, hvor Kirkemuren er overgroet med det deiligste Vedbende-Grønt, der Vinter og Sommer hænger som et rigt Tæppe over Muren; og de stillede Honningkagerne op i det Grønne i Solskinnet og fortalte for en Flok andre Børn Historien om den stumme Kjærlighed, som ikke duede til Noget, det vil sige Kjærligheden, for Historien var yndig, det fandt de Allesammen, og da de saae hen paa Honning-Parret, ja, saa var der en stor Dreng, der - og det var af Ondskab - havde spist den knækkede Jomfrue, Børnene græd derover, og siden, - og det var vistnok for at det stakkels Mandfolk ikke skulde være ene i Verden, - saa spiste de ham med, men aldrig glemte de Historien.

Altid var de Børn sammen ved Hyldebusken og under Piletræet, og den lille Pige sang med sølvklokkeklar Stemme de yndigste Sange; i *Knud* var der ikke Tone skabt, men han kunde Ordene og det er altid noget. - Folk i Kjøge, selv Isenkræmmer-Madammen, stod stille og hørte paa *Johanne*. »Det er en sød Røst den lille Unge har!« sagde hun.

Det var velsignede Dage, men de vare ikke ved altid. Naboerne skiltes ad; den lille Piges Moder var død, Faderen skulde giftes inde i Kjøbenhavn og der kunde han faae en Levevei; han skulde være Bud et Sted, det skulde være et meget indbringende Embede. Og Naboerne skiltes ad med Taarer, og Børnene især græd; men de Gamle lovede at skrive hinanden til i det mindste eengang om Aaret. Og *Knud* kom i Skomagere lære, de kunde jo ikke lade den lange Dreng længer gaae og drive. Og saa blev han confirmeret!

O hvor gjerne vilde han paa den Høitidsdag have kommet til Kjøbenhavn og seet lille *Johanne*, men han kom ikke og aldrig havde han været der, skjøndt den kun ligger fem Miil fra *Kjøge*;

*
– 264

men Taarnene havde *Knud* seet over Bugten i klart Veir, og paa Confirmationsdagen saae han tydeligt det gyldne Kors skinne paa *Fruer Kirke*.

Ak hvor tænkte han paa *Johanne*! mon hun huskede ham? Jo! - Ved Juletid kom der Brev fra hendes Fader til *Knuds* Forældre, det gik meget godt i Kjøbenhavn, og en stor Lykke vilde blive tildeelt *Johanne* ved hendes kjønne Stemme; hun var ansat ved Comedien, den de sang i; og lidt Penge fik hun allerede derfor og af disse sendte hun de kjære Naboefolk i *Kjøge* en heel Rigsdaler til Fornøielse Juleaften; de skulde drikke hendes Skaal, og det havde hun selv med egen Haand tilføiet i en Efterskrift, og i den stod: »venlig Hilsen til *Knud*!«

De græd Allesammen, og det var jo dog saa fornøieligt det Hele, men det var af Glæde de græd. Hver Dag havde *Johanne* været i hans Tanker, og nu saae han, at *hun* ogsaa tænkte paa ham, og alt, som det nærmede sig, at han skulde blive Svend, des klarere stod det for ham, at han holdt saa meget af *Johanne* og at hun skulde blive hans lille Kone, og saa spillede der ham et Smil om Munden og han trak endnu raskere i Rispen, mens Benet spændte mod Spanderemmen; han stak Sylen heelt ind i den ene Finger, men det gjorde ikke Noget. Han skulde rigtignok ikke være stum, som de to Honningkager, den Historie var ham meget til Lærdom.

Og saa blev han Svend og Randselen snørt. Til Kjøbenhavn skulde han da endelig for første Gang i sit Liv og han havde allerede der en Mester. Naa, hvor *Johanne* vilde blive overrasket og glad. Hun var nu sytten Aar og han var nitten.

Han vilde allerede købe i *Kjøge* en Guldring til hende, men saa betænkte han, at man vist fik dem langt kjønnere i *Kjøbenhavn*; og saa blev der taget Afsked med de Gamle, og rask i Efteraarstiden gik han paa sin Fod i Regn og Rusk; Bladene faldt af Træerne; vaad til Skindet kom han til det store *Kjøbenhavn* og til sin nye Mester.

Førstkommende Søndag vilde han aflægge Besøget hos *Johannes* Fader. De nye Svende-Klæder kom paa, og den nye Hat fra *Kjøge*, den klædte *Knud* saa godt, før havde han altid kun gaaet med Kaskjet. - Og han fandt Huset, som han søgte, og kom de mange Trapper op; det var ganske til at blive svindel

*
– 265

over, hvorledes Menneskene vare stillede ovenpaa hinanden her i den vildsomme By.

Ganske velhavende saae der ud inde i Stuen, og venligt tog *Johannes* Fader imod ham; for Madammen var han jo en fremmed En, men hun gav ham Haanden og Caffé.

»Det vil fornøje *Johanne* at see dig!« sagde Faderen, »Du er jo blevet et meget net Menneske! - ja nu skal du see hende! ja det er en Pige, jeg har Glæde af og faaer mere, med Guds Bistand! hun har sit eget Kammer og det betaler hun os for!« og Faderen selv bankede ganske høfligt paa hendes Dør, ligesom om han var en fremmed Mand, og saa traadte de ind - nei, hvor der var nydeligt! der var bestemt ikke saadant et Kammer til i hele *Kjøge*, Dronningen kunde ikke have det yndigere! Der var Gulvtæppe, der var Gardiner lige ned til Jorden, en virkelig Fløiels-Stol og rundtom Blomster og Skilderier og et Speil, som man var færdig ved at løbe lige ind i, det var ligesaa stort som en Dør. *Knud* saae det altsammen paa eengang og saae dog kun *Johanne*, hun var en voxen Pige; ganske anderledes end *Knud* havde tænkt sig hende, men meget deiligere! der var ikke en Jomfru i *Kjøge*, som hun, og hvor var hun fiin! Men hvor saae hun underlig fremmed paa *Knud*, dog kun et Øieblik, saa fløi hun hen imod ham, ligesom om hun vilde kysse ham; hun gjorde det ikke, men hun var lige ved det. Jo, hun var rigtignok glad ved at see sin Barndoms Ven! stod ikke Taarerne hende i Øinene, og saa havde hun saa meget at spørge og tale om, lige fra *Knuds* Forældre til *Hylde*træet og *Pile*træet, og dem kaldte hun *Hylde*moer og *Pile*faer, ligesom om de ogsaa vare Mennesker, dog det kunne de da ligesaa godt gjælde for, som *Honningkagerne* kunde det; om dem talte hun ogsaa, om deres stumme Kjærlighed, hvorledes de laae paa Disken og gik istykker, og saa loe hun saa hjerteligt - men Blodet brændte *Knud* i Kinderne og hans Hjerte slog stærkere end ellers! - nei, hun var slet ikke blevet storagtig! - Hun var ogsaa Skyld i, mærkede han nok, at hendes Forældre bad ham blive der hele Aftenen, og hun skjænkede Theen og hun selv bød ham en Kop og siden tog hun en Bog og læste høit for dem, og det var for *Knud* ligesom om netop det, hun læste, var om hans Kjærlighed, det passede saa ganske paa alle hans Tanker; og saa sang hun en simpel Vise, men den blev ved hende til en heel Historie, det var som om hendes

*
- 266

eget Hjerte strømmede over deraf. Jo, hun holdt bestemt af *Knud*. Taarerne løb ham ned over Kinderne, han kunde ikke gjøre derfor, og han kunde ikke sige et eneste Ord, han syntes selv, at han var meget dum og dog trykkede hun ham i Haanden og sagde: »Du har et godt Hjerte *Knud*! bliv altid, som Du er!«

Det var en mageløs Aften, den var slet ikke til at sove paa, og *Knud* sov heller ikke. Ved Afskeden havde *Johannes* Fader sagt: »Ja, nu glemmer Du os vel ikke ganske! Lad os see, at du ikke lader hele Vinteren gaee hen, før du seer til os igjen!« - og saa kunde han jo godt komme paa Søndag! og det vilde han. Men hver Aften, naar Arbeidet var endt, og de arbeidede ved *Lys*, gik *Knud* ud i *Byen*; han gik hen gennem *Gaden*, hvor *Johanne* boede, saae op til hendes *Vindue*, der var næsten altid *Lys*, og een Aften saae han ganske tydeligt *Skyggen* af hendes *Ansigt* paa *Gardinet*; det var en deilig Aften! *Mesters* *Adam* syntes ikke om, at han altid om Aftenen skulde paa *Farten*, som hun kaldte det, og hun rystede paa *Hovedet*, men *Mester* loe: »det er et ungt Menneske!« sagde han.

»Paa Søndag sees vi, og jeg siger hende det, hvordan hun er i mine Tanker, og at hun maa blive min lille Kone! jeg er rigtignok kun en fattig *Skomagervend*, men jeg kan blive *Mester*, i det mindste *Fri-Mester*, jeg skal arbejde og stræbe -! ja, jeg siger hende det, der kommer ikke noget ud af den stumme *Kjærlighed*, det har jeg lært af *Honningkagerne*!«

Og Søndagen kom og *Knud* kom, men hvor uheldigt! de skulde alle ud, de maatte sige ham det. *Johanne* trykkede hans *Haand* og spurgte: »har Du været henne paa *Comedien*? Der maa Du engang! jeg synger paa *Onsdag*, og har Du da *Tid*, saa vil jeg sende Dig en *Billet*; min *Fader* veed, hvor din *Mester* boer!«

Hvor det var kjærligt af hende! og *Onsdag Middag* kom der ogsaa et forsegleet *Papir* uden *Ord*, men *Billetten* laae deri, og om Aftenen gik *Knud* første Gang i sit *Liv* i *Theatret* og hvad saae han - ja han saae *Johanne*, saa deilig, saa yndig; hun blev rigtignok gift med en fremmed *Person*, men det var *Comedie*, Noget de forestillede, det vidste *Knud*, ellers havde hun heller ikke nænt at sende ham *Billet* til at see derpaa; og alle *Folk* klappede og raabte høit, og *Knud* raabte *Hurra*!

Selv *Kongen* smilte ned til *Johanne*, ligesom om han ogsaa var glad over hende. *Gud*, hvor *Knud* følte sig lille bitte, men han elskede hende saa inderligt og hun holdt jo ogsaa af ham,

*
- 267

og *Mandfolket* maa sige det første *Ord*, saadan tænkte jo *Honningkage-Jomfruen*; i den *Historie* var der Meget lagt.

Saa snart det blev Søndag gik *Knud* derhen; hans *Tanker* vare stemte, ligesom til *Altargang*. *Johanne* var alene og tog imod ham, det kunde ikke være heldigere.

»Det er godt Du kommer!« sagde hun, »nær havde jeg sendt *Fader* til Dig, men saa havde jeg en *Fornemmelse* af, at Du nok kom iaften; for jeg maa sige Dig, at jeg reiser paa *Fredag* til *Frankrige*, det maa jeg, at der kan blive noget rigtigt dygtigt af mig!« -

Og det var for *Knud*, som om Stuen dreiede rundt, som om hans Hjerte vilde gaae itu, men der kom ikke Taarer i hans Øine, dog var det synligt nok, hvor bedrøvet han blev; *Johanne* saae det og hun var lige ved at græde, »Du ærlige, trofaste Sjæl!« sagde hun - og saa var *Knuds* Tunge løst, og han sagde hende, hvor inderligt han holdt af hende og at hun maatte blive hans lille Kone; og i det han sagde det, saae han, at *Johanne* blev liigbleg, hun slap hans Haand og sagde alvorlig og bedrøvet: »Gjør ikke Dig selv og mig ulykkelig, *Knud*! jeg bliver Dig altid en god Søster, som Du kan stole paa -! men heller ikke mere!« og hun strøg sin bløde Haand hen over hans hede Pande. »Gud giver os Styrke til Meget, naar man kun selv vil!«

Da traadte i det samme hendes Stedmoder ind.

»*Knud* er reent ude af det fordi jeg reiser!« sagde hun; »vær dog et Mandfolk!« og saa klappede hun ham paa Skulderen, det var ligesom de kun havde talt om Reisen og ikke om andet. »Barn!« sagde hun. »Og nu skal Du være god og fornuftig, som under Piletræet, da vi begge vare Børn!«

Og det var for *Knud*, som om der var gaaet et Stykke af Verden, hans Tanke var som en løs Traad, villieløs for Vinden. Han blev, han vidste ikke, om de havde bedt ham derom, men venlige og gode vare de, og *Johanne* gav ham Theevand, og hun sang, det var ikke den gamle Klang, og dog saa mageløst deiligt, det var til at slaae Hjertet i Stykker ved, og saa skiltes de; *Knud* rakte hende ikke Haanden, men hun tog hans og sagde: »Du giver dog din Søster Haanden til Afsked, min gamle Legebroder!« og hun smilte med Taarer, de løb hende ned over Kinderne, og hun gjentog: »Broder.« Jo, det skulde stort hjælpe! - Det var Afskeden.

* - 268

Hun seilede til Frankrige, *Knud* gik paa de københavnske sølede Gader. - De andre Svende fra Værkstedet spurgte ham om, hvad han saadan gik og grubliserede over; han skulde gaae paa Fornøjelse med dem, han var jo et ungt Blod.

Og de gik sammen ind paa en Dandsebod; og der vare mange smukke Piger, men rigtignok ingen, som *Johanne*, og der hvor han troede at glemme hende, der stod hun just lyslevende i hans Tanker: »Gud giver Styrke til Meget, naar man kun selv vil!« havde hun sagt; og der kom en Andagt i hans Sind, han foldede sine Hænder - og Violinerne spillede og Jomfruerne dandsede rundtom; han blev ganske forskrækket, han syntes, han var et Sted, hvor han ikke kunde føre *Johanne* med, og hun var med ham i hans Hjerte, - og saa gik han udenfor, han løb gennem Gaderne, gik forbi Huset hvor hun havde boet, der var mørkt, overalt var der mørkt, tomt og eensomt; Verden gik sin Gang og *Knud* sin.

Og det blev Vinter og Vandene frøs til, det var ligesom om Alt indrettede sig til Begravelse.

Men da Foraaret kom og det første Dampskib gik, da fik han saadan Længsel efter at komme bort, langt ud i den vide Verden, men ikke for nær ved Frankrige.

Og saa snørede han sin Randsel og vandrede langt ind i Tydskland, fra By til By, uden Rist eller Bo; først da han kom til den gamle, prægtige Stad *Nürnberg*, saa var det, som om Bisselæderet kom ham af Skoene, han mægtede at blive.

Det er en underlig gammel By, som klippet ud af en Billed-Krønike. Gaderne ligge, som de selv ville, Husene holde ikke af at staae i Række; Karnapper med smaa Taarne, Snirkler og Billedstøtter springe frem over Fortouget, og høit oppe fra de underligt stillede Tage løber der midt ud over Gaden Tagrender, formede som Drager og langlivede Hunde.

Paa Torvet her stod *Knud* med Randselen paa sin Ryg; han stod ved et af de gamle Springvande, hvor de herlige Malmsfigurer, bibelske og historiske, staae mellem de springende Vand-Straaler. - En smuk Tjenestepige hentede just Vand, hun gav *Knud* en Lædskedrik; og da hun havde en heel haandfuld Roser, gav hun ham ogsaa een af dem, og det syntes ham et godt Varsel. -

Fra Kirken tæt ved brusede Orgelet ud til ham, det klang saa

* - 269

hjemligt, ligesom fra *Kjøge* Kirke og han traadte ind i den store Dom; Solen skinnede gennem de malede Ruder, ind mellem de høie slanke Piller; der var Andagt i hans Tanke, der kom Stilhed i hans Sind.

Og han søgte og fandt en god Mester i *Nürnberg*, og hos ham blev han og lærte Sproget.

De gamle Grave om Byen ere forvandlede til smaa kjøkkenhaver, men de høie Mure staae endnu, med svære Taarne; Rebslageren snoer sine Reb paa det bjælkebyggede Gallerie henad Muren ind til Byen, og her rundt om fra Revner og Huller voxer Hylde træer, der hænge deres Grene udover de smaa lave Huse nedenfor, og i eet af disse boede den Mester, som *Knud* arbejdede hos; hen over det lille Tagvindue, hvor han sov, hældede Hylden sine Grene.

Her boede han en Sommer og en Vinter, men da Foraaret kom, saa var her ikke til at holde ud, Hylden

stod i Blomster, og de duftede saa hjemligt, det var ligesom han var i Haven ved *Kjøge*, - og saa flyttede Knud fra sin Mester og hen til en anden længer inde i Byen, hvor der ingen Hyldetræer stod.

Det var tæt ved een af de gamle murede Broer, ligeover en altid brusende lav Vandmølle, han her kom paa Værksted; udenfor var der kun en rivende Flod, der blev indeklemt af Husene, som alle vare behængte med gamle skrøbelige Altaner, det saae ud, som om de vilde ryste dem ned i Vandet. - Her voxte ingen Hyld, her stod ikke engang en Urtepotte med en Smule Grønt i, men lige overfor var der et stort gammelt Piletræ, der ligesom holdt sig fast til Huset der, for ikke at rives bort af Strømmen; det strakte sine Grene hen over Floden, akkurat ligesom Piletræet i Haven ved *Kjøge-Aa*.

Jo, han var rigtignok flyttet fra *Hyldemoer* til *Pilefaer*, Træet her, især i Maaneskins Aftener, havde Noget, hvorved han følte sig:

»- saa dansk i Sind
I Maaneskin!«

men det var slet ikke Maaneskinnet, som gjorde det, nei det var det gamle Piletræ.

Han kunde ikke holde det ud, og hvorfor ikke? Spørg Pilen, spørg den blomstrende Hyld! - og saa sagde han Farvel til den Mester og til *Nürnberg* og drog længer bort.

Til Ingen talte han om *Johanne*; inden i sig gjemte han sin Sorg, og sær Betydning lagde han i Historien om
* - 270

Honningkagerne; nu forstod han, hvorfor Mandfolket der havde en bitter Mandel til Venstre, han havde selv en bitter Smag deraf, og *Johanne*, som altid var saa mild og smilende, hun var bare Honningkage. Det var, som om Remmen fra hans Randsel snørede ham, saa at det var svært at trække Veiret, han løsnede den, men det hjalp ikke. Verden var kun halv uden om ham, den anden Halvdeel bar han inden i sig, saadan var det!

Først da han saae de høie Bjerge, blev Verden ham større, hans Tanker vendte ud ad, han fik Taarer i sine Øine. *Alperne* syntes ham Jordens sammenlagte Vinger; hvad om den opløftede dem, udbredte de store Fjer med brogede Billeder af sorte Skove, brusende Vande, Skyer og Snee-Masser! »Paa Dommedag løfter Jorden de store Vinger, flyver mod Gud og brister som Boble i hans klare Straaler! O, gid at det var Dommedag!« sukkede han. -

Stille vandrede han gennem Landet, der syntes ham en græsgroet Frugthave; fra Husenes Træ-Altaner nikkede de kniplende Piger til ham, Bjergtoppene glødede i den røde Aftensol, og da han saae de grønne Søer mellem de mørke Træer - saa tænkte han paa Stranden ved *Kjøgebugt*; og der var Veemod, men ikke Smerte i hans Bryst.

Der hvor *Rhinen*, som een lang Bølge, vælter frem, styrter, knuses og forvandles i sneehvide klare Skymasser, som var det Skyernes Skabelse - Regnbuen flagrer som et løst Baand hen derover, - her tænkte han paa Vandmøllen ved *Kjøge*, hvor Vandet bruste og knustes.

Gjerne var han blevet i den stille Rhinby, men her var saa megen Hyld og saa mange Piletræer, - og saa drog han videre; over de høie, mægtige Bjerge, gennem Klippe-Sprængninger og hen ad Veie, der som Svalereder vare klinede til Steen-Væggen. Vandet bruste i Dybet, Skyerne laae under ham; over blanke Tidsler, Alperoser og Snee gik han i den varme Sommersol - og saa sagde han Farvel til Nordens Lande og kom ned under Kastanietræer, mellem Viinhaver og Maismarker. Bjergene var en Muur mellem ham og alle Erindringer, og saaledes skulde det være. -

Der laae foran ham en stor, prægtig Stad, de kaldte den *Milano* og her fandt han en tydsk Mester, som gav ham Arbeide; det var et gammelt skikkeligt Ægtepar, han var kommet paa Værkstedet hos. Og de fik kjær den stille Svend, der talte lidt,
* - 271

arbeidede des mere og var from og kristelig. Det var ogsaa, som Gud havde taget den tunge Byrde fra hans Hjerte.

Hans bedste Lyst var, imellem at stige op paa den mægtige Marmor-Kirke, den syntes ham skabt af Snee hjemme fra, og formet i Billeder, spidse Taarne, blomstersmykkede aabne Haller; fra hver Krog, fra hver Spidse og Bue smilede de hvide Billedstøtter til ham. - Ovenover sig havde han den blaa Himmel, under sig Byen og den vidtudstrakte grønne Lombarder-Slette, og mod Nord de høie Bjerge med den evige Snee, - og saa tænkte han paa *Kjøge-Kirke* med Vedbenderankerne om de røde Mure, men han længtes ikke; her bag Bjergene vilde han begraves.

Eet Aar havde han levet her, det var tre Aar siden han drog hjemme fra; da førte hans Mester ham ud i Staden, ikke til Arena, for at see Kunstberiderne, nei til den store Opera, og det var ogsaa en Sal, der var værd at see. - I syv Etager derinde hang der Silkegardiner, og fra Gulvet, svimlende høit op til Loftet, sad der de fineste Damer med Blomster-Bouquetter i Hænderne, ligesom om de skulde paa Bal, og Herrerne vare i fuld Stads og mange med Sølv og med Guld. Der var saa lyst, som i det klareste Solskin og saa bruste Musiken saa stærkt og deiligt, det var mere pragtfuldt end Comedien i *Kjøbenhavn*, men der var *Johanne* dog, og her - ja, det var som en Trolddom, Gardinet gik tilside og ogsaa her stod *Johanne* i Guld og Silke med Guldkrone paa Hovedet; hun sang som kun en Guds Engel kan synge; hun traadte saa langt frem hun kunde, hun smilede, som kun *Johanne* kunde det; hun saae lige paa *Knud*.

Den stakkels *Knud* greb Mesters Haand og raabte høit »*Johanne!*« men det kunde ikke høres, Musikanterne spillede saa stærkt paa; og Mester nikkede dertil: »Ja vist hedder hun *Johanne!*« og saa tog han et trykt Blad og viste, at der stod hendes Navn, hele hendes Navn.

Nei, det var ingen Drøm! og alle Mennesker jublede for hende og kastede Blomster og Krandsse til hende, og hver Gang hun gik, saa kaldte de paa hende igjen, hun gik og kom og atter kom.

Ude paa Gaden flokkede Folk sig om hendes Vogn og de trak den, og *Knud* var allerforrest og allergladest, og da de kom til hendes prægtigt oplyste Huus, stod *Knud* lige ved Vogn døren, der aabnedes, og hun traadte ud, og Lyset skinnede lige ind i hendes velsignede Ansigt og hun smilede og takkede saa mildt
*
- 272

og hun var saa rørt; og *Knud* saae hende lige ind i Ansigtet og hun saae *Knud* lige ind i Ansigtet, men hun kjendte ham ikke. En Herre med Stjerne paa sit Bryst rakte hende sin Arm - de vare forlovede, sagde man.

Og saa gik *Knud* hjem og snørte sin Randsel; han vilde, han maatte hjem til Hylden og Pilen - ak under Piletræet! i een Time kan man leve et heelt Menneskeliv!

De bad ham blive; ingen Ord kunde holde ham tilbage; de sagde ham, at det var mod Vintertid, at Sneen alt faldt i Bjergene; men i Sporet af den langsomt kjørende Vogn, - den maatte der jo banes Vei for, - kunde han gaae, med Randselen paa sin Ryg, støttende sig paa sin Stav. -

Og han gik mod Bjergene, op ad dem og ned ad dem; afkræftet, saae han endnu ikke By eller Huus; det var mod Norden. Stjernerne tændtes ovenover ham, hans Fødder vaklede, hans Hoved svimlede; dybt nede i Dalen tændtes ogsaa Stjerner, det var, som om Himmelen ogsaa udstrakte sig neden under ham. Han følte sig syg. Stjernerne dernede bleve fleer og fleer og altid klarere, de bevægede sig hid og did. Det var en lille By, hvor Lysene blinkede, og da han forstod det, anstrængte han sine sidste Kræfter og naaede der et ringe Herberg.

Et heelt Døgn blev han her, thi hans Legeme trængte til Hvile og Pleie. Det var Tø og Slud i Dalen. En Morgenstund kom her en Liremand, han spillede en Melodie hjemme fra Danmark, og saa kunde *Knud* ikke længer holde det ud, - han gik i Dage, i mange Dage, med en Hast, som gjaldt det at komme hjem før de allesammen døde der; - men til Ingen talte han om sin Længsel, Ingen kunde troe, han havde Hjertesorg, den dybeste man kan have, den er ikke for Verden, den er ikke moersom, den er ikke engang for Vennerne og han havde ingen Venner! Fremmed gik han i fremmed Land, hjemad, mod Norden. I det eneste Brev hjemme fra, det Forældrene for Aar og Dag siden havde skrevet, stod: »Du er ikke rigtig dansk, som vi andre hjemme! vi ere det saa uhyre! Du holder kun af fremmed Land!« Forældrene kunde skrive det - ja, de kjendte ham jo!

Det var Aften, han gik paa den aabne Landevei, det begyndte at fryse; Landet selv blev mere og mere fladt med Mark og Eng; der stod ved Veien et stort Piletræ; Alt saae saa hjemligt, saa dansk ud! han satte sig under Pilen, han følte sig saa træt, hans Hoved bøiede sig, hans Øine lukkede sig til Hvile, men han følte og fornem, hvorledes Pilen sænkede sine Grene ned imod ham,
*
- 273

Træet syntes en gammel mægtig Mand, det var *Pilefaer* selv, der løftede ham paa sine Arme og bar ham, den trætte Søn, hjem til det danske Land ved den aabne blege Strand, til *Kjøgeby*, til Barndoms-Haven. Ja, det var Piletræet selv fra *Kjøge*, der var gaaet ud i Verden for at søge og finde ham, og nu var han fundet og bragt hjem i den lille Have ved Aaen, og her stod *Johanne* i al sin Pragt, med Guldkronen paa, som han sidst havde seet hende og raabte: »Velkommen!«

Og lige foran dem stode to underlige Skikkelser, men de saae meget mere menneskelige ud end i Barndoms Tiden, de havde ogsaa forandret sig; det var de to Honningkager, Mandfolket og Fruentimmeret; de vendte Retten til og saae godt ud.

»Tak!« sagde de begge to til *Knud*; »Du har løst vor Tunge! Du har lært os, at man skal freidigt udtale sin

Tanke, ellers kommer der ikke noget ud af det! og nu er der kommet noget ud af det! - vi ere forlovede!«

Og saa gik de Haand i Haand gennem *Kjøge Gader*, og de saae meget anstændigt ud paa Vranken, der var ikke Noget at sige paa dem! og de gik lige hen mod *Kjøge Kirke*, og *Knud* og *Johanne* fulgte efter; de gik ogsaa Haand i Haand; og Kirken stod som før med røde Mure og deiligt Vedbendgrønt, og Kirkens store Dør aabnede sig til begge Sider og Orgelet bruste og Mandfolket og Fruentimmeret gik begge op af Kirkegangen: »Herskabet først!« sagde de, »Honningkagernes Brudefolk!« og saa traadte de hver til sin Side for *Knud* og *Johanne*, og de knælede deroppe og hun bøiede sit Hoved over hans Ansigt, og der trillede iskolde Taarer fra hendes Øine, det var Isen der smeltede om hendes Hjerte ved hans stærke Kjærlighed, og de faldt paa hans brændende Kinder, og - han vaagnede ved det, og sad under det gamle Piletræ i fremmed Land, i den vinterkolde Aften; der faldt fra Skyerne isnende Hagl, de pidskede hans Ansigt.

»Det var den deiligste Time i mit Liv!« sagde han, »og den var en Drøm. - Gud, lad mig drømme den om igjen!« og han lukkede sine Øine, han sov, han drømte.

I Morgenstunden faldt Sneen, den fygede hen over hans Fødder, han sov. Landsbyfolk gik til Kirke; der sad en Haandværkssvend, han var død, frosset ihjel - under Piletræet.

*

274

275

Fra Historier med Illustrationer af Vilh.,. Pedersen. 1855.

276

HP-55 (Bibl. 736) udkom 30.4.1855 og indeholder: [I] Historier af H. C. Andersen. [II] blank. [III] ill. af Vilhelm Pedersen, benyttet på nærv. binds omslag, heri indfældet typografisk: Historier af H.C.Andersen. [IV] blank. [V] H. C. Andersen's Historier. Med 55 Illustrationer efter Originaltegninger af V. Pedersen, skaarne i Træ af Ed. Kretzschmar. Kjøbenhavn. Forlagt af C. A. Reitzels Bo og Arvinger. Bianco Lunos Bogtrykkeri. 1855. [VI] blank. [VII-VIII] Indhold. 1-167 text. 168 vignet forestillende blomstersælger (*Fund og Forskning X 1963 s. 141*). Hellsidesillustrationer er trykt med blank bagside, men disse blade indgår både i arkene og i pagineringen. Udgaven indeholder H 1, H 2 i orig. rækkefølge og nedenstående historier.

Omslaget s. 1: H. C. Andersens Historier. Illustrerede af V. Pedersen. Vignet: Kvindeskikkelse med psyevinger, strøende blomster af et overflødighedshorn. Kjøbenhavn. Forlagt af C. A. Reitzels Bo og Arvinger. 1855. De to dele af teksten er omgivet af forskellige slyngornamenter. s. 2-3: Annonce for EP og nogle bøger af andre forfattere. S. 4: Ramme, vignet som EP-50 s. 523 (se nærv. udg. bd. I omslag og kolofon) og ordene Bianco Lunos Bogtrykkeri. (Holger Laage-Petersens samling nr. 1036).

277

»Der er Forskjel.«

Det var i Maj Maaned, Vinden blæste endnu koldt; men Foraaret var der, sagde Buske og Træer, Mark og Enge; det myldrede med Blomster og det lige op i det levende Gjerde, og der just talte Foraaret selv sin Sag, det talte fra et lille Æbletræ, der var een eneste Green, saa frisk, saa blomstrende, overdænget med de fine rosenrøde Knopper, som vare lige ved at aabne sig; den vidste nok selv, hvor kjøn den var, for det ligger i Bladet, som i Blodet, og derfor blev den heller ikke overrasket ved at Herskabsvognen holdt paa Veien foran den, og den unge Grevinde sagde, at den Æblegreen var det Yndigste, man kunde see, den var Foraaret selv i sin deiligste Aabenbarelse. Og Grenen blev brækket af, og hun holdt den i sin fine Haand og skyggede over den med sin Silkeparasol, - og saa kjørte de til Slottet, hvor der var høie Sale og pyntelige Stuer; klare hvide Gardiner flagrede ved de aabne Vinduer og deilige Blomster stode i skinnende, gjennemsigtige Vaser, og i en af disse, den var som skaaret ud af nysfalden Snee, blev Æblegrenen sat mellem friske, lyse Bøgegrene; det var en Lyst at see den!

Og saa blev Grenen stolt, og det var jo ganske menneskeligt!

Der kom mange Slags Folk gennem Stuerne og eftersom de gjaldt for, turde de sige deres Beundring, og Somme sagde slet ingen Ting, og Somme sagde altformeget, og Æblegrenen forstod, at der var Forskjel mellem Menneskene ligesom imellem Værterne. »Somme ere til Stads, og Somme ere til Næring, der
* * * * *
-- 278

ere ogsaa de, som kunne ganske undværes,« meente Æblegrenen, og da den just var sat ved det aabne Vindue, hvorfra den kunde see baade ned i Haven og ud paa Marken saa havde den Blomster og Væxter nok til at betragte og tænke over! der stode rige og fattige, nogle altfor fattige.

»Stakkels forkastede Urter!« sagde Æblegrenen, »der er rigtignok gjort Forskjel! og hvor de maa føle sig ulykkelige, dersom den Slags kan føle, som jeg og mine Lige kunne det; der er rigtignok gjort Forskjel, men det maa der gjøres, ellers stode jo Alle eens!«

Og Æblegrenen saae med en Slags Medlidenhed især paa een Slags Blomster, som der var i Mængde af paa Marker og paa Grøfter; Ingen bandt dem i Bouquet, de vare altfor almindelige, ja man kunde finde dem selv imellem Brostenene, de skjøde op som det argeste Ukrud, og saa havde de det fæle Navn *Fandens Melkebøtter*.*)

»Stakkels foragtede Væxt!« sagde Æblegrenen, »Du kan ikke gjøre ved, at Du blev hvad Du blev, at Du er saa almindelig, og at Du fik det hæslige Navn, Du har! men det er med Væxterne, som med Menneskene, der maa være Forskjel!«

»Forskjel!« sagde Solstraalen og kyssede den blomstrende Æblegreen, men kyssede ogsaa de gule *Fandens Melkebøtter* ude paa Marken, alle Solstraalens Brødre kyssede dem, de fattige Blomster, som de rige.

Æblegrenen havde aldrig tænkt over vor Herres uendelige Kjærlighed mod Alt, hvad der lever og røres i ham, den havde aldrig tænkt over hvor meget Smukt og Godt der kan ligge gjemt, men ikke glemt, - men det var jo ogsaa ganske menneskeligt!

Solstraalen, Lysets Straale vidste det bedre: »Du seer ikke langt, Du seer ikke klart! - Hvor er den forkastede Urt, den Du især beklager?«

»*Fandens Melkebøtter*!« sagde Æblegrenen. »Aldrig bindes de i Bouquet, de trædes med Foden, der er formange af dem og naar de løbe i Frø flyver det i smaatskaaren Uld hen over Veien og hænger Folk i Klæderne. Ukrud er det! men det skal der jo ogsaa være! - jeg er virkelig meget taknemmelig, at jeg ikke er bleven en af dem!«

Og hen over Marken kom en heel Skare Børn: det mindste
* *
-- 279

af disse var nu saa lillebitte, at det blev baaret af de andre; og da det blev sat i Græsset mellem de gule Blomster, loe det høit af Glæde, sparkede med de smaa Been, væltede sig omkring, plukkede kun de gule Blomster og kyssede dem i sød Uskyldighed. De noget større Børn brød Blomsten fra den hule Stilk, bøiede denne rundt ind i sig selv, Led ved Led, en heel Kjæde blev det; først een til Halsen, saa een at hænge om Skulderen og om Livet, paa Brystet og paa Hovedet; det var en heel Pragt af grønne Lænker og Kjæder; men de største Børn tog forsigtig den afblomstrede Urt, Stilken, der bar dens fnugartede sammensatte Frø-Krone, denne løse luftige Uldblomst, der er et heelt lille Kunststykke, som af de fineste Fjer, Fnug eller Duun; de holdt den ved Munden for i eet Pust at afblæse den heelt; den, der kunde det, fik nye Klæder, før Aaret var omme, havde Bedstemoder sagt.

Den foragtede Blomst var en heel Prophet ved denne Leilighed.

»Seer Du!« sagde Solstraalen, »seer Du dens Skjønhed, seer Du dens Magt!«

»Ja, for Børn!« sagde Æblegrenen.

Og der kom ude paa Marken en gammel Kone og gravede med sin stumpe skaftløse Kniv ned om Blomstens Rod og trak den op; nogle af Rødderne vilde hun koge sig Kaffe paa, andre vilde hun faae Penge for, idet hun bragte Apothekeren dem til Lægedom.

»Skjønhed er dog noget Høiere!« sagde Æblegrenen. »Kun de Udvalgte komme i det Skjønnes Rige! der er Forskjel mellem Væxterne, ligesom der er Forskjel mellem Menneskene!«

Og Solstraalen talte om den uendelige Kjærlighed hos Gud gennem alt det Skabte og for Alt, hvad der har Liv, og om den lige Fordeling af Alt i Tid og Evighed!

»Ja det er nu Deres Mening!« sagde Æblegrenen.

Og der kom Folk i Stuen, og den unge Grevinde kom, hun, som havde stillet Æblegrenen saa smukt, i den gjenemsigtige Vase hvor Sollyset straaled; og hun bragte en Blomst eller hvad det nu var, det skjultes af tre, fire store Blade, der ligesom et Kræmmerhuus blev holdt rundt om det, for at ingen Træk eller Vindpust skulde komme til at gjøre det Skade og saa forsigtig blev det baaret, som aldrig den fine Æblegreen var blevet det.

*
- 280

Ganske lempeligt kom nu de store Blade bort og man saa den fine fnuggede Frøkrone af den gule foragtede *Fandens Melkebøtte*. Den var det, hun saa forsigtig havde plukket, saa omhyggelig bar, for at ikke een af de fine Fjer-Pile, der danne dens Taage-Skikkelse og sidde saa løse, skulle blæse af. Heel og herlig havde hun den; og hun beundrede dens skjønne Form, dens luftige Klarhed, dens hele særegne S sammensætning, dens Skjønhed, idet den skulde veires hen for Vinden.

»See dog, hvor forunderlig deilig *vor Herre* har gjort den!« sagde hun. »Jeg vil male den med Æblegrenen; *den* er nu saa uendelig deilig for Alle, men ogsaa denne fattige Blomst har af *vor Herre* ligesaameget paa en anden Maade! saa forskjellige ere de og dog begge Børn i Skjønhedens Rige.«

Og Solstraalen kyssede den fattige Blomst, og den kyssede den blomstrende Æblegreen, dens Blade syntes at rødme derved.

*
- 281

Fem fra en Ærtebælg.

Der var fem Ærter i en Ærtebælg, de vare grønne og Bælgen var grøn, og saa troede de, at hele Verden var grøn, og det var aldeles rigtigt! Bælgen voxte og Ærterne voxte; de indrettede sig efter Huusleiligheden; lige i Rad sad de. - Solen skinnede udenfor og varmede Bælgen op, Regnen gjorde den klar; der var luunt og godt, lyst om Dagen og mørkt om Natten, saaledes som det skulde være, og Ærterne bleve større og altid mere tænkende, som de der sad, for Noget maatte de jo bestille.

»Skal jeg altid blive siddende her!« sagde de, »bare jeg ikke bliver haard af at sidde saa længe. Er det ikke for mig ligesom om der er Noget udenfor, jeg har en Fornemmelse af det!«

Og Uger gik; Ærterne bleve gule og Bælgen blev guul: »Hele Verden bliver guul!« sagde de og det havde de Lov til at sige.

Saa fornåm de et Rusk i Bælgen; den blev revet af, den kom i Menneskehænder og ned i en Trøielomme med flere fyldte Ærtebælg. - »Nu vil der snart blive lukket op!« sagde de og det ventede de paa.

»Nu gad jeg vide hvem af os der driver det videst!« sagde den mindste Ært. »Ja nu vil det snart give sig.«

»Skee hvad der maa!« sagde den største.

»Krask!« der revnede Bælgen og alle fem Ærter trillede ud i det klare Solskin; de laae i en Barnehaand,

en lille Dreng holdt paa dem og sagde at det var ordenlige Ærter for hans Hyldebøsse; og strax kom den ene Ært i Bassen og blev skudt væk.

----- 282

»Nu flyver jeg ud i den vide Verden! tag mig om Du kan!« og saa var den borte.

»Jeg«, sagde den anden, »flyver lige ind i Solen, det er en rigtig Ærtebælg og meget passende for mig!«

Væk var den.

»Jeg sover hvor jeg kommer,« sagde de to andre, »men vi trille nok fremad!« og saa trillede de først paa Gulvet, før de kom i Hyldebøssen, men de kom der. »Vi bringe det videst!«

»Skee hvad der maa!« sagde den sidste og blev skudt iveiret, og den fløi op mod det gamle Bræt under Tagkammer-Vinduet, lige ind i en Revne, hvor der var Mos og blød Jord fløi den; og Mosset lukkede sig om den; der laae den gjemt, men ikke glemt af *vor Herre*,

»Skee hvad der maa!« sagde den.

Inde paa det lille Tagkammer boede en fattig Kone, der om Dagen gik ud at pudse Kakkellovne, ja save Brænde og gjøre svært Arbeide, for Kræfter havde hun og flittig var hun, men lige fattig blev hun; og hjemme paa det lille Kammer laae hendes halvvoxne eneste Datter, der var saa fiin og spinkel; et heelt Aar havde hun ligget tilsengs og syntes hverken at kunne leve eller døe.

»Hun gaaer til sin lille Søster!« sagde Konen. »Jeg havde de to Børn, det var svært nok for mig at sørge for de to, men saa deelte *vor Herre* med mig og tog den ene til sig; nu vilde jeg nok beholde den anden, jeg har tilbage, men han vil nok ikke have dem skilte ad, og hun gaaer op til sin lille Søster!«

Men den syge Pige blev; hun laae taalmodig og stille den lange Dag, medens Moderen var ude at fortjene Noget.

Det var *nu Foraars-Tid, og tidlig en Morgenstund, just som Moderen vilde gaae til sit Arbeide, skinnede Solen saa smukt ind ad det lille Vindue hen ad Gulvet og den syge Pige saae hen mod den nederste Glasrude.

»Hvad er dog det Grønne, der pipper frem ved Ruden? Det rører sig i Vinden!«

Og Moderen gik hen til Vinduet og aabnede det paa Klem. »Ih!« sagde hun, »det er saamæn en lille Ært, der er skudt frem med *fine grønne Blade. Hvor er den kommen her ud i Sprækken? Der har Du jo en lille Have at see paa!«

*
- 283

Og den Syges Seng blev flyttet nærmere til Vinduet, hvor hun kunde see den spirende Ært, og Moderen gik til sit Arbeide.

»Moder, jeg troer jeg kommer mig!« sagde om Aftenen den lille Pige. »Solen har idag skinnet saa varmt ind til mig. Den lille Ært trives saa godt! og jeg vil ogsaa nok trives og komme op og ud i Solskinnet!«

»Gid det var saa vel!« sagde Moderen, men hun troede ikke at det skete; dog, den grønne Spire, som havde givet Barnet glade Livstanker, satte hun en lille Pind ved, for at den ei skulde knækkes af Vinden; hun bandt et Seglgarns Baand fast til Brættet, og til det øverste af Vindues-Karmen for at Ærteranken kunde have Noget at helde sig til og snoe sig om, naar den løb op, og det gjorde den; man kunde for hver Dag see, at den tog til.

»Nei, den sætter jo Blomst!« sagde Konen en Morgen og nu fik ogsaa hun det Haab og den Tro, at den lille, syge Pige kom sig; det randt hende isinde, at i den sidste Tid havde Barnet talt livligere, de sidste Morgener havde det selv reist sig op i Sengen og siddet der og seet med straalende Øine paa sin lille Ærtehave af een eneste Ært. Ugen efter var den Syge første Gang oppe i over en Time. Lyksalig sad hun i det varme Solskin; Vinduet var aabnet, og udenfor stod der fuldt udsprungen en hvidrød Ærteblomst. Den lille Pige bøiede sit Hoved ned og kyssede ganske sagte de fine Blade. Det var ligesom en Festdag den Dag.

»*Vor Herre* har selv plantet den og ladet den trives for at give Haab og Glæde til Dig, mit velsignede Barn og til mig med!« sagde den glade Moder og smilte til Blomsten, som til en god Engel fra Gud.

Men nu de andre Ærter! - ja den, som fløi ud i den vide Verden: »Tag mig, om Du kan!« faldt i Tagrenden og kom i Due-Kro, og der laae den som Jonas i Hvalfisken. De to dovne dreve det ligesaavidt, de bleve ogsaa ædt af Duerne, og det er at gjøre solid Nytte; men den fjerde, som vilde op i Solen - den faldt i Rendestenen og laae Uger og Dage der, i det sure Vand, hvor den rigtigt bovnede.

»Jeg bliver saa deilig tyk!« sagde Ærten. »Jeg revner af det,
*
— 284

og videre troer jeg ingen Ært kan drive det, eller har drevet det. Jeg er den mærkeligste af de fem fra Ærtebælgen!«

Og Rendestenen gav den Medhold.

Men den unge Pige ved Tagvinduet stod med lysende Øine, med Sundheds Skjær paa Kinderne, og hun foldede sine fine Hænder over Ærteblomsten og takkede *vor Herre* for den.

Jeg holder paa min Ært! sagde Rendestenen!

*
—
285

Et Blad fra Himlen.

Høit oppe i den tynde, klare Luft fløi en Engel med en Blomst fra Himlens Have, og idet han trykkede et Kys paa Blomsten gik der et lillebitte Blad af og det faldt ned paa den dyndede Jord midt i Skoven, og strax fæstede det Rod og satte Skud midt imellem de andre Urter.

»Det er en løierlig Stikling den!« sagde de, og Ingen vilde kjende sig ved den, hverken Tidsel eller Brændenælde.

»Det er nok en Slags Havevæxt!« sagde de og grinede, og saa var den til Nar, som Have-Væxt; men den voxte og voxte, som ingen anden, og skjød sine Grene i lange Ranker vidt omkring.

»Hvor skal Du hen!« sagde de høie Tidsler, der have Torn paa hvert Blad, »Du løber noget ave om! det har ingensteds hjemme! vi kunne ikke staae at bære Dig!«

Vinteren kom, Sneen laae hen over Planten, men fra den fik Sneelaget en Glands, som blev det nedenfra gjennemstrømmet af Sol-Lys. I Foraaret stod der en blomstrende Væxt, deilig som ingen anden i Skoven.

Saa kom den botaniske Professor, der havde Skudsmaalsbog paa at han var hvad han var, han saae paa Planten, han bed i den, men den stod ikke i hans Plantelære; det var ham ikke muligt at finde ud, til hvilken Klasse den hørte.

»Det er en Afart!« sagde han. - »Jeg kjender den ikke, den er ikke optaget i Systemet!«

»Ikke optaget i Systemet!« sagde Tidsler og Nelder.

De store Træer rundt om hørte hvad der blev sagt, og ogsaa
* * * * *
— 286

de saae at det ikke var et Træ af deres Slags, men de sagde ikke Noget, hverken Ondt eller Godt, og det er altid det sikkreste naar man er dum.

Da kom, gjennem Skoven, en fattig, uskyldig Pige; hendes Hjerter var reent, hendes Forstand stor gjennem Troen, al hendes Arvegods i denne Verden var en gammel Bibel, men fra dens Blade talte til hende Guds Stemme: ville Menneskene Dig ilde, husk af Historien om *Joseph*: »de tænkte ondt i deres Hjerter, men Gud tænkte at vende det til det Bedre.« Lider Du Uret, miskjendes og forhaanes, husk *ham* den Reneste og Bedste, ham som de spottede og naglede til Korssets Træ, hvor han bad, »Fader, forlad dem, de vide ikke hvad de gjøre!«

Hun standsede sin Gang foran den vidunderlige Væxt, hvis grønne Blade duftede saa sødt og vederqvægende og hvor Blomsterne i det klare Solskin syntes et heelt Farve-Fyrværkeri; og det klang fra hver, som gjemte den Melodiernes dybe Brønd der i Aartusinder ikke tømtes. Med from Andagt saae hun paa al den Guds Herlighed; hun bøiede een af Grenene ned for ret at beskue Blomsten og indaande dens

Duft, og det lyste i hendes Sind, det gjorde hendes Hjerter saa vel; gjerne havde hun eiet en Blomst, men hun nænte ikke at bryde den af, den vilde jo snart visne hos hende; og hun tog kun et eneste af de grønne Blade, bar det hjem, lagde det i sin Bibel og der laae det friskt, altid friskt og uvisneligt.

Mellem Bibelens Blade laae det gjemt; med Bibelen blev det lagt under den unge Piges Hoved, da hun Uger efter laae i sin Liigkiste, med Dødens hellige Alvor paa det fromme Ansigt, som om det afprægede sig i det jordiske Støv at hun nu stod for sin Gud.

Men ude i Skoven blomstrede den vidunderlige Væxt, den var snart som et Træ at see til, og alle Trækfugle kom og bøiede sig for den, Svalen og Storken især.

»Det er udenlandsk Skaberi!« sagde Tidsel og Borre, »saaledes kunne vi her hjemme dog aldrig bære os ad!«

Og de sorte Skov-Snegle spyttede paa Træet.

Saa kom Svinehyrden, han ruskede Tidsler og Banker op for at brænde Aske af det Grønne; hele det vidunderlige Træ, rykket op med alle Rødder, fik han med i Bundtet, »det skal ogsaa gjøre Gavn!« sagde han og saa var det gjort.

*
- 287

Men i mere end Aar og Dag led Landets Konge af den dybeste Tungsind; han var flittig og arbejdsom, det hjalp ikke; der blev læst dybsindige Skrifter for ham og der blev læst de allerletteste man kunde finde, det hjalp ikke. - Da kom der Bud fra en af Verdens viseste Mænd, man havde henvendt sig til ham og han lod dem vide, at der fandtes et sikkert Middel til at husvale og helbrede den Lidende. »I Kongens eget Rige groer der i Skoven en Væxt af himmelsk Oprindelse, saadan og saadan seer den ud, man kan ikke tage fejl,« og her fulgte en Tegning med af Væxten, den var let at kjende! - »Den grønnes Vinter og Sommer, tag derfor, hver Aften, et frisk Blad deraf og læg det paa Kongens Pande, da lysner det om hans Tanke og en deilig Drøm til Natten vil styrke ham for den kommende Dag!«

Det var nu tydeligt nok, og alle Doctores og den botaniske Professor gik ud i Skoven. - Ja, men hvor var Væxten.

»Jeg har nok faaet den med i Bundtet!« sagde Svinehyrden, »den er gaaet i Aske for længe siden, men jeg vidste ikke bedre!«

»Vidste ikke bedre!« sagde de Allesammen. »Uvidenhed! Uvidenhed! hvor er Du stor!« og de Ord kunde Svinehyrden lægge sig paa Hjertet, han og ingen Anden, meente de.

Ikke et Blad var at finde, det eneste laae i den Dødes Kiste og derom vidste Ingen.

Og Kongen selv kom i sin Mismod ud i Skoven til Stedet. »Her har Træet staaet!« sagde han, »det er et helligt Sted!« -

Og Jorden her blev indhegnet med et gyldent Gitter og der kom Skildvagt, og det baade Nat og Dag.

Den botaniske Professor skrev en Afhandling om den himmelske Plante, og derfor blev han forgyldt, og det var ham til stor Fornøielse; og Forgyldningen klædte ham og hans Familie, og det er det Glædeligste ved hele den Historie, thi Væxten var borte og Kongen var mismodig og bedrøvet - »men det var han ogsaa i Forveien!« sagde Skildvagten.

*

-
288

Den gamle Gravsteen.

I en af de smaa Kjøbsteder, hos en Mand, der havde sin egen Gaard, sad hele Familien i Kreds sammen om Aftenen, paa den Aarstid, da man siger »Aftenen længes;« det var endnu mildt og varmt; Lampen var tændt, de lange Gardiner hang ned for Vinduerne, hvor der stode Blomsterpotter, og udenfor var det et deiligt

Maaneskin; men det talte de nu ikke om, de talte om en gammel, stor Steen, der laae nede i Gaarden, tæt ved Kjøkkendøren, hvor Pigerne tidt opstillede det skurede Kobbertøi, for at det skulde tørres i Solen, og hvor Børnene gjerne legede, - det var egentlig en gammel Gravsteen.

»Ja,« sagde Manden i Huset, »jeg troer den er fra den gamle nedbrudte Klosterkirke; der blev jo solgt baade Prædikestol, Epitaphier og Gravstene! min salig Fader købte flere af disse, de bleve slaaede itu til Brolægning, men denne Steen blev tilovers og er siden bleven liggende i Gaarden.«

»Man kan godt see, at det er en Gravsteen,« sagde den ældste af Børnene, »der er endnu at see paa den et Timeglas og et Stykke af en Engel, men Indskriften der stod, er næsten reent slettet ud, undtagen det Navn *Preben* og et stort »S«, der staaer lige bag efter og lidt længer nede »*Marthe*!« men mere kan man ikke faae ud og det er da kun, naar det har regnet eller vi have vasket den, at det staaer tydeligt.«

- - - - - 289

»Herre Gud, det er *Preben Svanes* og hans Hustrues Gravsteen!« sagde en gammel Mand derinde, der kunde, i sin Alder, godt være Bedstefader til dem Allesammen i Stuen. »Ja, det Ægtepar var et af de sidste som bleve jordede paa den gamle Klosterkirkegaard! det var et gammelt, hæderligt Par fra mine Drengear! Alle kjendte dem, og Alle holdt af dem, de vare Alders-Kongeparret her i Byen! Folk sagde om dem at de eiede over en Tønde Guld, og dog gik de simpelt klædt, i det groveste Tøi, men deres Linned var saa skinnende hvidt. Det var et deiligt gammelt Par, *Preben* og *Marthe*! - Naar de sad paa Bænken, der var oppe paa Husets høie Steentrappe, som det gamle Lindetræ heldede sine Grene over, og de nikkede venligt og mildt, saa blev man ordenlig glad derved. De vare saa mageløse gode mod de Fattige! de bespiste dem, de klædte dem, og der var Fornuft og sand Christendom i al deres Godgjørenhed. Først døde Konen! jeg husker den Dag saa godt! jeg var en lille Dreng og med min Fader inde hos gamle *Preben*, lige idet at hun var hensovet; den gamle Mand var saa bevæget, græd, som et Barn. - Liget laae endnu i Sovekammeret, tæt ved, hvor vi sad, - han talte til min Fader og et Par Naboer, om hvor eensomt der nu vilde blive, hvor velsignet hun havde været, hvormange Aar de havde levet sammen, og hvorledes det gik til at de bleve kjendte med hinanden og fik hinanden kjær; jeg var som sagt, lille, og stod og hørte til, men det opfyldte mig forunderligt at høre paa den gamle Mand, og see, hvorledes han mere og mere blev livlig, fik røde Kinder, idet han talte om Forlovelses Dagene, hvor yndig hun havde været, hvormange smaa uskyldige Omveie han havde gaaet for at træffes med hende, og han talte om Bryllups-Dagen, hans Øine lyste derved, han levede ligesom tilbage igjen i den Glædes-Tid, og saa laae hun nu inde i Kammeret tæt ved død, en gammel Kone, og han var en gammel Mand og talte om Haabets Tid! - ja, ja, saaledes gaaer det! Da var jeg et Barn kuns og nu er jeg gammel, gammel, som *Preben Svane*. Tiden gaaer og Alting skifter! - Jeg husker saa godt hendes Begravelses-Dag, gamle *Preben* gik lige bag efter

*
- 290

Liigkisten. Et Par Aar forud havde Ægteparret ladet deres Gravsteen hugge med Indskrift og Navne, paa Dødsaaet nær; Stenen blev om Aftenen kjørt hen og lagt paa Graven, - og Aaret efter løftedes den igjen og gamle *Preben* kom ned til sin Hustru. - Der var ikke den Rigdom efter dem, som Folk havde troet og sagt, det der var, kom til Familien, langt ude, den man aldrig før havde vidst om. Det Bindingsværks Huus, med Bænken paa den høie Steentrappe under Lindetræet, blev revet ned af Magistraten, thi det var altfor brøstfældigt til at de turde lade det staae. Siden, da det gik med Klosterkirken ligesaadan og Kirkegaarden blev hævet, saa kom *Prebens* og *Marthes* Gravsteen, som Alt derfra, til hvem, der vilde købe det, og nu er det truffet saa, at den ikke er bleven slaaet i Stykker og brugt, men ligger endnu i Gaarden til Legested for de Smaa, og til Hylde for Pigens skurede Kjøkkentøi. - Den brolagte Gade gaaer nu hen over gamle *Prebens* og hans Hustrues Hvilested; Ingen husker dem mere!«

Og den gamle Mand, som fortalte alt dette, rystede veemodig med Hovedet. »Glemmes!« - »Alt skal glemmes!« sagde han.

Og saa talte de i Stuen om andre Ting; men den mindste Dreng derinde, et Barn med store, alvorlige Øine, krøb op paa Stolen bag Gardinerne, og saae ned i Gaarden, hvor Maanen skinnede klart paa den store Steen, der altid før havde syntes ham tom og flad, men nu laae der, som et heelt stort Blad af en Historiebog. Alt hvad Drengen havde hørt om *Preben* og hans Hustru havde Stenen inde; og han saae paa den, og han saae op mod den klare, lyse Maane, i den rene, høie Luft og det var ligesom et Guds Ansigt, der skinnede ud over Jorden.

»Glemmes! - Alt skal glemmes!« lød det inde i Stuen, og i *det Øieblik* kyssede en usynlig Engel Drengens Bryst og Pande og hviskede stille: »Gjem det givne Frøknorn vel, gjem det til Modenhedens Tid! - Ved Dig, du Barn, skal den udslattede Indskrift, den smuldrende Gravsteen, med lyse gyldne Træk staae for kommende Slægter! Det gamle Ægtepar skulle igjen Arm i Arm, vandre did gennem de gamle Gader, og smilende med friske, røde Kinder, sidde paa Steentrappen under Lindetræet, og nikke til Fattig og Rig. Frøknornet fra denne Time vil, gennem Aaringer, voxe til et blomstrende Digterværk. *Det Gode* og *Skjønne* glemmes ikke, det lever i Sagn og Sange.«

*
-

Klods-Hans. En gammel Historie fortalt igjen.

Ude paa Landet var der en gammel Gaard, og i den var der en gammel Herremand, som havde to Sønner, der vare saa vittige, at det Halve var nok; de vilde frie til Kongens Datter og det turde de, for hun havde ladet kundgjøre at hun vilde tage til Mand, den, hun fandt bedst kunde tale for sig.

De To forberedte sig nu i otte Dage, det var den længste Tid de havde til det, men det var ogsaa nok, for de havde Forkundskaber og de ere nyttige. Den Ene kunde udenad hele det latinske Lexicon og Byens Avis for tre Aar, og det baade forfra og bagfra; den Anden havde gjort sig bekjendt med alle Laugs-Artiklerne og hvad hver Oldermænd maatte vide, saa kunde han tale med om Staten, meente han, dernæst forstod han ogsaa at brodere Seler, for han var fiin og fingernem.

»Jeg faaer Kongedatteren!« sagde de begge To, og saa gav deres Fader dem hver en deilig Hest; han, som kunde Lexiconet og Aviserne fik en kulsort, og han, som var oldermænds-klog og broderede fik en melkevid, og saa smurte de sig i Mundvigerne med Levertran, forat de kunde blive mere smidige. Alle Tjenestefolkene vare nede i Gaarden for at see dem stige til Hest; i det samme kom den tredie Broder, for der var tre, men der var Ingen der regnede ham med, som Broder, for han havde ikke saadan Lærdom som de To, og ham kaldte de bare *Klods-Hans*.

--- 292

»Hvor skal I hen siden I er i Stadstøiet?« spurgte han.

»Til Hove for at snakke os Kongedatteren til! har Du ikke hørt hvad Trommen gaaer om over hele Landet!« og saa fortalte de ham det.

»Hille den, saa maa jeg nok med!« sagde *Klods-Hans* og Brødrene loe af ham og red afsted.

»Fader, lad mig faae en Hest!« raabte *Klods-Hans*. »Jeg faaer saadan en Lyst til at gifte mig. Ta'er hun mig, saa ta'er hun mig! og ta'er hun mig ikke, saa ta'er jeg hende alligevel!«

»Det er noget Snak!« sagde Faderen, »Dig giver jeg ingen Hest. Du kan jo ikke tale! nei, Brødrene det er Stads-Karle!«

»Maa jeg ingen Hest faae!« sagde *Klods-Sans*, »saa ta'er jeg Gedebukken, den er min egen, og den kan godt bære mig!« og saa satte han sig skrævs over Gedebukken, stak sine Hæle i Siden paa den og foer afsted hen ad Landeveien. Hui! hvor det gik. »Her kommer jeg!« sagde *Klods-Hans*, og saa sang han saa at det skingrede efter.

Men Brødrene red ganske stille forud; de talte ikke et Ord, de maatte tænke over paa alle de gode Indfald, de vilde komme med, for det skulde nu være saa udspekuleret!

»Halehoi!« raabte *Klods-Hans*, »her kommer jeg! see hvad jeg fandt paa Landeveien!« og saa viste han dem en død Krage, han havde fundet!

»Klods!« sagde de, »hvad vil Du med den?«

»Den vil jeg forære til Kongedatteren!«

»Ja, gjør Du det!« sagde de, loe og red videre.

»Halehoi! her kommer jeg! see, hvad jeg nu har fundet, det finder man ikke hver Dag paa Landeveien!«

Op og Brødrene vendte om igjen for at see hvad det var. »Klods!« sagde de, »det er jo en gammel Træsko, som Overstykket er gaaet af! skal Kongedatteren ogsaa ha' den?«

»Det skal hun!« sagde *Klods-Hans*; og Brødrene loe og de red og de kom langt forud.

»Halehoi! her er jeg!« raabte *Klods-Hans*; »nei, nu bliver det værre og værre! halehoi! det er mageløst!«

»Hvad har Du nu fundet!« sagde Brødrene.

»O!« sagde *Klods-Hans*, »det er ikke til at tale om! hvor hun vil blive glad, Kongedatteren!«

* 293

»Uh!« sagde Brødrene, »det er jo Pludder der er kastet lige op af Grøften!«

»Ja det er det!« sagde *Klods-Hans*, »og det er den fineste Slags, man kan ikke holde paa den!« og saa fyldte han Lommen.

Men Brødrene red alt hvad Tøiet kunde holde, og saa kom de en heel Time forud og holdt ved Byens Port, og der fik Frierne Nummer eftersom de kom, og blev sat i Række, sex i hvert Geled og saa tæt at de ikke kunde røre Armene, og det var nu meget godt, for ellers havde de sprættet Rygstykkerne op paa hverandre, bare fordi den Ene stod foran den Anden.

Alle Landets øvrige Indvaanere stode rundt om Slottet, lige op til Vinduerne for at see Kongedatteren tage mod Frierne, og ligesom een af dem kom ind i Stuen, slog Talegaven klik for ham.

»Duer ikke!« sagde Kongedatteren. »Væk!«

Nu kom den af Brødrene, som kunde Lexiconet, men det havde han reent glemt ved at staae i Række, og Gulvet knirkede og Loftet var af Speilglas, saa at han saa sig selv paa Hovedet, og ved hvert Vindue stode tre Skrivere og en Oldemand, der hver skrev op Alt hvad der blev sagt, at det strax kunde komme i Avisen og sælges for to Skilling paa Hjørnet. Det var frygteligt, og saa havde de fyret saadan i Kakkellovnen, at den var rød i Tromlen!

»Det er en svær Varme her er herinde!« sagde Frieren.

»Det er fordi min Fader i Dag steger Hanekyllinger!« sagde Kongedatteren.

»Bæ!« der stod han, den Tale havde han ikke ventet; ikke et Ord vidste han at sige, for noget Morsomt vilde han have sagt. Bæ!

»Duer ikke!« sagde Kongedatteren. »Væk!« og saa maatte han afsted. Nu kom den anden Broder.

»Her er en forfærdelig Hede!« - sagde han.

»Ja, vi stege Hanekyllinger i Dag!« sagde Kongedatteren.

»Hvad be - hvad?« sagde han, og alle Skrивerne skrev Hvad be - hvad!

»Duer ikke!« sagde Kongedatteren. »Væk!«

Nu kom *Klods-Hans*, han red paa Gedebukken lige ind i Stuen. »Det var da en gloende Hede!« sagde han.

»Det er fordi jeg steger Hanekyllinger!« sagde Kongedatteren.

* 294

»Det var jo rart det!« sagde *Klods-Hans*, »saa kan jeg vel faae en Krage stegt T«

»Det kan De meget godt!« sagde Kongedatteren, »men har De Noget at stege den i, for jeg har hverken Potte eller Pande!«

»Men det har jeg!« sagde *Klods-Hans*. »Her er Kogetøi med Tinkrampe!« og saa trak han den gamle Træsko frem og satte Kragen midt i den.

»Det er til et heelt Maaltid!« sagde Kongedatteren, »men hvor faae vi Dyppeelse fra!«

»Den har jeg i Lommen!« sagde *Klods-Hans*. »Jeg har saa meget jeg kan spilde af det!« og saa heldte han lidt Pludder af Lommen.

»Det kan jeg lide!« sagde Kongedatteren, »Du kan da svare! og Du kan tale og Dig vil jeg have til Mand! men veed Du, at hvert Ord vi sige og har sagt, skrives op og kommer imorgen i Avisen! ved hvert Vindue seer Du staae tre Skrivere og en gammel Oldemand, og Oldemanden er den Værste for han kan ikke forstaae!« og det sagde hun nu for at gjøre ham bange. Og alle Skrивerne vrinskede og slog en Blæk-Klat paa

Gulvet.

»Det er nok Herskabet!« sagde *Klods-Hans*, »saa maa jeg give Oldermænden det Bedste!« og saa vendte han sine Lommer og gav ham Pluddren i Ansigtet.

»Det var fiint gjort!« sagde Kongedatteren, »det kunde jeg ikke have gjort! men jeg skal nok lære det!« -

Og saa blev *Klods-Hans* Konge, fik en Kone og en Krone og sad paa en Throne, og det har vi lige ud af Oldermændens Avis - og den er ikke til at stole paa!

*

295

Fra et Vindue i Vartou.

Ud til den grønne Vold, der gaaer rundt om Kjøbenhavn, ligger en stor, rød Gaard med mange Vinduer, i dem voxer Balsaminen og Ambratræet; fattigt seer der ud derindenfor, og fattige gamle Folk boe der. Det er *Vartou*.

See! op til Vindueskarmen læner sig en gammel Pige, hun plukker det visne Blad af Balsaminen og seer ud paa den grønne Vold, hvor lystige Børn tumle sig; hvad tænker hun paa? Et Livs Drama ruller op for Tanken.

De fattige Smaa, hvor lykkeligt de lege! hvilke røde Kinder, hvilke velsignede Øine, men hverken Skoe eller Strømper have de paa! de dandse paa den grønne Vold der, hvor Sagnet fortæller at for mange Aar tilbage, da Jorden der altid sank, blev et uskyldigt Barn lokket med Blomster og Legetøi ind i den aabne Grav, som de murede til medens den Lille legede og spiste. Da laae Volden fast og bar snart et deiligt Grønsvær. De Smaa kjende ikke Sagnet, ellers vilde de høre Barnet græde endnu dernede under Jorden, og Duggen paa Græsset vilde synes dem de brændende Taarer. De kjende ikke Historien om Danmarks Konge, der da Fjenden laae udenfor, red her forbi, og svor, han vilde døe i sin Rede; da kom Qvinder og Mænd, de gjøde kogende Vand ned over de hvidklædte Fjender, som i Sneen kravlede op ad den ydre Voldside.

Lystigt lege de fattige Smaa.

* * * * *
--- -- -- 296

Leg, du lille Pige! snart komme Aarene - ja, de velsignede Aar: Confirmanterne spadsere Haand i Haand, Du gaaer i hvid Kjole, den har kostet din Moder nok, og dog er den syet om af en større, gammel! Du faaer et rødt Shawl, det hænger Dig forlangt ned, men saa kan man see, hvor stort det er, hvor altfor stort! Du tænker paa din Stads og paa den gode Gud. Deilig er en Vandring paa Volden! Og Aarene gaae med mange mørke Dage, men med Ungdomssind, og Du faaer en Ven, Du veed det ikke! I mødes; I vandre paa Volden i det tidlige Foraar, naar alle Kirkeklokker ringe paa store Bededag. Der er endnu ikke Violer at finde, men udfor Rosenborg staaer der et Træ med de første grønne Knopper, der standse I. Hvert Aar skyder Træet grønne Grene, det gjør ikke Hjertet i Menneskets Bryst, gennem dette glide flere mørke Skyer, end Norden kjender. Stakkels Barn, din Brudgoms Brudekammer bliver Liigkisten, og Du bliver en gammel Pige; fra *Vartou* seer Du bag Balsaminen ud paa de legende Børn, seer din Historie gjentages.

Og det er just det Livs-Drama, der ruller op for den gamle Pige, der seer ud paa Volden, hvor Solen skinner, hvor Børnene med røde Kinder og uden Strømper og Skoe juble, som alle de andre Himlens Fugle.

*

297

Ib og lille Christine.

Nær ved *Gudena*, inde i *Silkeborg*-Skov, løfter sig en Landryg, som en stor Vold, den kaldes »*Aasen*« og under den mod Vest laae, ja der ligger endnu, et lille Bondehuus med magre Jorder; Sandet skinner igjennem den tynde Rug- og Byg-Ager. Det er nu en Deel Aar siden; Folkene, som boede der, dreve deres lille Avling, havde dertil tre Faar, eet Sviin og to Stude; kort sagt, de havde det ret vel til Føden, naar man tager den, som man har den, ja de kunde vel ogsaa have bragt det til at holde et Par Heste, men de sagde, som de andre Bønder derovre: »Hesten æder sig selv!« - den tærer for det Gode den gjør. *Jeppe-Jæns* drev sin lille Jordlod om Sommeren, og var om Vinteren en flink Træskomand. Han havde da ogsaa Medhjælp, en Karl, der forstod at skjære Træskoe, der vare baade stærke, lette og med Facon; *Skee og Sløv skar de; det gav Skillinger, man kunde ikke kalde *Jeppe-Jæns* for fattig Folk.

Lille *Ib*, den syvaars Dreng, Husets eneste Barn sad og saae til, skar i en Pind, skar sig ogsaa i Fingrene, men en Dag havde han snittet to Stykker Træ, saa at de saae ud, som smaa Træskoe, de skulde, sagde han, foræres til lille *Christine*, og det var Prammandens lille Datter, og hun var saa fiin og saa yndelig, som et Herskabs Barn; havde hun Klæder skaaret, som hun var født og baaret, saa vilde Ingen troe at hun var fra Lyngtørhuset paa *Seishede*. Derovre boede hendes Fader, der var Enkemand og ernærede sig ved at

pramme Brænde fra Skoven ned

----- 298

til *Silkeborg* Aaleværk, ja tidt derfra videre op til *Randers*. Ingen havde han, der kunde tage vare paa lille *Christine*, der var et Aar yngre end *Ib* og saa var hun næsten altid hos ham, paa Prammen og mellem Lyngen og Tyltebærbuskene; skulde han endelig heelt op til *Randers*, ja saa kom lille *Christine* over til *Jeppe-Jæns*'s.

Ib og lille *Christine* kom godt ud af det ved Leg og ved Fad; de rodede og de gravede, de krøb og de gik, og en Dag vovede de sig ene to næsten heelt op paa *Aasen* og et Stykke ind i Skoven, engang fandt de der Sneepeg, det var en stor Begivenhed.

Ib havde endnu aldrig været ovre paa *Seishede*, aldrig prammet igjennem Søerne ad *Gudena*, men nu skulde han det: han var indbudt af Prammanden og Aftenen forud fulgte han hjem med ham.

Paa de høit opstablede Brændestykker i Prammen sad tidlig om Morgenen de to Børn og spiste Brød og Hindbær. Prammanden og hans Medhjælper stagede sig frem, det gik med Strømmen, i rask Fart ned ad Aaen, gjennem Søerne, der syntes at lukke sig ved Skov og ved Siv, men altid var der dog Gjennemfart, om endogsaa de gamle Træer heldede sig heelt ud og Egetræerne strakte frem afskaldede Grene, ligesom om de havde opsmøgede Ærmer og vilde vise deres knuddrede, nøgne Arme; gamle Elletræer, som Strømmen havde løsnet fra Skrænten, holdt sig med Rødderne fast ved Bunden, og saae ud ligesom smaa Skovøer; Aakander vuggede paa Vandet; det var en deilig Fart! - og saa kom man til Aaleværket, hvor Vandet brusede gjennem Sluserne; det var Noget for *Ib* og *Christine* at see paa!

Dengang var endnu hernede hverken Fabrik eller By, her stod kun den gamle Avlsgaard og Besætningen der var ikke stor, Vandets Fald gjennem Slusen og Vildandens Skrig, det var den Gang den stadigste Livlighed. - Da nu Brændet var prammet om, købte *Christines* Fader sig et stort Knippe Aal og en lille slagtet Griis, der Alt tilsammen i en Kurv blev stillet agter ude paa Prammen. Nu gik det mod Strømmen hjem, men Vinden var med og da de satte Seil til, var det ligesaa godt, som om de havde to Heste for.

Da de med Prammen var saa høit oppe under Skoven, at de laae ud for hvor Manden, der hjalp med at pramme, havde kun et kort Stykke hjem, saa gik han og *Christines* Fader i Land,

*
- 299

men paalagde Børnene at forholde sig rolige og forsigtige, men det gjorde de ikke længe, de maatte see ned i Kurven hvor Aalene og Grisen gjemtes og Grisen maatte de løfte paa og holde den, og da de begge vilde holde den saa tabte de den og det lige ud i Vandet; der drev den paa Strømmen, det var en forfærdelig Begivenhed.

Ib sprang i Land og løb et lille Stykke, saa kom ogsaa *Christine*; »tag mig med Dig!« raabte hun, og nu var de snart inde i Buskene, de saae ikke længer Prammen eller Aaen; et lille Stykke endnu løb de, saa faldt *Christine* og græd; *Ib* fik hende op.

»Kom med mig!« sagde han. »Huset ligger derovre!« men det laae ikke derovre. De gik og de gik, over vissent Løv og tørre nedfaldne Grene, der knagede under deres smaa Fødder; nu hørte de en stærk Raaben - de stode stille og lyttede; nu skreg en Ørn, det var et fælt Skrig, de bleve ganske forskrækkede, men foran dem, inde i Skoven, voxte de deiligste Blaabær, en utrolig Mængde; det var alt for indbydende til ikke at blive og de blev og de spiste, og bleve ganske blaa om Mund og Kinder. Nu hørtes igjen en Raaben.

»Vi faae Bank for Grisen!« sagde *Christine*.

»Lad os gaae hjem til vort!« sagde *Ib*; »det er her i Skoven!« og de gik; de kom paa en Kjørevei, men hjem førte den ikke, mørkt blev det og angst vare de. Den forunderlige Stilhed rundt om afbrødes ved fæle Skrig af den store Hornugle eller Lyd fra Fugle, de ikke kjendte; endelig stod de begge To fast i en Busk,

Christine græd og *Ib* græd, og da de saa havde grædt en Stund lagde de sig i Løvet og faldt isøvn.

Solen var høit oppe da de vaagnede, de frøs, men oppe paa Høiden tæt ved, skinnede Solen ned mellem Træerne, der kunde de varme sig og derfra, meente *Ib*, maatte de kunde see hans Forældres Huus; men de vare langt fra det, i en ganske anden Deel af Skoven. De kravlede heelt op paa Høiden og stod paa en Skrænt ved en klar, gjennemsigtig Sø; Fiskene i den stode i Stiim belyste af Solstraalerne; det var saa uventet hvad de saae og tætved var en stor Busk fuld af Nødder, ja saagar syv Kløvser; og de plukkede og de knækkede og fik de fine Kjærner, der havde begyndt at sætte sig, - og saa kom der endnu en Overraskelse, en Forskrækkelse. Fra Busken traadte frem en stor, gammel Kone, hvis Ansigt var saa bruunt og Haaret saa

* - 300

glindsende og sort; det Hvide i hendes Øine skinnede ligesom paa en Morian; hun havde en Bylt paa Nakken, og en Knortekjep i Haanden; han var en Taterske. Børnene forstode ikke strax hvad hun sagde; og hun tog tre store Nødder op af Lommen, inde i hver laae de deiligste Ting gjemte, fortalte hun, det var Ønskenødder.

Ib saae paa hende, hun var saa venlig, og saa tog han sig sammen og spurgte, om han maatte have de Nødder og Konen gav ham dem og plukkede sig en heel Lomme fuld af dem paa Busken.

Og *Ib* og *Christine* saae med store Øine paa de tre Ønskenødder.

»Er der i den en Vogn med Heste for?« spurgte *Ib*.

»Der er en Guldkarreet med Guldheste!« sagde Konen.

»Saa giv mig den!« sagde lille *Christine*, og *Ib* gav hende den og Konen knyttede Nødden ind i hendes Halstørklæde.

»Er der inde i denne saadant et lille kjønt Halsklæde, som det *Christine* der har?« spurgte *Ib*.

»Der er ti Halsklæder!« sagde Konen, »der er fine Kjoler, Strømper og Hat!«

»Saa vil jeg ogsaa have den!« sagde *Christine*, og lille *Ib* gav hende ogsaa den anden Nød; den tredie var en lille sort en.

»Den skal Du beholde!« sagde *Christine*, »og den er ogsaa kjøn.«

»Og hvad er der i den?« spurgte *Ib*.

»Det Allerbedste for Dig!« sagde Taterkone.

Og *Ib* holdt fast paa Nødden. Konen lovede at føre dem paa rette Vei hjem, og de gik, men rigtignok i en ganske modsat Retning, end de skulde gaae, men derfor tør man ikke beskyldte hende for, at hun vilde stjæle Børn.

I den vildsomme Skov mødte de Skovløberen *Chræn*, han kjendte *Ib*, og ved ham kom *Ib* med lille *Christine* hjem, hvor man var i stor Angest for dem, og Tilgivelse fik de, skjøndt de havde begge fortjent et godt Livfuldt Riis, først fordi de lod Grisen falde i Vandet og dernæst at de vare løbne deres Vei.

Christine kom hjem paa Heden og *Ib* blev i det lille Skovhuus; det Første han der om Aftenen gjorde, var at tage frem Nødden, der gjemte »det Allerbedste«; - han lagde den mellem Døren og Dørkarmen, klemte saa til, Nødden knak, men ikke Kjærne skabt var der at see, den var fyldt ligesom med

* - 301

Snuus eller Muld-Jord; der var gaaet Orm i den, som det kaldes.

»Ja, det kunde jeg nok tænke!« meente *Ib*, »hvor skulde der, inde i den lille Nød, være Plads for det Allerbedste! *Christine* faaer hverken fine Klæder eller Guldkarreet ud af sine to Nødder!«

Og Vinteren kom og det nye Aar kom.

Og der gik flere Aaringer. Nu skulde *Ib* gaae til Præsten og han boede langveis borte. Paa den Tid kom en Dag Prammanden og fortalte hos *Ibs* Forældre, at lille *Christine* skulde nu ud at tjene for sit Brød, og at det var en sand Lykke for hende, at hun kom i de Hænder, hun kom, fik Tjeneste hos saadanne brave Folk; tænk, hun skulde til de rige Krofolk i *Berning* Kanten, vesterpaa; der skulde hun gaae Mo'er tilhaande og siden, naar hun skikkede sig og der var confirmeret, vilde de beholde hende.

Og *Ib* og *Christine* toge Afsked fra hinanden: Kjærestefolkene bleve de kaldte; og hun viste ham ved

Afskeden, at hun endnu havde de to Nødder, som hun fik af ham da de løb vild i Skoven, og hun sagde, at hun i sin Klædekiste gjemte de smaa Træskoe, han som Dreng havde skaaret og foræret hende. Og saa skiltes de.

Ib blev confirmeret, men i sin Moders Huus blev han, for han var en flink Træscoesnider og han passede godt om Sommeren den lille Avling, hans Moder havde kun ham dertil, *Ibs* Fader var død.

Kun sjeldent, og det var da ved en Postkarl eller en Aalebonde, hørte man om *Christine*: det gik hende godt hos de rige Krofolk og da hun var blevet confirmeret, skrev hun til Faderen Brev med Hilsen til *Ib* og hans Moder; i Brevet stod om sex nye Særke og en deilig Klædning, *Christine* havde faaet af Husbond og Madmo'er. Det var rigtignok gode Tidender.

Foraaret derefter, en smuk Dag, bankede det paa *Ibs* og hans Moders Dør, det var Prammanden med *Christine*; hun var kommet i Besøg paa en Dagstid; der var just en Leilighed til *Them* og igjen tilbage, og den benyttede hun. Smuk var hun, som en fiin Frøken, og gode Klæder havde hun, de vare syede vel og de passede til hende. I fuld Stads stod hun og *Ib* var i de daglige, gamle Klæder. Han kunde slet ikke komme til Mæle; vel tog han hendes Haand, holdt den saa fast, var saa inderlig

*
- 302

glad, men Munden kunde han ikke faae paa Gang, det kunde lille *Christine*, hun talte, hun vidste at fortælle og hun kyssede *Ib* lige paa Munden:

»Kjender Du mig ikke nok!« sagde hun; men selv da de vare ene To og han endnu stod og holdt hende i Haanden, var Alt hvad han kunde sige, alene det: »Du er blevet ligesom en fiin Dame! og jeg seer saa pjusket ud! hvor jeg har tænkt paa Dig, *Christine*! og paa gamle Tider!«

Og de gik Arm i Arm op paa Aasen og saae over Guden-Aa til Seishede med de store Lyngbanker, men *Ib* sagde ikke Noget, dog da de skiltes ad, var det klart for ham, at *Christine* maatte blive hans Kone, de vare jo fra Smaa kaldt Kjærestefolk, de vare, syntes han, et forlovet Par, uagtet ingen af dem selv havde sagt det.

Kun nogle Timer endnu kunde de være sammen, for hun skulde igjen til *Them*, hvorfra tidlig næste Morgen Vognen kørte tilbage vesterpaa. Faderen og *Ib* fulgte med til *Them*, det var klart Maaneskin, og da de kom der og *Ib* endnu holdt *Christines* Haand, kunde han ikke slippe den, hans Øine de vare saa klare, men Ordene faldt kun smaat, men det var Hjerte-Ord hvert eneste et: »er Du ikke blevet for fiint vant,« sagde han, »og kan Du finde Dig i at leve i vor Mo'ers Huus med mig, som Ægtemand, saa blive vi To engang Mand og Kone! - - men vi kan jo vente lidt!«

»Ja, lad os see Tiden an, *Ib*!« sagde hun; og saa trykkede hun hans Haand og han kyssede hende paa hendes Mund. »Jeg stoler paa Dig, *Ib*!« sagde *Christine*, »og jeg troer, at jeg holder af Dig! men lad mig sove paa det!«

Og saa skiltes de ad. Og *Ib* sagde til Prammanden, at han og *Christine* vare nu saa godt som forlovede, og Prammanden fandt, at det var, som han altid havde tænkt om det; og han fulgte hjem med *Ib* og sov der i Seng med ham, og der taltes saa ikke mere om Forlovelsen.

Et Aar var gaaet; to Breve vare vexlede mellem *Ib* og *Christine*; »trofast til Døden!« stod der ved Underskriften. En Dag traadte Prammanden ind til *Ib*, han havde Hilsen til ham fra *Christine*; hvad mere han havde at sige, gik det lidt langsomt med, men det var det, at det gik *Christine* vel, mere end vel, hun var jo en kjøn Pige, agtet og afholdt. Kromandens Søn havde været hjemme paa Besøg; han var ansat ved noget Stort

*
- 303

i Kjøbenhavn, ved et Contoir: han syntes godt om *Christine*, hun fandt ham ogsaa efter sit Sind, hans Forældre vare nok ikke uvillige, men nu laae det dog *Christine* paa Hjertet, at nok *Ib* tænkte saa meget paa hende, og saa havde hun betænkt at skyde Lykken fra sig, sagde Prammanden.

Ib sagde i Førstningen ikke et Ord, men han blev ligesaa hvid, som et Klæde, rystede lidt med Hovedet og saa sagde han: »*Christine* maa ikke skyde sin Lykke fra sig!«

»Skriv hende det Par Ord til!« sagde Prammanden.

Og *Ib* skrev ogsaa, men han kunde ikke ret sætte Ordene sammen, som han vilde, og han slog Streg over og han rev itu, - men om Morgen var der et Brev istand til lille *Christine*, og her er det!

- »Det Brev, Du har skrevet til din Fader, har jeg læst
»og seer, at det gaaer Dig vel i alle Maader og at Du kan
»faae det endnu *bedre! Spørg dit Hjerte ad, *Christine*! og
»tænk vel over hvad Du gaaer ind til, om Du tager mig; det

»er kun ringe hvad jeg har. Tænk ikke paa mig og hvordan
»jeg har det, men tænk paa dit eget Gavn! Mig er Du ikke
»bundet til ved Løfte, og har Du i dit Hjerte givet mig et,
»saa løser jeg Dig fra det. Alverdens Glæde være over Dig,
»lille *Christine*! vor Herre har vel Trøst for mit Hjerte!

Altid din inderlige Ven,
Ib.«

Og Brevet blev afsendt og *Christine* fik det.

Ved Mortensdagstider blev der lyst fra Prædikestolen for hende, i Kirken paa Heden og ovre i Kjøbenhavn, hvor Brudgommen var, og derover reiste hun med sin Madmo'er, da Brudgommen, for sine mange Forretningers Skyld, ikke kunde komme saalangt over i Jylland. *Christine* havde, efter Aftale, truffet sammen med sin Fader i Landsbyen *Funder*, som Veien gaaer igjennem og som var ham det nærmeste Mødested; der tog de To Afsked. Derom kom til at falde et Par Ord, men *Ib* sagde ikke Noget; han var blevet saa eftertænsksom, sagde hans gamle Mo'er; ja eftertænsksom var han, og derfor randt ham i Tanke de tre Nødder, han som Barn fik af Taterkonen og gav *Christine* de to af, det var Ønskenødder, i hendes den ene laae jo en Guldkarreet med Heste, i den anden de deiligste Klæder;

*
- 304

det slog til! al den Herlighed fik hun nu ovre i Kongens Kjøbenhavn! for hende gik det i Opfyldelse -! for *Ib* var der i Nødden kun den sorte Muld. »Det Allerbedste« for ham, havde Taterkonen sagt, - jo, ogsaa det gik i Opfyldelse! den sorte Muld var ham det Bedste. Nu forstod han tydeligt hvad Konen havde meent: I den sorte Jord, i Gravens Gjemme, der var det ham det Allerbedste!

Og der gik Aaringer, - ikke mange, men lange, syntes *Ib*; de gamle Krofolk døde bort, den ene kort efter den anden; al Velstanden, mange tusinde Rigsdaler gik til Sønnen. Ja, nu kunde *Christine* faae Guldkarreet og fine Klæder nok.

I to lange Aar, som fulgte, kom ikke Brev fra *Christine*, og da saa Faderen fik et, var det slet ikke skrevet i Velstand og Fornøielse. Stakkels *Christine*! hverken hun eller hendes Mand havde vidst at holde Maade paa Rigdommen, den gik, som den kom, der var ingen Velsignelse ved den, for de vilde det ikke selv.

Og Lyngen stod i Blomster og Lyngen tørrede hen; Sneen havde mange Vintre fyget over *Seis* Hede, over Aasen hvor *Ib* boede i Læ; Foraarssolen skinnede og *Ib* satte Ploven i Jorden, da skar den, som han troede, hen af en Flintesteen, der kom ligesom en stor sort Høvlspaan op over Jorden, og da *Ib* tog paa den, mærkede han, at det var et Metal, og hvor Ploven havde skaaret ind i det, skinnede det blankt. Det var en tung, stor Arm-Ring af Guld fra Hedenold; Kjæmpegraven var blevet jævnet her, dens kostelige Smykke fundet. *Ib* viste det til Præsten, der sagde ham hvad herligt det var og derfra gik *Ib* med det til Herredsfogden, der gav Indberetning derom til Kjøbenhavn og raadede *Ib* selv at overbringe det kostelige Fund.

»Du har fundet i Jorden det Bedste, Du kunde finde!« sagde Herredsfogeden.

»Det Bedste!« tænkte *Ib*. »Det Allerbedste for mig - og i Jorden! saa havde Taterqvinden dog ogsaa Ret med mig, naar *det* var det Bedste!«

Og *Ib* gik med Smakken fra *Aarhus* til Kongens *Kjøbenhavn*; det var som en Reise over Verdenshavet, for ham, som kun havde sat over *Gudena*. Og *Ib* kom til Kjøbenhavn.

Værdien af det fundne Guld blev udbetalt ham, det var en stor Sum: sex hundrede Rigsdaler. Der gik i det store, vildsomme *Kjøbenhavn* *Ib* fra Skoven ved *Seishede*.

*
- 305

Det var netop Aftenen før han vilde med Skipperen tilbage til *Aarhus*, da han forvildede sig i Gaderne, kom i en ganske anden Retning, end den han vilde, og var, over Knippelsbro, kommet til *Christianshavn* istedetfor ned mod Volden ved Vesterport! Han styrede ganske rigtigt vesterpaa, men ikke hvor han skulde. Der var ikke et Menneske at see paa Gaden. Da kom der en lille bitte Pige ud fra et fattigt Huus; *Ib* talte til hende om Veien, han søgte; hun studsede, saae op paa ham og var i heftig Graad. Nu var hans Spørgsmaal, hvad hun feilede, hun sagde Noget, som han ikke forstod og idet de begge vare lige under en Lygte, og Lyset fra den skinnede hende lige ind i Ansigtet, blev han ganske underlig, for det var livagtig lille *Christine* han saae, ganske, som han huskede hende fra de begge vare Børn.

Og han gik med den lille Pige ind i det fattige Huus, opad den smalle, slidte Trappe, høit op til et lille, skraat Kammer under Taget. Der var en tung, qvalm Luft derinde, intet Lys tændt; henne i Krogen sukkede det og drog Veiret trangt. *Ib* tændte en Svovlstikke. Det var Barnets Moder, som laae paa den fattige Seng.

»Er der Noget, jeg kan hjælpe Eder med!« sagde *Ib*. »Den Lille fik mig fat, men jeg er fremmed selv her i Staden. Er her ingen Naboer eller Nogen, jeg kan kalde paa!« - Og han løftede hendes Hoved.

Det var *Christine* fra *Seishede*.

I Aaringer var derhjemme i Jylland hendes Navn ikke blevet nævnet, det vilde have rørt op i *Ibs* stille Tankegang, og det var jo ikke heller godt, hvad Rygtet og Sandheden meldte, at de mange Penge, hendes Mand fik i Arv fra hans Forældre, havde gjort ham overmodig og vildsom, sin faste Stilling havde han opgivet, reist et halvt Aar i fremmede Lande, kommet tilbage og gjort Gjæld og dog flankeret; meer og meer heldede Vognen og tilsidst væltede den. De mange lystige Venner fra hans Bord sagde om ham, at han fortjente det, som det gik ham, han havde jo levet, som en gal Mand! - Hans Liig var en Morgen funden Canalen i Slotshaven.

Christine gik med Døden i sig; hendes yngste lille Barn, kun nogle Uger gammelt, baaret i Velstand, født i Elendighed, var alt i Graven og nu var det saa vidt med *Christine*, at hun laae

*
- 306

dødssyg, forladt, paa et usselt Kammer, usselt, som hun kunde have taalt det i sine unge Aar paa *Seishede*, men nu bedre vant, ret følte Elendigheden af. Det var hendes ældste, lille Barn, ogsaa en lille *Christine*, der led Nød og Sult med hende, og som havde faaet *Ib* derop.

»Jeg er bange, jeg dør fra det stakkels Barn!« fremsukkede hun, »hvor i Verden skal hun saa hen!« - mere kunde hun ikke sige.

Og *Ib* fik igjen en Svovlstikke tændt og fandt en Stump Lys, den brændte og lyste i det usle Kammer.

Og *Ib* saae paa den lille Pige og tænkte paa *Christine* i unge Dage; for *Christines* Skyld kunde han være god mod dette Barn, som han ikke kjendte. Den Døende saae paa ham, hendes Øine bleve større og større -! Kjendte hun ham? Ikke vidste han det, ikke et Ord hørte han hende sige.

Og det var i Skoven ved *Gudena*, nær *Seishede*; Luften var graa, Lyngen stod uden Blomster, Vestens Storme dreve det gule Løv fra Skoven ud i Aaen og hen over Heden hvor Græstørhuset stod, hvor fremmede Folk boede; men under Aasen, godt i Læ bag høie Træer stod det lille Huus, hvidte! og malet; inde i Stuen brændte i Kakkellovnen Klynnetørvene, inde i Stuen var Solskin, der straaledede fra to Barne-Øine, Foraarets Lærkeslag lød i Talen fra dets røde, leende Mund; der var Liv og Lystighed, lille *Christine* var der; hun sad paa *Ibs* Knæ; *Ib* var hende Fader og Moder, de vare borte, som Drømmen er det for Barnet og den Voxne. *Ib* sad i det nette, pyntelige Huus, en velhavende Mand; den lille Piges Moder laae paa de Fattiges Kirkegaard ved Kongens Kjøbenhavn.

Ib havde Penge paa Kistebunden, sagde de, Guld fra Muld, og han havde jo ogsaa lille *Christine*.

*
—
307

Den sidste Perle.

Der var et rigt Huus, et lykkeligt Huus; Alt derinde, Herskab og Tyende, Vennerne med vare lyksalige og glade, der var i Dag født en Arving, en Søn; og Moder og Barn befandt sig vel.

Lampen i det hyggelige Sovekammer var halv dækket til, svære Silkegardiner af kostbare Stoffer hang tæt trukne til for Vinduerne. Gulvtæppet var tykt og blødt, som et Mos, Alt var til at blunde, sove, deilig udhvile sig paa og det gjorde ogsaa Vaagekonen, hun sov, og det kunde hun, Alt var godt og velsignet her. Husets Skytsaand stod ved Sengens Hovedgjerde; hen over Barnet, ved Moderens Bryst, bredte sig, som et Net af funkulende Stjerner, saa rige, hver var en Lykkens Perle. Livets gode Feer, alle havde de bragt deres Gave til den Nyfødte; her funkulde Sundhed, Rigdom, Lykke, Kjærlighed, kort Alt, hvad Menneskene kunde ønske sig paa Jorden.

»Alt er her bragt og givet!« sagde *Skytsaanden*.

»Nei!« lød en Stemme tæt ved, det var Barnets *gode Engel*. »Een Fee har endnu ikke bragt sin Gave, men hun bringer den, bringer den engang, om endogsaa Aar gaae hen. Den sidste Perle mangler!«

»Mangler! her tør Intet mangle og var det virkeligt saa, da lad os søge hende, den mægtige Fee, lad os gaae til hende!«

* * * * *
— 308

»Hun kommer, hun kommer engang! hendes Perle maa til, for at Krandsen kan bindes sammen!«

»Hvor boer hun? Hvor er hendes Hjem! siig mig det, jeg gaaer og henter Perlen!«

»Du vil det!« sagde Barnets gode Engel, »jeg fører Dig til hende, hvor hun endogsaa maa søges! hun har intet blivende Sted, hun kommer til Keiserens Slot og til den fattigste Bonde, intet Menneske gaaer hun sporløs forbi, dem Alle bringer hun sin Gave, den være en Verden eller et Legetøj! ogsaa dette Barn maa hun møde. Du tænker, Tiden er lige lang, men ikke lige nyttig, nu vel, vi gaae at hente Perlen, den sidste Perle i denne Rigdom!«

Og Haand i Haand svævede de hen til det Sted, som for denne Stund var Feens Hjem.

Det var et stort Huus med mørke Gange, tomme Stuer, og forunderligt stille; en Række Vinduer stode aabne, saa at ret den raa Luft kunde trænge ind; de lange hvide, nedhængende Gardiner bevægede sig ved Luftrækket.

Midt paa Gulvet stod en aaben Liigkiste og i denne hvilede Liget af en Qvinde, endnu i sine bedste Aar; de deiligste friske Roser laae hen over hende, saa at kun de foldede, fine Hænder vare synlige og det i Døden forklarede, ædle Ansigt med Indvielsens høie, ædle Alvor i Gud.

Ved Kisten stode Mand og Børn, en heel Flok var det; den Mindste sad paa Faderens Arm, det sidste Farvel bragte de; og Manden kyssede hendes Haand, den, der nu var som et vissent Løv, og før med Kraft og Kjærlighed havde hygget om dem. Salte, tunge Taarer faldt i *store Draaber paa Gulvet; men ikke et Ord blev sagt. Tausheden her rummede en Verden af Smerte. Og stille, hulkende gik de bort.

Der stod et Lys, Flammen vred sig for Vinden og skjød op sin lange, røde Tande. Fremmede Folk traadte ind, de lagde Laaget over den Døde, de slog Sømmene fast, stærkt lød Hammerslagene gennem Husets Stuer og Gange, de lød til Hjerterne, der blødte.

»Hvorhen fører Du mig!« spurgte *Skytsaanden*, »her boer ingen Fee, hvis Perle hører med til Livets bedste Gaver!«

»Paa dette Sted boer hun, her i denne hellige Time,« sagde *Skytsengelen*, og pegede hen i Krogen, og der, hvor i Livets

*
— 309

Dage Moderen havde siddet mellem Blomster og Billeder, hvor hun, som Husets velsignende Fee, nikkede kjærligt til Mand, Børn og Venner, hvor hun, som Husets Solstraale, udbredte Glæde og var det Heles Sammenhold og Hjerter, der sad nu en fremmed Qvinde, iført lange, side Klæder, *Sorgen* var det, Herskerinden her, Moder nu i den Dødes Sted. Der trillede en brændende Taare ned paa hendes Skjød, den blev en Perle; den funkede med alle Regnbuens Farver, og Engelen greb den, og Perlen lyste, som en Stjerne med syvfarvet Glands.

»*Sorgens Perle*, den sidste, som ikke kan savnes! ved den forhales de andres Glands og Magt. Seer Du Skjæret her af Regnbuen, den, der forbinder Jorden med Himlen. For hver af vore Kjære, der døde fra os, have vi een Ven meer i Himlen at længes efter. I Jordens Nat see vi opad mod Stjernerne, ud mod Fuldendelsen! betragt *Sorgens Perle*, i den ligge Psyche-Vingerne, de bære os bort herfra!«

*
—
310

»Hun duede ikke.«

Byfogden stod ved det aabne Vindue; han var i Mansket-Skjorte, med Brystnaal i Kalvekrydset og overordenlig vel barberet, selvgjort Arbeide; dog var han kommet til at give sig et lille Snit, men hen over det sad en Lap Avis-Papir.

»Hør, du Lille!« raabte han.

Og den Lille var ingen anden end Vaskerkonens Søn, der netop gik forbi og ærbødig tog sin Kasket af; den var knækket i Skyggen og indrettet til at putte i Lommen. I de fattige, men rene og særdeles vel lappede Klæder og med svære Træskoe, stod Drengen ærbødig, som var det for Kongen selv han stod.

»Du er en god Dreng!« sagde Byfogden, »Du er en høflig Dreng! din Moder skyller vel Tøi nede ved Aaen; der skal Du ned med det, Du har i Lommen. Det er en slem Ting med din Moder! hvormeget har Du der?«

»En halv Pægel!« sagde Drengen med forskrækket, halv sagte Stemme.

»Og imorges fik hun det samme!« vedblev Manden.

»Nei, igaar var det!« svarede Drengen.

»To halve gjør en heel! - Hun duer ikke! Det er sørgeligt med den Klasse af Folket! Siig til din Moder, at hun skulde skamme sig! og bliv aldrig Du en Drukkenboldt, men det bliver Du nok! - Stakkels Barn! - Gaa nu!«

Og Drengen gik; Kasketten beholdt han i Haanden, og Vinden blæste paa hans gule Haar, saa at det rejste sig i lange
***** 311

Totter. Han gik om af Gaden, ind i Gyden, ned til Aaen, hvor Moderen stod ude i Vandet ved Toestolen og slog med Tærskelen paa det svære Linned. Der var Strømning i Vandet, thi Vandmøllens Sluser vare oppe, Lagenet drev for Strømmen og var nær ved at rive Toestolen om; Vaskerkonen maatte holde imod.

»Jeg er nær ved at seile!« sagde hun, »det er godt, at Du kommer, for jeg kan trænge til at faae lidt Hjelp paa Kræfterne! det er koldt herude i Vandet; i sex Timer har jeg staaet her. Har Du Noget til mig?«

Drengen tog Flasken frem, og Moderen satte den for Munden og drak en Slurk.

»O, hvor det gjør godt! hvor det varmer! det er ligesaa godt som varm Mad, og det er ikke saa dyrt! drik, min Dreng! Du seer saa bleg ud, Du fryser i de tynde Klæder! det er jo ogsaa Efteraar. Hu! Vandet er koldt! bare jeg ikke bliver syg! men det gjør jeg ikke! giv mig en Taar endnu og drik ogsaa Du, men kun en lille Draabe, Du maa ikke vænne Dig til det, mit stakkels fattige Barn!«

Og hun gik om Broen, hvor Drengen stod, og traadte op paa Land; Vandet drev fra Sivmatten, hun havde om Livet, Vandet flød fra hendes Skjørt.

»Jeg slider og slæber, saa Blodet er færdigt at springe mig ud af mine Neglerødder! men det er det samme, naar jeg kun hæderlig kan faae dig frem, mit søde Barn!«

I det Samme kom en noget ældre Kone, fattig i Klæder og Skind, halt paa det ene Been og med en mægtig stor forloren Krølle ud over det ene Øie, det skulde skjules af Krøllen, men den gjorde Skavanken mere kjendelig. Det var en Veninde af Vaskerkonen, »*Halte-Maren* med Krøllen,« kaldte Naboerne hende.

»Stakkel, hvor Du slider og slæber og staaer i det kolde Vand! Du kan nok trænge til Lidt at varmes ved, og dog har man ondt af den Draabe, Du faaer!« - og nu var snart hele Byfogdens Tale til Drengen bragt Vaskerkonen; for *Maren* havde hørt det Hele, og det havde ærgret hende, at han talte saaledes til Barnet om dets egen Moder og om den Draabe, hun tog, lige i det Byfogden gjorde stort Middags-Collats med Viin i flaskeviis!

* 312

»fine Vine og stærke Vine! lidt over Tørsten hos Mange! men det kalder man ikke at drikke! de due, men Du duer ikke!«

»Saa han har talt til Dig, Barn!« sagde Vaskerkonen, og hendes Læber bevægede sig zittrende: »Du har en Moder, der duer ikke! maaskee har han Ret! men til Barnet skulde han ikke sige det! dog, fra det Huus kommer Meget over mig!«

»I har jo tjent der i Gaarde, da Byfogdens Forældre levede og boede der; det er mange Aar siden! Der er spiist mange Skjepper Salt siden den Tid, saa man nok kan tørste!« og *Maren* loe. »Der er stor Middag i Dag hos Byfogden, den skulde have været sagt af, men nu blev det dem for silde, og Maden var lavet. Jeg har det

fra Gaardskarlen. Der er for en Timestid siden kommet Brev om, at den yngre Broder er død i Kjøbenhavn.«

»Død!« udbrød Vaskerkonen og blev liigbleg.

»Ih dog!« sagde Konen; »tager I Jer det saa nær! naa, I kjendte ham, fra I tjente der i Huset.«

»Er han død! han var det bedste, det meest velsignede Menneske! *vor Herre* faaer ikke Mange, som ham!« og Taarerne løb hende ned ad Kinderne. »O, min Gud! det gaaer rundt med mig! det er, fordi jeg drak Flasken ud! jeg har ikke kunnet taale det! jeg føler mig saa ilde!« - og hun holdt sig op til Plankeværket.

»Herre Gud, I er ganske daarlig, Moer!« sagde Konen. »See dog til, det kan gaae over! - nei, I er rigtig syg! det er bedst, jeg faaer Jer hjem!«

»Men Tøiet der!«

»Det skal jeg nok tage mig af! tag mig under Armen! Drengen kan blive her og passe paa saa længe, saa skal jeg komme og vaske Resten; det er en lille Klat kun!«

Og Fødderne vaklede under Vaskerkonen.

»Jeg har staaet for længe i det kolde Vand! jeg har ikke siden imorges faaet Vaadt eller Tørt! jeg har Feber i Kroppen! O Herre Jesus! hjælp mig hjem! mit stakkels Barn!« - og hun græd.

Drengen græd og sad snart ene ved Aaen ved det vaade Tøi. De to Koner gik langsomt, Vaskerkonen vaklende, op ad Gyden, om ad Gaden, forbi Byfogdens Gaard, og netop udenfor den sank hun om paa Brostenene. Folk samlede sig.

*
- 313

Halte-Maren løb ind i Gaarden om Hjelp. Byfogden med sine Gjester saae ud ad Vinduerne.

»Det er Vaskerkonen!« sagde han, »hun har faaet lidt over Tørsten; hun duer ikke I det er Skade for den kjønne Dreng, hun har. Jeg har sandelig Godhed for Barnet. Moderen duer ikke!«

Og hun blev bragt til sig selv igjen og ledet til sit fattige Hjem, hvor hun kom i Seng. En Skaal varmt Øl med Smør og Sukker gik den skikkelige *Maren* at lave, det var den Medicin hun troede var den bedste, og saa gik hun til Skyllestedet, skyllede meget daarligt, men velmeent, trak egentlig kun det vaade Tøi i Land og fik det i en Kasse.

Ved Aften sad hun i den fattige Stue hos Vaskerkonen. Et Par brunede Kartoffler og et deiligt fedt Stykke Skinke havde hun faaet hos Byfogdens Kokkepige til den Syge, det nød Drengen og *Maren* godt af; den Syge glædede sig ved Lugten, den var saa nærende, sagde hun.

Og Drengen kom tilsengs, den selvsamme, i hvilken Moderen laae, men han havde sin Plads paatværs ved Fødderne med et gammelt Gulvtæppe over sig, syet sammen af blaa og røde Strimler.

Og det var lidt bedre med Vaskerkonen; det varme Øl havde styrket hende, og Lugten af den fine Mad gjorde godt.

»Tak, du gode Sjæl!« sagde hun til *Maren*, »Alt vil jeg ogsaa sige Dig, naar Drengen sover! jeg troer allerede, han gjør det! hvor sød og velsignet seer han ud! med de lukkede Øine! han veed ikke, hvorledes hans Moder har det. *Vor Herre* lade ham aldrig prøve det! - Jeg tjente hos Kammerraadens, Byfogdens Forældre, saa traf det sig, at den yngste af Sønnerne kom hjem, Studenten; dengang var jeg ung, vild og gal, men skikkelig, det tør jeg sige for Guds Ansigt!« sagde Vaskerkonen, - »Studenten var saa lystig og glad, saa velsignet! hver Bloddraabe i ham var retskaffen og god! bedre Menneske har der ikke været paa Jorden. Han var Søn i Huset, og jeg kun Tjenestepige, men vi bleve Kjærestefolk, i Tugt og Ære! et Kys er dog ikke Synd, naar man rigtig holder af hinanden. Og han sagde det til sin Moder; hun var som *vor Herre* for ham her paa Jorden! og hun var saa klog, kjærlig og elskelig! - Han reiste bort, og sin Guldring satte han paa min Finger. Da han vel var borte, kaldte min Madmoder mig ind for sig; alvorlig og dog saa mild stod hun, talte, som *vor Herre* vilde kunne det; hun klarede for mig Afstanden i

*
- 314

Aand og Sandhed imellem ham og mig. »Nu seer han paa, hvor godt Du seer ud, men Udseendet vil gaae bort! Du er ikke oplært, som han, I naae ikke op til hinanden i Aandens Rige, og deri ligger Ulykken. Jeg agter den Fattige, sagde hun, hos Gud kan han maaskee faae en høiere Plads, end mange Rige, men man maa ikke paa Jorden gaae over i et galt Spor, naar man kjører fremad, ellers vælter Vognen og I To ville vælte! Jeg veed, at en brav Mand, en Haandværksmand har friet til Dig, det er *Erik Handskemager*, han er Enkemand, har ingen Børn, staaer sig godt, tænk derover!« Hvert Ord, hun sagde, var som Knive gennem mit Hjerte, men Konen havde Ret! og det knugede mig og tyngede mig! - jeg kyssede hendes Haand og græd mine salte Taarer, og det endnu mere, da jeg kom ind i mit Kammer og lagde mig over min Seng. Det

var en tung Nat, som fulgte, *vor Herre* veed, hvad jeg led og stred. Saa gik jeg om Søndagen til Herrens Bord, for at faae Lys i mig. Da var det ligesom en Tilskikkelse: idet jeg gik ud af Kirken, mødte jeg *Erik Handskemager*. Saa var der ikke længer nogen Tvivl i mit Sind, vi passede for hinanden i Stilling og Vilkaar, ja, han var endogsaa en velhavende Mand! og saa gik jeg lige hen til ham, tog hans Haand og sagde: er dine Tanker endnu til mig? - Ja evig og altid! sagde han. - Vil Du have en Pige, der agter og ærer Dig, men ikke holder af Dig, men det kan vel komme! - Det vil komme! sagde han, og saa gav vi hinanden Haanden. Jeg gik hjem til min Madmoder; Guldringen, som Sønnen havde givet mig, bar jeg paa mit bare Bryst, jeg kunde ikke sætte den paa min Finger ved Dagen, men kun hver Aften, naar jeg lagde mig i min Seng. Jeg kyssede Ringen, saa at min Mund blødte ved det, og saa gav jeg den til min Madmoder, og sagde, at i næste Uge vilde der blive lyst fra Prædikestolen for mig og Handskemageren. Saa tog min Madmoder mig i sine Arme og kyssede mig - hun sagde ikke, at jeg *ikke duede*, men den Gang var jeg maaskee ogsaa bedre, skjøndt jeg ikke endnu havde prøvet saa megen Verdens Modgang. Og saa stod Brylluppet ved Kyndelmisse; og det første Aar gik godt, vi holdt Svend og Dreng, og Du, *Maren*, tjente os.«

»O, I var en velsignet Madmoder!« sagde *Maren*, »aldrig glemmer jeg, hvor mild I og Jer Mand var!«

»Det var i de gode Aar, Du var hos os! - Børn havde vi da ikke. - Studenten saae jeg aldrig! - Jo, jeg saae ham, men han

* 315

saae ikke mig! han kom her til sin Moders Begravelse. Jeg saae ham staae ved Graven, han var saa kridhvid og saa bedrøvet, men det var for Moderens Skyld. Da siden Faderen døde, var han i fremmede Lande og kom ikke her og har ikke heller senere været her. Aldrig giftede han sig, veed jeg; - han var nok Procurator! - mig huskede han ikke, og om han havde seet mig, saa havde han dog vist ikke kjendt mig igjen, saa fæl jeg seer ud. Og det er jo ogsaa meget godt!«

Og hun talte om sine Prøvelsers tunge Dage, hvorledes Ulykken ligesom væltede ind paa dem. De eiede fem hundrede Rigsdaler, og da der i Gaden var et Huus at faae for to hundrede, og det vilde betale sig at faae det revet ned og bygge et nyt, saa blev Huset kjøbt. Murer og Tømrer gjorde Overslag, at det videre vilde koste ti hundrede og tyve. Credit havde *Erik Handskemager*, Pengene fik han til Laans fra Kjøbenhavn, men Skipperen, der skulde bringe dem, forliste og Pengene med.

»Da var det, jeg fødte min velsignede Dreng, som her sover. - Fader faldt i en svær, langvarig Sygdom; i tre Fjerdingaar maatte jeg klæde ham af og paa. Det gik reent tilbage for os, vi laante og laante: alt vort Tøj gik, og Fader døde fra os! - Jeg har slidt og slæbt, stridt og stræbt for Barnets Skyld, vasket Trapper, vasket Linned, grovt og fiint, men jeg skal ikke have det bedre, vil *vor Herre*! men han løser nok op for mig og sørger for Drengen.«

Og saa sov hun.

Ud paa Morgenen følte hun sig styrket og stærk nok, som hun troede, til igjen at gaae til sit Arbeide. Hun var netop kommet ud i det kolde Vand, da greb hende en Rystelse, en Afmagt; krampagtigt tog hun for sig med Haanden, gjorde et Skridt opad og faldt om. Hovedet laae paa det tørre Land, men Fødderne ude i Aaen, hendes Træskoe, som hun havde staaet med paa Bunden, - i hver af dem var der en Visk Halm - drev paa Strømmen; her blev hun fundet af *Maren*, der kom med Kaffe.

Fra Byfogden havde der hjemme været Bud, at hun strax maatte møde hos ham, han havde Noget at sige hende. Det var for seent. En Barbeer blev hentet til Aareladning; Vaskerkonen var død.

»Hun har drukket sig ihjel!« sagde Byfogden.

I Brevet, der bragte Underretning om Broderens Død, var

* 316

opgivet Testamentets Indhold, og deri stod, at 600 Rdlr. testamenteredes til Handskemager-Enken, der engang havde tjent hans Forældre. Efter bedste Skjøn skulde Pengene, i større eller mindre Portioner, gives hende og hendes Barn.

»Der har været noget Mikmak med min Broder og hende!« sagde Byfogden, »godt, at hun er af Veien; Drengen faaer nu det Hele, og jeg skal sætte ham til brave Folk, en god Haandværker kan han blive!« - Og i de Ord lagde *vor Herre* sin Velsignelse.

Og Byfogden kaldte Drengen for sig, lovede at sørge for ham, og sagde ham, hvor godt det var, at hans Moder var død, hun duede ikke!

Til Kirkegaarden blev hun bragt, de Fattiges Kirkegaard. *Maren* plantede et lille Rosentræ paa Graven, Drengen stod ved Siden.

»Min søde Moder!« sagde han, og Taarerne strømmede:

»Er det sandt: hun duede ikke!«

»Jo, hun duede!« sagde den gamle Pige og saae op imod Himlen. »Jeg veed det fra mange Aar og fra den sidste Nat. Jeg siger Dig, hun duede! og *vor Herre* i Himmeriges Rige siger det med, lad Verden kun sige: *hun duede ikke!*«

*

317

To Jomfruer.

Har Du nogensinde seet en Jomfru? Det vil sige, hvad Brolæggerne kalde en Jomfru, En til at stampe Steenbroen med. Hun er heel af Træ, bred forneden med Jernring om, og smal foroven med Stok, den er hendes Arme.

Inde i Materialgaarden stod der to saadanne Jomfruer, de stode mellem Skovle, Favnamaal og Hjulbør, og der var det rygtedes, at »*Jomfruen*« ikke længer skulde kaldes »*Jomfru*«, men derimod »*Stempel*«, og det er den nyeste og eneste rigtige Benævnelse i Brolæggersproget, for hvad vi Alle i gamle Tider kaldte en Jomfru.

Nu er der mellem os Mennesker Noget, man kalder: »emanciperede Fruentimmer,« hvortil regnes Institutbestyrerinder, Jordemødre, Dandsrerinder, der kunne staa paa eet Been i Embedet, Modehandlerinder og Vaagekoner, og til den Række »Emanciperede«, sluttede sig ogsaa de to *Jomfruer* i Materialgaarden; de vare Jomfruer ved Veivæsenet, og de vilde paa ingen Maade opgive deres gode, gamle Navn og lade sig kalde »*Stempel!*«

»*Jomfru* er et Menneskenavn«, sagde de, »men *Stempel* er en Ting, og vi lade os ikke kalde en Ting, det er at skjeldes ud!«

»Min Forlovede er istand til at slaae op med mig!« sagde den Yngste, der var forlovet med en *Rambuk*, det er saadan en stor Maskine, der driver Pæle ned og altsaa gjør i det Svære, hvad *Jomfruen* gjør i det Fine. »Han vil have mig som *Jomfru*, men maaskee ikke som *Stempel*, og altsaa kan jeg ikke lade dem døbe mig om!«
* * * * *
- - - - - 318

»Ja, jeg lader før mine to Arme knække af!« sagde den Ældste.

Hjulbøren havde dog en anden Mening, og *Hjulbøren* var Noget, den ansaae sig for en Qvart Karreet, idet den gik paa eet Hjul.

»Jeg maa dog sige Dem, at det, at kaldes *Jomfru* er temmeligt almindeligt og ikke nær saa fiint, som at kaldes *Stempel*, thi ved at føre *det* Navn, kommer man i Række med Signeterne, og tænk paa Lovens Signet, det er det, der *gjør Lovens Segl. I Deres Sted vilde jeg opgive *Jomfruen!*«

»Aldrig! det er jeg for gammel til!« sagde den Ældste.

»De kjender nok ikke Noget, som kaldes den europæiske Nødvendighed!« sagde det ærlige, gamle *Favnamaal*. »Man maa begrænses, underordne sig, føie sig i Tid og Nødvendighed, og er det en Lov, at *Jomfruen* skal kaldes *Stempel*, saa maa hun kaldes *Stempel*. Enhver Ting har sit *Favnamaal!*«

»Saa vilde jeg dog heller«, sagde den Yngste, »lade mig kalde Frøken, naar galt skulde være, Frøken smager dog altid lidt af *Jomfru!*«

»Men jeg lader mig heller hugge til Pindebrænde!« sagde den gamle *Jomfru*.

Nu gik det til Arbeide; *Jomfruerne* kjørte, de bleve lagte paa *Hjulbøren*, og det var altid fiin *Behandling*, men *Stempel* bleve de kaldte.

»Jom-!« sagde de, idet de stampede mod Steenbroen; »Jom-!« og lige vare de ved at sige heelt ud Ordet: »Jomfru,« men de beed Ordet kort af, de toge det i sig igjen, for de fandt, at de ikke engang burde svare. Men indbyrdes tiltalte de altid hinanden med Navnet Jomfru, og priste de gode, gamle Dage, da man kaldte enhver Ting ved sit rette Navn, og kaldtes Jomfru, naar man var en Jomfru; og det bleve de begge To, thi *Rambukken*, den store Maskine, slog virkelig op med den Yngste, han vilde ikke indlade sig med et *Stempel*.

*

319

Ved det yderste Hav.

Et Par store Fartøier vare sendte høit op mod Nordpolen for der at finde Landenes Grændser mod Havet og prøve hvor vidt Menneskene kunde der trænge igjennem. Allerede Aar og Dage havde de mellem Taage og Iis styret heroppe og prøvet stort Besvær; nu var Vinteren begyndt, Solen nede, mange, mange Uger vilde blive her een lang Nat; Alt rundtom var eet eneste Stykke Iis; fast til det var hvert Skib fortøiet; Sneen laae høit, og af Sneen selv var bikubeformede Huse reiste, nogle store, som vore Kjæmpehøje, andre ikke større, end at de kunde rumme to eller fire Mænd; men mørkt var det ikke, Nordlysene

----- 320

skinnede røde og blaa, det var et evigt, storartet Fyrværkeri og Sneen lyste, Natten her var een lang blussende Dæmring; paa den klareste Tid kom Skarer af de Indfødte, underlige at see i deres haarede Skindklæder, og paa deres Slæder, som vare tømrede af Iisstykker; de bragte Skind i store Bunker og Sneehusene fik derfra varme Gulvtæpper; Skind blev Tæppe og Dyne, som Matroserne redte sig til Seng under Sneekuplen, mens det udenfor gnistrende frøs, som vi ikke kjende det ved vor strengeste Vintertid. Hos os var det endnu Efteraarsdage, det tænkte de paa deroppe; de huskede paa Solstraalerne i Hjemmet og paa det rødgyldne Løv, som hang paa Træerne. Uhret viste at det var Aften og Sovetid, og i et af Sneehusene strakte sig allerede To for at hvile; den Yngste havde med sin bedste, rigeste Skat hjemmefra, den, Bedstemod'er før Afreisen gav ham med, det var Bibelen. Hver Nat laae den under hans Hovedgjerde, han vidste fra Barndomsaarene af, hvad der stod i den; hver Dag læste han et Stykke, og paa hans Leie kom ham tidt saa trøstende i Tanker de hellige Ord: »*Vilde jeg tage Morgenrødens Vinger, vilde jeg boe ved det yderste Hav, Du skulde dog føre mig og din høire Haand holde mig fast!*« - og under Sandhedens Ord og Tro lukkede han Øinene, Søvnens kom og Drømmen kom, Aandens Aabenbarelse i Gud; Sjælen var den levende under Legemets Hvile; han fornåm det, det var som Melodier

*
- 321

af gamle kjære, kjendte Sange; det aandede saa mildt, saa sommervarmt, og fra sit Leie saae han det skinne over sig, som om Sneekuplen blev gennemstraalet udefra; han løftede sit Hoved, det straalende Hvide var ikke Vægge eller Loft, det var de store Vinger fra en Engels Skuldre, og han saae op i hans milde, lysende Ansigt. Ud fra Bibelens Blade, som fra en Lilies Bæger, løftede Engelen sig, bredte sine Arme vidt ud og Sneehyttens Vægge sank rundt om, som et luftigt let Taageslør; Hjemmets grønne Marker og Høie med de rødbrune Skove laae rundtom i stille Solskin en deilig Efteraarsdag; Storkens Rede stod tom, men endnu hang Æblerne paa det vilde Æbletræ, skjøndt Bladene vare faldne; de røde Hyben skinnede og Stæren fløitede i det lille grønne Buur over Bondehusets Vindue, hvor Hjemmets Hjem var; Stæren fløitede, som det var lært den og Bedstemo'er hang Fuglegræs om Buret, som Sønnensønner altid havde gjort; og Smedens Datter, saa ung og saa smuk, stod ved Brønden og drog Vand op, nikkede til Bedstemod'er, og Bedstemo'er vinkede, viste et Brev langveis fra; denne Morgen var det kommet fra de kolde Lande, høit oppe fra Nordpolen selv, hvor Sønnensønner var - i Guds Haand. - Og de loe og de græd, og han, under Iis og Sne, der i Aandens Verden, under Engelens Vinger saae og hørte det Alt, loe med dem og græd med dem. Og der blev læst høit af Brevet selv de Bibelens Ord:

*
- 322

- »*Ved det yderste Hav, hans høire Haand vil holde mig fast!*« - Som deilig Psalmesang klang det rundt om, og Engelen lod sine Vinger, som et Slør lægge sig om den Sovende, - Drømmen var endt - det var mørkt i Sneehuset, men Bibelen laae under hans Hoved, Troen og Haabet laae i hans Hjerte. Gud var med og Hjemmet var med - »*ved det yderste Hav!*«

*

323

Pengegrisen.

Der var saa meget Legetøi i Børnenes Stue; øverst paa Skabet stod Sparebøssen, den var af Leertøi, i Skikkelse af en Griis; den havde naturlig Sprække i Ryggen og Sprækken var med en Kniv gjort større, at der ogsaa kunde gaae Sølvdalere ind og der var gaaet to, foruden mange andre Skillinger. Pengegrisen var saa proppet, at han ikke længer kunde rasle, og det er det Høieste en Pengegris kan bringe det til. Der stod han nu øverst paa Hylden og saae ned paa Alt i Stuen, han vidste nok at med hvad han havde i Maven kunde han kjøbe det Hele, og det er at have en god Bevidsthed.

Det tænkte de Andre ogsaa paa, om de ikke sagde det, der var jo Andet at tale om. Comodeskuffen stod paa Klem og der
* * * * *
- - - - - 324

viste sig en stor Dukke, noget gammel var hun og klinket i Halsen; hun saae ud, og sagde: »Skal vi nu lege Mennesker, det er jo altid Noget!« og saa blev der et Røre, selv Skilderierne vendte sig paa Væggen, de viste, de ogsaa havde Bagside, men det var ikke for at sige imod.

Det var midt om Natten, Maanen skinnede ind ad Vinduet og gav fri Belysning. Nu skulde Legen begynde og Alt var indbudt, selv Barnevognen, der dog hørte til det grovere Legetøi. »Enhver er god for sig!« sagde den, »man kan ikke Alle være af Adel! Nogen maa gjøre Gavn, som man siger!«

Pengegrisen var den eneste, som fik Indbydelsen skriftligt, han stod for høit til at de troede, at han kunde høre den mundtlig, og gav heller ikke Svar om han kom, for han kom ikke; skulde han med, maatte han nyde det hjemme fra, det kunde de rette sig efter og det gjorde de.

Det lille Dukketheater blev strax stillet op saaledes at han kunde see lige ind i det; de vilde begynde med Comedie, og saa skulde der være Thee og Forstandsøvelse, og med den begyndte de strax; Gynghesten talte om Training og Fuldblod, Barnevognen om Jernbaner og Dampkraft - det var jo altsammen Noget der hørte til deres Fag og som de kunde tale om. Stue-Uhret talte om Politik - tik - tik! det vidste hvad Klokkeren var slaaet, men man sagde at det gik ikke rigtigt.
*
- 325

Spanskrørsstokken stod og var stolt af sin Dubsko og Sølvknap, han var jo beslaaet for oven og for neden; i Sophæn laae to broderede Puder, de vare nydelige og dumme - og saa kunde Comedien begynde.

Alle sad de og saae til, og der blev bedet om at man vilde smelde, knalde og rumle, ligesom man var fornøjet til. Men Ridepysken sagde, at han aldrig smeldede for de Gamle, men kun for de Uforlovede. »Jeg knalder for Alt!« sagde Knaldperlen. »Eet Sted skal man jo være!« meente Spyttbakken; det var nu saadan Enhvers Tanke ved at være paa Comedie. Stykket duede ikke, men det blev godt givet; alle de Spillende vendte den malede Side udad, de vare kun til at see paa een Led, ikke paa Vrangen; og Alle spillede de udmærket, heelt forud af Theatret, Traaden var for lang i dem, men saa bleve de mere mærkbare. Den klinkede Dukke blev saa betaget, at hun blev løs i Klinken og Pengegrisen blev paa sin Maade saa betaget at han besluttede at gjøre Noget for En af dem, sætte ham i sit Testament, som den, der skulde ligge i aaben Begravelse med ham naar den Tid kom.

Det var en sand Nydelse, saa at man opgav Theevandet og blev ved Forstands-Øvelsen, det kaldte man at lege Mennesker og der var ingen Ondskab deri, for de legede kun - og hver tænkte paa sig og paa hvad Pengegrisen tænkte, og Pengegrisen tænkte længst, han tænkte jo paa Testament og Begravelse - og naar kom det istand - altid før man venter det. - Knak!
*
- 326

der laae han fra Skabet - laae paa Gulvet i Stumper og Stykker, mens Skillingerne dandsede og sprang; de mindste snurrede, de store trillede, især den ene Sølvdaler, han vilde ordenlig ud i Verden. Og det kom han og det kom de Allesammen; og Skaarene af Pengegrisen kom i Bøtten, men paa Skabet selv stod igjen næste Dag en ny Pengegris af Leertøi, der var endnu ikke en Skilling i den, derfor kunde den heller ikke rasle, deri lignede han den anden, det var altid en Begyndelse - og med den vil vi ende!
*
- 327

Denne udgave trykkes af Bianco Lunos Bogtrykkeri A/S med DeVinne Antikva. Papiret er matglittet, fuldlimet træfrit trykpapir (100 g) fra A/S De Forenede Papirfabrikker. Helshirtingsbind til en del af oplaget udføres af Petersen & Petersen. Typografi, omslag og bind efter skitser af udgiveren. Vignet af Vilh. Pedersen efter *Historier* 1855 (titelbillede med typografisk titel, der her er fjernet). Bind II planlagt til udsendelse 2.

april 1964. The variant notes: Copyright © 1964 Hans Reitzels Forlag A/S.

Printed in Denmark.